

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

Περίοδος Β', τεύχος 358, Παρασκευή 23 Οκτωβρίου 1987

Δρχ. 100

«Το ειδύλλιον του πώονος»:
ΑΝΔΡΕΑΣ-ΛΟΥΒΑΡΗΣ

- ΚΟΣΚΩΤΑΣ:
Περί ήθους,
πολιτικής
και κερδοσκοπίας
- ΤΟΜΠΡΑΣ:
Ένας πεισματάρης
κοριός
σε επιχειρηματικές
επιδόσεις
- ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ:
Ένας βασανιστής
«καθαρίζει»
- ΑΡΙΣΤΕΡΑ:
Το μάθημα της Παντείου
- ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ:
Τι μαγειρεύεται
- ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ:
Η πικρή δοκιμασία

- θεατρικά παιχνίδια
- αυτοσχεδιασμοί
- παντομίμα
- μάσκες
- λογοτεχνία
- ζωγραφική
- σκίτσα, κινούμενα σχέδια
- μουσική
- χορός (αυτοσχεδιασμοί, τζαζ)
- φωτογραφία

οργάνωσαν με πολύ κέφι
η Αννέτα Παπαθανασίου ηθοποιός
η Ολυμπία Μπασκλαβάνη παιδαγωγός, σκηνογράφος
και οι συνεργάτες τους

Νικηφόρου Λύτρα 14, Π. Ψυχικό
(Σχολείο Ι.Μ. Παναγιώτου)

Πληροφορίες στα τηλέφωνα: 6473047, 6819372

ΓΙΑΝΝΗΣ Π. ΡΟΥΜΠΙΑΤΗΣ

ΔΟΥΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ

Η αμερικανική διείσδυση
στην Ελλάδα 1947-1967

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΛΥΣΣΕΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - Τηλ. 36.02.007

ΒΑΣΙΛΗΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ

Το βιβλίο αυτό, που αναφέρεται στην τέχνη της Κάλλας, χωρίζεται σε τρία κυρίως μέρη. Το πρώτο, αρκετά σύντομο, είναι ένα βιογραφικό της καλλιτέχνιδος που εξετάζει σε αδρές γραμμές τους κύριους σταθμούς της ζωής και της καριέρας της. Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στη φωνή της και το τρίτο στους ρόλους της, τις «μεταμορφώσεις της».

rotring

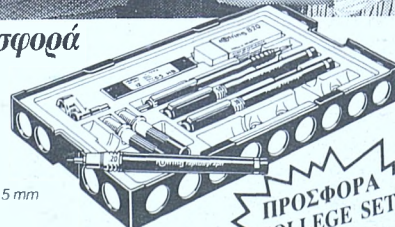

Η μοναδική προσφορά College set

Το σετ κολλεγιού της ROTRING περιλαμβάνει:

- 3 ραπιντογράφους με πάχη γραμμών 0,2, 0,3, 0,5 mm
- 3 εφεδρικές αμπούλες
- ένα μηχανικό μολύβι "Tikky", 0,5 mm
- μία γομολάστιχα μολυβιού
- μύτες για μηχανικά μολύβια
- δαχτυλίδι για διαβήτη

Επιφλεθείτε σήμερα κι όλος από την φανταστική προσφορά της ROTRING. Θα βρείτε το College Set, όπως και την πλήρη σειρά ειδών σχεδιάσεως ROTRING, στα ειδικά καταστήματα.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ
COLLEGE SET

rotring

Περίοδος Β'
• Χρόνος 14ος
• Τεύχος 358
Παρασκευή 23 Οκτωβρίου 1987
δρχ. 100

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Β. ΖΗΣΗΣ	
«Το ειδύλλιον του αιώνας»	14
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Υποκλοπές: Λόγοι ανησυχίας	18
ΟΤΑΚΟΥΣΤΗΣ	
Θ. Τόμπρας: «Υπηρέτης τού...»	19
Χ.Γ.Π.	
Γ. Κοσκωτάς: Το μπαλόνι ξεφουσκώνει	21
ΠΕΤΡΟΣ ΣΤΑΓΚΟΣ	
Τρομο-κρατία: ένας βασιανιστής «καθαρίζει»...	26
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Εκλογική φαντασία	28
ΣΠ. ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ	
Η Αριστερά μηρυκάει συνθήματα	30
Β. ΓΙΑΧΝΗΣ	
Μετά το διάλογο, τι;	31
ΛΙΛΙΑΝ ΑΡΓΥΡΑΚΗ	
Νέες εξετάσεις	33
Κ. ΔΕΔΕΣ	
Θυμηθήκαμε το 1929	34
Β. ΠΕΡΣΙΚΟΣ	
Ρήγαν εναντίον Χομεϊνί	36
Κ. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ	
Συμμαχία Ντεμιρέλ - Ετσεβίτ	37
Κ.Μ. ΙΩΑΝΝΟΥ	
Το Πακιστάν, το ελληνικό «Δόγμα Χολστάν» και το Διεθνές Δικαστήριο	38
Γ. ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗΣ	
Ταξιδεύοντας με τον Πρόεδρο στη Βουλγαρία	40
ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΡΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	
Γουγκοσλαβία: ο στρατός μόνη λύση;	42
Ν. ΠΗΛΕΙΟΡΙΤΗΣ	
«Κατά μόνας...»	44
Μ. ΒΕΡΓΗΣ	
Η κατάδικη του Μαραγκάκη	45
ΗΛ. ΚΑΝΕΛΛΗΣ	
28ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου	48
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΞΥΔΗΣ	
«Άνευ μαλακίας»	52
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΙΝΩΡ	
Ποιος και πώς πρωθυπουργεύει;	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	10
ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ	11
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	12
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	54
ΔΙΔΑΛΟΓΟΣ	56

ΣΟΦΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Η ΜΟΝΑΞΙΑ

ΜΗΠΩΣ ΑΡΑΓΕ άρχισαν να επικρατούν στο κυβερνητικό στρατόπεδο ωριμότερες και σοφότερες σκέψεις; Τα όσα συμβαίνουν τις τελευταίες ημέρες φαίνεται να απαντούν καταφατικά στο ερώτημα: έγινε δεκτή και από το ΠΑΣΟΚ η πρόταση όλων των υπολοίπων κομμάτων για κοινοβουλευτική εξεταστική των πραγμάτων επιτροπή, που θα ερευνήσει το ζήτημα των υποκλοπών· ο κ. Κουτσόγιωργας ζήτησε κι αυτός την παραίτηση του διαβόητου πλέον Τόμπρα· το ΚΥΣΥΜ αποφάσισε πανηγυρικά να καταργήσει το «άρθρο 4»· το κυβερνών κόμμα αποδέχθηκε ασμένως συναντήσεις που προτάθηκαν από την ΕΑΡ και το ΚΚΕ με θέμα τον εκλογικό νόμο — τη δεύτερη μάλιστα σε επίπεδο αρχηγών των δύο κομμάτων.

ΕΙΜΑΣΤΕ ΛΟΙΠΟΝ μάρτυρες μιας έμπρακτης αυτοκριτικής που στόχο έχει να δημιουργήσει νέο προφίλ και, επομένως, νέες δυνατότητες στο πανταχόθεν βαλλόμενο κυβερνητικό κόμμα; Που θα επιτύχει να το αναβαπτίσει στη λαϊκή εμπιστοσύνη και θα το καταστήσει στοιχειωδώς έντιμο συνομιλητή των υπολοίπων κομμάτων. Διέρχεται το Κίνημα κρίση συνειδησης κι ετοιμάζεται να αναθεωρήσει τα σφάλματά του;

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ έξι ολόκληρων χρόνων μας έχει πείσει πως πρέπει να είμαστε ρεαλιστές κι επομένως ν' απαντήσουμε αρνητικά στα παραπάνω ερωτήματα. Η πραγματικότητα είναι πως τα παραπάνω «ανοίγματα» συνοδεύονται με ανεπίσημες ή ημιεπίσημες καταγγελίες ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις έχουν γίνει υποχείρια του «μεγάλου σατανά» και συνωμοτούν για την ανατροπή του μόνου εκφραστή της εθνικής, δημοκρατικής και σοσιαλιστικής νομιμότητας· με κρωγμούς φασιστοειδών αλλά και εγκυροφανών εντύπων ότι «τις υποκλοπές τις κάνει το ΚΚΕ»· με το «πόθεν έσχες» επισείει όχι την ποινή του θανάτου αλλά το «σκανδαλον αντί σκανδάλου» προς τη ΝΔ· με τη διαarroή εκλογικών σεναρίων που θα επιτρέπουν στο ΠΑΣΟΚ να κυβερνά όχι απλώς χωρίς να έχει την πλειοψηφία αλλά χωρίς ούτε καν να είναι πρώτο κόμμα. Τα «ανοίγματα» δεν είναι παρά το «καρότο» που προσφέρεται ενώ εκκρεμεί πάντα η απειλή του «μπαστουνιού».

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ των έξι χρόνων μας έχει διδάξει πως το ΠΑΣΟΚ δεν έχει πρόγραμμα αλλά τακτική· πως το κόμμα του κ. Παπανδρέου δεν έχει άλλο στόχο πέραν της συνεχούς νομής της εξουσίας. Και άρχισε πια να διαπιστώνει πως η απόλυτη απομόνωσή του, η όξυνση των αντιπαραθέσεων προς όλα τα μέτωπα (αλλά και στο εσωτερικό του) οδηγούσαν στη ραγδαία φθορά του. Με την ανυποληψία του στο κατακόρυφο, σε μια ατμόσφαιρα που όζει κι ένα έδαφος που βουλιάζει, ήταν αδύνατο να γίνουν δεκτοί οι περί της δράσεως «αποσταθεροποιητικών μηχανισμών» ισχυρισμοί του. Ήταν ολοφάνερο σε όλους πως η πρακτική της ίδιας της κυβέρνησης ήταν αποσταθεροποιητική —επομένως η κυβέρνηση έπρεπε να υποχωρήσει. Κι αξίζει ίσως να διαπιστώσουμε πως η κυβέρνηση υποχώρησε όταν όλα τα άλλα κόμματα έκαναν μέτωπο —για την ακρίβεια όταν η Δεξιά προσχώρησε κι ενίσχυσε τις καταγγελίες της Αριστεράς για τις υποκλοπές αλλά και τις απαιτήσεις της για τον εκλογικό νόμο.

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ν' αμφιβάλλουμε πως αυτές οι τοπικές υποχωρήσεις προς την Αριστερά δεν έχουν άλλη σκοπιμότητα παρά να εξυπηρετήσουν το μόνο στρατηγητικό στόχο του ΠΑΣΟΚ: την δια του εκλογικού συστήματος παραμονή του στην εξουσία. Όντας απομονωμένο κι επιθετικό προς την Αριστερά πώς να διαπραγματευθεί συστήματα «δύο γύρων»; Έχει κάθε λόγο ν' ανοίξει διαύλους επικοινωνίας, μόνο το ίδιο θα βγει κερδισμένο.

ΟΜΩΣ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ από όσα συμβαίνουν δεν πρέπει να είναι το «ανοίγμα» αλλά η υποχώρηση. Το γεγονός ότι μόνο όταν η κυβέρνηση στριμώχθηκε άσχημα αναγκάστηκε να δεχθεί στοιχειώδεις και προφανείς απαιτήσεις της κοινής γνώμης. Άλλη γλώσσα απ' αυτήν το ΠΑΣΟΚ δεν καταλαβαίνει. Κι ας μην ανησυχούν διάφοροι πως, «στριμωγμένο στη γωνία», ίσως επιχειρήσει βίαιες και απεγνωσμένες κινήσεις. Διαθέτει πάντα έντιμη, «βασιλική» οδό διαφυγής: αυτή της καθιέρωσης της απλής αναλογικής. Όσο αρνείται να την ακολουθήσει, όσο επισείει το «καρότο» κάποιων επιπλέον εδρών έναντι των δύο γύρων, η Αριστερά δεν έχει λόγο να βοηθήσει το ΠΑΣΟΚ να απαλλαγεί από τη μοιραία μοναξιά του **αντί**

Ποιος και πώς πρωθυπουργεύει;

ΠΟΙΟΣ ΕΧΕΙ το «πάνω χέρι» —ποιος ο πρωθυπουργός ή ποιος πρωθυπουργεύει— στη χώρα αυτή: Ο Ανδρέας Παπανδρέου ή ο Μένιος Κουτσόγιωργας; Και αν πρωθυπουργεύει ο πρωθυπουργός, τότε, πράγματι, ο Θ. Τόμπρας είναι ένας πιστός και αφοσιωμένος «υπηρέτης» —obedient servant, θα τον έλεγαν οι Άγγλοι— του δημοσίου συμφεροντος», που πρέπει να παραμείνει στη θέση του... Αν πάλι πρωθυπουργεύει ο αντιπρόεδρος, υπουργός Δικαιοσύνης και κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, Μ. Κουτσόγιωργας, έπεται ότι ο Θ. Τόμπρας —«του 'στριψε, άλλωστε, του ανθρώπου...»— πρέπει να υποβάλει την παραίτησή του και να φύγει.

ΩΣΤΟΣΟ, μέχρι τη στιγμή που σύρονται οι γραμμές αυτές (Τετάρτη μεσημέρι) φαίνεται ότι ο Θ. Τόμπρας ούτε μένει, ούτε φεύγει! Και η κατάσταση αυτή (η εκκρεμότητα αυτή) έκανε ορισμένους αναλίσκτες να αναρωτηθούν: Μήπως πρωθυπουργεύει ο ίδιος ο Τόμπρας; Μήπως ο «κύριος γενικός» (διευθυντής του ΟΤΕ) κρατάει και τους δύο; Μήπως ο «καλός και ωραίος Τόμπρας» (βελτιωμένη εκδοχή Κουτσόγιωργα) ενσαρκώνει τη σοσιαλιστική «έκφραση» στην Ελλάδα, σε μια παραλλαγή του κράτους Όργουελ; Μήπως οι υποκλοπές τηλεφωνημάτων συνιστούν τη νέα επίσημη γλώσσα της «Ωκεανίας»;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ, όμως, που επικεντρώνονται, σχεδόν αποκλειστικά, στο πρόσωπο του Θ. Τόμπρα, απλώς αποπροσανατολίζουν. Πρώτο, γιατί τα πρόσωπα έρχονται και παρέρχονται. Δεύτερο, γιατί τα «προϊόντα μόχθου» του κ. Τόμπρα —του όποιου Τόμπρα— είχαν συγκεκριμένους αποδέκτες (Οι υποκλοπές δεν ήταν κάποιο κυριακάτικο «χόμπυ» του νυν γενικού διευθυντή του ΟΤΕ, αλλά διατεταγμένη αποστολή). Τρίτο, γιατί οι παρακολουθήσεις τηλεφωνημάτων, τα «συλλληπτικά μηχανήματα», οι «ενταμιεύσεις» συνδιαλέξεων κ.ά., τείνουν να γίνουν θεσμός! Ύστερα από όλα αυτά, να έχει άδικο ο συνάδελφος Δ. Παπαναγιώτου, όταν, από τη στήλη του (στην *Καθημερινή*) διερωτάται αν, με την κατάργηση του Τόμπρα, «εξοντώνεται και η φαρμακερή κόμπρα των παρακολουθήσεων»;

Η συζήτηση του θέματος των υποκλοπών στη Βουλή

ΟΠΩΣ ΕΙΝΑΙ γνωστό, το θέμα των υποκλοπών —αυτό το μείζον πολιτικό σκάνδαλο— θα έλθει προς συζήτηση σήμερα (Παρασκευή) στη Βουλή, με αφορμή τις προτάσεις που κατέθεσαν η Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ για σύσταση εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής.

ΣΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ της επιτροπής αυτής —αίτημα όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης— είχε αντιταχθεί, αρχικά, στο Καστρί, σε αντίθεση με το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ που έλεγε ότι η κυβέρνηση πρέπει να αποστασιοποιηθεί από τον Τόμπρα και ότι εκεί που έφθασαν τα πράγματα —«εφ' όσον συνελήφθημεν κλέπτοντες οπώρας»...— δεν υπάρχει άλλη λύση από τη συγκρότηση της επιτροπής... Φυσικά, και το Εκτελεστικό Γραφείο (με τη νέα ηγετική του «τρόικα»: Κ. Λαλιώτης, Γ.Α. Παπανδρέου και Θ. Τσούρας) είχε φροντίσει να «διανθίσει» την ανακοίνωσή του με αναφορές στις «συγκυριακές και αντιφατικές συμπλεύσεις» (αν δεν το καταλάβατε: το ΚΚΕ και η ΕΑΡ «συμ-

πλέουν» με τη Νέα Δημοκρατία...), καθώς και σε «κέντρα, μηχανισμούς και δυνάμεις, που επιθυμούν να καλλιεργήσουν ένα τεχνητό κλίμα πόλωσης». Παρά ταύτα, η ανακοίνωση του Ε.Γ. μιλούσε για την ανάγκη να «ερευνηθεί σε βάθος το πρόσφατο κρούσμα της υποκλοπής τηλεφωνικών συνδιαλέξεων» (με άλλα λόγια παραδεχόταν την ύπαρξη υποκλοπών) και για την ανάγκη να «αποκαλυφθεί η αλήθεια».

ΕΤΣΙ ΕΙΧΑΝ τα πράγματα, όταν παρενέβη ο πρωθυπουργεύων Μ. Κουτσόγιωργας, για να διαμορφώσει τις τελικές αποφάσεις: Άρθρο πρώτο: Μεθοδεύουμε απομάκρυνση του Τόμπρα... Άρθρο δεύτερο: Αποδεχόμαστε τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής... Άρθρο τρίτο: Υπερφαλαγγίζουμε την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας (για σύσταση επιτροπής), καταθέτοντας τη δική μας πρόταση. Πλην η πρόταση των (67) βουλευτών του ΠΑΣΟΚ θα διαφέρει αισθητά από την ανακοίνωση του Εκτελεστικού Γραφείου: Δεν θα μιλούμε για «υποκλοπές», αλλά για «δήθεν υποκλοπές»... Δεν θα αναφερόμαστε σε «κρούσματα υποκλοπών» (όπως κάνει η ανακοίνωση του Εκτελεστικού Γραφείου), αλλά σε «τεχνητό θόρυβος», σε «ανακριβείς διαδόσεις» και σε «φημολογίες που στοχεύουν να πλήξουν την κυβέρνηση»... ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Δεχόμαστε τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής, αλλά δηλώνουμε, εκ προοιμίου, ότι δεν γίνονται υποκλοπές και, συνεπώς, δεν υπάρχουν ούτε «κέντρα», ούτε «μηχανισμοί», ούτε «δυνάμεις» (που ανήκουν στο ΠΑΣΟΚ ή πρόσκεινται στο ΠΑΣΟΚ) που παρακολουθούν τις συνδιαλέξεις πολιτών ή πολιτικών ηγετών ή πολιτικών κομμάτων. Αλλά, τότε, ποιο νόημα έχει η σύσταση εξεταστικής επιτροπής; Και ποιον εμπαιξουν;

Τι είδους «σχέδιο αποσταθεροποίησης»;

ΔΕΝ ΧΩΡΕΙ αμφιβολία ότι η κυβέρνηση (και προσωπικά ο πρωθυπουργεύων Μ. Κουτσόγιωργας) θα κάνει το παν, αξιοποιώντας τη σημερινή συνεδρίαση της Βουλής, για να περάσει από την άμυνα στην επίθεση. Ήδη, οι εφημερίδες του «αυριανισμού» φρόντισαν για τη σχετική «προλεϊανση εδάφους»: Υπάρχει, λοιπόν —και αν δεν το ξέρατε, καιρός να το μάθετε— ένα ευρύτερο σχέδιο αποσταθεροποίησης, στο οποίο παίρνουν μέρος οι Αμερικανοί, η επάρατος Δεξιά, το ΚΚΕ και η ΕΑΡ (Περιέργως, τη φορά αυτή, δεν αναφέρονται οι Τούρκοι).

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ, όμως, τα βασικά στοιχεία του σχεδίου αυτού; Είναι, κατά σειρά: Ο «θόρυβος» περί «δήθεν σκανδάλων», στα οποία «δήθεν ενέχονται» επιφανή στελέχη του ΠΑΣΟΚ... Η δημοσιοποίηση της ιδιωτικής ζωής του πρωθυπουργού, στην οποία παίρνουν μέρος το περιοδικό *Εικόνες*, ο σκιτσογράφος Γιάννης Ιωάννου, αμερικανικοί τηλεοπτικοί σταθμοί, το περιοδικό *Τάιμ*, οι *Νιου Γιορκ Τάιμς*, η γαλλική *Μοντ* κ.ά. ...Η «σύμπτωση» του θορύβου αυτού με τη «σκευωρία» περί «δήθεν υποκλοπών των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων του ΚΚΕ και της Ελληνικής Αριστεράς». Βεβαίως —παραδέχονται ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ— τόσο το ΚΚΕ, όσο και η Ελληνική Αριστερά δεν έχουν ανάμιξη στη «χυδαιοποίηση της πολιτικής μας ζωής». Από την άλλη, όμως, εκ των πραγμάτων, «συμπλέουν με τη Δεξιά», εφόσον δεν αποκηρύσσουν τη δήλωση του αρχηγού της ΝΔ Κ. Μητσοτάκη περί απλής αναλογικής και κατηγορούν το ΠΑΣΟΚ ότι

δημιουργεί «τεχνητά διλήμματα», όταν προειδοποιεί ότι επάνοδος της Δεξιάς στην εξουσία σημαίνει επαναλειτουργία των στρατοπέδων της Μακρονήσου και της Γυάρου! Αλλά η «σύμπλευση» αποδεικνύεται και από τη στάση που τηρούν, σε διάφορα θέματα, ο Ριζοσπάστης και η Αυγή — πράγμα που υποχρέωσε τον πρωθυπουργό να δηλώσει (στους στενούς συνεργάτες του) ότι οι πάντες τον πολεμούν (ακόμα και η Ελευθεροτυπία, ακόμα και το Βήμα...) και ότι τη μάχη του ΠΑΣΟΚ, στις προσεχείς εκλογές, θα τη δώσει έχοντας στο πλευρό του την Εξόρμηση, την Αυριανή και τις εφημερίδες του Γ. Κοσκωτά!

Και αποχαιρέτα την... την αυτοδυναμία...

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ αυτά, όμως, δεν απαλείφουν ούτε τα φοβερά αδιέξοδα της χώρας, ούτε τη δεσπόζουσα αίσθηση — ακόμα και στους κόλπους του υπουργικού συμβουλίου και του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ — ότι «η Αλλαγή βουλιάζει» και ότι η αυτοδυναμία του κυβερνητικού κόμματος, είναι πια όνειρο θερινής νυκτός.

ΑΛΛΑ ΕΑΝ έχουν έτσι τα πράγματα, εύλογα αναπηδά το ερώτημα: Γιατί το ΠΑΣΟΚ — μόνο απ' όλα τα κόμματα — εξακολουθεί να εναντιώνεται στην απλή αναλογική; Υπάρχει μια πρώτη απάντηση: Διότι ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Μ. Κουτσόγιωργας, που το παίζει, πραγματικά, πρωθυπουργεύων (αφού έθεσε εκποδών τον Γιάννη Αλευρά και τον Α. Λιβάνη...) έχει κατά νου ένα νέο εκλογικό νομοσχέδιο που θα μπορούσε — αν όλα κινηθούν βάσει σχεδίου — να εξασφαλίσει στο ΠΑΣΟΚ την αυτοδυναμία ή τουλάχιστον, την πρώτη θέση! Τα σχέδια αυτά του Μ. Κουτσόγιωργα δεν φαίνεται, όμως, να συμμερίζονται όλα τα στελέχη του Εκτελεστικού Γραφείου. Γι' αυτό και δέχθηκαν να συζητήσουν με αντιπροσωπεία της ΕΑΡ — έστω και σε επίπεδο θεωρίας... — το ενδεχόμενο καθέρωσης της απλής αναλογικής, υπό τον όρο ότι και η ΕΑΡ θα δεχόταν έναν ευρύτερο διάλογο με το ΠΑΣΟΚ, πάνω στα «μεγάλα προβλήματα συγκυρίας και προοπτικής» — διάβαζε: υπό τον όρο ότι η ΕΑΡ θα δεχόταν διάλογο με στόχο την αναζήτηση «προσεγγίσεων», «συγκλίσεων», «συναיnéσεων» και άλλων ηχηρών παρομοίων.

ΓΙΑ ΤΗΝ απλή αναλογική, όμως, ζήτησε ήδη συνάντηση, με τον πρωθυπουργό, ο γραμματέας της ΚΕ του ΚΚΕ Χαρ. Φλωράκης, για να του διαμηνύσει ότι «στα πλαίσια του δικομματισμού και του υπάρχοντος εκλογικού νόμου, δεν μπορεί να βρεθεί πολιτική διέξοδος». Η συνάντηση ορίστηκε για την ερχόμενη Δευτέρα. Ωστόσο — μέχρι στιγμής, τουλάχιστον — δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι η απάντηση του πρωθυπουργού στον Χ. Φλωράκη θα διαφέρει αισθητά από την απάντηση που έδωσε το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ στην Ελληνική Αριστερά: Να βρούμε, πρώτα, «τι μας ενώνει» και αφού συζητήσουμε θέματα «προσεγγίσεων», «συγκλίσεων» και «συναיnéσεων», τότε, συζητάμε και περί απλής αναλογικής! Η τελική απάντηση, πάντως, θα εξαρτηθεί από το χρόνο «Χ» των εκλογών και από τις εκτιμήσεις που θα κάνει η κυβέρνηση για το συσχετισμό δυνάμεων, δύο ή τρεις μήνες πριν από τις εκλογές...

«Δεν υπάρχει φιλοκυβερνητικός Τύπος»

ΚΑΙ ΕΝΩ αυτά συμβαίνουν σε επίπεδο σχέσεων ΠΑΣΟΚ-Αριστεράς, η κυβέρνηση έκρινε πως θα έπρεπε να καταθέσει τροπολογία, για την παράταση του χρόνου διαγραφής των αδικημάτων του τύπου. Μέχρι τώρα, ισχύε το 18μηνο της παραγραφής. Αλλά, καθώς ο πρωθυπουργός πιστεύει πως δεν υπάρχει πλέον «φιλοκυβερνητικός τύπος» (με εξαίρεση την καλή Αυριανή), έπεται ότι η παράταση αυτή στρέφεται κατά του «κακού τύπου», στον οποίο περιλαμβάνονται, βέβαια, και οι άλλοτε φιλοκυβερνητικές εφημερίδες. Να είναι τυχαία η «γραμμή» που κατέβασε, προς όλους τους υπουργούς και βουλευτές του ΠΑ-

ΜΠΡΑΒΟ ΡΕ ΧΑΡΙΛΑΕ...
ΜΟΝΟ 'ΕΥ ΤΗ ΘΥΜΗΘΗΚΕΣ

OCT	K	A	T	T	P	P	S
	S	M	T	W	T	F	S
					1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 26 ΔΕΥΤΕΡΑ
OCTOBER MONDAY
OCTOBRE LUNDI

Ετος 1987 Μήνας 10 Εβδ. 44 Μέρα 299-66 ΑΗ 06.44' ΔΗ 17.34' Σελήνη 4 ημ.

+ Δημητρίου του Μυροβλήτη μεγαλομ.

ΣΟΚ, το Καστρί, με την ευκαιρία των εξαχρονων του Εθνους; Κανείς σας, απολύτως κανείς σας, να μην παραστεί στη γιορτή της αντιπασοκικής αυτής εφημερίδας!

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Και οι εφημερίδες, όπως και οι απλοί πολίτες, «φακελώνονται»: Αρκεί ένα πλήκτρο του ΕΚΑΜ ή μια τηλεφωνική «ζεύξη» του Τόμπρα ή μια προφορική εντολή από το Καστρί. Θυμάστε τις πολλές φορές «κάηκαν», μέχρι σήμερα, οι φάκελοι; Θυμάστε τις διαμαρτυρίες αγωνιστών της Αριστεράς, που ζητούσαν να μην καεί ο φάκελός τους, γιατί ήταν ένα κομμάτι από την ιστορία τους, που είναι και ιστορία του τόπου αυτού; Τώρα, όλοι μπορούν να είναι ήσυχτοι: Κανείς φάκελος δεν έχει καταστραφεί, αφού οι ηλεκτρονικοί διερευνητές υπάρχουν γι' αυτή τη δουλειά!

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, το δεκαπενθήμερο κύλησε: Με τη μισαλλόδοξη πράξη της Ιεραρχίας να επιβάλλει «δίχρονη στέρηση της Θείας Κοινωνίας» στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του Ο.ΔΕΠ, με την αναταραχή που προκάλεσε σε όλα τα χρηματιστήρια (και στο χρηματιστήριο Αθηνών) ο βομβαρδισμός ή η κατάληψη τριών περσικών πετραλαϊκών εγκαταστάσεων στον Περσικό Κόλπο, με την εγγύηση ενός εκατομμυρίου δολαρίων που κατέβαλε ο μεγαλοεκδότης Γ. Κοσκωτάς (προκειμένου να του επιτραπεί η έξοδος από τις ΗΠΑ) και με την επέκταση του «πόθεν έσχες» στους γενικούς γραμματείς υπουργείων και σε άλλους κρατικούς λειτουργούς, με αναδρομική ισχύ από τις 23 Ιουλίου 1974... Οτιδήποτε μας πάει πίσω φαίνεται να ενθουσιάζει τους ιθύνοντες του ΠΑΣΟΚ, μια και αναδρομή μπορεί να σημαίνει, κάποτε, «αμοιβαίο συμβιβασμό» ή και «συμψηφισμό»: «Σβήνουμε τα δικά σας, αν σβήσετε και σεις τα δικά μας»... Το δικομματικό σύστημα στις χειρότερές του ώρες!

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΤΕΤΑΡΤΗ, 7.10.87

Χάρη σε παρέμβαση του κ. Τόμπρα οι τηλεφωνικές γραμμές ΚΚΕ-ΕΑΡ συμπαράταχθηκαν για να διευκολύνουν το υποκλεπτικό έργο του ΟΤΕ.

Υπογράφηκε η διακρατική συμφωνία με τη Σοβιετική Ένωση για την προμήθεια φυσικού αερίου. Η παροχή θ' αρχίσει το 1992 και θα διαρκέσει 25 χρόνια. Γεγονός ή πασοκικός αέρας κοπανιστός;

«Επειδή δεν συνθίζεται» διακιολόγησε ο κ. Παπανδρέου το γεγονός ότι το υπ. συμβούλιο δεν χειροκρότησε για το διορισμό του κ. Α. Χριστοδουλή ως προέδρου του ενιαίου φορέα ραδιοτηλεόρασης —μα πώς θα χειροκροτήσουν με τα χέρια ακόμα γεμάτα από τις λάσπες που πέταξαν παλιότερα στον κ. Χριστοδουλή;

Μέχρι και ο Ρωχάκης είχε σχέσεις με την «ομάδα Πρέκα», κατά την Ασφάλεια. Για τον Γούκο θα μάθουμε όταν επιστρέψει από την Ελβετία.

Σε μεγάλη κυβερνητική απάτη εξελίσσεται το θέμα της επιδότησης των νοίκιων. Μα πού νοικιάζονται οπίτια με 10.000-15.000 δραχμές κ. Τσοβόλα να πάω να νοικιάσω κι εγώ και να με επιδοτήσετε κι από πάνω;

Δουλειά δεν είχε, δουλειά βρήκε η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς: οργανώνει Ανεμοπορικό Σαββατοκύριακο. Μεγάλη υπόθεση να μπορείς να τα βλέπεις όλα απ' υψηλούς.

ΠΕΜΠΤΗ, 8.10.87

Σε ηλικία 88 ετών πέθανε ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κων. Τσάτσος. Η πολιτική μακραίνει τη ζωή.

Στον Τόμπρα ανετέθη η έρευνα για τις υποκλοπές συνδιαλέξεων ΚΚΕ-ΕΑΡ! Υποψηφιότητα είχαν θέσει και οι κύριοι Μπόμπολας-Φιλιππόπουλος που καταδικάστηκαν σήμερα για δημοσίευση υποκλοπείσης συνδιαλέξεως του αντιδίκου τους κ. Αναστάς, αλλά ο Τόμπρας θεωρήθηκε ικανότερος.

1.500 Αθηναίοι βρέθηκαν όλοι κι όλοι να διαδηλώνουν κατά του νέφους. Οι υπόλοιποι μαρσάριζαν μανιωδώς μέσα στ' αυτοκίνητά τους που είχαν αποκλειστεί από την διαδήλωση.

Θεμελιώθηκε παρουσία του πρωθυπουργού το Ωνάσειο καρδιοχειρουργικό κέντρο. Που

Απεργία πείνας «ηλιθίων», κατά Τόμπραν και «βαρβάρων», κατά Πάγκαλον, συνδικαλιστών για να φύγει ο πρώτος. Μόνο αν πέσει το ΠΑΣΟΚ θα γλιτώσουν τον εξ αστίας θάνατον.

πριν 2-3 χρόνια ο κ. Ιενημάτας δεν το άφηνε να γίνει, γιατί όλα τα προβλήματα θα τα έλυne το ΕΣΥ.

Παρηγορηθείτε, συμβαίνουν και στην Εσπερία: παραπέμπεται στο Ανώτατο Δικαστήριο ο πρώην (επί σοσιαλιστών) υπουργός Νουσί κατηγορούμενος για κατάχρηση περίπου 100.000.000 δρχ.

Στη Ρόδο οι σεισμοί δίνουν και παίρνουν αλλά άτρομοι οι δήμαρχοι και κοινοτάρχες της ΚΕΔΚΕ συνεχίζουν το ετήσιο συνέδριό τους.

Κονσόρτσιουμ εταιρειών προσφέρει 1.000.000 ελβετικά φράγκα σ' όποιον δώσει πληροφορίες για τρομοκρατικές ενέργειες, μεταξύ των οποίων και η δολοφονία Μομφεράνου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 9.10.87

Συνάντηση ΕΑΡ-ΚΚΕ στον Περισσό με θέμα την προώθηση της απλής αναλογικής.

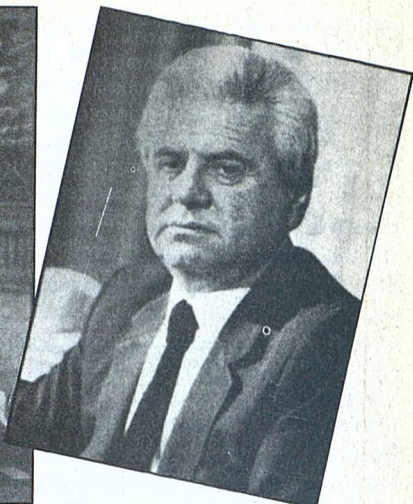
Ο κ. Τόμπρας υπαινίσσεται ότι το ΚΚΕ υποκλέπτει συνδιαλέξεις ενώ ο ίδιος είναι αθώα περσιτερά, ένας απλός πρώην ΚΥΠατζής που έχει μετανοήσει για το παρελθόν του και αγωνιά για το μέλλον του.

Ο αξιότιμος διευθυντής της Αστυνομίας Πειραιώς ταξιαρχος κ. Γ. Παντελάκης συνέλαβε αστυφύλακα, ο οποίος, αντί να πυροβολεί πολίτες, να εκβιάζει πόρνες, ή να προστατεύει λέσχες συμπλήρωνε το εισόδημά του δουλεύοντας γκαρσόνι τα βράδια.

Μικροσυγκρούσεις στα Εξάρχεια με αφορμή αφίσσα που αποκαλούσε τον κ. Δροσογιάννη «εγκέφαλο» της εκτέλεσης Πρέκα. Βρέθηκαν και κάποιοι να πουν πως ο υπουργός έχει μυαλό και τα ΜΑΤ τους δερνουν...

ΣΑΒΒΑΤΟ, 10.10.87

Άρχισε στη Θεσσαλονίκη το Α' προσυνέδριο της ΔΗΑΝΑ. «Προσαγωγές» υπόπτων μουσικών, θυγατέρων εφοπλιστών, κ.ά., για την υπόθεση Πρέκα. Η Σοφία Παπανδρέου-Κατσανέβα φτηνά τη γλίτωσε: έπιασαν μόνο την αδελφή της φίλης της και συνεργάτιδά της κ. Γουρδομιάλη.

6.000 γουρουνία κατέσχεσαν τα ΜΑΤ σε χοιροστάσιο της Αργολίδος. Μπάτσοι, αδελφία, δολοφόνοι, κραύγαζαν τα άκακα ζώα.

Επιδημία δυσεντερίας στη Λευκάδα. Ο κ. Τόμπρας υπαινίσσεται ότι φταίει η ΕΑΡ.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 11.10.87

Περίεργος θάνατος σε ξενοδοχείο της Γενεύης του Χριστιανοδημοκράτη Ούβε Μπάρτσελ, πρώην πρωθυπουργού του Ομοσπονδίου Κράτους της Γερμανίας Σλέσβιγκ-Χολστάιν που αναγκάστηκε να παραιτηθεί προ μηνός λόγω σκανδάλου.

Η Σουηδία έχει ξεπεράσει κατά πολύ τη χώρα μας ως προς το σύστημα συντάξεων... Η Αγγλία με τη δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μας άφησε πίσω... η Αμερικανική Δημοκρατία δεν είναι και τόσο κακή. Τάδε ανέγραψε η επιθεώρηση Κομμουνιστ, θεωρητικό όργανο του ΚΚΣΕ. Μα δεν διαβάζουν ΚΟΜΕΠ αυτοί οι άνθρωποι;

Απονεμήθηκαν τα βραβεία του 28ου φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου. Ο κ. Τόμπρας πήρε το βραβείο δεύτερου αντρικού ρόλου.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 12.10.87

Επέτειος της απελευθέρωσης της Αθήνας από τους Γερμανούς. Η απελευθέρωση από το νέφος αργεί.

Συνάντηση αντιπροσωπειών ΕΑΡ-ΠΑΣΟΚ Ενάα για το θέμα της απλής αναλογικής.

Ο κ. Σαρτζετάκης αναχώρησε για επίσημη επίσκεψη στη Βουλγαρία.

Σκάνδαλα ύψους 40 δις παρουσίασε στους δημοσιογράφους ο κ. Ποττάκης. Τόσο χρήμα κυκλοφορεί γύρω μας κι εμείς, ύπνο βαθύ.

200.000 ώρες μαθημάτων έχουν ήδη χαθεί στα Γυμνάσια και τα Λύκεια του λεκανοπεδίου, καταγγέλλει η ΟΛΜΕ.

Διαγωνισμό για 150 μαγνη-

τόφωνα, ειδικά για υποκλοπές, προκήρυξε η ΕΥΠ, αποκαλύπτει η «Πρώτη». Ο κ. Τόμπρας δήλωσε ότι αυτά δεν γίνονταν όταν αυτός υπηρετούσε στην ΚΥΠ. Τα αγόραζαν χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες.

Να μην είναι auto-reverse, αναφέρει η προκήρυξη. Κι αμέσως καταλάβαμε γιατί ακούγονται ετεροχρονισμένες συζητήσεις. Αλλά παίρνει τα μέτρα της η ευφυής ΕΥΠ.

Τη νομαρχία και ξενοδοχεία κατέλαβαν άστεγοι φοιτητές στην Πάτρα. Ο νομάρχης εγκαταστάθηκε στο Πανεπιστήμιο.

ΤΡΙΤΗ, 13.10.87

Συνελήφθη στις ΗΠΑ ο κ. Κοστωτάς, αποκαλύπτει το «Έθνος», λίγες ώρες πριν επισκεφθεί το Λευκό Οίκο, όπου είχε προσκληθεί. Δεν παγιδεύει μόνο ο κ. Τόμπρας σ' αυτόν τον κόσμο...

Στις ΗΠΑ επίσης, τηλεόραση, εφημερίδες, ραδιοφωνα ασχολούνται με την ερωτική ζωή του πρωθυπουργού μας. Για τον Ημεροδραστή, πέπλο σιωπής.

Πιο γενναιόδωρος κι από το κονσόρτσιουμ ο Φάνης Τόμπρας δίνει 500.000.000 σ' όποιον αποδείξει ότι ο ΟΤΕ κρυφακούει...

Με σπρέυ κατά των «κοριών» διαδήλωσαν οι της ΕΑΡ —αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στο όζον της ατμόσφαιρας και ενδιαφερόμενοι για όσα δίνουν στον ΟΤΕ.

Σε τέσσερα χρόνια φυλάκιση καταδικάστηκε ο αντιρρησίας Μ. Μαραγκάκης. Η συνείδηση πληρώνεται ακριβά την σημερινή ημέρα.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 14.10.87

Το σώσε γίνεται στο χρηματιστήριο. Όλοι αγοράζουν ό,τι χαρτί βρουν μπροστά τους. Ο δείκτης τιμών των μετοχών ανέβηκε κατά 2%, η βιομηχανική παραγωγή έπεσε κατά 9%. Ο Ημεροδραστής συμβουλεύει

Ο κ. Κοσκωτάς αναλογιζόμενος τις νεανικές του αμαρτίες.

να πουλήσετε τα χαρτιά σας και ν' αγοράσετε βίντεο.

Συνάντηση ΕΑΡ-ΝΔ, πάλι για την απλή αναλογική. Για το ίδιο θέμα θα συνηθιστούν μεθαύριο ο κ. Κύρκος με τον Νούντσιο του Πάπα.

3-0 έχασε η Ελλάδα από την Ουγγαρία. Και έπαιξαν και ξύλο Έλληνες ποδοσφαιριστές με φιλάθλους μετά το ματς. Η Ελλάς μόνον ηνωμένη μεγαλουργεί.

Σε όλες τις πολιτισμένες χώρες γίνονται παρακολουθήσεις και υποκλοπές, δήλωσε στην «Ελευθεροτυπία» ο κ. Πάγκαλος, εκπρόσωπος της Ευρώπης στα Βαλκάνια.

Απολύθηκε ο κατηγορούμενος για καταχρήσεις γενικός διευθυντής της ΚΥΔΕΠ κ. Ζουγανέλης —μετά από εισήγηση του επίσης παραπεμφθέντος στη δικαιοσύνη αντιπροέδρου κ. Βαϊτσίδα. Ελλείψει αναμνηστικών, πετροβολάει όποιος προλάβει πρώτος.

Αναβλήθηκαν για τις 29 Νοεμβρίου οι εκλογές στη γειτονία Τουρκία. Το Συνταγματικό Δικαστήριο ακύρωσε όλες τις υποψηφιότητες διότι δεν είχαν προηγηθεί προκριματικές εκλογές.

Σε τριετή φυλάκιση καταδικάστηκε μητέρα που έδειρε στο Βόλο την κόρη της γιατί έμοιαζε της πεθεράς της. Άλλη μητέρα και ο γιος της στο Ηράκλειο στραγγάλισαν για οικονομικούς λόγους την αδελφή και θεία τους αντίστοιχα.

Στην Αθήνα κάποιος πήγε να κάψει με κοκτέιλ μολότφ το αυτοκίνητο του εχθρού του και κατάφερε να κάψει το δικό του και να μεταφερθεί με σοβαρά εγκαύματα στο ΚΑΤ. Στην Αθήνα ξανά συνελήφθησαν δύο αστυνομικοί που δεν ήσαν τρελοί να δουλεύουν γκαρσόνια και έκαναν λαθρεμπόριο βίντεο.

ΠΕΜΠΤΗ, 15.10.87

Φθηνότερα τα Ι.Χ., αλλαγές στο σύστημα των εισαγωγικών εξετάσεων: ξεσκονίστε τα ε-κλογικά σας βιβλιάρια.

Ηλίθιοι είναι οι συνδικαλιστές που τον κατηγορούν, για φτύσιμο ο κ. Μητσοτάκης. Πρόκειται για δηλώσεις του κ. Τόμπρα, πολιτισμικό πρότυπο του κ. Πάγκαλου.

1.000.000 δολάρια θα δώσει εγγύηση ο κ. Κοσκωτάς για να

ξαναπάρει το διαβατήριό του. Οι διαπραγματεύσεις για αγορά του Ημεροδότηκη αναβάλλονται.

Αυτόματοι πωλητές προφυλακτικών θα τοποθετηθούν στο Ευρωκοινοβούλιο, στο πλαίσιο της μάχης κατά του Είτζ. Σημειώνεται ότι οι ευρωβουλευτές διαθέτουν εκεί δωμάτια με κρεβάτι και μπάνιο.

Στάσιμη στο 7,38% η ανεργία, ανακοίνωσε ο κ. Σημίτης. Εν Ελλάδι οι αριθμοί συνεχίζουν να ευημερούν.

Η Σιγκέλα, πρώτη εξαδέλφη της περίφημης Σαλμονέας αποδείχθηκε ότι φταίει για τις δυσεντερίες στη Λευκάδα.

Απομακρύνθηκε από τη διοίκηση του Παλάσκα ο πλοίαρχος Α. Ναξάκης που επέτρεψε την πώληση εφημεριδών στο καψιμί. Δεν έμενε χώρος για τα σάμαλι.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 16.10.87

Αποδέχθηκε η κυβέρνηση τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής για τις υποκλοπές. Ο κ. Πάγκαλος δήλωσε ότι αυτά συμβαίνουν μόνο σε άθλιες, κατάρτυστες, τριτοκοσμικές χώρες.

Η συνάντηση με τον Νούντσιο για την απλή αναλογική αναβλήθηκε διότι η ΕΑΡ έπρεπε να συνηθιστεί με τη ΔΗΑΝΑ και το ΚΚΕ εσ.-Αν.Αρ.

Του 'στριψε του Τόμπρα, δήλωσε ο κ. Μένιος σε δημοσιογράφους. Ο κ. Πάγκαλος ηηδιασμένος σκέπτεται να εγκατασταθεί μόνιμα στις Βρυξέλες.

Άρχισε στην Πάντειο, με εναρκτήρια ομιλία του κ. Αρσένη, το συμπόσιο του Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος για την ανάπτυξη με παντοίας προελεύσεως αριστερούς ομιλητές.

Συνελήφθη ο επικελευστής Ν. Βαβουράκης ο οποίος ομολόγησε ότι αυτός έκλεψε και έδωσε στον μακαρίτη Πρέκα τα όλα του Λιμεναρχείου Ραφήνας τον περασμένο Αύγουστο.

«Ολομέτωπη επίθεση» κατά του συνεταιριστικού κινήματος θεωρεί η ΠΑΣΕΓΕΣ τις περί καταχρήσεων στους συνεταιρισμούς δηλώσεις των κ.κ. Ποττάκη και Δημόπουλου. Για το ποια μέτωπα είναι καθαρά, η ΠΑΣΕΓΕΣ δεν λέει λέξη.

Χαμός προς τα κάτω στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης λόγω του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου των ΗΠΑ. Αν ο Ημεροδότηκης κυκλοφορούσε στην Αμερική κάποιος θα είχαν προλάβει να αγοράσουν βίντεο.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 17.10.87

«Δεν τρελάθηκα να παραιτηθώ», δήλωσε ο Τόμπρας απαντώντας στα όσα είπε ο κ. Μένιος. Ο κ. Πάγκαλος συμφώνησε ότι στις πολιτισμένες χώρες μόνο οι τρελοί παραιτούνται και υπηρετούν θητεία.

Νέο εκλογικό νόμο και παράταση του στρατιωτικού νόμου σε εννιά επαρχίες για τέσσερις ακόμη μήνες, ψήφισε το τουρκικό Κοινοβούλιο.

Η περιοδεία Καραμανλή στα «άγια χώματα» των Σερρών συνοδεύεται από δηλώσεις που ανησυχούν ελαφρώς τα επιτελεία των κ.κ. Παπανδρέου - Μητσοτάκη.

Η Αλβανία δήλωσε ότι θα συμμετάσχει στη διάσκεψη των βαλκανικών χωρών που πρόκειται να γίνει το Φεβρουάριο.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 18.10.87

Εκατομμύρια κοψοχέρηδες γιορτάζουν σιωπηλοί και κατηφείς την έκτη επέτειο του γνωστού ραντεβού όπου το ΠΑΣΟΚ πέταξε έξω τα μάτια της Ιστορίας.

Έφτασε στην Αθήνα ο Γιουγκοσλάβος υπουργός Εξωτερικών κ. Ντισντάρεβιτς για να εκπολιτιστεί.

Οι Σοβιετικοί επέστρεψαν στους Γερμανούς το Τσέσνα με το οποίο ο Ρουστ προσγειώθηκε στην Κόκκινη Πλατεία, αλλά κρατούν τον πιλότο του στη φυλακή.

«Δεν υιοθετούμε τα ανδρικά πρότυπα», δήλωσε η κ. Μαργαρίτα Παπανδρέου στο συμβούλιο της ΕΓΕ στην Αίγινα και αρνήθηκε ότι υπάρχει περίπτωση ίδρυσης γυναικείου κόμματος. Πάντως, και οι ευρωβουλευτικές έχουν κρεβάτι και μπάνιο στο γραφείο τους.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 19.10.87

Ξανάνοιξαν τα χρηματιστήρια εντός και εκτός της Ελλάδος και οι τιμές των μετοχών κατρακυλούν, ενώ εγώ απολαμβάνω ήσυχος το βίντεό μου.

Και σαν να μην έφθαναν οι μετοχές που πέφτουν οι Αμερικανοί βομβάρδισαν δύο περσικές πλατφόρμες πετρελαίου στον Κόλπο. Δεν πάμε καθόλου καλά.

«Θα ευφρανθεί ο ουρανός και θα λυπηθεί ο δαίμονας» αν μετανοήσει το Δ.Σ. του ΟΔΕΠ που αποκλείστηκε από τη Θεία Κοινωνία επί δύο χρόνια από την Εκκλησία της Ελλάδος.

Πέθανε σε ηλικία 69 χρόνων ο φίλος του πρωθυπουργού κ. Α. Στρατής.

Ιερομόναχος συνελήφθη στα σύνορα διότι είχε κρύψει συνάλλαγμα στα ράσα του. Δήλωσε πως σκόπευε να

επισκεφθεί το Ευρωκοινοβούλιο.

Ούτε για υγραέριο στα ταξί, ούτε για στεγαστικά δάνεια λήφθηκαν τελικά αποφάσεις, παρ' όλα όσα ελέγοντο. Αν τελικά δοθούν δάνεια αλλά συνεχίσουν τα ταξί να βρωμίζουν με αναθυμιάσεις την Αθήνα, βάλτε τα εξασκονισμένα εκλογικά σας βιβλιάρια στην τσέπη.

Ενημερώστε τις στατιστικές σας: Κατάχρηση 500.000.000 στο υποκατάστημα της Εμπορικής στην Καλλιθέα.

ΤΡΙΤΗ, 21.10.87

Δεν φτάνει που έκλεισε χθες ο ιππόδρομος, έκλεισε και το χρηματιστήριο σήμερα για α-προσδιόριστο χρόνο. Μπρος στην παντελή έλλειψη τζόγου, ο Ημεροδότης οργανώνει στοίχημα για το χρόνο διενέργειας των εκλογών: 5 προς 1 ότι θα γίνουν την άνοιξη, 10 προς 1 ότι θα γίνουν μέσα στο 1988 πρώτες προσφορές.

Μόλις βρει το 1.000.000 δολάρια και θέση στο αεροπλάνο αναχωρεί ο κ. Κοσκωτάς από τη Ν. Υόρκη. Μέσα σε τέτοια κρίση χρηματιστηριακή, εύκολο να βρεις λεφτά;

Μετά τις πληροφορίες για συνάντηση των κ.κ. Παπανδρέου - Τσοχατζόπουλου, τα ποσά των στοιχημάτων για τις εκλογές διπλασιάζονται...

Μετά την ΕΑΡ ξεκινά και το ΚΚΕ επαφές: το Π.Γ. ζητά συνάντηση Παπανδρέου - Φλωράκη. Να 'ταν η ζήλια ψώρα...

500.000.000.000 δολάρια εξανεμίστηκαν στη Νέα Υόρκη κι ως εμένα έφθασαν μόνο τα μηδενικά...

Ημεροδότης

Λουκέτο στο Χρηματιστήριο της Αθήνας

ΦΟΒΟΣ ΓΙΑ ΚΡΑΧ

Σύμπτωμα κυβερνητικής ανικανότητας

«Μισό-Μισό» σε όλη την Ευρώπη 22.9

Ψάχνουν τρόπους να... φανεί τον Τομπρα 22.9

ΜΟΝΙΜΟΙ ΥΠΕΡΣΙΜΑΤΙΚΟΙ 22.9

Οι 450 που πέτυχαν στη Σχολή 22.9

Στην διαδρομή... 22.9

22.9

Η αισιοδοξία για τις προοπτικές ανάπτυξης είναι έκδηλη στα πρόσωπα των συμμετεχόντων στο συμπόσιο της Παντείου.

ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ

Αλλάζει η βάση στις...
βάσεις;

Πολύ περίεργα πράγματα συμβαίνουν με τις διαπραγματεύσεις για τις βάσεις. Οι αντιπροσωπεύσεις ορίστηκαν, τα χρονοδιαγράμματα τέθηκαν — αμέσως και εμμέσως — και όλοι περιμένουν το εναρκτήριο λάκτισμα δια την από του τύπου αντιπαράθεση της «υπερήφανης και ανεξάρτητης εξωτερικής πολιτικής», με τον «ιμπεριαλισμό» και τα «μονοπώλια». Όμως τις τελευταίες ημέρες κανένας δεν... διαρρέει τίποτα στον Τύπο; Επειδή λοιπόν μας λείπουν τα οκτάσηλα υπέρ της εθνικής μας ανεξαρτησίας ρωτήσαμε και μάθαμε ότι έχουν προκύψει κάποιες «δυσχέρειες».

Και το αίτιο των δυσχερειών είναι αυτή τη φορά η αναλογία «επτά προς δέκα» στη χορήγηση της αμερικανικής βοήθειας προς την Ελλάδα και την Τουρκία. Η ελληνική κυβέρνηση επιμένει να δεσμεύσει τους Αμερικανούς στο σημείο αυτό, αλλά η Ουάσιγκτον διαμηνύει προς κάθε κατεύθυνση ότι «δεν θα μπορέσει». Οι πωλήσεις των αμερικανικών όπλων στο εξωτερικό σημειώνουν στασιμότητα τελευταία — μετά το, κλείσιμο και των τελευταίων μεγάλων παραγγελιών, όπως αυτές της Ελλάδας και της Τουρκίας για τα F-16 — και οι πολεμικές βιομηχανίες των ΗΠΑ δεν θέλουν με κανένα τρόπο να περιοριστούν οι πωλήσεις υλικού στην Τουρκία σε ένα ορισμένο ποσοστό. Σταθερός υποστηρικτής τους στο σημείο αυτό η τουρκική κυβέρνηση διαμηνύει από την άλλη μεριά στην Ουάσιγκτον ότι «θα τα βρει σκούρα» μαζί της αν θεσμοθετήσει την αναλογία «επτά προς δέκα» στη συμφωνία για την παραμονή των βάσεων στην Ελλάδα.

Έτσι η Ουάσιγκτον προσπαθεί να πείσει την Αθήνα να μην επιμένει άλλο στο σημείο αυτό. «Τη μια χρονιά θα παίρνετε επτά προς δέκα και την άλλη δέκα προς επτά», της διαμηνύει. Ανατέλλουν λοιπόν νέοι «υπερήφανοι» αγώνες για να τηρηθούν οι ισχύουσες ποσοτώσεις στην «αδέσμευτη» εξωτερική μας πολιτική.

ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ

Τοπική Αυτοδιοίκηση: η αντίστροφη κίνηση

Το φετινό συνέδριο της ΚΕΔΚΕ συνήλθε στη Ρόδο, από τις 8 ως τις 11 Οκτωβρίου.

Τα θέματα που απασχόλησαν το ανώτερο βουλευόμενο όργανο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.) ήταν ασφαλώς το οικονομικό πρόβλημα, το ζήτημα της συνένωσης των πρωτοβαθμίων Ο.Τ.Α., η συμβολή της Τ.Α. στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, η δημοτική ραδιοφωνία, η παρέμβαση της Τ.Α. στην κοινωνική και οικολογική πολιτική και τέλος τα προβλήματα των μεταναστών.

Για κάθε παρατηρητή, με ιδιαίτερη ευαισθησία στα ζητήματα του πλουραλιστικού πολιτικού λόγου, το συνέδριο της ΚΕΔΚΕ ήταν κατ'εξοχήν βήμα απογοήτευσης. Αυτό συνέβη κυρίως επειδή η γεωγραφικά ισομερής αντιπροσώπευση των ΟΤΑ λειτουργεί ως άλλοθι για την υποβάθμιση της πολιτικής αντιπροσωπευτικότητας του βουλευόμενου σώματος έτσι ώστε να αποδυναμώνεται ο πλουραλιστικός πο-

λιτικός λόγος και να περιορίζεται εξοντωτικά ο δημοκρατικός διάλογος. Το γεγονός ότι αυτή ήταν μια κοινή διαπίστωση από όλες τις πλευρές, αποτελεί ίσως και ένα από τα λίγα θετικά στοιχεία του συνεδριακού διαλόγου.

Οι σύνεδροι (δύο εκπρόσωποι της ΤΕΔΚ κάθε νομού, περίπου δηλαδή, 110 δημοτικοί και κοινοτικοί λειτουργοί) σπάνια επιδίωξαν να αρθρώσουν ένα πολιτικό αυτόνομο λόγο της Αυτοδιοίκησης.

Ανάμεσα στις πιο σημαντικές εξαιρέσεις, κατά την άποψή μας, ήταν εκείνες του δημάρχου Αθηναίων κ. Μ. Έβερτ, του δημάρχου Καλαμάτας κ. Στ. Μπένου και του προέδρου της ΤΕΔΚΝ Αττικής κ. Θεοδ. Κατρίβανου. Ο πολιτικός αυτόνομος «αυτοδιοικητικός» λόγος του αποτέλεσε κάποια από τα ελάχιστα — αν όχι το μοναδικό — εγχειρήματα διαμόρφωσης ενός πολιτικού πλαισίου που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως σημείο σύγκλισης διαφορετικών πολιτικών δυνάμεων, οι οποίες — μολονότι ενταγμένες σε διαμετρικά είτε ελάχιστα αν-

Με ένα κακόμοιρο «μονόστηλο» η «Εξόρμηση» υπενθύμισε «την ιστορική 18η Οκτώβρη». Αν το είχατε ξεχάσει σας υπενθυμίζουμε ότι πρόκειται για την ημερομηνία που έκλεισαν έξι «ολόκληρα χρόνια με το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση». Άλλες ανακoinώσεις δεν υπήρξαν. Ούτε από τον «Πρόεδρο και το Ε.Γ. του Κινήματος», ούτε από το Γραφείο Τύπου, ούτε από την ΚΕ, ούτε από την Κοινοβουλευτική Ομάδα. Ούτε καν — έστω μια — υπενθύμιση για όσους έχουν ασθενική μνήμη.

Φταίει άραγε ο «πανδαμάτωρ χρόνος» ή κάποιοι σκέφθηκαν να μην σκαλίσουν «ένδοξες» μνήμες του παρελθόντος μέρες που είναι τώρα; Είναι πάντως κάτι και αυτό. Εδώ κάθε μέρα όλο και κάτι υπάρχει από το εορτολόγιο επετειών. Είτε απελευθέρωση, είτε νίκη, είτε ανδραγαθήματα, είτε στιγές που θυμίζει κάποια δόξα του παρελθόντος. Το να αρχίσει η διαδικασία «αμφισβήτησης» της επετειολογίας κάτι είναι. Και μάλιστα όταν αυτή αρχίζει από τους νικητές της «ιστορικής 18ης Οκτωβρίου 1981»!

«Είμαστε όλοι τρομοκράτες»

Η παραπομπή σε δίκη των Ν. Γιαννόπουλου, Γ. Καραμπελιά, Τ. Κατιντσάκου, Α. Παναγόπουλου και Α. Χριστοδουλόπουλου, που αποτελούσαν τη Συντονιστική Επιτροπή του «Πολυτεχνείου '85», με την κατηγορία «παρασκευής εκρηκτικών» χωρίς να υπάρχει δικογραφία — στηρίχθηκε σε δημοσιεύματα εφημερίδων — είναι πρωτοφανής. Και για το λόγο αυτό, αλλά και γιατί γίνεται μετά από δυο χρόνια σε μια *ευαίσθητη* και *περίεργη* συγκυρία, όπου η «τρομοκρατία» είναι στην ημερήσια διάταξη και οι συλλήψεις «υπόπτων» τείνουν να πάρουν χαρακτήρα μαζικών διαστάσεων. Αν κά-

ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

τιθέτες κομματικές συστοιχίες — θα επιδιώκαν να διατυπώσουν μια ενιαία πλατφόρμα προτάσεων με σκοπό την ανάδειξη μιας ουσιαστικά αυτόνομης λειτουργίας των τοπικών πολιτικών θεσμών. Όμως αυτό το εγχείρημα, δυστυχώς, εμφανίστηκε ως «φωνή εν ερήμω».

Κυρίως βέβαια, όσον αφορά τον κ. Έβερτ η συγκροτημένη «αυτοδιοικητική» παρουσία του απογυμνώνει δύο μύθους. Την κατεστημένη αντίληψη της Αριστεράς που θεωρεί την Τ.Α. ως αποκλειστικά προνομιακό της χώρο — όχι όμως απολύτως άδικα — και την κυρίαρχη θέση της Δεξιάς που υποβαθμίζει την Τ.Α. στο επίπεδο ενός απλά βοηθητικού διοικητικού θεσμού.

Ένας τέτοιος πολιτικός λόγος, όταν προέρχεται από ένα παραδοσιακά δεξιό πολιτικό δεν είναι μόνο ευπρόσδεκτος αλλά και προκλητικός, κυρίως, επειδή αντιπαρεμβάλλεται με μια αντίρροπη πορεία του «κινήματος της αλλαγής» που ενώ πλέον χρησιμοποιεί τις πολυδιαφημιζόμενες «αυτοδιοικητικές» του θέ-

Σε ηλικία 69 ετών πέθανε στις 19 Οκτωβρίου ο Αντώνης Στρατής, δημοσιογράφος και μέλος της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ. Ο Αντ. Στρατής αγωνίστηκε από τα φοιτητικά του χρόνια με πάθος για τις ιδέες του και στάθηκε πάντα δίπλα στις αγώνες και σε όλους τους μεγάλους αγώνες του λαού μας. Γεννήθηκε στην Αθήνα και τελείωσε το Πανεπιστήμιο το 1937, την ίδια χρονιά με τον Α. Παπανδρέου. Συνελήφθη για τη δράση του κατά του καθεστώτος στη διάρκεια της Μεταξικής δικτατορίας, απεβλήθη από το Πανεπιστήμιο, φυλακίστηκε και εξορίστηκε. Πήρε μέρος στην ίδρυση του ΕΑΜ Νέων σαν εκπρόσωπος του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Δίεφυγε στη Μέση Ανατολή όταν κατετάγη στον εκεί ελληνικό στρατό και έλαβε μέρος στο κίνημα των δημοκρατικών ελληνικών δυνάμεων. Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1945.

Με την εκλογική νίκη της Ένωσης Κέντρου το 1964 ακολούθησε τον Α. Παπανδρέου στην πολιτική του δραστηριότητα. Από το 1977 και επί σειρά ετών ήταν αποκλειστικός πολιτικός σχολιαστής της «Εξόρμησης» και μέλος της

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ

Συντακτικής της Επιτροπής. Μετά τη νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981 έγινε πολιτικός σύμβουλος του πρωθυπουργού. Στη συνέχεια ο άξιος δημοσιογράφος και αγωνιστής της δημοκρατίας υπηρέτησε σε μια σειρά θέσεις και τελευταία ήταν πρόεδρος στην ΕΡΤ-2.

ποιοι θεωρούν ότι με αυτή τη μέθοδο μπορούν να *ενιαιοποιήσουν* και στη συνέχεια να *ταυτίσουν* πολιτικούς χώρους με την τρομοκρατία είναι το λιγότερο κουτοπόνηροι γιατί έχουν στην πλάτη τους ουκ ολίγα φιάσκα και μάλιστα ολικής, που δεν χρειάζεται να τους τα υπενθυμίσουμε. Η «δοήθειά» τους αποδεικνύεται κακοστημένο σενάριο στην καλύτερη περίπτωση.

Το ανησυχητικό όμως είναι ότι αυτή τη «δοήθεια» την υιοθετεί και η κυβέρνηση. Αυτή τη λογική προσπαθεί να πλασάρει ο Μέγας Δροσογιάννης, που «ακουμπά» πάντα «τους τρομοκράτες», όπως δηλώνει. Η όλη υπόθεση αφορά έτσι κάθε πολίτη, γιατί υπονομεύει και περιορίζει τα πολιτικά δικαιώματα. Πώς

ένας πολιτικός χώρος, με μια πρωτοφανή στην ιστορία δικογραφία κατηγορείται και γιατί γίνεται προσπάθεια να «σηματοδοτηθεί» με μια τέτοιου χαρακτήρα κατηγορία; Είναι καιρός φαίνεται οι ανησυχίες να μην περιορισθούν μόνο στη χθεσινή συγκέντρωση διαμαρτυρίας.

...

ΣΥΝΕΒΗ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Έτοιμα ήταν όλα για τον αγώνα μπάσκετ μεταξύ του Άρη Θεσσαλονίκης και της Γιουγκοσλαβικής «Μ.Ζ.Τ.» η οποία θα έπαιζε έχοντας στις φανέλες των παικτών της το γράμμα «Μ». Ο αγώνας όμως αναβλήθηκε και οι 5.000 περίπου φι-

σεις στη μάχη των «οπισθοφυλακών» προβάλλοντας κυρίως τις επαναλήψεις των υποσχέσεων, δημιουργεί ένα αδόκιμο άλλοθι για την —κυρίαρχη πλέον— θέση: Δηλαδή αντικρουόμενες τη διεκδίκηση (από ποιόν άραγε) της κατάρτησης... του ελέγχου νομιμότητας (sic) — «ας μη ξεχνάμε ότι πέρα από το βασικό αίτημα της ανεξαρτησίας της Τ.Α. από την κεντρική εξουσία, που όλοι αποδεχόμαστε, υπάρχει ένα πιο σημαντικό αίτημα, θεμέλιο των ατομικών δικαιωμάτων το αίτημα της προστασίας του πολίτη από κάθε μορφής εξουσία, ακόμη και όταν την ασκεί η Τ.Α.» (από το χαιρετισμό, εκ μέρους του ΠΑΣΟΚ, της κ. Ειρ. Λαμπράκη, στο συνέδριο).

Ασφαλώς αυτή είναι η θέση που αναδεικνύει τον κυβερνητικό νομάρχη κριτή και προστάτη των δικαιωμάτων των πολιτών που η Τ.Α. θα «παραβιάζει». Δεν χρειάζεται νομίζουμε να προσθέσουμε τίποτα άλλο εκτός από το ότι ανοίγουν πλέον οι «ασκοί του Αιόλου», που θα επαναφέρουν την Τ.Α. τουλάχιστον έξι χρόνια

πίσω. Κι όμως ανάμεσα στα προβλήματα, τα συνθήματα και τα διλήμματα οι δημοτικοί και κοινοτικοί λειτουργοί αγνόησαν και τη σημασία και την προοπτική αυτής της «νέας» αντίληψης. Εν τούτοις ήταν το πιο κρίσιμο στοιχείο.

Τέλος προτάσεις και παρουσίες σαν του κ. Μπένου μάλλον φαντάζουν τολμηρά μόνες σε μια λειτουργία που ορισμένες, αναμφισβήτητα πρωτοποριακές, φωνές της Αυτοδιοίκησης χάρη στον κανονισμό της ΚΕΔΚΕ και στο εκλογικό σύστημα της ΤΑ, μένουν φιμωμένες. Δεν είναι τυχαίο ότι πρόκειται για ριζοσπαστικές συνιστώσες της Αριστεράς, που και τις άτολμες παρουσίες τις υπόλοιπης Αριστεράς μπορούν να ενδυναμώσουν και να συμβάλουν στη συγκρότηση μιας νέας στρατηγικής με νέες ιδέες για τους τοπικούς πολιτικούς θεσμούς. Γιατί κυρίως αυτά έλειψαν από τη Ρόδο, και η στρατηγική, και οι νέες ιδέες... και η Αριστερά. Αλλά μήπως μόνο από τη Ρόδο...

Δημήτρης Κατσούλης

λαθλοι που ήθελαν να απολαύσουν Γκάλη, Γιαννάκη και άλλους έμειναν με το ειςιτήριο στο χέρι. Τι συνέβη; Γράφτηκε στον Τύπο («Θεσσαλονίκη» και «Ελευθεροτυπία») ότι το γράμμα «Μ» σημαίνει «Μακεδονία». Ο υπουργός Βορείου Ελλάδος θα σκέφθηκε ότι «επικίνδυνον είναι να βάλουμε μια άλλη Μακεδονία στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας και αφού συμβουλευθήκε την Αθήνα ζήτησε τη ματαίωση του αγώνα.

Το «Μ» όμως δεν είχε καμιά σχέση με «Μακεδονία». Η ομάδα ονομαζόταν «METALVI ZAVOD TITO» (Μ.Ζ.Τ.). Το αποτέλεσμα ήταν να γίνει μια «γκάφα» και αυτοί που πήγαν να αποφύγουν «επεισόδιο» να δημιουργήσουν άλλο, μια και το UPI σε ανταπόκριση του από τα Σκόπια (1/10) αναφέρθηκε λεπτομερώς στο θέμα.

Κανείς δεν σκέφθηκε ότι «Μ» δεν σημαίνει πάντα Μακεδονία;

Υπάρχει ευαισθησία;

Ο Φολίνι έχει αρχίσει ολοκληρωτική απεργία πείνας - δεν δέχεται ούτε νερό - διαμαρτυρόμενος γιατί δεν αναγνωρίστηκε η πολιτική δράση του με την απόφαση του Αρείου Πάγου, που έρχεται σε αντίθεση με απόφαση ιταλικών δικαστηρίων που έκριναν ότι οι πράξεις για τις οποίες καταζητείται έγιναν για να εξασφαλισθούν τα μέσα, ώστε να επιτευχθούν πολιτικοί στόχοι. Κινδυνεύει να πεθάνει στις ελληνικές φυλακές. Αν συμβεί κάτι τέτοιο θα υπάρξει μια μαύρη σελίδα στη σύγχρονη ιστορία της ελληνικής Δικαιοσύνης. Και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα μείνει έκθετη στην ελληνική και διεθνή κοινή γνώμη για τη μέχρι τώρα στάση της.

Ήδη 1.800 πολίτες υπέγραψαν κείμενο - έκκληση με το οποίο ζητούν να μην εκδοθεί στις ιταλικές αρχές ο Μ. Φολίνι και να εφαρμοσθεί το ισχύον Σύνταγμα και οι νόμοι. Η απόφαση του Αρείου Πάγου στην οποία στηρίζει τη στάση της η κυβέρνηση έχει χαρακτηριστεί από έγκυρους νομικούς και νομικά και πολιτικά απαράδεκτη. Επιπλέον το σύνολο σχεδόν των νομικών θεωρεί ότι με αυτή συρρικνώνεται ακόμα περισσότερο η έννοια του πολιτικού ασύλου και ποινικοποιείται η πολιτική πράξη.

Εκτός από αυτά όμως που αποτελούν την πολιτική πλευρά της υπόθεσης Φολίνι, υπάρχει τώρα και μια άλλη διάσταση σεδασμού ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ζωής ενός ανθρώπου, ο οποίος αν πεθάνει θα πεθάνει σε μια φυλακή του ελληνικού κράτους. Και δεν είναι λιγότερο τραγικό αυτό από εικόνες άλλων φυλακών και κελιών για τις οποίες ένωσε διαμαρτυρόμενο τη φωνή του και το ΠΑΣΟΚ μαζί με άλλους.

Τι λένε σήμερα για τον Φολίνι αυτοί; Και τι κάνει το «ευαίσθητο» κόμμα του οποίου ηγούνται, όταν η «αναίσθητη» κυβέρνηση δουλείται με την απόφαση του Αρείου Πάγου;

του Τύπου, του Ραδιοφώνου, της Τηλεόρασης...

● Διεκδικεί προς το παρόν τον τίτλο του πιο αθόρυβου υφυπουργού Τύπου επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ ο κ. **Αθ. Δημητρακόπουλος**, βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας. Λέτε να είναι σοφότερος των προκατόχων του ή απλώς να είναι ακόμη «ψαρωμένος»; Ή μήπως η αρμοδιότητά του για τον τύπο είναι για τους ...τύπους;

● Η αναμόρφωση του *δελτίου ειδήσεων* των 9 στην ΕΡΤ-1 και αναγκαία ήταν και μέσα στα σχέδια και τις προθέσεις των εκάστοτε διευθυντών της. Και το ότι έγινε —έστω και όπως έγινε— είναι κατ' αρχήν θετικό. Εκείνο πάντως που έχει εξοργίσει τους «εκτός νυμφώνος» συναδέλφους του τηλεοπτικού μικρόκοσμου —έτσι τουλάχιστον διατείνονται— δεν είναι το γνωστό «γιατί αυτός (ή αυτή) κι όχι εγώ» αλλά το ότι επί δίμηνο η προετοιμασία των αλλαγών από τον κ. **Δεληγιάννη** και το αρχισυντακτικό «καρέ» **Δεμίρη, Τσαλακού, Γαλανόπουλου** και **Τσιβιλικά**, έγινε *εν κρυπτώ και παραβήτω*... Συνωμοτικότητα ή κάτι άλλο;

● «Περεστρόικα» και στον ημεδαπό ορθόδοξο κομμουνιστικό τύπο —κι ο **Ριζοσπάστης**— γύρισε το καθημερινό του φύλλο στο «ταμπλόιντ» Τρίτη και 13 του μήνα... Μακάρι να του βρει σε καλό —κι όσο για την περιβόητη διαλεκτική σχέση, μορφής-περιεχομένου σύγουρο είναι ότι ένας... Μπανιάς (και όχι μόνο, ούτε κυρίως αυτός!) δεν φέρνει την άνοιξη...

● Κατά τα άλλα η ΕΑΡινή «περεστρόικα» της **«Αυγής»**, που έμεινε στο δρόμο πριν καλά - καλά αρχίσει, σημειώνουμε ότι κόλλησε όχι μόνο στο οικονομικό, αλλά σε άλλου είδους ανοιξιάτικες «δυστοκίες»... Η φημολογούμενη αντικατάσταση του **Γρηγόρη Γιάνναρου** από τη θέση του διευθυντή δεν είναι ούτε πανάκεια ούτε η «σίγουρη λύση» στην κατεύθυνση αυτή!

● Πριν προχωρήσουμε στην περαιτέρω ανίχνευση της ...«αυλής των θαυμάτων» της πάλας ποτέ ΕΡΤ-2 και τα κατορθώματα του κ. **Κονταξή**, που δίνουμε (και όχι μόνο σ' αυτόν, αλλά και στους περί αυτόν) μιαν ευκαιρία να αντικρούσει και να διαψεύσει τα όσα μας καταγγέλλονται... Λέτε να αρπάξει, αν μη τι άλλο, την ευκαιρία;

● Στο μεταξύ μαθαίνουμε ότι «κάτι» έχει γίνει στο αρχείο της πάλας ποτέ ΕΡΤ-2 και ότι έχουν... εξαφανιστεί κάποια φιλμ που απεικονίζουν τον εν λόγω κ. **Κονταξή** με τον γνωστό και μη εξαιρετέο χουντού-πουργό «κ.» **Ασλανίδη**... Να μια ακόμη ευκαιρία να μας διαψεύσει... πας ενδιαφερόμενος!

● Δεκτές —έστω— οι εξηγήσεις από το «Ποντίκι» ότι η ...«μετακόμιση» του «Τρίτου Δρόμου» του **Γιάννη Ιωάννου** στην «Πρώτη» έγινε για λόγους καθαρά οικονομικούς και ότι η σχετική συζήτηση που κατέληξε στην εν λόγω μετακόμιση «έγινε πριν προκύψει η διαφωνία για τη δημοσίευση του τελευταίου στίχου του»

ως... «έργον αυστηρώς ακατάλληλον» που τελικά δημοσιεύτηκε ετεροχρονισμένα με μια εβδομάδα καθυστέρηση. Εκείνο που δεν εξηγεί το «Ποντίκι» είναι οι λόγοι, δηλαδή τα κριτήρια που έκριναν στο ένα τεύχος το... έργο του **Ιωάννου «αυστηρώς ακατάλληλον»** και στο επόμενο την... «καταλληλότητά του»! Υπάρχει κάποιο κενό, ε;

● «Πουρναροστρωμένος» φαίνεται στα «Επίκαιρα» ο δρόμος του εκδότη **Γιάννη Πουρνάρα** στην απόπειρα που ξεκίνησε με το αναπαλαιωμένο περιοδικό του... Μετά την άρνηση του **Β. Μπιστίκα** να αναλάβει τη διεύθυνση έχοντας πλάι του (ή από πίσω του) τον προσληφθέντα προ διμήνου **Α. Κομίνη** και την απόφασή του να παραμείνει κυρίως στην «Απογευματινή» ναυάγησε και στον «ύφαλο» Κομίνη και το ενδεχόμενο της ανάληψής του πόστου αυτού από την καθ' όλα άξια **Κατερίνα Δασκαλάκη** που προϊσταται του πολιτικού team της «Μεσημβρινής»... Για να δούμε, αν θα δούμε, πώς το δεκαπενθήμερο περιοδικό θα γίνει βδομαδιακό —όπως θρυλείται— το Νοέμβριο. Κατά τ' άλλα το «κουπί» της έκδοσης το ...τραβάει άλλος: η πιστή στον Πουρνάρα διευθύντρια του **«Τηλεράματος»** —της χρυσότοκου όρνιθας των εκδόσεων της «Πάπυρος - Πρεσς»— κυρία **Βίκυ Αλικακή**...

● Ακρώς ενδιαφέροντα τα στατιστικά στοιχεία δημοσκοπήσης που έδωσε σε συνέντευξη τύπου η διεύθυνση του ραδιοφωνικού καναλιού του Έβερτ **«Αθήνα 9,84 FM»**: η ακροαματικότητα του σταθμού φτάνει το 45% και είναι η υψηλότερη όλων των υπολοίπων - κρατικών και μη. Το ραδιοφωνικό αυτό σήμα ελήφθη;

● Αναμένεται πλάκα —και μάλιστα μεγίστη— στη δίκη που έχει το «**Καλάμι**» στις 4 Νοεμβρίου για τις περιβόητες *κασέτες* που αποδεικνύουν ότι οι τότε και νυν δελφίνοι της ΝΔ έσκαβαν (τηλεφωνικώς) το λάκκο του αρχηγού τους... Η πλάκα όμως κινδυνεύει να γίνει μακάβρια, μέρες που είναι, αν αποδειχθεί ότι ο Τόμπρας είναι αθώος των υποκλοπών αυτών και να έχει έτσι για «πεσκέσι» και δεδικασμένο... περί του ότι «κάποιοι άλλοι» τις κάνουν!

● Και μια και ήρθε στο «**Καλάμι**» ο λόγος: στο απαντητικό του σχόλιο «Εμείς, το ANTI και η αλήθεια» στη δική μας επισημάνση ότι οικειοποιήθηκε την αποκάλυψη του ύποπτου θανάτου του πρώην πρέσβη της Αυστρίας στην Αθήνα **Χ. Άμπνυ**, αναφέρει: «Το «**Καλάμι**» πρέπει να παραδεχτεί πως ψάχνοντας βρήκε ότι πράγματι πριν από ένα χρόνο είχε αναφερθεί στο θέμα το «Αντί». Κρατάμε αυτό και αντιπαρερχόμεθα... μειδιώντας τις «γυριστές» περί ξένου τύπου και άλλα τινα ...καλαμοβάμονα...

● Τελικά ο **Θύμιος Παπαγεωργίου** - ο γνωστός ως «πρύτανης» του Press-room επί όλων των κυβερνήσεων και κυβερνητικών εκπροσώπων με τις ερωτήσεις που

κατέθετε τηλεφωνικώς ή γραπτώς τουλάχιστον ένα δίσκο πριν από το «μπρήφινγκ» - «ενέδωσε» και πήγε από την «Ακρόπολη» στα «ΝΕΑ» για το διπλωματικό, ως λέγεται, ρεπορτάζ. Ούτως ή άλλως οι ανεπίσημες δηλώσεις, απαντήσεις ή σχόλια της αμερικανικής πρεσβείας που διοχετεύονταν ως «ρουλεμάν» στους πολιτικούς συντάκτες των εφημερίδων, ξεκινούσαν πάντα ή σχεδόν πάντα από αυτόν... Οι ευχές λοιπόν για καλή επιτυχία περιρρέουν. Την «πρωτιά» της είδησης για τις διαπραγματεύσεις Παπαγεωργίου - ΝΕΩΝ την είχε το «Καλάμι» στις 24/9. Η είδηση όμως είναι αλλού: Ανάλογες διαπραγματεύσεις είχε ο κ. Θ. Π. και με τις (υπό έκδοσιν) «24 ώρες» του κ. Κοσκωτά πολύ πριν, αλλά η τελευταία υπερατλαντική «περιπέτεια» του μεγάλου σχήμου εκδότη έπαιξε τον αποφασιστικό ρόλο για τον γνωστό και πολυαπασχολούμενο μεγαλοδημοσιογράφο, να αποφασίσει «με ποιους θα πάει και ποιους θ' αφήσει»...

● Το καλό να λέγεται και να γράφεται: ο «Σχολιαστής» έκανε ένα εύστοχο, θεματολογικά και από πλευράς timing και καλό από πλευράς αισθητικής τεύχος με κεντρικό τίτλο «CHE - 20 ΧΡΟΝΙΑ», με αφορμή την εικοστή επέτειο από το θάνατο του Τσε Γκεβάρα (Αλλά και τα «ΝΕΑ» δημοσίευσαν σε τρεις συνέχειες την αφήγηση του Αλγερινού ηγέτη Μπεν Μπελά για τις εντυπώσεις του από τις συναντήσεις και τις συνομιλίες που είχε μαζί του...).

● Πάντως, μια και ο λόγος για τον «Σχολιαστή» ας πούμε δύο πραγματάκια ακόμη: Το σχολίο του «Ρούσκιτζ γκουτ» για τη συνέντευξη **Καστοριάδη** που δημοσιεύθηκε σε δύο συνέχειες στο «ΑΝΤΙ» εκτός της φτώχης απόπειρας ειρωνείας των θέσεων που διατυπώνει ο «αιρετικός» (και κατ' επέκταση της δημοσίευσής τους) δεν λέει τίποτε για την «ταμπάκικια»... Μήπως θα προτιμούσε ο «Σχολιαστής» τη λογοκρισία ή τον εξοβελισμό του;

● Πολλά τα προβλήματα που δημιούργησε το θέμα της διαδοχής του **Ανδρέα Χριστοδουλίδη** μετά την αποχώρησή του από τη γενική διεύθυνση του **ΑΠΕ** και την τοποθέτησή του ως προέδρου του **Ενιαίου Φορέα**.

Μετά την άρνηση του πολιτικού συντάκτη και αρχισυντάκτη **Πέτρου Στάγκου** (για τους δικούς του λόγους, μεταξύ των οποίων και η ιδιότητά του ως μέλους της Συντακτικής Επιτροπής του **ΑΝΤΙ**) και του **παλαίμαχου** διευθυντού συντάξεως

Βασίλη Νικολόπουλου (λόγω των επαγγελματικών και συναισθηματικών δεσμών του με τα «ΝΕΑ») άρχισε η... αναζήτηση. Και η μόνη σοβαρή προς το παρόν εκδοχή ήταν αυτή του ειδικού γραμματέα για τα γραφεία τύπου εξωτερικού **Τηλέμαχου Χυτήρη**, που δεν είναι «πρασινόφρουρος» και έχει να επιδείξει και έργο (βλ. γραφείο τύπου Λονδίνου) και ευαισθησία έναντι των δημοσιογράφων και κυρίως συνθετικές και «ενωτικές» ικανότητες. Το πράγμα όμως καθυστερεί και φαίνεται να «κολλάει» στο θέμα της δικής του διαδοχής, αν και μέσα στις προτάσεις που διατυπώθηκαν είναι η κυρία **Φωφώ Τομαή - Κωνσταντοπούλου**, ο σύμβουλος του υπουργού Εξωτερικών **Κάρολου Παπούλια Γ. Δημητρακόπουλος**, αλλά και ο **Β. Κωνσταντίνεας**... Εκτός αν τα διάφορα κέντρα και παρακέντρα εντός και εκτός κυβέρνησης και Κινήματος έχουν επιπέσει για να βάλουν κάποιον δικό τους και πρέπει πλέον να δώσει κάποιος άλλος, «μεγάλος», τη λύση...

● Της ...πυλάδας το κάγκελο έγινε την περασμένη εβδομάδα στα εβδομαδιαία εμπορικά έντυπα χάριν ανταγωνισμού και «αλληλο-κατα-σκοπείας» —το γεγονός κατέγραψε «χάρμα» το «Ποντίκι» και ακολουθούμε για ...ιστορικούς λόγους: Οι «Εικόνες» που κυκλοφορούν Τετάρτη, προαναγγέλλουν ειδικό αφιέρωμα: ο «**Ταχυδρόμος**» που κυκλοφορεί Πέμπτη έχει ετοιμάσει κάτι αντίστοιχο και πρέπει να προλάβει κυκλοφορώντας δύο μέρες νωρίτερα την Τρίτη! Επειδή όμως το προανήγγειλε την πάτση και οι «Εικόνες» επισπεύδουν κατά μια μέρα και κυκλοφορούν και αυτές Τρίτη. Μπουκάλα έμεινε το «ΕΝΑ» (κυκλοφορεί και αυτό την Πέμπτη) που χωρίς λόγο, αλλά για να μην εμφανιστεί... καθυστερημένο βγήκε μια μέρα νωρίτερα, την Τετάρτη... Αν συνεχιστεί αυτή η πύλα τα τεύχη των εν λόγω περιοδικών θα εκδίδονται πιλαλώνοντας δυο-δυο...

● Και όμως είναι αλήθεια! Πράγματι το γραφείο τύπου του ΠΑΣΟΚ έλεγε αλήθεια ότι «η πληροφορία αυτή δεν έχει καμιά σχέση με την πραγματικότητα» όταν ρωτήθηκε αν κατά την πρόσφατη συνεδρίαση του Ε.Γ. έγινε πρόταση «να οργανωθεί» **πολιτική επίθεση** του Κινήματος κατά των εφημερίδων «**Έθνος**» και «**Ελεύθερος Τύπος**» λόγω προφανώς της ιδιαίτερης επίδοσής τους στα αποκαλυπτήρια της ιδιωτικής ζωής του κ. Παπανδρέου. Η αλήθεια όμως είναι «ευρύτερη»: συζήτηση για τον τύπο στη συνεδρίαση και

την κατανομή αρμοδιοτήτων έγινε —και μάλιστα τόσο εν ολομεία όσο και σε «πηγαδάκια»— μόνο που το θέμα δεν ήταν ένα (μόνο αυτό δηλαδή) αλλά περισσότερα...

● Και για να εξηγήμαστε εφ' όλης της ύλης: πρώτον, διαπίστωση κοινής αποδοχής ήταν ότι «δεν έχουμε Τύπο». Δεύτερον διατυπώθηκε η άποψη ότι «εν ανάγκη στις εκλογές μπορούμε να πάμε έστω και με το (**Δημοκρατικό**) **Λόγο**» και την «**Αυριανή**». Τρίτον, υπήρξε εμμονή από ορισμένους, να γίνουν οι δέουσες ενέργειες ώστε να συσφιχθούν οι σχέσεις κυβέρνησης - **συγκροτήματος Λαμπράκη** και ιδιαίτερα με τα «ΝΕΑ»... Τέταρτον, υπογραμμίστηκε η αναγκαιότητα της επίτευξης της έκδοσης της «**Αθηναϊκής**»... Πέμπτον ακούστηκε η άποψη «πρέπει να υποστηρίξουμε τον Κοσκωτά πάση θυσία» και όχι μόνο για τις «24 ώρες»...

● Όμως ο ιδιοκτήτης του τίτλου της «**Αθηναϊκής**» **Ι. Αποστολόπουλος** φαίνεται να είναι ιδιαίτερα διστακτικός για τέτοιου είδους εκδοτικές περιπέτειες. Του έχουν γίνει τελευταία προτάσεις από τρεις εκδότες εφημερίδων —έναν από τους οποίους θεωρείται «ακραφινούς» πασοκικής στράτευσης— για να αγοράσουν το τίτλο με υψηλό τίμημα. Ορισμένοι λένουν ότι η εξέλιξη αυτή είναι ένα ακόμη δείγμα της αυτοαπομόνωσης του ΠΑΣΟΚ στο χώρο του Τύπου.

● Το όνειρο κάθε Οδυσσέα είναι να κατασκευάσει τον «**Δούρειο Ίππο**» του. Ο δημοσιογράφος και κυβερνητικός εκπρόσωπος **Γιάννης Ρουμπάτης** παρουσίασε χθες το όνειρό του. Είναι το βιβλίο «**Δούρειος Ίππος - Η αμερικάνικη διείσδυση στην Ελλάδα 1947-1967**». Κυκλοφορεί από σήμερα στις εκδόσεις «**Οδυσσέας**». Επιφυλασσόμαστε για μια συνολική παρουσίαση σε επόμενο τεύχος.

Κυκλοφορεί ο 23ος τόμος του ΑΝΤΙ
(τεύχη 294-307 ● Β' εξάμηνο του 1985)

του Γιάννη Ιωάννου

Πίσω Από Τις Κουρτίνες

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Οι υφυπουργοί Τύπου πάνε κι έρχονται, αλλά τα γραφεία Τύπου στις διάφορες χώρες της υψήλιου παραμένουν ακλόνητα στην ευδαιμονία και την αδιαφορία τους για οτιδήποτε έχει σχέση με την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας. Όταν ανέλαβε ο κ. Ρουμπάτης πολλοί πίστεψαν ότι μερικοί προϊστάμενοι γραφείων τύπου στο εξωτερικό θα επέστρεφαν, τουλάχιστον, στην Ελλάδα. Όμως φαίνεται «δεν τον έπαιρνε» τον κ. Ρουμπάτη. Θες η αντεπίθεση που οργάνωσε το άτυπο «διευθυντήριο» των γραφείων Τύπου, θες οι στενές του σχέσεις με το περιβάλλον του πρωθυπουργού — αυτοί οι «άγγελοι» είναι πανταχού παρόντες — επιβλήθηκε τελικά μια «ισορροπία του τρόμου» ανάμεσα στο σημερινό «αφεντικό» της οδού Ζαλοκώστα και το «διευθυντήριο».

Τι γίνεται, όμως, με τις καταγγελίες περί εξαιρετικών επιδόσεων στη «μαύρη αγορά» συναλλάγματος πολλών, που υπηρετούν στο εξωτερικό, ιδίως σε ανατολικές χώρες; Υπάλληλος του υπουργείου Εξωτερικών που υπηρετεί σε ασιατική χώρα, για παράδειγμα, εξαργύρωσε τις επιταγές του ελληνικού κράτους στη «μαύρη αγορά», επωφελοόμενος της πολύ μεγάλης διαφοράς. Η υπόθεση έφτασε στα αυτιά του εκεί πρέσβη ο οποίος μπλόκάρσε τα χρήματα του ενόχου υπαλλήλου και ζήτησε την ανάκλησή του στο «κέντρο». Ξέρετε ποια ήταν η απάντηση του «κέντρου»; Διέταξαν τον πρέσβη να ...επιστρέψει τα χρήματα στον «μαυραγορίτη» υπάλληλο.

ΜΕ ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

Γράφονται πολλά για τη διαφορά που επικρατεί στις δημόσιες υπηρεσίες και τα «λαδώματα» υπαλλήλων από τους προμηθευτές. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των προμηθευτών είναι τόσο έντονος που για να ανταπεξέλθουν επιστρατεύουν τη φαντασία και την επινοητικότητα τους. Μας έλεγαν ότι κάποιος προμηθευτής πήγε στο σπίτι ενός διοικητικού στελέχους δημοσίου οργανισμού που έχει κάποιες αντιρρήσεις για τα προϊόντα του και έριξε ένα φάκελο στο χρηματοκιβώτιο. Στη συνέχεια ο προμηθευτής κτύπησε το κουδούνι του υπαλλήλου και του είπε να κατεβεί να δει τι υπήρχε στο κουτί. Ο υπάλληλος κατέβηκε, βρήκε το φάκελο, τον άνοιξε και μέσα βρήκε... τα κλειδιά μιας BMW 518 που «τον» περίμενε στο απέναντι πεζοδρόμιο. Έτσι ακριβώς έγινε, αλλά άντε να βρεις τα αποδεικτικά στοιχεία για να αποκαλυφθούν και τα ονόματα.

ΟΠΛΑ - ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΧΕΣ

Και άλλος πόλεμος μαίνεται αυτές τις μέρες, έξω — ή μάλλον δίπλα — από την κυβέρνηση αυτή τη φορά. Αντίπαλοι οι διάφοροι έμποροι όπλων που ανταγωνίζονται για το ποιος θα πουλήσει στο υπουργείο Άμυνας, τα ηλεκτρονικά αντίμετρα, τις ερπύστριες, τις φρεγάτες και τα ελικόπτερα που ζητούν όλο και σε μεγαλύτερες ποσότητες οι στρατηγοί.

Αντίπαλοι στη μια από τις μάχες αυτού του πολέμου είναι οι κ.κ. Λιακουνάκος και Δαλέζιος και αντικείμενο η προμήθεια δέκα ελικοπτέρων «Τσινούκ» από το ΓΕΣ. Τα άλλα δέκα που αγοράσαμε πριν από λίγα χρόνια να είχε πάρει ο κ. Αβέρωφ επειδή «περίσσεψαν στο Αφγανιστάν». Τα νέα σε ποιον περίσσευαν;

Στην άλλη μάχη πολεμούν πάλι ο κ. Λιακουνάκος από τη μια μεριά και η ΚΕΣΤΡΕΛ από την άλλη — βλέπε γι αυτήν σε άλλες σελίδες του περιοδικού — με αντικείμενο κάποιες ερπύστριες.

«Μήλον της έριδος» στην τρίτη μάχη είναι τα ηλεκτρονικά αντίμετρα με τα οποία θα εξοπλιστούν τα 80 F-16 και MIRAGE 2000. Αντίπαλοι εδώ η RAYTHEON, πάλι του κ. Λιακουνάκου, η γαλλική THOMPSON και η LORAL που φαίνεται να έχει κάποια σχέση με τους Ισραηλινούς. Λέγεται, όμως, ότι οι δύο πρώτοι κατόρθωσαν να εξουδετερώσουν την τρίτη και είναι έτοιμοι να μοιραστούν τη δουλειά. Ο κ. Λιακουνάκος, μάλιστα, θεωρεί τον εαυτό του τόσο «σίγουρο» που άνοιξε ειδικό γραφείο στην Ουάσιγκτον.

Η ΤΣΙΤΣΙΟΛΙΝΑ ΕΜΠΝΕΙ

Η διάσημη πλέον, βουλευτίνα - πορνοστάρ Τσιτσιολίνα έκανε και στην Αθήνα το «σόου» της μαζί με τη λιγότερο διάσημη αλλά καθόλου άσημη παρτενέρ της Μαλού. Η είδηση δεν είναι όμως στο πόσο «σκληρό» ήταν το θέαμα που προσέφερε. Ούτε στην ταινία που γύριζε εκεί γνωστός επιχειρηματίας, ούτε στο ότι ένας από αυτούς που απθανάτιστηκαν σ' αυτή, δίδοντας και συνέντευξη για τις ερωτικές επιδόσεις της οικογένειας, ήταν ο Γ. Παπανδρέου, αδελφός του πρωθυπουργού.

Η είδηση είναι αλλού. Μεταξύ των θαμώνων που απήλυσαν Τσιτσιολίνα ήταν και ο Μ. Ζιάγκας, σύμβουλος του πρωθυπουργού. Μας είπαν όμως ότι θεατής ήταν και ο διευθυντής του πολιτικού γραφείου του πρωθυπουργού Αντ. Λιβάνης. Λέγεται ότι η παρουσία του εκεί, αν αποκλεισθούν λόγοι ηλικίας, συνδέεται με τη λίστα των υποψηφίων στις επόμενες εκλογές. Η Τσιτσιολίνα, ως γνωστόν, δεν πήγε καθόλου άσχημα στις ιταλικές εκλογές... Λέτε να μας συμβεί;

ΠΟΙΟΙ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ «ΣΑΒΟΥΡΑ»;

Άγνωστη μας είναι η τύχη των όσων έγραψε το «ΑΝΤΙ» για το υλικό της Αεροπορίας το οποίο κόστισε πάνω από 70 δισ. δραχμές και βγήκε στη δημοπρασία ως «σαβούρα» στο ένα χιλιοστό της αξίας του. Ούτε γνωρίζουμε αν και ποια μέτρα πήραν οι αρμόδιοι για αυτή την περίπτωση και τη διασφάλιση παρόμοιων υλικών. Το ΥΠΕΘΑ έχει άλλωστε πάντα πολλές ασχολίες...

Αλλιώς δεν εξηγείται πώς καινούργιο υλικό των «Μιράζ» αξίας 12 εκ. δολαρίων προωθήθηκε για εκποίηση αντί 120.000 μόνο δολαρίων από την Τανάγρα στις αποθήκες της Διοίκησης Αεροπορικού Υλικού. Αν αληθεύει και αυτή η πληροφορία το ερώτημα που είχαμε θέσει ποιος δημιουργεί αυτά τα πλεονάσματα που στη συνέχεια εκποιούνται σαν «σαβούρα» παίρνει άλλες διαστάσεις και το ΥΠΕΘΑ οφείλει να δώσει εξηγήσεις.

Όπως επίσης οφείλει να δώσει εξηγήσεις για φήμες περί περιεργών μεθοδεύσεων στην Τεχνική Διεύθυνση της Διοίκησης Αεροπορικού Υλικού. Αυτές οι φήμες λένε ότι π.χ. αντί για προώθηση εγχώριας κατασκευής υλικών — που υπάρχουν όλες οι δυνατότητες — κάποιοι προτιμούν ξένους οίκους. Και εκεί υπάρχουν λένε πάλι οι φήμες για αναθέσεις χωρίς διαγωνισμούς, προμήθειες, υλικά σκάρτα και άλλα πολλά.

Για όλα αυτά κατονομάζονται και ορισμένοι — εντός και εκτός — με συγκεκριμένα συμφέροντα και στοιχεία.

Προς το παρόν εμείς θα προχωρήσουμε την έρευνά μας. Από το ΥΠΕΘΑ περιμένουμε μία απάντηση. Εκτός και αν ουδείς δείχνει «ενδιαφέρον». Τότε όμως πολλά μπορεί κάποιος να υποθέσει για τις ασχολίες του...

ΔΙΑΨΕΥΣΗ - ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ

Διέψευσε η Αρχιεπισκοπή Αμερικής την είδηση ότι ζητήθηκε από τον Ιάκωβο να προσφέρει τις «καλές του υπηρεσίες» σε πιθανό διαζύγιο του πρωθυπουργικού ζεύγους. Επιβεβαιώθηκαν όμως όλα όσα έγραψε το ΑΝΤΙ στο προηγούμενο τεύχος για το θρησκευτικό γάμο των Ανδρέα και Μαργαρίτας Παπανδρέου. Επομένως η Αρχιεπισκοπή πάντα είναι αναγκαία στην περίπτωση διαζυγίου...

του Βασίλη Ζήση

● Ο Γεώργιος Λούβαρης, πρόεδρος σήμερα της ΙΤCO, στενός προσωπικός φίλος του πρωθυπουργού, είναι συγχρόνως και προμηθευτής οπλικών συστημάτων.

● Ένα ΤΕΛΕΞ του ΓΕΑ επιβεβαιώνει μια σκανδαλώδη πολιτική ανάμιξη στις προμήθειες που σχετίζονται με την «αγορά του αιώνας».

● Η πολιτική και ηθική ευθύνη του πρωθυπουργού που διακήρυξε ότι αυτός προσωπικά θα εποπτεύσει και θα ελέγξει την «αγορά του αιώνας».

«...κι ο χορός μου κάνει κύκλο και με κλείνει από παντού»

Τελικά τα σκάνδαλα της ΑΓΡΕΞ, της ΚΥΔΕΠ και της ΙΤCO θα αποδειχθούν «κοριοί» μπροστά στις υποθέσεις στις οποίες έχουν αναμικθεί άνθρωποι του στενού περιβάλλοντος του πρωθυπουργού. Όπως αποκαλύπτει σήμερα το «ΑΝΤΙ» ένας από τους «ανθρώπους του προέδρου», ο κ. Γιώργος Λούβαρης, έχει αναμικθεί σε ένα σκάνδαλο που έχει άμεση σχέση με την «αγορά του αιώνα». Τίθενται σοβαρά ερωτήματα για τη διαφάνεια των προμηθειών στην Αεροπορία και προβάλλεται η ανάγκη για άμεση τοποθέτηση του ίδιου του πρωθυπουργού.

Ο κ. Γ. Λούβαρης, επίσημως διευθυντής από τις αρχές του χρόνου της γνωστής για το σκάνδαλο του καλαμποκιού ΙΤCO και ανεπίσημως από ετών ο «εξ απορρήτων» του κ. Ανδρέα Παπανδρέου, χρησιμοποίησε τις στενότερες σχέσεις του με τον πρωθυπουργό για να υποστηρίξει την αγορά 300 πυραύλων τύπου MAGIC-2 για τα MIRAGE 2000. Οι πύραυλοι αυτοί κόστισαν στο ελληνικό δημόσιο το εξωφρενικό ποσό των 50 εκατομμυρίων δραχμών ο ένας, τη στιγμή που όλοι οι άλλοι παρόμοιοι πύραυλοι της αγοράς κοστίζουν λιγότερο από το ένα τρίτο του ποσού αυτού.

Πηγή που γνωρίζει καλά τη διαπραγμάτευση της αγοράς των MAGIC μας ανέφερε

Στον τελικό του «ευρωμπάσκετ», ο κ. Παπανδρέου χαμογελά ικανοποιημένος εν μέσω του κ. Σαρτζετάκη, της συζύγου του Μαργαρίτας και του πρέσβη κ. Στουκάλιν. Πίσω ακριβώς ο κ. Γ. Λούβαρης.

(Η φωτογραφία δημοσιεύτηκε στα «Νέα» της 19.6.87)

ότι «ο κ. Λούβαρης επενέβη και πίεσε υπέρ της αγοράς των γαλλικών πυραύλων σε μια πολύ κρίσιμη φάση». Τη στιγμή, δηλαδή, που το πολύ υψηλό κόστος των γαλλικών πυραύλων προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις, όχι μόνο πολλών ανώτατων αξιωματικών του ΓΕΕΘΑ αλλά και του ίδιου του τότε αναπληρωτή υπουργού Εθνικής Άμυνας κ. Αντώνη Δροσογιάννη. Δεν «πέρασε» όμως του στρατηγού. Ο κ. Λούβαρης είχε πολύ καλύτερα «ατού» στα χέρια του —τους ισχυρούς δεσμούς του με τον πρωθυπουργό— και την παραγγελία πήρε τελί-

κά ο Έλληνας αντιπρόσωπος της MATRA.

Είναι ο κ. Α.Κ. Τσάτσος, εξάδελφος του Γ.Α. Τσάτσου της ΑΓΕΤ-Ηρακλής. Λεπτομέρεια: Ο κ. Λούβαρης ήταν επί 27 έτη υπάλληλος της ΑΓΕΤ-Ηρακλής, παραιτήθηκε επί ΠΑΣΟΚ με το βαθμό του διευθυντή και διατηρεί στενότερες φιλικές σχέσεις με την οικογένεια Τσάτσου.

Ένα φλύαρο ΤΕΛΕΞ

Η εμπλοκή —και η ενοχή— του κ. Λούβαρη αποδεικνύεται και από το δημοσιευόμενο «τέλεξ» που αποκαλύπτει εγγράφως την α-

□ Το αγγλικό κείμενο:

HAFGS / D4 / 1.1071 / 26.2.86
MATRA - PARIS - FRANCE
TLX Number 695670 MAT. MIL
HAFGS / D4

Item: «Missiles Procurement»

● This is to inform you that our latest discussions have conveyed to the political authorities of the Ministry of National Defence.

● Final decision will be made within the following weeks.

● This information has passed to Mr. Louvaris of your office in Athens.

□ Η μετάφραση στα ελληνικά:

ΓΕΑ / Δ4 / 1.1071

26.2.86

Προς την MATRA-PARIS-FRANCE

TLX Number 695670 MAT. MIL

ΓΕΑ / Δ4

Θέμα: «Προμήθεια Πυραύλων»

● Σας πληροφορούμε ότι οι τελευταίες συνομιλίες μας μεταφέρθηκαν στις πολιτικές αρχές του υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

● Η τελική απόφαση θα ληφθεί εντός των προσεχών εβδομάδων.

● Αυτή η πληροφόρηση διαβιβάστηκε στον κ. Γ. Λούβαρη, του γραφείου σας στην Αθήνα.

D/D4 off. 137 tel. 291

Δ/Δ4 γραφείο 137 αρ. τηλ. 291

νάμιξη του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων (Είναι συνταγμένο στα αγγλικά και δημοσιεύουμε εδώ και τη μετάφρασή του).

Ποια είναι λοιπόν αυτά τα μυστικά κλειδιά του λακωνικού ΤΕΛΕΞ που έστειλε η Οικονομική Διεύθυνση του ΓΕΑ στη γαλλική εταιρεία;

● **Πρώτον:** Η αναγραφή του ονόματος του κ. Λούβαρη στο «τέλεξ» αποδεικνύει ότι ο στενότερος φίλος του πρωθυπουργού και «ο άνθρωπός του για όλες τις δουλειές» εργάζεται για τη γαλλική MATRA.

● **Δεύτερον:** Με το «τέλεξ» αυτό, ο κ. Λούβαρης δικαιούται να πάρει από τη MATRA προμήθεια για τη μεσολάβησή του στην αγορά των MAGIC. Είναι γνωστή η διεθνής πρακτική στο εμπόριο όπλων, σύμφωνα με την οποία ένας μεσολαβητής κατοχυρώνει την προμήθειά του με την αναγραφή του ονόματός του σε κάποιο επίσημο έγγραφο —όπως το «τέλεξ»— ή με την παρουσία του κατά την υπογραφή της σύμβασης. Από όσα θα θυμούνται οι αναγνώστες του «ΑΝΤΙ» ο κ. Θωμάς Λιακουνάκος της ΑΧΧΟΝ, προκειμένου να τεκμηριώσει την απαίτησή του για την προμήθεια αγοράς των «ΛΕΟΠΑΡΝΤ», παρέστη ως «μεταφραστής» κατά την υπογραφή της σύμβασης. Στην περίπτωση του κ. Λούβαρη το ΓΕΑ ξεθάρρεψε και ανέγραψε το όνομά του στο «τέλεξ».

● **Τρίτον:** Η αποστολή του «τέλεξ» πριν από την υπογραφή της τελικής συμφωνίας συνιστά εκχώρηση των δικαιωμάτων της χώρας μας στους Γάλλους επειδή ύστερα από αυτό, το ΓΕΑ δεν μπορούσε να κάνει καμιά διαπραγμάτευση για την τιμή των πυραύλων. Εφόσον η MATRA γνώριζε ότι «*οι συζητήσεις*» —δηλαδή η πρότασή της— είχαν μεταφερθεί στις πολιτικές αρχές του υπουργείου —δηλαδή στον ίδιο τον πρωθυπουργό, που τότε είχε και το χαρτοφυλάκιο της Άμυνας— μπορούσε να επιβάλει τους όρους της. Όπως και το έκανε με την αγορά των MAGIC-2 που κόστισαν τριπλάσια από κάθε άλλο παρόμοιο πύραυλο αέρος-αέρος.

Μια σύσκεψη στο Πεντάγωνο

Στις αρχές του 1985, τρία ολόκληρα χρόνια πριν η Ελλάδα παραλάβει το πρώτο της MIRAGE 2.000, το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας αποφάσισε να αγοράσει τους πυραύλους για τις αερομαχίες τους. Ανέθεσε έτσι στην ίδια επιτροπή που διαπραγματεύθηκε την «αγορά του αιώνα» —πρόεδρος της επιτροπής ήταν ο γνωστός στους αναγνώστες του «ΑΝΤΙ» αντιπύραρχος Γιάννης Μαρινάκης επικουρούμενος από τον κ. Κοντοδιό - να αξιολογήσει τους διάφορους πυραύλους της αγοράς.

Στις αρχές του 1986, η επιτροπή παρουσίασε στον κ. Δροσογιάννη το πόρισμά της, στο οποίο πρότεινε να αγοραστεί ο γαλλικός πύραυλος, παρ' όλο που ήταν τρεις φορές ακριβότερος από τον επόμενο στην αξιολόγηση, τον αμερικανικό SIDEWINTER AIM-9.

Στο ίδιο πόρισμα, όμως, αναφερόταν ότι το ΓΕΑ μπορούσε επίσης να επιλέξει αντί των MATRA, ενδεχομένως τους αμερικανικούς πυραύλους από τους οποίους διαδέχεται μεγάλο «στοκ» επειδή τοποθετούνται σε όλα τα άλλα μαχητικά, συμπεριλαμβαν-

Ένα Mirage 2.000 πλήρως εξοπλισμένο. Στην άκρη των πτερυγίων του έχει αναρτημένους δύο πυραύλους τύπου MAGIC.

νομένων και των MIRAGE F-1 που χρησιμοποιεί ήδη η Αεροπορία. Στη συμφωνία για την αγορά των MIRAGE 2.000 υπάρχει ειδική πρόβλεψη για την πιστοποίησή τους στα αμερικανικά πυρομαχικά που διαθέτει το ΓΕΑ. Δεν ευσταθούσε λοιπόν με κανένα τρόπο η προτίμηση της επιτροπής Μαρινάκη στους γαλλικούς πυραύλους. Το επιχείρημά της ότι δήθεν ο MAGIC-2 έχει «μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα» στα MIRAGE 2.000 διαψεύδεται από τη χρησιμοποίηση των αμερικανικών πυραύλων στα άλλα MIRAGE που διαθέτει η αεροπορία και δεν δικαιολογούσε με κανένα τρόπο το κόστος τους.

Έχοντας όλα αυτά υπόψη του, ο κ. Δροσογιάννης ανέβαλε την υπογραφή της παραγγελίας για τη MATRA και άρχισε έτσι ένα «πήγαινε-έλα» της σχετικής σύμβασης. Ο κ. Δροσογιάννης υποστηριζόταν από άλλους ανώτατους παράγοντες του Πενταγώνου και από τους εκπροσώπους της Ελληνικής Πολεμικής Βιομηχανίας οι οποίοι ήταν υπέρ της παραγωγής των πυραύλων. Σε μια σύσκεψη μάλιστα του κ. Δροσογιάννη με τον αρχηγό ΓΕΕΘΑ πτέραρχο Νικόλαο Κουρή και τους προέδρους της ΕΑΒ και της ΕΒΟ κ.κ. Φωτήλα και Βικέντιο Αρσένη με θέμα την αγορά των πυραύλων, ο μόνος που ήταν υπέρ των γαλλικών όπλων ήταν ο κ. Κουρής. Οι κ.κ. Φωτήλας και Αρσένης διαφώνησαν και ο κ. Δροσογιάννης είχε σοβαρές αμφιβολίες.

Μια επίσκεψη και άνωθεν εντολή

Ύστερα από τη σύσκεψη εκείνη ο κ. Δροσογιάννης διέταξε τον κ. Μαρινάκη να μην προχωρήσει στην αγορά, αλλά «να περιμένει, επειδή υπήρχε καιρός για να επιτευχθούν καλύτεροι όροι». Όμως, η MATRA πιεζόταν —είναι γνωστό ότι τελευταία οι πωλήσεις των γαλλικών όπλων έχουν πέσει κατακόρυφα— και έτσι μπήκαν σε ενέργεια τα «μεγάλα μέσα». Ο κ. Τσάτσος της ΚΕΣΤΡΕΛ έστειλε τον ίδιο τον κ. Λούβαρη στο Πεντάγωνο. Όχι βεβαίως στον κ. Δρο-

σογιάννη, αλλά στον «καθ' ύλην αρμόδιο» υφυπουργό κ. Τάσο Σεχιώτη. Ο κ. Λούβαρης υποτίθεται ότι «απλώς συνόδευε» έναν αντιπρόσωπο της MATRA που ήλθε επί τουτου από το Παρίσι. Η παρουσία του στενού φίλου του πρωθυπουργού στη συζήτηση του κ. Σεχιώτη με τον Γάλλο αντιπρόσωπο έφτασε και περίσσεψε για να διαλυθούν οι όποιες αμφιβολίες είχε ο υφυπουργός — που δεν είχε. Φτάσαμε, έτσι, στο «κλου» της υπόθεσης:

Καλά πληροφορημένη πηγή που αναμίχθηκε στην αγορά των «Μάτζικ», μας ανέφερε ότι μετά από την επίσκεψη εκείνη, το ΓΕΑ διετάχθη να στείλει το «τέλεξ» με το οποίο προαναγγέλλεται στη MATRA η αγορά των «Μάτζικ» και κατοχυρώνεται γραπτώς η προμήθεια του κ. Λούβαρη. Η ίδια πηγή μας δήλωσε ότι «τέλεξ» εστάλη «κατόπιν άνωθεν εντολής».

Από ποιόν προήλθε αυτή η «άνωθεν εντολή»; Τα δεδομένα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δεν μπορεί να ήταν άλλος από τον ίδιο τον κ. Α. Παπανδρέου ή το γραφείο του. Την εποχή εκείνη ο κ. Σεχιώτης δεν ήταν εξουσιοδοτημένος, ως υφυπουργός Άμυνας, αρμόδιος για τις προμήθειες, να κατοχυρώνει συμβάσεις του ύψους που απαιτούνταν για την αγορά των MATRA. Αυτή η αρμοδιότητα ανήκε είτε στον κ. Δροσογιάννη είτε στον κ. Παπανδρέου, που τότε ήταν και υπουργός Άμυνας. Αλλά, όπως αναφέρθηκε, ο κ. Δροσογιάννης διαφωνούσε και καθυστερούσε την υπογραφή της σύμβασης.

● Γεγονός είναι ότι 13 μέρες μετά το τέλεξ αυτό, δηλαδή στις 8-3-1986, έγινε η πρώτη παραγγελία 200 «Μάτζικ» ενώ προσυμφωνήθηκε η αγορά 100 ακόμη πυραύλων.

Το συνολικό ύψος της συμφωνίας ανήλθε στα 667 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα.

Σημειώνουμε ότι στον ανασχηματισμό που έγινε σε σύντομο διάστημα ο κ. Σεχιώτης αντικαταστάθηκε από τον κ. Θ. Στάθη,

ο οποίος εξουσιοδοτήθηκε να υπογράψει όλες τις συμβάσεις, ανεξαρτήτως κόστους. Στους διαδρόμους του υπουργείου λεγόταν τότε ότι η αρμοδιότητα αυτή εκχωρήθηκε στον κ. Στάθη, επειδή «ο κ. Δροσογιάννης δεν ήθελε να ασχοληθεί άλλο με τις προμήθειες», τις οποίες «θεωρούσε πολύ επικίνδυνες».

Το πώς ο κ. Στάθης αξιοποίησε την «εν λευκώ» εξουσιοδότησή του για τις προμήθειες είναι μια άλλη μεγάλη ιστορία, που ιχνηλατείται από προηγούμενα δημοσιεύματα του «ΑΝΤΙ», όπως εκείνο για τα κηροζινοφόρα της αεροπορίας. Σήμερα προσθέτουμε την πληροφορία ότι, λίγο πριν από τον τελευταίο ανασχηματισμό και την απομάκρυνσή του από την κυβέρνηση, ο κ. Στάθης εκλήθη στο Καστρί, όπου είχε μακρά συνομιλία με τον πρωθυπουργό με θέμα τις προμήθειες.

Αφετηρία η ΑΓΕΤ

«ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΤΕ ένα όνομα: Γεώργιος Λούβαρης. Ολίγον ποδοσφαιρικός παράγων (ταμίας στην ΕΠΟ), ολίγον φίλος του «Ολυμπιακού», ολίγον «μεγαλούπαλληλος» (είχε επί Τσάτσων κορυφαία θέση στην ΑΓΕΤ-«Ηρακλής») είναι το πρόσωπο που βλέπει πολύ πολύ συχνά τον Πρωθυπουργό. Ορισμένοι ισχυρίζονται ότι τους συνδέει η αγάπη για τα κομπιούτερς, άλλοι βεβαιώνουν ότι τους ενώνει η συμπάθεια για τον «Ολυμπιακό», προς μεγάλη λύπη του αγαπητού μου Γιώργου Κατσιφάρα, γνωστού οπαδού της ΑΕΚ. Κάποιοι τρίτοι, όμως, υποστηρίζουν ότι ο πρωθυπουργός κ. Ανδρέας Παπανδρέου εκτιμά τις περι το οικονομικά ικανότητες και επιδόσεις του κ. Λούβαρη. Εν πάση περιπτώσει, εσείς συγκρατήστε αυτό το όνομα...».

Αυτά σημείωνε το «Βήμα» στις 20/9/87, λίγες ημέρες πριν από τον τελευταίο ανασχηματισμό, προφανώς υπονοώντας τις φήμες που κυκλοφορούσαν ότι ο κ. Α. Παπανδρέου προορίζει τον εγκάρδιο φίλο του για το υφυπουργείο Εξωτερικού Εμπορίου, το οποίο φαίνεται ότι διεκδικούσε και ο αποπεμφθείς ήδη οικονομικός του σύμβουλος Γιάννης Παπανικολάου.

...Ποιός είναι λοιπόν ο κ. Γεώργιος Λούβαρης και πώς έφτασε από τον προθάλαμο των Τσάτσων στον προθάλαμο του κ. Ανδρέα Παπανδρέου; Ποιός είναι ο δεύτερος μετά την κ. Δήμητρα Λιάνη, άνθρωπος, που απασχολεί τον τύπο λόγω των στενών σχέσεων του με τον πρωθυπουργό αλλά για μια υπόθεση πολύ σοβαρότερη από αυτήν που αφορά την πολύ προσωπική ζωή του κ. Ανδρέα Παπανδρέου; Ο ίδιος ο κ. Λούβαρης δικαιολογεί τη σχέση του με τον Ανδρέα Παπανδρέου με τη «λατρεία» που τρέφει προς το πρόσωπο του χαρισματικού πρωθυπουργού. Λατρεία που είναι τόσο άδολη και αφιλοκερδής όπως και μια ερωτική φιλία.

Γεννημένος πριν από πενήντα περίπου χρόνια, στη γειτονιά της τότε βιομηχανίας τσιμέντων «Ηρακλής», ο κ. Λούβαρης, σπούδασε για τρία χρόνια στην Αυστρία και την Ελβετία χωρίς να πάρει το πτυχίο του. Πριν από 27 χρόνια προσελήφθη στην ΑΓΕΤ, «όπως όλη η γειτονιά» λέει ο ίδιος. Γρήγορα έδειξε τις ικανότητές του και έγινε «διευθυντής παρά τη διοίκησι» με αρ-

μοδιότητες, μεταξύ άλλων, την οργάνωση του ελεύθερου χρόνου των πιλούσιων Αράβων πελατών του τσιμεντάδικου.

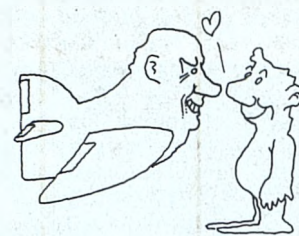
Κάποτε γνωρίστηκε με τον φιλάθλο επίσης κ. Γ. Κατσιφάρα και ο τελευταίος τον γνώρισε —γύρω στα 1979 με 1980— στον κ. Α. Παπανδρέου. Ο κ. Κατσιφάρας δεν περίμενε βέβαια ποτέ ότι ο κ. Λούβαρης θα τον αντικαθιστούσε στον προθάλαμο και στην καρδιά του πρωθυπουργού.

Όταν ο κ. Γεράσιμος Αρσένης, παντοδύναμος τότε «τσάρος της οικονομίας» —όπως ο ίδιος τουλάχιστον πίστευε— αποφάσισε να διώξει τους Τσάτσους από την ΑΓΕΤ, οι φίλιες του φάνηκαν πολύτιμες. Αναφέρει ότι «κάποιος» από το Καστρί τηλεφώνησε στον νέο πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας και παρέκάλεσε να δώσουν στον κ. Λούβαρη την αποζημίωσή του, που υπολογίζεται στο ύψος των τεσσάρων εκατομμυρίων δραχμών. Ο κ. Κατσιφάρας μας διέψευσε κατηγορηματικά ότι ήταν αυτός που τηλεφώνησε, αλλά ο κ. Λούβαρης μας βεβαίωσε ότι ο κ. Τσάτσος τον επέκρινε, αργότερα, επειδή δέχθηκε να πάρει την αποζημίωσή του «κανονικά» και δεν εμψύχετο το νέο Δ.Σ. «όπως και οι άλλοι». Τελικά, ο κ. Λούβαρης πήρε την αποζημίωσή του, όπως λέει ο ίδιος, ύστερα από έξι μήνες, επειδή «δεν πίστευε ότι θα έφευγε τελικά από την εταιρεία». Γιατί «να μην πίστευε» ότι θα έφευγε από την ΑΓΕΤ ο κ. Λούβαρης; Ίσως περίμενε ότι θα ανέλαμβανε σημαντική θέση λόγω της παλιότερης πείρας του και των ικανοτήτων του. Όμως ο «τσάρος» προτίμησε κομματικούς τεχνοκράτες —και αυτό μπορεί να ερμηνεύει την αντιπάθεια Λούβαρη - Αρσένη.

Φεύγοντας από την ΑΓΕΤ ο κ. Λούβαρης άρχισε να συνεργάζεται με την ΚΕΣΤΡΕΛ και τις άλλες εταιρείες όπλων της οικογένειας Τσάτσου. Εκείνη την εποχή αρχίζει να εμφανίζεται συχνότερα δημοσίως με τον κ. Α. Παπανδρέου. Μια από τις πρώτες δημόσιες εμφανίσεις του στο τραπέζι του πρωθυπουργού ήταν σε ένα βραδινό δείπνο κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής της ΕΟΚ στο Μιλάνο (1985). Ο κ. Λούβαρης ήταν επίσης συνοδός του πρωθυπουργού στο πρώτο ταξίδι στο Νταβός.

Όσο οι σχέσεις του κ. Λούβαρη με τον κ. Α. Παπανδρέου δυναμώνουν, οι σχέσεις του πρωθυπουργού με τον κ. Γ. Αρσένη εξασθενούν. Άνθρωποι που τον Καστρί ισχυρίζονται ότι ένας από τους λόγους για τους οποίους «ο τσάρος της οικονομίας αποκεφαλίσθηκε» ήταν και η στάση του στο θέμα της ΑΓΕΤ. Έγκυρη πηγή μας δήλωσε, εξάλλου, ότι ο κ. Παπανδρέου «δεν ξαναμίλησε» στον κ. Αρσένη από τότε που τα δευτεροβάθμια δικαστήρια ανέτρεψαν προηγούμενη πρωτοβάθμια απόφαση και αποφάσισαν να συνεχισθεί η δίωξη των Τσάτσων (1985). Μετά το 1985, άλλωστε, παρατηρείται μια «σαφής κάμψη της σκληρότητας», της κυβέρνησης προς την οικογένεια Τσάτσου. Όλα, λοιπόν, άρχισαν να παίζονται τότε. Προσθέτουμε ότι σήμερα η υπόθεση «Τσάτσων - ΑΓΕΤ» έχει «παγώσει» και μάλιστα κάποιοι εισαγγελέας ζήτησε να αρθεί η απαγόρευση εξόδου από την Ελλάδα που ισχύει ακόμα για τον Γ.Α. Τσάτσο. Και η πίστη στον πρωθυπουργό πηγή πάσης «ελευ-

θεροτυπίας» ΑΥΡΙΑΝΗ έχει από καιρό τώρα αντικαταστήσει τα έξαλλα πρωτοσέλιδά της για «αποκεφαλισμό» των Τσάτσων, με κραυγαλέα σιωπή.

Η συνέχεια της, «σαν το παραμύθι», ανόδου του κ. Λούβαρη είναι γνωστή από τον ημερήσιο τύπο. Συνομιλεί καθημερινά σχεδόν με τον πρωθυπουργό, τρώει συχνά μαζί του, του διαθέτει το κότερό του για τις στιγμές που ο πρωθυπουργός θέλει να απομονωθεί από τα μάτια των κοινών —και ενοχλητικών— θνητών· άλλοι λένε ή γράφουν ότι «ο κ. Παπανδρέου μένει τώρα στη βίλλα του κ. Λούβαρη», πράγμα που ο ίδιος διαψεύδει κατηγορηματικά.

Ο κ. Λούβαρης δεν περιορίζεται μόνο στην ευφροσύνη από τη συνοδεία του κ. Α. Παπανδρέου. Πρόσφατα ανέλαβε την επίβλεψη της οικοδόμησης του δεύτερου σπιτιού του πρωθυπουργού στο Καστρί και της κατασκευής της πινσίας στον κήπο της βίλλας «Γαλήνη». Επιστάτησε επίσης και στην αποπεράτωση της επισκευής του άλλου σπιτιού του πρωθυπουργού, στο Ψυχικό.

«Δεν θέλω αξιώματα»

Τι λέει ο κ. Λούβαρης για όλα αυτά; Τον συναντήσαμε μια από αυτές τις ημέρες στα γραφεία της ΙΤΚΟ, στην οδό Βασιλέως Κωνσταντίνου, απέναντι ακριβώς από το άγαλμα του Τρούμαν. Συζητήσαμε μαζί του τα στοιχεία που δημοσιεύουμε σήμερα με έμφαση κυρίως στην υπόθεση αγοράς των ΜΑΤΡΑ.

Αρνήθηκε ότι πήρε προμήθεια. Όπως υποστηρίζει, δέχθηκε να δει τον κ. Σεχιάτη επειδή του το ζήτησε «φιλικά» ο κ. Α.Κ. Τσάτσος «χωρίς να γνωρίζει τη σημασία αυτής της ενέργειας». Για το «τέλεξ» ισχυρίστηκε ότι πληροφορήθηκε την ύπαρξή του από τον ίδιο τον κ. Τσάτσο και τώρα «αναθεματίζει την ώρα και τη στιγμή που επενέβη».

Για το σπίτι στο Καστρί και το άλλο στο Ψυχικό λέει ότι ανέλαβε το κτίσιμό τους επειδή του το ζήτησε «ο ίδιος ο Αντρέας» που είχε απογοητευθεί «από τους άλλους». «Ανάλαβε τα εσύ Γιώργο». Και ο... Γιώργος, πολύ ικανός άνθρωπος, τα ανέλαβε όλα και τα τελείωσε.

Τον ρωτήσαμε και για το περίφημο κότερο και για τον ιδιοκτήτη του. Στο σημείο αυτό ο κ. Λούβαρης δεν ήταν σαφής στις απαντήσεις του. Μας δήλωσε ότι δεν θυμάται το όνομα του κότερου και ότι αυτό ανήκε σε μια λιβεριανή ή παναμαϊκή εταιρεία —πάλι «δεν θυμάται καλά»— ενός φίλου του —ούτε αυτού θυμάται το όνομα— ο οποίος του «ενεπιστεύθη» τη διαχείρισή της.

Ο κ. Λούβαρης μας είπε και άλλα πολλά. Για την λατρεία του προς τον πρωθυπουργό. Ότι δεν τον αφορούν άμεσα τα πολιτι-

κά και ότι δεν είναι μέλος του ΠΑΣΟΚ. Για το πώς ο κ. Κατσιφάρas τον διόρισε ταμία της ΕΠΟ και για τον Σήφη Βαλυράκη που μια ημέρα του είπε: «Γιώργο γιατί δεν αναλαμβάνεις εσύ γενικός γραμματέας Αθλητισμού;». Αλλά δεν δέχθηκε και μια ημέρα ανέφερε στον πρωθυπουργό: «Εγώ δεν θέλω δημόσια αξιώματα». Και γιατί να τα θέλει; Ήδη η ιστορία της ΙΤCO τον έχει καταβάλει και σκέφτεται να τα παρατήσει.

Ηθικόν διδάγμα

Αυτή η ιστορία δεν έχει κανένα ηθικό διδάγμα.

Γιατί πώς θα μπορούσε κανείς να σχολιάσει το γεγονός ότι ο στενότερος φίλος του πρωθυπουργού και ο άνθρωπος της απολύτου εμπιστοσύνης του ενεργεί ώστε να αγοράσουν τα όπλα κάποιες ξένης εταιρείας, με αποικιακούς όρους και τιμές;

Πώς να σχολιασθεί το γεγονός ότι υπουργοί της κυβέρνησης που επαγγέλλεται τη «διαφάνεια και το σοσιαλισμό» υποκλίνονται μπροστά στη θέληση ενός ανθρώπου που ούτε καν μέλος του κόμματός τους δεν είναι, είναι όμως «φίλος» του πρωθυπουργού;

Ένα μόνο πρέπει να σημειώσουμε:

- Το βάρος της ευθύνης για τις πράξεις του κ. Λούβαρη αντανakλάται στον ίδιο τον κ. Α. Παπανδρέου, ο οποίος, επιπλέον, δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν γνώριζε ποιος ήταν και ποιος είναι ο στενός φίλος του. Όταν τον πρωτογνώρισε, το 1979-1980, μπορεί να μη γνώριζε επαρκώς τα ενδιαφέροντα του κ. Λούβαρη. Γνωρίζει όμως ποιος εί-

ναι και τις σχέσεις του με τους Τσάτσους και το εμπόριο όπλων τουλάχιστον από το 1983.

Το ποιός είναι και τι κάνει ο κ. Λούβαρης έγινε πριν από λίγο καιρό γνωστό και σε άλλο πρόσωπο του στενού περιβάλλοντος του κ. Ανδρέα Παπανδρέου. Όταν όμως θέλησε να ερευνήσει το θέμα απομακρύνθηκε από τη θέση του και η δικαιολογία που δόθηκε προς τα έξω ήταν ότι «ήλθε σε σύγκρουση» με άλλο πρόσωπο του στενού περιβάλλοντος του πρωθυπουργού το οποίο διατηρεί στενότερες σχέσεις συνεργασίας με τον κ. Λούβαρη.

Απομακρυνθέντες και εκπεσόντες άγγελοι είναι οι φτωχοί διάβολοι...

ΚΑΙ Η ΤΑΜΠΑΚΙΕΡΑ;

Εξαιτίας της σοβαρότητας των καταγελλομένων στο ρεπορτάζ, όχι μόνο φροντίσαμε να τον συναντήσουμε αλλά του γνωστοποιήσαμε και το πλήρες κείμενο που δημοσιεύεται εδώ.

Ο κ. Γ. Λούβαρης μας έστειλε προχθές Τετάρτη το ακόλουθο γράμμα που εμείς δημοσιεύουμε χωρίς κανένα σχόλιο:

Κύριε Διευθυντά,
Σας ευχαριστώ ειλικρινά για την καλοσύνη σας να με ενημερώσετε για το πράγματι πολύ σοβαρό θέμα του εις βάρος μου δημοσιεύματός σας.

Με όλη την ευθύνη κάθε στοιχειωδώς έντιμου και υπεύθυνου πολίτη, σας δια-

βεβαιώνω κατηγορηματικά και απόλυτα ότι τίποτε το παράνομο ή ύποπτο ή διαβλητό δεν με συνέχει κατά οποιοδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, με την εμπορική συμφωνία και αγορά από το ΓΕΑ των περίων ο λόγος πυραύλων.

Επαναλαμβάνω με έμφαση, υπογραμμίζω και αναλαμβάνω ΟΛΗ την ευθύνη, ηθική, κοινωνική και νομική, ότι τόσο εγώ, όσο και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο συνδεδεμένο με μένα δια δεσμών συγγενείας ή φιλίας δεν ωφελήθη και το ελάχιστο απ' αυτήν (την αγορά).

Ναι, είναι αλήθεια ότι ήμουν υπάλληλος της ΑΓΕΤ-Ηρακλής, από την οποία όμως απολύθηκα την 7/3/84 και έκτοτε εργάζομαι τίμια, σεμνά και αθόρυβα. Είναι ψεύδος, ότι υπήρξα ποτέ ή είμαι υπάλληλος ή συνεργάτης με οποιαδήποτε νομική έννοια ή σχέση οποιασδήποτε πολυεθνικής εταιρείας και πολύ περισσότερο της «Κέστρελ». Είναι τουλάχιστον περιέργο, για να μην πω γελοίο, η εκμετάλλευση του ονόματός μου σε κάποιο τηλε, πράγμα που έγινε ο καμβάς για το όλο story της παρούσης «ιστορίας».

Πέραν των ως άνω, το ότι με τιμά σαν πολίτη και άνθρωπο η εκτίμηση του πρωθυπουργού της χώρας συνιστά λόγον πολιτικού ψόγου ή άγριας (εσω)κομματικής διεργασίας. Αλλοίμονο στους ανθρώπους και τις κοινωνίες όταν από υλικό συμφέρον ή ψυχική μοχθηρία επιχειρούν βάνανσο εκβιασμό για αποκοπή φιλικών ανθρωπίνων σχέσεων με την απειλή της αριστολόγου χυδαιότητας και ψευδολογίας.

Αθήνα 21/10/87
Με ιδιαίτερη τιμή
Γεώργιος Λούβαρης

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

Περίοδος 6', χρόνος 10ος, Τεύχος 31, Οκτώβριος 1987, Τιμή 250 δρχ.
Τριμηνιαία έκδοση επιστημονικού προβληματισμού και παιδείας

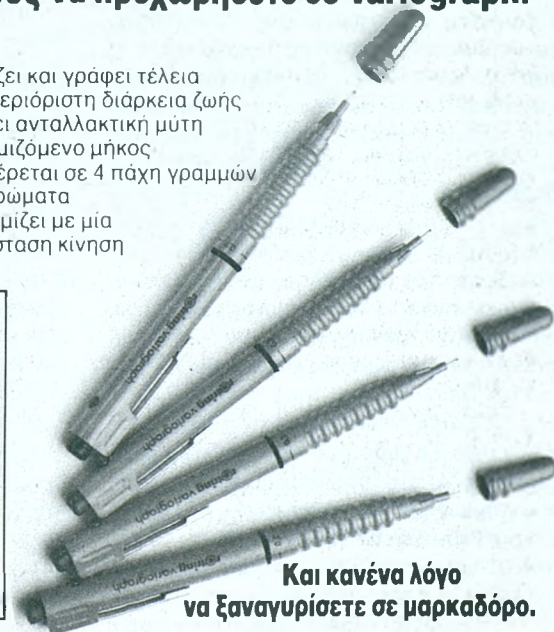
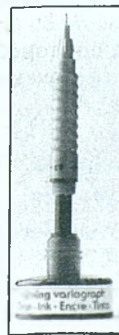
- Ν. Πουλαντζά: Σχετικά με τη μορξιστική θεωρία του δικαίου
- Ελευθ. Βενιζέλας και Δ.Γ.Ε.
- Επτα πτερόεντα: παραοικονομία
- Ελεύθερη επιλογή χρόνου εργασίας
- Η προμήθεια πετρελαιοειδών Δημοσίας
- Απόψεις γύρω από τη βιωσιμότητα της Ελλάδας και το ρόλο της βιομηχανίας
- Κοινωνιολογική μελέτη της παιδικής ηλικίας

PRO-AD

rotting variograph

Μόλις «τελειώσει» ο μαρκαδόρος σας έχετε 5 λόγους να προχωρήσετε σε Variograph:

1. σχεδιάζει και γράφει τέλεια
2. έχει απεριόριστη διάρκεια ζωής
3. διαθέτει ανταλλακτική μύτη με ρυθμιζόμενο μήκος
4. προσφέρεται σε 4 πάχη γραμμών και 4 χρώματα
5. ξαναγεμίζει με μία απλούστατη κίνηση

Και κανένα λόγο να ξαναγυρίσετε σε μαρκαδόρο.

Κανέναν λόγος εφησυχασμού

του Γιάννη Φλώρου

Η αποδοχή της κυβέρνησης να συσταθεί τελικά Εξεταστική Επιτροπή για τις υποκλοπές του ΟΤΕ —με την ταυτόχρονη όμως προειδοποίηση του εισηγητή αυτής της «γραμμής» Μένιου Κουτσόγιωργα ότι δεν πρόκειται να βγει τίποτα— αν και χαρακτηρισίσθηκε θετική κατ' αρχήν από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, δεν κλείνει το θέμα των υποκλοπών. Η κυβέρνηση επιμένει πάντα να θεωρεί «*μεθοδευμένο τεχνητό θόρυβο*» τα όσα αποκαλύφθηκαν στις 7 Οκτωβρίου με την παγίδευση των τηλεφώνων των γραφείων και στελεχών του ΚΚΕ και της ΕΑΡ. Και επιμένει να θεωρεί «*τακτική*» —από ποιους και γιατί— τις καταγγελίες που έγιναν για υποκλοπές, η οποία «*φθέρει τους θεσμούς που στερέωσε το ΠΑΣΟΚ*» και «*εξυπηρετεί τις σκοτεινές δυνάμεις που επιβουλεύονται τη δημοκρατία*». Η «*στροφή*» στη Βουλή και η «*εκτόνωση*» που υιοθέτησε για το «θέμα Τόμπρα» αναμένει να έχει ως αποτέλεσμα την ανακοπή των αντιδράσεων και του «*θορύβου*» και τη δημιουργία διαφορετικού «*κλίματος*» με την αντικατάσταση, αν χρειασθεί ακόμα και του ίδιου του κ. Θ. Τόμπρα. Ο Μ. Κουτσόγιωργας ήταν σαφής σε αυτό. Δεν ήταν καθόλου σαφής όμως στο θέμα των υποκλοπών. Αυτό υπάρχει και ελάχιστα θα γνωρίζουμε και μετά την συζήτηση σήμερα στη Βουλή για την Εξεταστική Επιτροπή.

Τα όσα έγιναν πρόσφατα, μαζί και οι καταγγελίες που προηγήθηκαν, αποτελούν μείζον πολιτικό θέμα. Παρακολουθούν πολίτες, κόμματα, δημόσιοι λειτουργοί, δημοσιογράφοι και στελέχη κομμάτων. Παραβιάζονται το Σύνταγμα, τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Η τακτική «*αναδιπλώσης*» δεν δίδει πειστικές απαντήσεις σε κανέναν, όταν μάλιστα ο ίδιος ο πρωθυπουργός δηλώνει για τον κ. Τόμπρα ότι είναι «*υπερήφανος του δημοσίου συμφέροντος, με μακρά ιστορία*». Οι «*κοριοί*», υπάρχουν και λειτουργούν. Και γι' αυτό υπάρχουν ευθύνες. Αποκαλύπτεται ότι σήμερα υπάρχουν και ενθαρρύνονται μηχανισμοί παρακολούθησης, που χρησιμοποιούνται από κάποιους. Ο κ. Τόμπρας έμεινε ακάλυπτος για τα όσα είπε για τους συνδικαλιστές του ΟΤΕ στη συνέντευξή του στον «*Οικονομικό Ταχυδρόμο*» και για όσα απάραδεκτα είπε στους διαδρόμους των δικαστηρίων για τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Καλύφθηκε όμως για τις υποκλοπές. Ποιο κύρος μπορεί να έχει τελικά στην κοινή γνώμη η ρήση των Κουτσόγιωργα - Μπαντουβά ότι η «*εισαγ-*

γελική και δικαστική αρχή θα πράξουν το καθήκον τους» για τις υποκλοπές, όταν ο πρώτος δηλώνει ότι «*εγώ αν έλεγα τέτοια πράγματα και είχα ευθύνη θα είχα παραιτηθεί*» και ο κ. Τόμπρας επανέρχεται δριμύτατος («*Εγώ δεν παραιτούμαι*») και μένει ακλόνητος;

Και ποια εμπιστοσύνη μπορεί να έχουν οι πολίτες όταν οι πολιτικοί υπεύθυνοι βλέποντας παντού «*εχθρούς και υπονομευτές*» δεν δείχνουν καμιά ευαισθησία για μια περίπτωση, που σε μια άλλη χώρα ακόμα και κυβερνητική κρίση θα μπορούσε να προκαλέσει;

«*Όλοι παρακολουθούν... όλους;*»

Η προσπάθεια μιας μερίδας του τύπου να παρουσιάσει ως «*θύμα*» την κυβέρνηση είτε με τα όσα εγράφησαν για «*ξένα κέντρα*» (Νέα Μάκρη και διάφορα άλλα του «*συγκροτήματος Ταύρου*»), είτε με την «*αποκάλυψη*», «*Όλοι παρακολουθούν... όλους*» («*Βήμα*» Κυριακή 11/10) μπορεί να εξυπηρετεί συγκυριακές ανάγκες ή να διευκολύνει κυβερνητικούς χειρισμούς, αποτελεί όμως, στην καλύτερη περίπτωση, φιλότιμη μεν αλλά κενή περιεχομένου ή ακόμα κουτοπόνηρη «*κάλυψη*» της κυβέρνησης, η οποία δεν μπορεί να κάνει επ' άπειρον τον «*ψόφιο κοριό*».

Παρακολουθήσεις γίνονται λοιπόν, αλλά αυτές βέβαια δεν γίνονται από τον οποιοδήποτε πολίτη, ούτε από τον «*άγνωστο Χ*». Μπορεί όπως λένουν να μην «*ευθύνεται*» ο ίδιος ο κ. Τόμπρας για την περίπτωση ΚΚΕ-ΕΑΡ. Τι σημαίνει όμως αυτό; Κάποιοι κάνουν «*καλές*» παρακολουθήσεις και κάποιοι «*κακές*»; Και οι πρώτες είναι υπέρ της δημοκρατίας, ενώ οι δεύτερες εναντίον των θεσμών που, όπως αυτόρεσκα είπε ο Μ. Κουτσόγιωργας «*στερέωσε το ΠΑΣΟΚ*»;

Οι μηχανισμοί λειτουργούν

Παρακολουθούνται και τα κόμματα. Ορισμένοι μάλιστα ισχυρίζονται ότι οι παρακολουθήσεις αυτές γίνονται από τα γραφεία 21-25 της ΕΥΠ στον 15ο όροφο των κτιρίων της στην Κατεχάκη. Εκεί έχει εγκατασταθεί και υποσταθμός του ΟΤΕ που τον χειρίζονται υπάλληλοί της. Σύμφωνα με τους ίδιους κύκλους στην παγίδευση των τηλεφώνων ΚΚΕ - ΕΑΡ δεν έχει αναμειχθεί «*προσωπικά*» ο κ. Τόμπρας, ο οποίος έχει άλλες υποχρεώσεις με παρακολουθήσεις τηλεφώνων κυβερνητικών στελεχών. Λέγεται επίσης από γνωρίζοντες τις τεχνικές δυνατότητες των υπηρεσιών που παρακολουθούν, ότι

οι παρακολουθήσαντες γίνονται με 1600 κέντρα παρακολούθησης που αγοράστηκαν ειδικά για να καλύψουν αυτές τις «*ανάγκες*». Αυτά λειτουργούν εναλλακτικά και επιλεκτικά. Μαζί με αυτά τα κέντρα οι πληροφορίες λένε ότι το υπουργείο Δημοσίας Τάξεως αγόρασε πριν τρία χρόνια και 100.000 κασέτες.

Καρμπόν της χούντας

Οι τεχνικοί βέβαια παρουσιάζουν διάφορες εκδοχές. Τις προηγούμενες μέρες μάλιστα δημοσιεύθηκαν πολλά στον τύπο για πρόσωπα, τεχνικές παρακολούθησης, δραστηριότητες της ΕΥΠ και άλλων υπηρεσιών. Όπως και για το περίφημο ΝΥΜΑ του ΟΤΕ και το κτίριο της λεωφόρου Αλεξάνδρας χωρίς κανείς υπεύθυνος να αντιδράσει.

Αυτό που θα πρέπει πάντως να προσεχθεί είναι η ιστορία του ΝΥΜΑ, με παρελθόν από την περίοδο της χούντας. Υπενθυμίζουμε μόνο ένα βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών με το οποίο είχαν παραπεμφθεί τον Ιούνιο του 1977 σε δίκη υπάλληλοι του ΟΤΕ και στρατιωτικοί κατηγορούμενοι με παρακολουθήσεις στη διάρκεια της δικτατορίας (ΑΝΤΙ τχ. 73): «*...τηλεφωνικοί υπάλληλοι όντες, εν γνώσει επέτρεψαν εις τρίτον να γίνη ακροατής ανακοινώσεων, ήτοι υπό την ρηθείσαν ιδιοτητά των επέτρεψαν εις την στρατιωτικήν δύναμιν την εγκατασταθείσαν εις τα κτιριακά συγκροτήματα του ΟΤΕ, υπό τον διακριτικόν τίτλον ΥΜΑ-ΝΥΜΑ ...να παρακολουθούντας τηλεφωνικάς συνδιαλέξεις απάντων των πολιτών...*».

Λέγεται ότι ο κ. Τόμπρας όταν ανέλαβε τον ΟΤΕ μετεκάλεσε και υπάλληλο στην υπηρεσία ΝΥΜΑ ο οποίος είχε υπηρετήσει στην ίδια θέση στη διάρκεια της δικτατορίας και τον έβαλε μάλιστα προϊστάμενο. Ύστερα από ένα εξάμηνο όμως, όταν στελέχωσε με δικούς του ανθρώπους την υπηρεσία, τον απομάκρυνε.

Το ΝΥΜΑ ανδρώθηκε στη δικτατορία, έζησε στη μεταπολίτευση, λειτουργήσε επί ΝΔ με διάφορες τροποποιήσεις υπηρεσιών και βασιλεύει και επί ΠΑΣΟΚ...

Ποιος βεβαιώνει ότι η υπηρεσία αυτή δεν έχει καμιά σχέση σήμερα με παρακολουθήσεις, όταν κανείς δεν γνωρίζει τι γίνεται εκεί; Και πώς υπερασπίζεται η Πολιτεία και οι υπηρεσίες της την υποχρέωσή τους να προστατεύουν και να διασφαλίζουν τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών όταν δεν «*ιδρώνει το αυτί*» κανενός μετά τις τόσες καταγγελίες;

Η κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Δικαιοσύνη, η έρευνα που γίνεται και η Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής θα φέρουν τέτοια αποτελέσματα που «θα απογοητεύσουν εκείνους που είχαν επιδιώξει να πλήξουν την κυβέρνηση, αλλά πλήττουν, άθελά τους ίσως, τους θεσμούς». Το θέμα δεν είναι όμως μόνο «ο ΟΤΕ και ο Τόμπρας». Υπάρχει άλλωστε η εμπειρία προηγούμενης Εξεταστικής Επιτροπής που δεν λειτούργησε. Και δεν λειτούργησε εσκεμμένα γιατί συστάθηκε λίγο πριν τη διάλυση της Βουλής το 1985.

Είναι σαφές ύστερα από τα όσα έγιναν το τελευταίο δεκαπενθήμερο ότι η κυβέρνηση οδηγήθηκε στην «αναδίπλωση» και τη «στροφή» μετά από πολλές πιέσεις ακόμα και από το ίδιο το ΠΑΣΟΚ, ως κόμμα που (έστω την ανάγκη φιλοτιμία ποιούμενο) δεν ταυτίστηκε με τη στάση της. Θα προχωρήσει όμως σε πρόταση που να επιτρέπει μια σε βάθος έρευνα η οποία θα περιλαμβάνει και τους μηχανισμούς εκείνους που λειτουργούν και καταλύουν το απόρρητο των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων ή θα υπάρξει η γνωστή κατάληξη μιας τυπικής έρευνας που μπορεί ίσως να «ξεκαθαρίσει λογαριασμούς» στο κυβερνητικό στρατόπεδο, αλλά δεν θα έχει καμιά επίπτωση στη λειτουργία αυτών των μηχανισμών; Θα επεκταθεί η έρευνα για τις υποκλοπές πέραν της «περίπτωσης Τόμπρα»; Θα διαμορφωθούν προϋποθέσεις που να κατοχυρώνουν τα δικαιώματα των πολιτών; Είναι διατεθειμένη η κυβέρνηση να διαμορφώσει μια πολιτική που να μην επιτρέπει τη λειτουργία αυτών των μηχανισμών; Κάτι τέτοιο όχι μόνο δεν φαίνεται να υπάρχει, αλλά αντιμετωπίζεται αρνητικά. Οι μηχανισμοί όμως αυτοί χρησιμοποιούνται, «ελέγχονται» και βρίσκονται «εντός και παρά» την κυβέρνηση. Ο κ. Τόμπρας π.χ. δεν κάνει του κεφαλιού του, επειδή «του έστριψε» ξαφνικά. Βρίσκεται εκεί που είναι με πολιτική κάλυψη και των αρμόδιων υπουργών και του πρωθυπουργού. Η ευθύνη συνεπώς ανήκει σε αυτούς που αποφάσισαν και ενέκριναν την τοποθέτησή του και καλύπτουν τώρα τις δραστηριότητές του. Η Εξεταστική Επιτροπή μπορεί να κάνει «τεχνικούς ελέγχους» —αν και ο Τόμπρας δήλωσε ότι «κι αν έρθουν δε θα πάρουν χαμπάρι». Ποια όμως θα είναι τα «ορία» της;

Επειδή αυτά τα ερωτήματα δεν έχουν απαντηθεί οι πολίτες έχουν επιπλέον λόγους να ανησυχούν. Οι κοριοί άλλωστε πολλαπλασιάζονται με ασυνήθιστη ταχύτητα και όπως λένε —τα θύματα— «όταν σε τσιμπάνε σου αφήνουν έντονα σημάδια και ζύνεσαι πολύ...».

«Ένας υπηρέτης του δημοσίου συμφέροντος»

Δεν μας εξέπληξε η δήλωση του πρωθυπουργού ότι ο κ. Φάνης Τόμπρας είναι μόνον ένας «υπηρέτης του δημόσιου συμφέροντος». Έξι χρόνια μετά την «αλλαγή» κατανοήσαμε όλοι πλέον, ότι το «δημόσιο συμφέρον» δεν είναι μια έννοια που υφίσταται αφ' εαυτής, αλλά προσδιορίζεται κάθε φορά από το πώς την αντιλαμβάνονται οι κυβερνώντες. Στην περίπτωση του κ. Τόμπρα αίφνης το «δημόσιο συμφέρον» είναι το δικό του συμφέρον (Να είναι άραγε, μόνο μια «ατυχής σύμπτωσης» το γεγονός ότι την ίδια αντίληψη περί του «δημοσίου συμφέροντος» φαίνεται να έχουν και άλλοι όπως οι κκ. Σακελλάρης, Μαυράκης, Καραχάλιος, Σταματελάτος και ο παρουσιαζόμενος σε άλλες σελίδες του περιοδικού κ. Λούβαρης;).

Σε προηγούμενα τεύχη του, το «Αντί» έχει αναφερθεί αναλυτικά στις υποθέσεις του κ. Τόμπρα με τη συνεταιριστική κονσερβοποιία ΣΕΚΟΒΕ. Ο κ. Τόμπρας είναι ιδιοκτήτης μαζί με τον αδελφό του Πάνο, της εταιρείας χυμών ΛΙΜΠΕΡΤΑ. Χρησιμοποιώντας την κυβερνητική του θέση και τις υψηλές του διασυνδέσεις ο κ. Τόμπρας ανάγκασε τη ΣΕΚΟΒΕ να αγοράσει ακατάλληλους και επικινδυνούς για την υγεία των καταναλωτών χυμούς της ΛΙΜΠΕΡΤΑ σε πολύ υψηλότερες τιμές από τις συνήθεις της αγοράς, επειδή δεν μπορούσε να τους πουλήσει αλλού.

Ποια ήταν η αντίδραση του κ. Τόμπρα στην καταγγελία; Αφού διέσπειρε στο χώρο του τους συνήθεις συκοφαντικούς ισχυρισμούς που επιστρατεύει όταν καταγγέλλεται, που πήρε κάποια μερική τήλεφωνο και...

ος» επειδή πούλησε τους χυμούς... φτηνότερα. Για την «ταμπακιέρα» όμως, για το «ασυμβίβαστο» που συνιστά η ταυτόχρονη ιδιότητα του διοικητού κρατικού οργανισμού και του ιδιοκτήτου εργοστασίου που συναλλάσσεται με το κράτος, ουδείς λόγος. Για τον κ. Τόμπρα το «δημόσιο συμφέρον» και το ιδιωτικό είναι ένα και το αυτό. Και για να μη μείνουν σε κανέναν αμφιβολίες φρόντισε να διατυπώσει τις θέσεις του και δημοσιώς.

Οι αναλύσεις ενός «υπηρέτη...»

Στο τεύχος του «Οικονομικού Ταχυδρόμου» που κυκλοφορεί δημοσιεύεται το β' μέρος μιας συνέντευξης του κ. Τόμπρα η οποία περιέχει και το εξής απόσπασμα σχετικά με τα όσα καταγγέλλει σε βάρος του το «Αντί»:

ΕΡ: — Γιατί όμως, γράφεται συνέχεια ότι οι προμήθειες μιας συγκεκριμένης εταιρείας, της ΙΝΤΡΑΚΟΜ, είναι που δημιουργούν προβλήματα στον ΟΤΕ; Λόγου χάρις αναφέρω ρεπορτάζ στο «Ποντίκι» (7/3/87 και 13/3/87) με στοιχεία από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΤΕ. Έχουν δοθεί

στοιχεία επίσης που αμφισβητούν την εγχώρια προστιθέμενη αξία του ελληνικού τηλεφώνου.

Φ.Τ.: Σας ξανάπα ότι «Ελεύθερος Τύπος», «Ποντίκι» και «Αντί» έχουν μια ανιέρη σύμμαχη. Το «Ποντίκι» και το «Αντί» θέλουν και αυτά κάτι να πάρουν, κάτι να δημοσιεύσουν...

ΕΡ.: — ...Μιας και αναφερθήκατε με τέτοια σφοδρότητα εναντίον του τύπου, πείτε μου γιατί σας γίνονται τόσο προσωπικές επιθέσεις. Ο διοικητής της ΔΕΗ ή της ΕΥΔΑΠ λόγω χάρη δεν έχουν τέτοια μεταχείριση.

Φ.Τ.: Εκείνοι που μου κάνουν την επίθεση έχουν άμεση σχέση με συμφέροντα, που θίχτηκαν από την παρουσία μου εδώ. Είναι η πλευρά του «Ελεύθερου Τύπου», και όσων επηρεάζει.

ΕΡ.: — Γράφουν όμως για σας και άλλα έντυπα, που κινούνται στο χώρο της αξιωματικής αντιπολίτευσης και άλλα κατά τεκμήριο αριστερά. Λόγου χάρη έγραψαν για τις οικονομικές σας δραστηριότητες.

Φ.Τ.: Ναι, έγραψε το «Αντί» αλλά και αυτό καθοδηγείται από το «Ποντίκι».

ΕΡ.: — Τι δουλειά έχει το «Ποντίκι»; Γράφει για τον ΟΤΕ αλλά τι σχέση έχει με το «Αντί»;

Φ.Τ.: Ναι, ναι, ήθελα να πω ότι όλα καθοδηγούνται από τον «Ελεύθερο Τύπο» και απόδειξη είναι...

ΕΡ.: — Δηλαδή το «Ποντίκι» και το «Αντί» καθοδηγούνται από τον «Ελεύθερο Τύπο»; Μα έχουν τεράστιες ιδεολογικές και προσωπικές διαφορές.

Φ.Τ.: Ναι, για τον κόσμο. Για μας τους χαζούς έχουν. Για τον εαυτό τους δεν έχουν.

Θες να στο αποδείξω; Οι γελοιογραφίες και του ενός και του άλλου είναι ίδιες. Άρα καθοδηγούνται από ένα κέντρο. Τις έχω κάπου εδώ για το δικαστήριο. Αυτή η γελοιογραφία που σου δείχνω στο «Αντί» δημοσιεύτηκε και στο «Ποντίκι» και στον «Ελεύθερο Τύπο».

Για το «Αντί» που έγραψε για την επιχείρησή μου δεν έκανα καμία ενέργεια, γιατί μου έκανε διαφήμιση. Η επιχείρησή μου έχει τζίρο 1.200.000 δρχ. και έγραψε ότι έκανε 500 εκατομμύρια τζίρο. Διαβάζει ο κόσμος και έξω και παίρνω παραγγελίες.

...και οι άλλες δραστηριότητές του

Ύστερα από αυτά θα έλεγε κανείς ότι νομιμοποιούμεθα να ζητήσουμε από τη ΛΙΜΠΕΡΤΑ του κ. Τόμπρα την αμοιβή μας για τις «διαφημιστικές καταχωρήσεις» που της κάναμε σε σειρά τευχών. Δυστυχώς, όμως, η περίπτωση Τόμπρα δεν προσφέρεται για φαιδρότητες. Όσο κι αν ο διοικητής του ΟΤΕ προσποιείται τον «κοριό» οι «περιέργες» οικονομικές υποθέσεις στις οποίες φέρεται αναμειγμένος είναι πολλές. Ας τον «διαφημίσουμε», λοιπόν, λίγο ακόμα:

Εκτός ΟΤΕ...

● Οι αδελφοί Τόμπρα είναι, σύμφωνα με πληροφορίες που έφτασαν στο περιοδικό, ιδιοκτήτες και άλλου εργοστασίου στο Ναύπλιο, το οποίο κατασκευάζει κουτιά για κονσέρβες. Το 1983 μάλιστα ζήτησαν και επέτυχαν να υπαχθούν στις ευεργετικές διατάξεις του νόμου 1262/82 για να δανειοδοτηθεί από το κράτος η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός του εργοστασίου. Πολύ θα θέλαμε να μάθουμε σε ποιόν από τους αδελφούς Τόμπρα ανήκει

το εργοστάσιο και τι ρολό έπαιξε στη δανειοδότηση του εργοστασίου η κυβερνητική ιδιότητα του κ. Φάνη Τόμπρα.

...και εντός ΟΤΕ

● Στις 10.7.1987 το διοικητικό συμβούλιο του ΟΤΕ κατοχύρωσε στην εταιρεία ΑΝΚΟ την προμήθεια συνδρομητικών κέντρων τα οποία μαζί με τα όργανα συντήρησης, τα ανταλλακτικά και τα προσαρτήματα κόστισαν 413 εκατομμύρια δραχμές. Η κατοχύρωση έγινε παρά το γεγονός ότι η προσφορά της ΑΝΚΟ απέκλινε σε 18 σημεία από τη διακήρυξη του ΟΤΕ.

● Στον ίδιο διαγωνισμό το Δ.Σ. του ΟΤΕ κατοχύρωσε την προμήθεια άλλων συνδρομητικών κέντρων, συνολικής αξίας 300 εκατομμυρίων στην εταιρεία ΥΤΕΛ, παρ' όλο που η προσφορά και αυτής της εταιρείας απέκλινε σε πολλά σημεία από τη διακήρυξη.

Το ερώτημα είναι: Γιατί ο ΟΤΕ του κ. Τόμπρα κατοχύρωσε αυτές τις προμήθειες σε δύο εταιρείες οι οποίες δεν ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις του «δημόσιου συμφέροντος»; Δεν υπήρχαν εταιρείες που πληρούσαν τις προϋποθέσεις; Και γιατί ο υπηρέτης του δημοσίου συμφέροντος κ. Φάνης Τόμπρας απέκλινε από τις αρχές του; Μήπως επειδή ο εκ των ιδιοκτητών της μιας από αυτές τις εταιρείες συνδέεται όπως λέγεται, με στενές φιλικές σχέσεις, με πρώην κυβερνητικούς και νυν κομματικούς παράγοντες;

● Η προτίμηση του κ. Τόμπρα να καταχωρεί τις αξίες δισεκατομμυρίων προμήθειες του ΟΤΕ στις ιδιωτικές εταιρείες συνδυάζεται με τη γνωστή υπόθεση της ΕΛΒΗΛ. Με απόφαση του ΚΥΣΥΜ η κρατική αυτή εταιρεία ανέλαβε την προμήθεια και παραγωγή των ψηφιακών τηλεφωνικών συνδέσεων. Μιας επένδυσης δηλαδή που θα διαρκέσει είκοσι χρόνια και θα κοστίσει εκατοντάδες δισεκατομμυρίων. Όμως, ο κ. Τόμπρας παρακάμπτοντας την απόφαση του ΚΥΣΥΜ πιέζει να πάει η προμήθεια στους ιδιώτες. Υπέρ της ιδιωτικής πρωτοβουλίας κι αυτός. Και επειδή ο διευθύνων σύμβουλος της ΕΛΒΗΛ, ο καθηγητής κ. Μαρίτσας, επιμένει ο άνθρωπος να εφαρμόζει τις κυβερνητικές αποφάσεις, ο κ. Τόμπρας... χειροδίκησε σε βάρος του, όπως έγραψε ο ημερήσιος τύπος.

● Το μεγαλύτερο κατά τα φαινόμενα, σκάνδαλο στη διοίκηση Τόμπρα αποτελεί η κατοχύρωση προμηθειών τηλεπικοινωνιακού υλικού, αξίας 14 δισεκατομμυρίων δραχμών στις εταιρείες INTRACOM και SIEMENS. Στον διαγωνισμό αυτό παρατηρήθηκαν τα εξής «περίεργα» γεγονότα:

Πρώτον: Μέσα σε τρεις ημέρες, στις 16, 18, 19 Δεκεμβρίου 1986 ο ΟΤΕ προκήρυξε τρεις αλληπάλληλους διαγωνισμούς για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού υλικού

αξίας οκτώ, δύο και τεσσάρων δισεκατομμυρίων δραχμών αντίστοιχα. Γιατί τόσο βιασύνη;

Δεύτερον: Στους διαγωνισμούς αυτούς πήραν μέρος μόνο τρεις εταιρείες, η INTRACOM, η SIEMENS και η ELECTRIM Πολωνίας, όλες τους ξένες. Οι όροι συμμετοχής στους διαγωνισμούς — για παράδειγμα η μικρότερη εγγυητική επιστολή ήταν 30 εκατομμύρια δραχμές — και οι προθεσμίες έκαναν αδύνατη τη συμμετοχή εταιρειών που δεν είχαν τη δυνατότητα να γνωρίζουν το αντικείμενο των διαγωνισμών εκ των προτέρων και να προετοιμαστούν έτσι κατάλληλα.

Τρίτον: Οι εταιρείες INTRACOM και SIEMENS είναι οι μόνες που προσέφεραν το υλικό που ζήτησε ο ΟΤΕ και ανταποκρίθηκαν στις προδιαγραφές του. Αν όμως οι διαγωνισμοί είχαν διεξαχθεί με πιο άνετες συνθήκες είναι βέβαιο ότι θα δήλωναν συμμετοχή και άλλες εταιρείες και έτσι ο ΟΤΕ θα πετύχαινε καλύτερες τιμές.

Τέταρτον: Ο τρόπος με τον οποίο η INTRACOM και η SIEMENS διεκδίκησαν και πήραν αυτές τις προμήθειες του ΟΤΕ δημιουργεί βάσιμες υπόνοιες ότι συνεργάζονται μεταξύ τους, ανακατανέμοντας τις προμήθειες.

Για παράδειγμα, σε έναν από τους παραπάνω διαγωνισμούς — για την προμήθεια παροχών κέντρων — έδωσαν αδικαιολόγητα υψηλότερες τιμές από τις προσφορές που είχαν κάνει σε προηγούμενο ανάλογο διαγωνισμό. Για τα ίδια δηλαδή κέντρα, τον Απρίλιο του 1985 και οι δύο εταιρείες προσέφεραν μια τιμή της τάξης των 19.000 δραχμών ανά παροχή, ενώ το Δεκέμβριο του 1986 η προσφορά της INTRACOM ήταν 28.000 δραχμές, περίπου και της SIEMENS 40.000. Δηλαδή η μια αυτοαποκλείστηκε υπέρ της άλλης, ενώ το αντίστροφο έγινε σε άλλο διαγωνισμό.

Οι «υποκλοπές» είναι, λοιπόν, μόνο ο πιο φανερός τομέας των δραστηριοτήτων του κ. Φάνη Τόμπρα. Οι προμήθειες και τα παιχνίδια που παίζονται με αυτές είναι ακόμα στο παρασκήνιο και ο κ. Τόμπρας κάνει ό,τι μπορεί για να μη βγουν στο φως της δημοσιότητας. Όμως οι σχέσεις του με τον κ. Κόκκαλη, τον ιδιοκτήτη της INTRACOM, έχουν αρχίσει να συζητούνται πολύ στους διαδρόμους του ΟΤΕ. Το ίδιο συζητούνται και κάτι «περιέργες» εξαγωγές της ΛΙΜΠΕΡΤΑ σε χώρες από όπου ο ΟΤΕ εισάγει τηλεπικοινωνιακό υλικό. Αλλά όλα αυτά είναι το θέμα μιας άλλης «διαφημιστικής» καταχώρισης για τον κ. Τόμπρα, την οποία επιφυλασσούμε να δημοσιεύσουμε σε επόμενο τεύχος. Επειδή στα ρεπορτάζ που αφορούν τον ΟΤΕ... θα πρέπει να αποφεύγεται πάντα, όπως λένε οι κακές γλώσσες, το τηλεφώνημα.

«Δρ» ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΣΚΩΤΑΣ: Το μπαλόνι ξεφουσκώνει

Αμηχανίες και αδιέξοδα
ενός παρ' ολίγον...
World Leader

- Η παραπληροφόρηση
- Ο καφές του Μένιου
- Το γράμμα στον Ανδρέα
- «Γραμμή» στην «Αυριανή»
- Ο λόγος στον εισαγγελέα

ΝΕΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Το «ΑΝΤΙ» πληροφορείται ότι ο γνωστός Αμερικανός αρθρογράφος Τζακ Άντερσον —του οποίου τα άρθρα δημοσιεύονται καθημερινά στην «Ουάσιγκτον Ποστ» και σε άλλες χίλιες, περίπου, εφημερίδες ανά τον κόσμο— καθώς και το επιτελείο του ασχολείται από ημέρες τώρα με την «υπόθεση Κοσκωτά». Πηγή του γραφείου του Άντερσον μας δήλωσε ότι τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής θα δημοσιευτούν την προσεχή εβδομάδα.

Σχετικά, πληροφορούμαστε ότι το γραφείο του Τζακ Άντερσον επικοινωνήσε με το γραφείο του αρχιεπισκόπου Ιακώβου στη Νέα Υόρκη.

Ενώ στον ελληνικό και ξένο τύπο η ειδησεογραφική ενημέρωση —και παραπληροφόρηση— καταλάμβανε πολύστημα ρεπορτάζ, το θέμα απασχολούσε ραδιοφωνικά δίκτυα και τηλεοπτικά προγράμματα και το εκδοτικό, πολιτικό και οικονομικό παρασκήνιο βυσοδομούσε, οι απλοί πολίτες της χώρας μας δέχονταν ένα απίθανο παράζ και προφορικής παραπληροφόρησης για μια ιστορία που τελικά φαίνεται ότι είναι πολύ πιο απλή από όσο παρουσιάζεται.

Μόνο με τον «πόλεμο των άστρων» δεν συνδέθηκε μέχρι στιγμής το όνομα του περιέργου ελαιοχρωματιστή που μας προέκυψε ως επίλεκτο μέλος των World Leaders. Τα σενάρια πήραν και έδωσαν. Μέσα στο παιχνίδι της παραπληροφόρησης προεξάρχοντα ρόλο έπαιξε και η φήμη ότι ο «δρ.» Γεώργιος Κοσκωτάς «ήταν πράκτορας της CIA τον οποίο καταπολεμούσε η DIA του Πενταγώνου αλλά τον στήριζε η KGB σε συνεργασία με το FBI...». Δεν είναι υπερβολή ότι αυτά κυκλοφορούσαν ευρέως. Αλλά και δεν είναι έξω από κάθε σημασία να σταθεί κανείς σε όλες αυτές τις φημολογίες που καταφέρνουν να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη από το μόνο που πρέπει να την ενδιαφέρει: τη διαφάνεια και την κατοχύρωση των θεσμών και της έννομης τάξης.

Στην «υπόθεση Κοσκωτά» η διαφάνεια είναι ανύπαρκτη, οι θεσμοί υπονομεύτηκαν και υποβαθμίστηκαν, η έννομη τάξη παραβιάστηκε και το τελευταίο —και ίσως το πιο λυπηρό— δοκιμάστηκαν οι συνειδήσεις για να αποδειχθούν στο τέλος ελαστικές και ευεπίφορες σε πιέσεις ή δολασμούς.

Στη διεθνιστική ΓΡΑΜΜΗ

Πριν όμως προχωρήσουμε στην αφήγηση πραγματικών περιστατικών και για να μην παρασυρθούμε σε στόμφο από τη σο-

βαρότητα των γεγονότων, αξίζει τον κόπο να σταθούμε σε μια από τις ιστορίες τύπου Ζεράρ Ντε Βιλλιέ που ταλαιπώρησαν τα αυτιά μας και σπατάλησαν το χρόνο μας. Γιατί —συν τοις άλλοις— προσπαθήσαμε και αυτές ακόμη να τις διερευνήσουμε. Ίσως να αποδειχθεί διδακτική αυτή η μικρή εισαγωγική εξιστόρησή.

Άνθρωποι του περιβάλλοντος της Τράπεζας Κρήτης και της «Γραμμής» Α.Ε. διοχέτευσαν —κυρίως σε στελέχη της Αριστεράς— την πληροφορία με τα ακόλουθα τρία σημεία:

● *Ο Κοσκωτάς εκπροσωπεί στην Ελλάδα την Τράπεζα του Λουξεμβούργου που, ως γνωστόν, είναι η κάλυψη των Σοβιετικών για τη διείσδυση στο δυτικό κόσμο.*

● *Η Τράπεζα Κρήτης έχει εγκαταστήσει υποκατάστημα στη Μόσχα.*

● *Όλες οι καταθέσεις του ΚΚΕ βρίσκονται στην Τράπεζα Κρήτης.*

Ο συνδυασμός όλων αυτών των λεπτομερειών είναι γνωστό πού οδηγεί: Ίσως ο Κοσκωτάς να ανήκει στη μεγάλη διεθνιστική οικογένεια του προλεταριάτου που όμως δεν διάλεξε την μοίρα του απόκληρου που παλεύει για το ψωμί του και τα εργαλεία της δουλειάς του (στην περίπτωση πινέλα και ταβανόβουρτσες) αλλά τον δύσκολο ρόλο του πράκτορα Ζόργκε που με κίνδυνο της μακροβιότητάς του έκανε τεχνητή πάχυνση ώστε να θυμίζει τα σκίτσα εκείνου του προπολεμικού Γκόρτς και δουλεύει στην καρδιά του διεθνούς καπιταλισμού για τον υπονομεύσει από τα μέσα.

Συμμέτοχοι και μεις αυτής της κατασκοπικής αντίληψης για την ιστορία —καθόσον πολίτες μιας χώρας όπου ο πρωθυπουργός της πριν ανακαλύψει τη δεύτερή του νεότητα, ανεκάλυπτε την γοητεία της ιντριγκας και της συνωμοσίας — προχωρήσαμε σε ρεπορτάζ.

Τις απορίες αυτές, όπως κυκλοφορούσαν στην αγορά, τις υποβάλαμε στις αρμόδιες διευθύνσεις της Τράπεζας Ελλάδος και τις διασταυρώσαμε με τον αντιπρόεδρο της Τράπεζας Κρήτης κ. Βακάλη. Ο ίδιος ο κ. Κοσκωτάς ως γνωστόν εκώλυτο και ο κ. Κουνελάκης, αν και ανειτητήθη, δεν ευρέθη.

Η απάντηση όλων ήταν ότι:

Πρώτον, η Τράπεζα Κρήτης δεν αντιπροσωπεύει την Τράπεζα του Λουξεμβούργου.

Δεύτερον: Ο κ. Βακάλης, που έχει ταξιδέψει επανειλημμένα στη Μόσχα προκειμένου να επιτύχει το άνοιγμα τραπεζικής θυρίδας, μας βεβαίωσε ότι η τράπεζά του έχει επιτύχει την άδεια της Τράπεζας Μόσχας για να ενεργεί τραπεζικές εργασίες. Ως γνωστόν η «υπόθεση υγραέριο» απαιτεί διευκολύνσεις και ανοίγει ευρύ πεδίο δράσεως. Στην Τράπεζα Ελλάδος πάντως, το αμφισβητούν αφού θα έπρεπε να είχαν ήδη λάβει γνώση.

Τρίτον: Εδώ περδευτήκαμε. Στην Τράπεζα Ελλάδος προφανώς δεν γνωρίζουν τις δραστηριότητες των εμπορικών τραπεζών με λεπτομέρειες. Τώρα, τι λέει η Τράπεζα Κρήτης; Ο αντιπρόεδρος της μας δήλωσε ότι δεν μπορεί να δώσει πληροφορίες που αποτελούν τραπεζικά μυστικά, δηλαδή ούτε «ναι» ούτε «όχι». Δυο άλλες πηγές από την Τράπεζα Κρήτης μας μίρεδωσαν: Η μια ήταν κατηγορηματικά *θετική* και η άλλη κατηγορηματικά *αρνητική*.

Το ΚΚΕ ως γνωστόν μας έχει κόψει την «καλημέρα» και δεν ήταν προσπελάσιμο. Εξωδίκως μας πληροφορήσαν ότι με *άλλη τράπεζα* κάνουν τις συναλλαγές τους. Εμείς πάντως θεωρούμε ότι οφείλουν να απαντήσουν στο αγωνιώδες ερώτημα που πλανάται, ώστε τελικά να μάθουμε αν ο κύριος Γιώργος είναι με το μέρος της εργατικής τάξης ή με το μέρος των καπιταλιστών.

Τι ήθελε η αλεπού στο παζάρι;

Η συνάντηση που επρόκειτο να κοστίσει στον «δρα» Γ. Κοσκωτά τη σύλληψή του οργανώθηκε από την USIA (United States Information Agency) που εδρεύει στην Ουάσιγκτον. Αποτελούσε πραγματοποίηση μιας «ιδέας» του προέδρου της USIA κ. Charles Wick και στόχευε στη διάδοση των απόψεων της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής αλλά και στη διαμόρφωση άμεσης αντίληψης από μέρους των Αμερικανών ιθυνόντων για το πώς βλέπουν στις ξένες χώρες την πολιτική αυτή.

Συστήθηκε λοιπόν από την USIA η "International Council of World (Opinion) Leaders" που θα συγκέντρωνε ό,τι πιο εκλεκτό μπορούσε να συγκινήσει από τους ανθρώπους, που παίζουν ηγετικό ρόλο στην ενημέρωση, την επιχειρηματική δραστηριότητα. Έτσι τους προέκυψε και ο «δρ.» Γεώργιος Κοσκωτάς. Μαζί του είχαν κληθεί και πήγαν στην Αμερική και οι ακόλουθοι Έλληνες.

- Θ. Παπαλεξόπουλος, πρόεδρος του ΣΕΒ

- Αλέξ. Αθανασιάδης (ανιψιός του Μποδοσάκη)

- Ευθ. Χριστοδούλου, ευρωβουλευτής της ΝΔ και τώως διοικητής της Εθνικής Τράπεζας.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι οι κύριοι Αθανασιάδης και Χριστοδούλου εκλήθησαν απ' ευθείας από την Ουάσιγκτον ενώ οι Κοσκωτάς - Παπαλεξόπουλος επελέγησαν από κατάλογο δέκα ονομάτων που συνέταξε το γραφείο της USIS στην Αθήνα.

Οι τρεις εκλεκτοί συμπατριώτες μας παρακολουθούσαν τις εργασίες του συμποσίου την ώρα που ο τέταρτος έτρεχε στα δικαστήρια και τα προξενία για να αποσπάσει ταξιδιωτικά έγγραφα ή στην Merry! Lynts για να καλυφθεί οικονομικά, προκειμένου να ικανοποιήσει το αίτημα των αμερικανικών δικαστικών αρχών για την καταβολή μιας πρωτοφανούς σε ύψος εγγυήσεως. Εγγυήσεως που ζητείται σε περιπτώσεις κατασκόπων, εμπόρων ναρκωτικών ή μαφιόζων.

Με όλα αυτά χάλασε η εικόνα των "World Leaders" και τώρα προσπαθούν η USIA και η USIS (το τελευταίο γράμμα

σημαίνει Service, είναι η τοπική εκπροσώπηση στην Αθήνα της πρώτης. Επιτεφάλης στην Αθήνα της USIS είναι ο γνωστός διπλωμάτης Βόσνικα, από τα «γεράκια» της πρεσβείας) να ρίξουν η μια στην άλλη τις ευθύνες για την ατυχή ιδέα προσκλήσεως στο Λευκό Οίκο ενός καταζητούμενου από τις δικαστικές αρχές των ΗΠΑ.

Στην ενημέρωση της Ουάσιγκτον θα μιλούσαν κατά σειράν σύμφωνα με το αρχικό πρόγραμμα:

- ο διευθυντής της USIA Ch. Wick
- ο πρόεδρος Ρήγκαν
- ο αντιπρόεδρος Μπους
- ο υπουργός Εξωτερικών Σουλτς
- ο υπουργός Άμυνας Κάσπαρ Γουαϊνμπέργκερ
- ο James Baker, υπουργός των Οικονομικών
- ο Φρανκ Καρλούτσι, σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας (εποπτεύει τις μυστικές υπηρεσίες)
- ο Clayton Weyter, εκπρόσωπος του Εξωτερικού Εμπορίου και
- ο προσπάρχης του Λευκού Οίκου Howard Baker.

Στην συνάντηση αυτή είχαν κληθεί 115 εκπρόσωποι από 34 χώρες και έγινε στην Ουάσιγκτον στις 8 και 9 Οκτωβρίου.

στον τραπεζικό χώρο. «Εμείς τουλάχιστον δεν είμαστε ψευδομάρτυρες, ούτε και μας βαρύνει η κατηγορία του πλαστογράφου», μας έλεγε ο εκπρόσωπος άλλου τραπεζίτη, πριν λίγες μέρες. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα του Τύπου, η τράπεζα του Κοσκωτά έχασε το 12% περίπου της αξίας των μετοχών της. Η «Καθημερινή» της Τρίτης 20/10 έγραψε ότι αυξήθηκαν οι αξίες της τράπεζας τις ημέρες που λειτουργούσε ακόμα το χρηματιστήριο. Το ίδιο μας βεβαίωσε την προηγούμενη ο κ. Βακάλης. Απόψεις και απόψεις. Ποιές είναι όμως οι συναλλαγές της άλλης επι-

χείρησης του Γ. Κοσκωτά της «Γραμμής» Α.Ε. με τις άλλες τράπεζες;

Η «Γραμμή» ζήτησε και έλαβε από την Ιονική - Λαϊκή δάνειο ύψους 300 εκ. δρχ. για τις επενδύσεις που πρόκειται να πραγματοποιήσει. Υπέβαλε επίσης αίτηση για ένα άλλο δάνειο ύψους 1 δισ. δραχμών για να καλύψει μέρος των επενδύσεων της που προϋπολογίζονται γύρω στα 7,5-8 δισ. Το ποσό του αιτούμενου δανείου (1 δισ.) είναι μόλις το ένα ένατο του ποσού που κατέβαλε ο Γ. Κοσκωτάς προκειμένου να εξασφαλίσει τη δυνατότητά του να επισκεφθεί και πάλι την πατρίδα και να συναντήσει τους συνεργάτες του.

Ο κ. Βακάλης μας είπε επίσης ότι «νεκρώσαμε την αίτηση για δανεισμό από την Ιονική - Λαϊκή μετά τη συκοφαντική εκστρατεία που ξεσηκώθηκε εναντίον του προέδρου της «Γραμμής» Α.Ε..

Το παρά λίγο «ταξιδι-αστραπή»

Ο «δρ.» Γεώργιος Κοσκωτάς επισκέφθηκε ως γνωστόν τις ΗΠΑ «προσκεκλημένος» δύο αφεντάδων:

- της USIA, μαζί με άλλους τρεις συμπατριώτες μας, ως ηγετική φυσιογνωμία του τόπου, σύμφωνα και με την κρίση της USIS. Για την πρόσκληση αυτή γράφουμε σε άλλη σελίδα.

- του «Αμερικανο-Ελληνικού Ινστιτούτου» που διευθύνει ο πολύς κ. Γιουτζήν Ρωσσίδης για τον οποίο γράφουμε επίσης στο τεύχος. Στο σεμινάριο αυτό, πρόλαβε και παρακολούθησε την ομιλία του κ. Κ. Σημίτη μαζί με τον κ. Θωμά Λιακουνάκο, που όμως δεν έχει ακόμη αναβαθμιστεί σε World Leader αν και μπορούμε να ισχυριστούμε ότι δεν στερείται των σχετικών προσόντων.

Ενδείξεις των δεσμών Λιακουνάκου - Κοσκωτά έχουμε αναφέρει σε άλλη ευκαιρία (Σημαντικό μέρος των στελεχών της «Γραμμής» πήγαν «εκ μεταγραφής» από τις θυγατρικές της ΑΧΧΟΝ του εμπόρου όπλων Λιακουνάκου). Ο Θ. Λιακουνάκος ενδιαφερόταν πολύ να αναπτύξει τις γνωριμιές του στην Αμερική γιατί προετοιμάζεται πυρετωδώς να δημιουργήσει στην Ουάσιγκτον το βασικό του έρεισμα για «αντισταθμίσεις» που έχουν σχέση με την «αγορά του αιώνα». Άνθρωποι του εκεί είναι ο κ. Παναγίδης που έφυγε από το γραφείο της συμβούλου της εκεί πρεσβείας κυρίας Κλώνη και ο μέχρι πρότινος, ανταποκριτής του «Έθνους» κ. Λιβέρης. Ο Λιβέρης, γνωστός και αυτός στους αναγνώστες μας, απολύθηκε πριν από μια βδομάδα από τη θέση του ανταποκριτή της εφημερίδας που βρίσκεται σε σταθερή αντιδικία με τον Κοσκωτά γιατί δεν ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις της εφημερίδας του τις ημέρες που το θέμα Κοσκωτά «έβραζε».

Ο Κοσκωτάς αναχώρησε από την Αθήνα με ενδιάμεση στάθμευση στη Γενεύη και τελικά έφτασε στη Νέα Υόρκη. Εκεί παρέμεινε για ένα πενήντημερο περίπου και στο διάστημα αυτό παρακολούθησε τις «εργασίες» του συμποσίου του Ρωσσίδη.

Στη συνέχεια πέταξε στην Ουάσιγκτον

Μάθαμε όμως ότι τουλάχιστον οι συνδικαλιστές της ΕΣΑΚ-Σ δεν είναι διόλου ευχαριστημένοι από τον κ. Κοσκωτά. Στην τράπεζά του έχει επιτευχθεί μια «ανιερή συμμαχία» όπου συνεργάζονται η ΠΑΣΚΕ με τη ΔΑΚΕ. Πρόεδρος είναι οπαδός του ΠΑΣΟΚ και αντιπρόεδρος της ΝΔ.

Τραπεζικές συναλλαγές

Η εύθυμη πλευρά των γεγονότων δεν σημαίνει ότι καταργεί τη σοβαρή. Με όλα τα καμώματά του, ο Κοσκωτάς κατάφερε να δώσει λαβή ώστε να τον πολεμήσουν με ισχυρά όπλα οι ανταγωνιστές του

και κατέλυσε στο ξενοδοχείο «Pear» ο-
που μετά από λίγο όργανα του I.R.S.
τον συνέλαβαν στο δωμάτιό του την ώρα
που έκανε το λουτρό του. Του κατάσχε-
σαν το διαβατήριό και τον οδήγησαν
στον δικαστή που του απήγγειλε ότι δώ-
κεται για μια σειρά από φορολογικές και
άλλες παραβάσεις.

Στην συνέχεια ο Κοσκωτάς μετέβη στο
ελληνικό προξενείο της Ουάσιγκτον και
αφού δύο μάρτυρες βεβαίωσαν περί της
ταυτότητάς του, ο ίδιος δήλωσε ότι έχασε
το διαβατήριό του, ζήτησε και πήρε από
την προξενική υπάλληλο κ. Μαλάμη ένα
ταξιδιωτικό έγγραφο.

Ο Κοσκωτάς είχε διαπράξει ήδη το
πρώτο του λάθος που τον οδήγησε διαδο-
χικά σε μια σειρά από σπασμωδικές ε-
νέργειες που είχαν ως προφανή στόχο να
εγκαταλείψει το ταχύτερο τις ΗΠΑ.

Όμως το «δράμα Κοσκωτά» μπήκε
στην κορύφωσή του από τη στιγμή που το
ΕΘΝΟΣ αποκάλυπτε στην Αθήνα το γεγο-
νός, της σύλληψής του με τους τερά-
στιους τίτλους του. Όλα ακολούθησαν
σαν χιονοστιβάδα. Οι συνεργάτες του
στην Αθήνα είχαν εξαφανιστεί και ο ίδιος
έκανε αναληθείς δηλώσεις για τις συνθή-
κες «απωλείας» του διαβατηρίου του. Α-
κολούθησε η δημοσίευση του ποινικού
μητρώου και πολλών άλλων λεπτομε-
ρειών και αναπτύχθηκε ένας έντονος αν-
ταγωνισμός ανάμεσα στα έντυπα του
—και άλλα που επηρέαζε ενώ στον χορό
μπήκαν η μια μετά την άλλη, οι εφημερί-
δες αφήνοντας το «ΕΘΝΟΣ» περίπου στη
μέση του δράματος.

Πόσα χαρτιά κρατά ακόμα το «Ε-
ΘΝΟΣ»; Τι αποτελέσματα έφερε η πολύ-
μηνη έρευνά του στην Αθήνα και τις
ΗΠΑ; Στον πόλεμο των συγκροτημάτων
προστέθηκαν αντικρουόμενα οικονομικά
συμφέροντα και ενδιαφερόμενοι πολιτι-
κοί.

● Το ANTI σε προσεχές τεύχος του θα
καταγράψει αναλυτικά το χρονικό του
φιάσκου Κοσκωτά: πώς αποκαλύφθη-
καν τα πραγματικά περιστατικά και τι
ακριβώς συνέβη κατά το δύσκολο, για
τον «δρα» Γ. Κοσκωτά, δεκαπενθήμε-
ρο. Και θα εξηγήσει τους λόγους για
τους οποίους του επεβλήθη εγγύηση ύ-
ψους ενός εκατομμυρίου δολαρίων,
ποσό δεκαπλάσιο της πραγματικής
φορολογικής του υποχρέωσης. Εγγυή-
σεις αυτής της κλίμακας επιβάλλονται
σε περίπτωση κατασκόπου, εμπορίου
ναρκωτικών ή μαφιάζου.

Ό,τι δρομολογήθηκε από την Παρα-
σκευή 9 Οκτωβρίου είναι δύσκολο να α-
νατραπεί παρ' όλες τις πιέσεις και τις
διαμεσολαβήσεις. Αν μια πρώτη φάση
της ζωής του έκλεινε στις 16 Ιουλίου 1980
όταν του καταλογίσθηκαν μια σειρά από
παραβάσεις του αμερικανικού ποινικού
κώδικα, στις 9 Οκτωβρίου 1987 έκλεινε η
περίοδος της ανέμελης και απρόσκοπτης
ανόδου που τον οδήγησε στο πρώτο σκα-
λοπατάκι των "World Leaders". Όμως
μετά την Παρασκευή 9/10/87 θα είναι δύ-
σκολο για τον κ. Κοσκωτά να προχωρή-
σει.

Η ερασιτεχνισμός των ενεργειών του

και οι παρενέργειές τους είναι πολύ πιθα-
νότερο να τον οδηγήσουν στη γελοιοποίη-
ση μάλλον παρά τη φυλακή. «Το μπαλόνι
ξεφουσκωσε», λέγεται χαρακτηριστικά
και οι περισσότεροι συμφωνούν με την
κρίση αυτή. Η επάνοδος του Γιώργου Κο-
σκωτά στις πραγματικές του διαστάσεις
είναι ορατή. Ακόμα και αν καταφέρει να
αποσείσει μέρος των κατηγοριών που τον
βαρύνουν και να διασώσει την περιουσία
που διαχειρίζεται, είναι δύσκολο να τον
εμπιστευθεί κανείς στο μέλλον: είτε είναι
ένοχος για όλα όσα τον κατηγορούν είτε
μόνο για ένα μέρος από αυτά, ο Γιώργος
Κοσκωτάς είναι δύσκολο να χριστεί εκ
νέου «World Leader» από τους Αμερικά-
νους.

Υπάρχει μήπως και η πολιτική;

Μια διάσταση που χρειάζεται να διευ-
κρινιστεί είναι αν και ποιά πολιτικά παι-
χνίδια παίχτηκαν ή εξακολουθούν να παι-
ζονται στο «άλογο Κοσκωτά». Και εδώ
το ΠΑΣΟΚ έκανε άλλο ένα από τα θαύμα-
τά του.

Είναι δύσκολο να διακινδυνεύσει κα-
νείς με βεβαιότητα τους οικονομικούς δε-
σμούς του ΠΑΣΟΚ με τον νεαρό τραπεζί-
τη.

ΕΝΤΟΣ ΓΡΑΜΜΗΣ

Τα δημοσιογραφικά στελέχη που είναι
επικεφαλής στα έντυπα της «Γραμμής
Α.Ε.» έχουν κατά καιρούς μετακινηθεί α-
πό εντύπου εις έντυπο, και, κυρίως, με-
τά την αγορά και της «Καθημερινής». Οι
υπεύθυνοι αυτή τη στιγμή είναι κατά έν-
τυπο:

- Νίκος Σίμος στο «ΕΝΑ»
- Ελένη Κιρκιλή στη «ΜΙΑ»
- Λουκία Ρικάκη στο «ΔΥΟ»
- Πητ Κωνσταντέας στο TV3
- Νίκος Σωτηριάδης στο «ΤΕΤΑΡΤΟ»
- Γιώργος Τσοούτσιος στο «ΚΑΙ»
- Μίμης Παπαπαναγιώτου στην «ΚΑ-
ΘΗΜΕΡΙΝΗ» ενώ παράλληλα τα συμ-
φέροντα και τη γραμμή της «Γρα-
μμής» παρουσιάζεται να εκπροσωπεί
ο Γιάννης Παπουτσάνης.
- Θοδωρής Καλούδης στις υπό έκδο-
ση «24 ΩΡΕΣ»

τη αλλά οι πληροφορίες και τα εμφανή
στοιχεία αποδεικνύουν ότι κάποιες σχέ-
σεις αλληλοεξαρτήσεως υπήρξαν και συ-
νεχίζουν να υπάρχουν. Τη στιγμή που ο
«δρ.» αγοράζει την Τράπεζα Κρήτης προ-
σπαθεί να ξεφορτωθεί τον «δύσκολο»
Παύλο Μπακογιάννη που δημιούργησε
την επιχείρηση της «Γραμμής» με το πε-
ριοδικό ΕΝΑ και τον αντικατέστησε με
τον άχρωμο Γ. Τσοούτσια με το σκεπτικό
ότι ο Μπακογιάννης ήταν ο γαμπρός του
Κ. Μητσοτάκη.

Από πολύ ωρίς η Μαργαρίτα Παπαν-
δρέου εξεδήλωσε το φιλικό της ενδιαφέ-
ρον προς τον μελλοντικό «World Leader»
ενώ ο Γιώργος Παπανδρέου διατηρούσε
επίσης επαφές μαζί του. Ο ίδιος ο πρωθυ-
πουργός τον συνάντησε 3-4 φορές και α-
φορμή στάθηκε το γράμμα του Γ. Κο-
σκωτά για συνάντηση με τον πρωθυπου-
γό με αφορμή την απόκτηση της Τράπε-
ζας Κρήτης.

Αυτά όμως δεν θα έφταναν. Αλλά οι
σχέσεις ΠΑΣΟΚ - Κοσκωτά χτίζονταν
σιγά-σιγά. Ο τελευταίος άρχισε να προσ-
λαμβάνει γνωστά στελέχη του ΠΑΣΟΚ
στις τραπεζικές και εκδοτικές επιχειρή-
σεις του και εξασφάλιζε μόνιμη επικοινο-
νία με το περιβάλλον του Ανδρέα μέσω
του οικονομικού του συμβούλου Γιάννη
Παπανικολάου. Το ρόλο αυτό του «συν-
δέσμου» φαίνεται ότι σήμερα παίζει ο αν-
θρώπος του Μένιου κ. Γιάννης Ματζου-
ράνης.

Ο Γ. Ματζουράνης μπήκε στο περιβάλ-
λον μέσω του φίλου του δημοσιογράφου
Θ. Καλούδη «των λοιπών δημοκρατικών
δυνάμεων».

Ο κ. Γ. Βακάλης είναι ένα άλλο στέλε-
χος του ΠΑΣΟΚ που τον πλαισιώνει στις
επιχειρήσεις του από παλιότερα όταν
τον συμβούλευε για επενδύσεις.

Όταν παύθηκε η αγοραπωλησία της
Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος —που μα-
ταιώθηκε εξαιτίας πολλών ανταγωνι-
σμών και κυρίως εκείνου με τον
Μπόμπολα— ένας άλλος άνθρωπος του
ΠΑΣΟΚ, φίλος του Γ. Παπανδρέου, «έδω-
σε» κυριολεκτικά την τράπεζα στον Γ.
Κοσκωτά. Είναι ο κ. Παπακωνσταντί-
νου.

Και ένας πρωινός καφές

Μια πρόσφατη συνάντηση του αντι-
προέδρου της κυβέρνησης και ουσιαστι-
κού διαχειριστή του πασοκικού έργου κ.
Μένιου Κουτσόγιωργα με προσωπικό
σύμβουλο του Κοσκωτά ρίχνει νέο φως
στο μικρό αυτό αίνιγμα.

Το περασμένο Σάββατο, 18/10, στις 11
το πρωί ο Μένιος έβιπε τον καφέ του στο
Every day (γωνία Βουκουρεστίου και Στα-
δίου) με τον σύμβουλο του Κοσκωτά. Η
συνάντηση δεν ήταν τυχαία. Ακριτομύ-
θειες διασταυρωμένες πιστοποιούν για το
περιεχόμενο της συνομιλίας.

Ο Μένιος Κουτσόγιωργας δήλωσε ότι η
κυβέρνηση θεωρεί ότι όλος ο θόρυβος που
ξεσηκώθηκε δεν άξιζε τον κόπο, γιατί
«πρόκειται για μια απλή φορολογική πα-
ράβαση». Εκδήλωσε πάντως το έντονο
ενδιαφέρον του για την πορεία των «υπό
έκδοση εφημερίδων» («Καθημερινή» σε
σχήμα ταμπλόιντ και «24 ώρες»).

Άλλες πηγές αναφέρουν ότι η κυβέρνηση ενδιαφέρθηκε για τη «συνωμοσία Μπόμπολα» εναντίον Κοσκωτά και ότι κρατά στα χέρια της το «νέο Πάνο Κόκκα» —εξυπονοώντας επαφές του Κ. Μητσotάκη με τους Μπόμπολα - Φιλίππου. Αιχμή της επιθέσεως θα είναι η «Αυριανή».

Όλα αυτά έχουν ήδη επιβεβαιωθεί με τη στάση μερίδας του τύπου. Ενώ η «Αυριανή» πριν δέκα μέρες είχε ξεσπαθώσει με το «πόθεν έσχες» για τον Κοσκωτά, αίφνης έκαμε στροφή 180 μοίρες και άρχισε να καταφέρεται εναντίον των πάντων και για την «υπόθεση Κοσκωτά» να καταχωρεί ρεπορτάζ που ήταν στη γραμμή των δελτίων τύπου που συνέτασσαν οι άνθρωποι της Τράπεζας Κρήτης.

Όμοια και η στάση του «Δημοκρατικού Λόγου» αλλά και της «Εξόρμησης» στο φύλλο της Κυριακής 19/10 δεν λέει λέξη για την ταμπακίερα αλλά καταφέρεται εναντίον της «Καθημερινής»: επειδή είναι «δεξιά» και ίδια παράταξη με τον Μητσotάκη «δεν δικαιούται δια να ομιλεί», υποστηρίζει.

Ο εναγκαλισμός αυτός είναι πολύ εύκολο να ιχνηλατηθεί λοιπόν όχι μόνο από έγκυρες πληροφορίες αλλά και από τη στάση του ΠΑΣΟΚικού και του Κοσκωτικού τύπου: αμοιβαία στήριξη.

Η συγκυρία της στιγμής είναι δύσκολη. Πόσο μπορεί σήμερα να είναι επωφελής ο κ. Α. Παπανδρέου ή ο Μ. Κουτσόγιωργας για τον Κοσκωτά; Και πόσο συμφέρει σήμερα στο ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνηση η στενή σχέση με έναν βαλλόμενο Κοσκωτά που χρεώνεται με βαρύτερες κατηγορίες από τις «απλές φορολογικές παραβάσεις», όπως πιστεύει ο κ. Μ. Κουτσόγιωργας;

Η στάση του τύπου

Τα μέτωπα που παρατάχθηκαν στη μάχη που ξέσπασε, είναι πολλάπλά αλλά με δηλωμένες τις συμμαχίες.

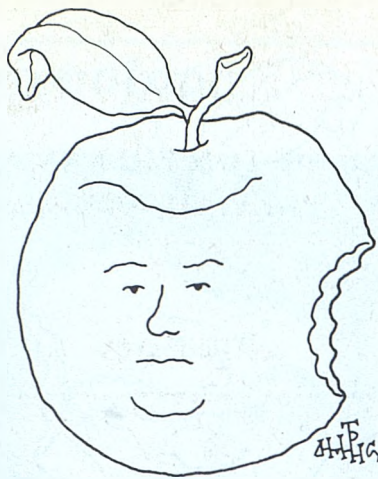
Οι εφημερίδες της Αριστεράς («Ριζοσπάστης» και «Αυγή») παρακολούθησαν με απόσταση και ουδετερότητα τα γεγονότα. Τέτοια ουδετερότητα που πάντως τελικά φάνηκε σαν να μεροληπτεί. Ανταποκρίθηκαν θετικά στη διαφημιστική καμπάνια της Τράπεζας Κρήτης: τόσο μάλιστα που η «Κυριακάτικη Αυγή» της 19/10, τη μόνη αναφορά που έκανε στην υπόθεση, ήταν μια ολοσέλιδη πληρωμένη διαφήμιση της τράπεζας του Κοσκωτά.

Άλλα έντυπα αντιπαρήλθαν επίσης το γεγονός σαν να επρόκειτο για το πιο ασήμαντο συμβάν (πχ. «Καλάμι» της 16/10).

Ο «Ελεύθερος Τύπος» από τη μεριά του ξεφούλκωσε και αυτός εναντίον Κοσκωτά ακολουθώντας το «ΕΘΝΟΣ» και το Συγκρότημα Λαμπράκη.

Αλλά το πιο ενδιαφέρον δείγμα από την τύπο των ημερών είναι εκείνο της «Καθημερινής». Η κ. Ε. Βλάχου εισώπησε πλήρως στα χρονογραφήματά της και τα ρεπορτάζ της εφημερίδας για το θέμα αυτό συντάσσονταν σαν νομικά έγγραφα.

Οι δημοσιογράφοι αυτοκαταργήθηκαν και ανέλαβαν τους ρόλους των δικηγόρων.

Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα...

Οι θριαμβολογίες της «Καθημερινής» και τα δελτία τύπου της Τράπεζας Κρήτης δεν μπορούν να διασκεδάσουν τις εντυπώσεις. Ο «δρ.» Γ. Κοσκωτάς οφείλει να παρουσιάζεται κάθε τόσο σε δικαστικό επιτηρητή και θα πάει στην Αμερική και πάλι για να δικάσσει.

Εκεί πρέπει ή να επιμένει στην αθωότητα του και να υποστεί τη διαδικασία μιας δίκης με απρόβλεπτο αποτέλεσμα ή, προκειμένου να αποφύγει τη διαδικασία, να ομολογήσει μπροστά στο δικαστήριο την ενοχή του και να του καταλογιστεί χρηματική ποινή ή φυλάκιση αναλόγως: «Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα!».

Τα νέα αδικήματα

Με τις σπασμωδικές ενέργειες του Κοσκωτά προέκυψε ένα ακόμα ποινικό αδίκημα για το οποίο θα πρέπει να αναμένεται —φυσιολογικά— κάποια δικαστική ενέργεια στην Αθήνα. Βεβαία προϊστάμενος της Δικαιοσύνης —μην το ξεχνάμε— είναι ο Μένιος.

ΣΤΕΛΕΧΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

● Ο «δρ.» Γεώργιος Κοσκωτάς στις πολυσχιδείς δραστηριότητές του απασχολεί μια σειρά από στελέχη που συμμετέχουν επιτελικά στις αποφάσεις του. Ανάμεσα σ' αυτούς συμπεριλαμβάνονται:

● Δημ. Κουνελάκης με σπουδές στις δημόσιες σχέσεις. Είναι διευθύνων σύμβουλος της «Γραμμής Α.Ε.» και μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας Κρήτης. Ο κ. Κουνελάκης είναι εκείνος που διαμορφώνει —σε καθημερινή βάση— τη γραμμή της «Καθημερινής». Ο πιο έμπιστος από τους συνεργάτες του Κοσκωτά κάποτε, όταν ο δεύτερος ήταν απλός υπάλληλος της Τράπεζας επί ιδιοκτησίας Καρρά, ήταν προϊστάμενός του. Οι ρόλοι όμως αντιστράφηκαν.

● Βακάλης: Γενικός διευθυντής της Τράπεζας Κρήτης και πρώτος αντιπρόεδρος της Τράπεζας. Παλιό στέλεχος στο ΠΑΣΟΚ.

● Θωδωρής Καλούδης, διευθυντής της υπό έκδοση εφημερίδας «24 ΩΡΕΣ» και σύμβουλος για τις εκδοτικές εν γένει δραστηριότητες.

● Θανάσης Βαρλάμης, δικηγόρος. Μέ-

Όταν ο Γ. Κοσκωτάς δήλωνε ότι «έχασε» το διαβατήριό του και αποσπούσε το ταξιδιωτικό έγγραφο από το ελληνικό προξενείο με απατηλή παράσταση ψευδών περιστατικών ως αληθινών, δημιούργησε έννομες συνέπειες σε βάρος των ΗΠΑ γιατί προφανώς επεδίωκε να μην εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του στην Αμερική. Επιπλέον είχε έννομες συνέπειες και για την Ελλάδα αφού θα είχε και δεύτερο διαβατήριό· κάτι που τιμωρείται και από την αμερικανική νομοθεσία και από τον ελληνικό ποινικό κώδικα.

Την αξιόποινη αυτή συμπεριφορά του Κοσκωτά πληροφορήθηκε η Εισαγγελία από τα δημοσιεύματα του τύπου. Πρέπει λοιπόν να περιμένει κανείς επίσημη ενημέρωσή της από την ελληνική προεστία στην Ουάσιγκτον.

Η εισαγγελική σιωπή θα σημαίνει κάτι. Και η σιωπή αυτή θα υποχρεώσει αναγκαστικά και τα έντυπα της «Γραμμής» Α.Ε. σε σιωπή. Είναι όμως δύσκολο να αποφυγει την κριτική από τον υπόλοιπο τύπο. Και θα είναι εξαιρετικά επώδυνο για την «Καθημερινή» λχ. να αποφασίσει τον αυτοευνουχισμό της.

Θα είναι άραγε εύκολη η απόφαση για έναν καθηγητή Πανεπιστημίου πολιτικό με αρχηγικές βλέψεις η οποιονδήποτε άλλο με σεβασμό προς το όνομά του να συνεργαστεί ή να δώσει συνέντευξη στην «έγκριτη» ΝΕΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ;

Επιμύθιο

Κάποτε ένας διάσημος Αμερικανός διαφημιστής είπε: «Ο κόσμος πιστεύει ότι οι διαφημιστικές εταιρείες και τα ανώτατα επιτελεία των μέσων μαζικής ενημέρωσης, είναι πανίσχυρα. Αν ήξεραν την ανασφάλεια και τον πανικό που τους κατέχει κατά την εξάσκηση των καθηκόντων τους, θα έβραζαν τα γόνατα».

Χ.Γ.Π.

λος του Δ.Σ. της «Γραμμής» και προσωπικός νομικός σύμβουλος του Κοσκωτά. Έχει την ευθύνη για τις βασικές νομικές ενέργειες της εταιρείας αλλά και των άλλων πρωτοβουλιών του τραπεζιτη.

● Γ. Σπέντζας, ο παλιός ακροδεξιός διοικητής της ΕΤΒΑ προσλήφθηκε πρόσφατα στο Δ.Σ. της Τράπεζας.

● Γιάννης Ματζουράνης, δικηγόρος. Και αυτός των δημοκρατικών δυνάμεων του ΠΑΣΟΚ που είχε διατελέσει γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου. Άνθρωπος του Κουτσόγιωργα, ο Γ. Ματζουράνης είναι σήμερα ο βασικός κρίκος των επαφών Κοσκωτά - κυβέρνησης. Δημοσιεύματα των εφημερίδων φέρνουν τον κ. Ματζουράνη να αναλαμβάνει τη θέση του γ.γ. στο υπουργείο Εσωτερικών κοντά στον κ. Α. Τσοχατζόπουλο. Οι δεσμοί ενισχύονται...

● Φ. Λεμπέση, δικηγόρος, μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας.

● Νίκος Σαλαβράκος, νομικός σύμβουλος στην Τράπεζα.

● Αχ. Κυριακίδης, στο Δ.Σ. της Τράπεζας (β' διευθυντής).

Ο δρ. Γεώργιος Κοσκωτάς πάει παντού...

ΕΧΑΣΕ ΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΡΗΓΚΑΝ ΑΛΛΑ ΦΙΛΟΞΕΝΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΙΛΟΧΟΥΝΤΙΚΟ Γ. ΡΩΣΣΙΔΗ, ΣΥΝΕΤΑΙΡΟ ΤΟΥ ΚΑΙΗΣΗ ΤΗΣ CIA

Ο Δρ. Γεώργιος Κοσκωτάς, στο ταραγμένο δεκαπενθήμερο που πέρασε, δεν ήταν φιλοξενούμενος μόνον του Charles Wick του USIA αλλά, μαζί με τον άλλο αξιότιμο κ. Θωμά Λιακουνάκο, περιλαμβάνονταν στους προσκεκλημένους μιας άλλης εκδήλωσης όπου μίλησε ο Έλληνας υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σημίτης.

Όλοι μαζί — ακροατές και ομιλητής — είχαν προσκληθεί από το Amerikan - Hellenic Institute του κ. Γιουτζήν Ρωσσίδη, παθιασμένου χουντικού και δραστήριου περί τα επιχειρηματικά Ελληνοαμερικανού, από το είδος εκείνο που μέλλεται να μας ταλαιπωρήσει για πολύ ακόμα.

Ο Ρωσσίδης έχει αποθυθεί τον τελευταίο χρόνο σε μια προσπάθεια «αποχαρκτηρισμού» του, προσπάθεια στην οποία πρόθυμα τον βοήθησε και ο κ. Κοσκωτάς αλλά και άλλοι πολλοί. Μια «καλή» εμφάνιση του κ. Ρωσσίδη έγινε όταν παρουσίασε το βιβλίο του κ. Μίνωα Κυριακού σε μια πολυδάπανη δεξίωση στο ξενοδοχείο της «Μεγάλης Βρετανίας», δεξίωση που στάθηκε αφορμή για τη σνομπ εφημερίδα του κ. Κοσκωτά να κάμει μια καλή προβολή του βιβλίου, του κ. Γιουτζήν και του κ. Μίνωα.

Στον τελευταίο αυτόν θα επανέλθουμε· υπενθυμίζουμε μόνον ότι — όπως έγραψε και το «Ποντίκι» (18/9/87) — ο κ. Κυριακού περιστοιχίζεται από αυλή δημοσιογράφων και «διόσκουρων» καθηγητών Πανεπιστημίου επί χούντας και ότι πρόκειται να σχοληθεί με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

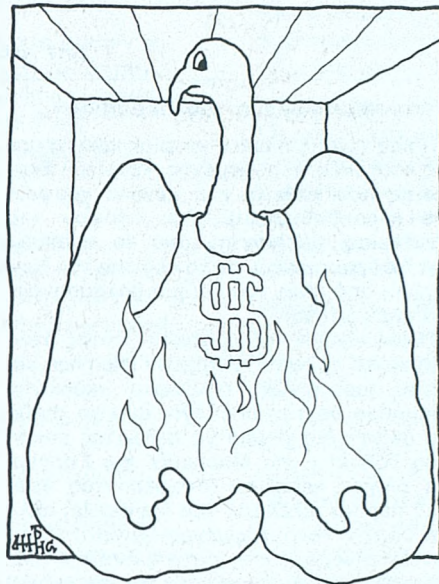
Το γερό «ξέπλυμα» του κ. Ρωσσίδη προσεφέρθη από τον κ. Κοσκωτά με τη μορφή συνέντευξης που κατέγραψε ο ανταποκριτής της «Καθημερινής» στην Ουάσιγκτον κ. Αλέξης Παπαχελάς και παρουσίαζε τον κ. Ρωσσίδη, ούτε λίγο, ούτε πολύ, υπέρμαχο των εθνικών συμφερόντων κατά τα χρόνια της χούντας.

Ότι η κυβέρνηση του κ. Ανδρέα Παπανδρέου έχει αναθέσει τη διαχείριση των σχέσεων της με τις ΗΠΑ σε πρώην χουντικούς του εκεί ελληνικού «λόμπυ», όπως ο διαβόητος Ιάκωβος ή «διακεκριμένα» στελέχη της ΑΧΕΠΑ δεν είναι πλέον «ειδήση». Πρόσφατο παράδειγμα, η ομιλία του υπουργού κ. Κώστα Σημίτη, περί της ελληνικής οικονομίας στη συνεστίαση που διοργάνωσε το «Αμερικανο-ελληνικό Ινστιτούτο» του κ. Γιουτζήν Ρωσσίδη σε συνεργασία με τη θυγατρική της ΕΤΒΑ στις ΗΠΑ.

Ο κ. Ρωσσίδης είναι γνωστός συνεργάτης της χούντας και οι δραστηριότητές του επί κυβερνήσεως Νίξον — της οποίας χρημάτισε στέλεχος — είχαν σαν «αντικείμενο» γνωστούς Έλληνες πολιτικούς, όπως η Αμαλία Φλέμινγκ, ο κ. Ζιγδής, ο κ. Στάθης κ.ά. εναντίον των οποίων άσκησε κάθε είδους πιέσεις με αφορμή την «αντιαμερικανική» και αντιχουντική δραστηριότητά τους.

Το καλοκαίρι του '71 είχε επισκεφθεί την Ελλάδα και στον «Ελεύθερο Κόσμο» της 23/7/71 φιγουράρει σε πρωτοσέλιδο φωτογραφία με το δικτάτορα Παπαδόπουλο. Ο κ. Σημίτης μπορεί βέβαια να ισχυρισθεί εκ του ασφαλούς ότι δεν γνώριζε το ποιον του κ. Ρωσσίδη. Το γνωρίζουν όμως — και πολύ καλά μάλιστα — οι άνθρωποι της ελληνικής

του Ρεπόρτερ

πρεσβείας — πολλοί από τους οποίους υπήρξαν στο παρελθόν θύματα του κ. Ρωσσίδη. Πώς να αισθάνονται, άραγε, τώρα που συνεργάζονται με τον πρώην διώκτη τους; Ίσως απαντήσουν ότι ύστερα από τόσα χρόνια πολλά έχουν ξεχασθεί. Γι' αυτό και εμείς θα τους «φρεσκάρουμε» λίγο τη μνήμη τους με κάποια ακόμα λιγότερο γνωστά στοιχεία:

Ο κ. Γιουτζήν Ρωσσίδης ήταν βοηθός υπουργός Οικονομικών για θέματα αστυνόμευσης στην κυβέρνηση Νίξον, η οποία, ως γνωστόν, υποστήριξε ένθερμα την χούντα. Από τη θέση του εκείνη έλεγχε, μεταξύ άλλων, τη μυστική αστυνομία του Λευκού Οίκου, την υπηρεσία δίωξης ναρκωτικών και είχε διασυνδέσεις με τη διεθνή αστυνομία. Το 1971, όταν η Αμαλία Φλέμινγκ πήγε στις ΗΠΑ δημιούργησε επεισόδιο μαζί της με αφορμή την αντιχουντική δραστηριότητά της. Παρόμοιο επεισόδιο δημιούργησε και με τον κ. Γιάννη Ζιγδή, τον οποίο έβρισε δημοσίως, ενοχλημένος από τις προσπάθειες του γνωστού πολιτικού να ξεσκεπάσει τη χούντα στις ΗΠΑ.

Ανάλογη ήταν η δραστηριότητα του κ. Ρωσσίδη και του «Ινστιτούτου» του και μετά τη μεταπολίτευση. Το Σεπτέμβριο του 1974, προσπάθησε να αποκλείσει από μια συνέντευξη τύπου για την κυπριακή τραγωδία τον μετέπειτα υφυπουργό άμυνας του ΠΑΣΟΚ κ. Θόδωρο Στάθη με το επιχείρημα ότι ήταν «αριστερός και ταραχοποιός».

Μετά την παραπάνω συνέντευξη τύπου οργανώθηκε μεγάλη συγκέντρωση κατά της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο και εκεί ο κ. Ρωσσίδης προσπάθησε να μη διαβαστούν από τον Έλληνα δημοσιογράφο κ. Ηλία Δημητράκοπουλο τα αντιχουντικά μηνύματα που έστειλαν στη συγκέντρωση ο Έντουαρντ Κένεντιν και άλλοι δημοκρατικοί. Αλλά αυτά όλα «ξεχάστηκαν» στη συ-

νέντευξη που παραχώρησε στον Αλ. Παπαχελά και δημοσίευσε γενναιόδωρα η εφημερίδα του Κοσκωτά.

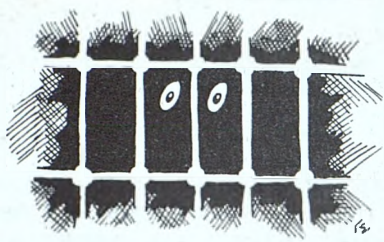
Το «Αμερικανο-Ελληνικό Ινστιτούτο» του κ. Ρωσσίδη ιδρύθηκε μετά την εισβολή των Τούρκων και μεταξύ των στελεχών του περιλαμβάνονται και οι κ.κ.: Σαμ Νάκης (από τους γνωστότερους και ενεργητικότερους υποστηρικτές της χούντας), Τζων Ζήσης (που είχε σημαντικές εμπορικές ανταλλαγές με τη χούντα), Τζων Ρουσάκης (που με κάποιες επιστολές του ενέχεται και στο σκάνδαλο του Γουατεργκάιτ) και οι Τζ. Σκανδαλάκης και Νικ Μαμαλάκης, ο δεύτερος εκ των οποίων είχε στενές σχέσεις με τον Μακαρέζο.

Αλλά ο «επιφανέστερος» των χουντικών συνεργατών του κ. Ρωσσίδη ήταν ο στρατηγός Τζόζεφ Μακρίστιαν που κατά τη διάρκεια της δικτατορίας ήταν αρχηγός της κατασκοπείας και αντικατασκοπείας του αμερικανικού στρατού. Μετά την αποστράτευση του ο στρατηγός ήρθε για «μπίζνες» στην Ελλάδα και αναμίχθηκε, μεταξύ άλλων, στην πώληση της «Ούλεν».

Βέβαια, ο κ. Ρωσσίδης δεν ίδρυσε το Ινστιτούτο μόνο για την «εξυπηρέτηση» των «εθνικών σκοπών». Φρόντισε και για την τσέπη του· έτσι απέκτησε στενές φιλικές σχέσεις με τον πρώην διευθυντή του Γραφείου Τύπου της Ελλάδας στην Ουάσιγκτον κ. Γιάννη Νικολόπουλο. Μέσω του κ. Νικολόπουλου ο κ. Ρωσσίδης προσπάθησε να νοικιάσει στην ελληνική κυβέρνηση ένα κτίριο του στη λεωφόρο Μασσαχουσέτης της Ουάσιγκτον, προκειμένου να εγκατασταθεί εκεί το Γραφείο Τύπου. Τελικά το κτίριο του κ. Ρωσσίδη νοικιάστηκε από το Γραφείο Τύπου με 2.000 δολάρια το μήνα. Σημειώνουμε ότι η μνηστή του κ. Νικολόπουλου, η τότε δις Μαίρη Λάβιολετ συμμετείχε στην αγορά του κτιρίου με 5.000 δολάρια. Σήμερα ο κ. Νικολόπουλος βρίσκεται στη Μόσχα, παντρεμένος με Ρωσίδα και είναι και ανταποκριτής της «Ελευθεροτυπίας».

Σημειώνουμε, επίσης, ότι όλα όσα αποκαλύπτουμε σήμερα είναι γνωστά όχι μόνο στην ελληνική πρεσβεία της Ουάσιγκτον αλλά και σε υψηλά ιστάμενο κυβερνητικό αξιωματούχο ο οποίος θεωρείται και είναι καλός γνώστης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Όσο για την παρουσία των κ.κ. Κοσκωτά και Λιακουνάκου στη συγκέντρωση του κ. Ρωσσίδη αποδεικνύει, για μια ακόμα φορά, τις σχέσεις — ιδίως του πρώτου — με το χουντικό «λόμπυ» της Ουάσιγκτον. Η παρουσία αυτή στο σεμινάριο που έγινε στις 2 Οκτωβρίου στη Νέα Υόρκη — μια βδομάδα πριν από τη συλλήψη του Κοσκωτά — αποκατά πρόσθετο ενδιαφέρον γιατί ο Ρωσσίδης ήταν φίλος και συνεταίρος στο δικηγорικό επάγγελμα με τον πρώην αρχηγό της CIA Ουίλιαμ Καίηση. Αλλά και οι σχέσεις του κ. Κοσκωτά με το ελληνογροθόδοξο ιερατείο της Αμερικής και τον ίδιο τον Ιάκωβο δεν είναι άγνωστες στην ελληνική παροικία. Μήπως, λοιπόν, στην έρευνα για το πού βρήκε τα χρήματά του ο εκδότης της «Καθημερινής» πρέπει να αναζητηθεί και αυτή η κατεύθυνση;

Τρομο-κρατία: ένας βασανιστής «καθαρίζει»

Ο «ακουμπήσας» του... «ακουμπήσαντος»

του Πέτρου Στάγκου

«... κι όταν κάτι φαίνεται σαν σύμπτωση,
τότε γίνεται αμέσως Πεπρωμένο και (Θεία;) Πρόνοια...»

Τα «περιττώματα του Περισσοῦ»...

Ποιος είναι λοιπόν ο μετρίου αναστήματος καστανός, γεροδεμένος, «κύριος» Σουλιώτης που κάθεται στο μεγάλο γραφείο του (φρουρούμενου) 12ου ορόφου της Ασφάλειας, μπαίνοντας από το ασανσέρ στο διάδρομο δεξιά, με την εικόνα του Χριστούλη από πίσω του και μία θαλασσογραφία απέναντί του;

Ποιος είναι ο «αξιωματικός» αυτός στου οποίου το γραφείο υπάρχουν interphon και εκτός των άλλων τηλεφώνων «κόκκινης γραμμής» με τον υπουργό, που το παίζει και ολίγον διανοούμενος (μιλώντας ευκαιρίας δοθείσης για Μαρκούζε και Στίρνερ) και ολίγον «επαίτων» (αναφέροντας θεωρίες περί μετεξέλιξης του Mariquella) αλλά και ολίγον «ενημερωμένους» αναλυτής για τα τεκταινόμενα στη Δυτική Ευρώπη (παπαγαλίζοντας φληναφήματα για την «εξέλιξη από τη RAF στους Πράσινους» και άλλα παρόμοια);

Ο εν λόγω λοιπόν Αστυνομικός Υποδιευθυντής **Νίκος Σουλιώτης** ανήκε από το 1973 σε μία ομάδα κατώτερων και μεσαίων αξιωματικών της Υποδιεύθυνσης Ασφάλειας Προαστείων στον Περισό, που υπό την εποπτεία και τις διαταγές των ανωτέρων του και περιώνυμων **Φαθατά** και **Κλωνάρη** βασάνιζε συλληφθέντες αντιστασιακούς επιχειρώντας να βρει τρομοκράτες και να βγάλει «αντιτρομοκρατική άκρη».

Στην ομάδα αυτή – τα περιττώματα του Περισσοῦ – ανήκαν μεταξύ άλλων, εννοείται εκτός από τον Σουλιώτη, ο **Αθανάσιος Χρυσκιώτης**, ο **Ηλίας Ντούμας**, ο **Χρήστος Κεραμιδάς**, ο **Ιωάννης Χολέθας** και ο **Νίκος Μάντζαρης**. Αλλά στην ομάδα αυτή και την πορεία της θα επανέλθουμε στη συνέχεια κι ως παραμείνουμε προς το παρόν στον «εξ απορρήτων» σύμβουλο του κ. Δροσογιάννη

... οργιάζουν στον υπό-νομο....

Ο Σουλιώτης έχει καταγγελλθεί επίσημα με μήνυση που κατέθεσαν συλλογικά στον εισαγγελέα στις 18/4/1975 – και που κρίθηκε «εκπρόθεσμη» και γι' αυτό δεν εκδικάστηκε – εικοσιοχτώ (28) μέλη του **ΕΚΚΕ** και της **ΑΑΣΠΕ** για τη συμμετοχή του (περισσότερο ή λιγότερο ενεργητική – αυτό ήταν στον Περισό πάνω τους (μ' όλη τη σημασία της λέξης) από τις 28/3/74 μέχρι την πτώση της χούντας.

● Συμμετείχε στα ηλεκτροσόκ, στους ξυλοδαρμούς και τα ψυχολογικά βασανιστήρια του **Χρ. Μπίστη**.

Υπάρχουν γεγονότα, δεδομένα, ανακαλύψεις και αποκαλύψεις που δεν «σηκώνουν» ούτε λογοτεχνικές «φιοριτούρες» ούτε πολλές-πολλές εισαγωγικές τοποθετήσεις. Και κυρίως δεν «σηκώνουν» μασημένες διατυπώσεις και υπεκφυγές. Στο «ψητό» λοιπόν: Ο *εξ απορρήτων επιτελικός σύμβουλος και χειριστής* περί τα «τρομοκρατικά» του υπουργού Δημόσιας Τάξης στρατηγού **Αντώνη Δροσογιάννη** είναι γνωστός *βασανιστής της χούντας!* Το όνομα αυτού **Νίκος Σουλιώτης**, ο βαθμός του είναι Αστυνομικός Υποδιευθυντής και η «έδρα» του στον 12ο όροφο του «καλλιμάρμαρου» τερατογρήματος της λεωφόρου Αλεξάνδρας. Και – για να προλάβουμε οποιαδήποτε «ντρίμπλα» αποποίησης ή μετάθεσης ευθυνών – είναι «φυσιολογικά», *υπηρεσιακά* και *τυπικά αδύνατο* να αγνοούν οι πολιτικοί του προϊστάμενοι, οι κ.κ. **Δροσογιάννης** και **Μορφώτιος**, το «ποιον» και το *παρελθόν* του, όταν το παρόν του τοποθετείται και βρίσκεται σ' αυτό το νευραλγικό γι' αυτούς πόστο, όταν έχει προαχθεί κατ' εκλογήν και όταν «γεινιάζει» λόγω αρμοδιότητας, με το «Γραφείο Προστασίας Προσωπικότητας» της «Διεύθυνσης Κρατικής Ασφαλείας»!

Ο «κύριος» αυτός, λοιπόν, ως *κρατικός λειτουργός* – έτσι δεν είναι ο... ευπρεπής χαρακτηρισμός των «μπάτσων» και των ασφαλιτών; – και διαπρεπής στο παρελθόν *τρομοκρατικός «λειτουργός» βασανισμών*, συνεχίζει να λειτουργεί σήμερα και πάλι κρατικά, αλλά... «αντιτρομοκρατικά» διαχειριζόμενος, αναλύων, συμβουλευών και, γιατί όχι, καθοδηγών τους στρατηγούς και τους *σχεδιασμούς* (η υπογράμμιση εδώ θα έπρεπε να είναι διπλή ή τριπλή!) της «αντιτρομοκρατικής» μηχανής του... Και για να γίνουμε λίγο σαφέστεροι: ο Σουλιώτης «διαχειρίζεται» *τουλάχιστον* δύο φακέλους – αυτόν της «υπόθεσης» (της εκτέλεσης) του **Μιχάλη Πρέκα** και των προεκτάσεων-κατασκευών που επακολούθησαν και θα επακολουθήσουν, αλλά κι εκείνου της «**Ε.Ο. 17 Νοέμβρη**».

Και, βέβαια, είναι προφανές ότι η τοποθέτηση και η χρησιμοποίηση του Σουλιώτη από την *κυβέρνηση* του τότε, ανθυπομάρσαρ, στην **Ασφάλεια Προαστίων Περισσοῦ**, *κνηγώντας, ανακρίνοντας και βασανίζοντας κάποιους άλλους τότε αντιστασιακούς αριστερούς ως «τρομοκράτες»*. Σ' αυτού του είδους τα «προικιά» και τα εφόδια εκ του παρελθόντος εντάσσεται και η συμμετοχή του στις συλλήψεις, ανακρίσεις και βασανισμούς των μελών των αριστερών αντιστασιακών οργανώσεων **ΕΚΚΕ** και **ΑΑΣΠΕ**.

● Συμμετείχε στην ανάκριση και το ξυλοκόπημα του **Άγι Τσάρα**.

● Πρωταγωνιστούσε στ' απάνθρωπα βασανιστήρια (φάλαγγα, άγριος ξυλοδαρμός, ηλεκτροσόκ) του **Νίκου Λιβέριου**.

● Συμμετείχε στην ανάκριση του **Δημήτρη Κουμάνταρου**, κάνοντας τον «καλό».

● Έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στα μαρτύρια του **Νίκου Νικολακάκη** απ' την αρχή ως το τέλος, συμμετέχοντας σε μασιγώσεις, ηλεκτροσόκ, ανασκωλοπισμό, ξυλοδαρμούς, απειλές, ψυχολογικά «τρυκ» και «άλλα»...

● Βασάνισε το **Γιάννη Μήλιο** με φάλαγγα και βούρδουλα.

● Συμμετείχε στην ανάκριση και στον ξυλοδαρμό του **Αντρέα Αποστολίδη**.

● Συμμετείχε στην ανάκριση της **Ελένης Φαμελιάδου**.

● Έπραξε το... «κατά δύναμιν» στην ανάκριση και τα βασανιστήρια του **Νίκου Παπαμιτιάδη**.

● Στην «περίπτωσή» μου ήταν παρών σε ορισμένες φάσεις της ανάκρισης και των βασανιστηρίων, έπαιξε τον «καλό» και προσπαθούσε να εμφανιστεί ως «διαφωνών» με τις μεθόδους (ηλεκτροσόκ, παραισθησιογόνα) και «προβληματιζόμενος».

Αυτά τα «χειροπιαστά» ως δείγμα «άνευ αξίας» της... αξίας του ανδρός, συν δύο «τσόντες»:

Η πρώτη είναι ότι ο Σουλιώτης ξεκινώντας από *χαφίες* του Σπουδαστικού της Ασφάλειας στη Νομική, είχε το απωθημένο του «*διανοούμενου*» και «*μορφωμένου*».

Η δεύτερη είναι πως όταν, μετά το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, είχε γίνει πλέον φανερό ότι η χούντα θα πέσει, ο Σουλιώτης – όπως και πλειάδα άλλων *θρασύδειλων* ομοειδών του – είχε έρθει στο κελί μου για να πει το αμίμητο «**ΕΛΠΙΖΩ ΝΑ ΘΥΜΗΘΕΙΣ ΟΤΙ ΕΓΩ ΕΞΕΝΑ ΔΕΝ ΣΕ ΑΓΓΙΞΑ**»...

... και επιπλέουν στην «Αλλαγή»

Ο αντιτρομοκρατικός βίος και η κρατική πολιτεία του «κ.» Σουλιώτη την *περίοδο* της *εκπνοής* της *δικτατορίας* σίγουρα δεν εξαντλείται σ' αυτά τα δειγματοληπτικά, κυριολεκτικά, στοιχεία. Γι' αυτά θα υπάρξει και χρόνος και χώρος. Εκείνο όμως που είναι ενδιαφέρον στη *μεταδικτατορική περίοδο* για τον Σουλιώτη και τους άλλους της ίδιας ομάδας και κατηγορίας, είναι το κοινό στοιχείο, ότι *έμειναν ακούνητοι* και «*ήσυχοι*» επί *κυβερνήσεων* Καραμανλή και *επιπλέυσαν* επί *κυβερνήσεων* Αλλαγής!

Επί υπουργίας **Δροσογιάννη** και κρίσεων υποστράτηγου **Κ. Φουκαράκη** (Διεύθυνση Κρατικής Ασφαλείας) στις 24/5/1986 ο **Νί-**

ΠΕΡΙΣΣΟΣ 1974-1987 Οι λέξεις είναι «σημάδια»...

«Περισσός».

Υπάρχουν λέξεις που αναπόφευκτα κι αυτόματα κινούν συναισθηματικούς μηχανισμούς, ανοίγουν πληγές παλιές και φέρνουν στην επιφάνεια ξανά μνήμες σκληρές καιρών και συνθηκών δυσβάσταχτων – τα όσα έχουμε απωθήσει είτε για την αυτοσυγτήρησή μας είτε ως μια μορφή αντίστασης στην εμπορία της οδύνης («Όταν η συμφορά συμφέρει, λογάριάζε την για πόρνη»).

«Περισσός».

Υπάρχουν λέξεις που αναπόφευκτα κι αυτόματα κινούν τη σκέψη και λειτουργούν σαν αφύπνιση πολιτική για όποιο απόθεμα συναίσθησης ευθύνης μέσα μας ατόνησε ή μπήκε σε παρένθεση τα τελευταία χρόνια από την ανοσία της ρουτίνας και την παραδοχή-αποδοχή, τη βαθμιαία, έστω, της «χασούρας» των όσων «κερδήθηκαν» με τη μεταπολίτευση του '74.

«Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Προαστίων – Περισσός».

Υπάρχουν λέξεις που αναπόφευκτα κι αυτόματα γίνονται γέφυρα του σήμερα στο χτες, γίνονται μέτρο σύγκρισης κι αντιπαραβολής του χτες με τώρα, γίνονται τόξο προέκτασης του χτες στο αύριο.

«Περισσός» – 1974.

Στον πρώτον όροφο τα «γραφεία» – εκεί είχε μόνο ξύλο – για τις «συζητήσεις» και τις «καταθέσεις».

Στο δεύτερο η σήμανση, τ' αποτυπώματα, οι φωτογραφίες, τα τεχνικά.

Στον τρίτο το «χειρουργείο» – η αίθουσα με την ηλεκτρική γεννήτρια, τα καλώδια, τον πάγκο, τα σκοινιά, τη λεκάνη, τους λοστούς και τ' άλλα «σύνεργα» της συντεχνίας και τα υπόλοιπα «εργαλεία» για τα δέοντα.

Και στο υπόγειο δεκατρία τα κελιά, μακρύς ο διάδρομος κι αντικριστά οι σιδερένιες πόρτες, το φως – λειψό κι αυτό – να καίει νύχτα-μέρα, μπόχα αφόρητη για όσους μπορούσαν ακόμα ν' αναπνεύσουν με τη μύτη και απομόνωση, μέρες, βδομάδες, μήνες. Το μέτρημα της ώρας και της μέρας με τις αλλαγές στη διάρκεια, το μέτρημα της ώρας και της μέρας με τα δήματα – χιλιόμετρα ολόκληρα το πήγαινε-έλα μέρες, βδομάδες, μήνες. Το χτύπημα στον τοίχο η επικοινωνία και, πού και πού, ήχος απόκοσμος, ένα τραγούδι και το σφύριγμα για προσκλητήριο των παρόντων και καταμέτρηση απόντων.

Κελλά – πρώτος όροφος – «χειρουργείο», «χειρουργείο» – πρώτος όροφος – κελλά, κελλά – «χειρουργείο» – κελλά, οι παραλλαγές του δρομολόγιου με εισιτήριο το χαρακτηρισμό του «τρομοκράτη» και ελεγκτή της νομιμότητας τότε ακόμη του 509, μέρες, βδομάδες, μήνες.

«Περισσός» – 1974.

Το σάντουιτς για το εικοσιτετράωρο η τροφή – 15 δραχμές το κεφάλι προέβλεπε ο προϋπολογισμός της «Υπηρεσίας». Δεμένοι στο κελλά, νύχτα και μέρα – το ίδιο έκανε – μέρες, βδομάδες, μήνες, κι όταν ακουγόταν εκείνο το «κρακ»-«κρακ» που κάνουν οι αρμοί από τις χειροπέδες (ισπανικής κατασκευής, LLAMA – λες και μας έστελναν χαιρετισμούς της Ισπανίας του Φράνκο), ξέραμε πως ήταν

κάποιος για το αποχωρητήριο. Το στρώμα – όταν το φέραν σαν δείγμα «ανθρωπιάς» – με τη δρώμα στο τσιμέντο, το αίμα, τους εμετούς, τα κάτουρα. Κι ο έρωτας ανάμνηση πλατωνική – τα ηλεκτροσόκ ήταν αναβολή για κάθε άλλη λειτουργία... Οι χαρακιές στους τοίχους, τα συνθήματα, τα ονόματα – κι ως το πληρώναμε ακριβιά όταν τα έβρισκαν οι ανθρωποφύλακες – παρόν της ύπαρξής μας στο χρόνο και στον χώρο, μέρες, βδομάδες, μήνες.

Και η αναμονή, η προσμονή, η αμφιβολία και η προετοιμασία για το αναπάντεχο, για την «επίσκεψη», το «χειρουργείο», τη «συζήτηση», τα «ερωτήματα»....

«Περισσός» – 1974.

Οι προσωπογραφίες των βασανιστών – η αποτύπωση με ανεξίτηλη μελάνη των άμεσων εκπροσώπων κι εκτελεστών της κτηνωδίας μιας μηχανής απρόσωπης με πρόσωπα χωρίς πρόσωπο και με το προσωπείο – ουσία του κρατικού υπάλληλου και του προστάτη (πάντα) της «έννομης τάξης». «Όταν ακούς “τάξη” ανθρωπινό κρέας μυρίζει».

«Περισσός» – 1974.

Οι μανάδες κι οι πατεράδες, οι γυναίκες κι οι αδερφές, μνημεία ηρωισμού κι αυτοθυσίας, ξεροσταλιάζοντας απ' έξω, εκλιπαρώντας και ελπίζοντας, μα πριν απ' όλα μαχητές για να 'ρθει η πολυπόθητη στιγμή της πρώτης αγκαλιάς, το πρώτο φιλή, το πρώτο χάδι – με το χαμόγελο σαν τον επίλογο στο κλάμα και την αγωνία, μέρες, βδομάδες, μήνες. Οι σύντροφοι και οι φίλοι που ήταν «έξω» κυνηγημένοι, αλλά φωτιά και ουσία για την ελπίδα, για την «κόντρα», για την αναμέτρηση – όρος ζωής.

Οι δικηγόροι – που δεν μας είδανε ποτέ, μόνο κάτω χαρτάκια με δύο λέξεις και τον πόνο μας κατάφεραν «παράνομα» να πάρουν από μας – αδέρφια, που τόλμησαν ν' αποδεχτούν το ενδεχόμενο της μοιρασιάς με μας της ίδιας τύχης.

Κι οι δημοσιογράφοι – όσοι το μπόρεσαν κι όσοι το θέλησαν εκείνο τον καιρό – δγάλαν την είδηση στο εξωτερικό κι ως ήταν το ρίσκο τους μεγάλο.

«Περισσός».

Λέξη συνώνυμη – για όσους περάσαν από και τα χρόνια της δικτατορίας – με την ασυδοσία του βασανιστή, την αποκτήνωση, το ποδοπάτημα κάθε ανθρωπίνης αξιοπρέπειας – κουρελαρία κανονισμών και νόμων, βασίλειο των Φαβατάδων, των Κλωνάρηδων και των κατώτερων του φρικαλέου ιερατείου («Κάθε καιρός κι η Ιερή του Εξέταση...»).

«Περισσός»

Υπάρχουν λέξεις που αναπόφευκτα κι αυτόματα γίνονται φως που αναβοσβήνει διαρκώς, σήμα κινδύνου και επισήμανση για τα μελλούμενα, γίνονται ήχος σειρήνας και συναγεμμού, στριγγός κι αδιάκοπος – λέξεις «σημάδια» ανεξίτηλα...

Πέτρος Στάγκος

Υ.Γ. Δεν φταίω εγώ που «ξέθαψα» τη λέξη και το κείμενο – ο «κ.» Σουλιώτης... φταίει!

κος Σουλιώτης, ήδη Αστυνόμος Α', κρίνεται κατ' εκλογήν προακτός για Αστυνομικός Υποδιευθυντής (αλλά μη υπάρχουσας οργανικής θέσης στο βαθμό αυτό παραμένει και κρατά τον προηγούμενο) και πατάει ακόμη πιο γερά έτσι στο «αντιτρομοκρατικό» του πόστο...

Τέλος, για να μην πέσουμε σε... ηθικο-πλαστικής υφής και κλίματος «διά ταύτα», η δειγματοληπτική αυτή αποκάλυψη για το ποιοι διεξάγουν τον λεγόμενο «αντιτρομο-

κρατικό» αγώνα του κ. Δροσογιάννη – δοκιμασμένοι δηλαδή κρατικοί βασανιστές «άλλων» πολιτικών καταστάσεων και τρομοκράτες όλων των περιστάσεων – αφενός μεν απαντάει στο προαπαντημένο ήδη «ερώτημα» του ποιος είναι ο κατ' αρχήν τρομοκράτης και αφετέρου αφαιρεί τη δυνατότητα συγκάλυψης – μιας ουσιαστικής πτυχής, τουλάχιστον – του τι εννοεί ο στρατηγός με τον «αποενοχοισμό» της Αστυνομίας!

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Πάσα προσθήκη, διευκρίνιση, διάψευση ή μήνυση, θα είναι ευπρόσδεκτη – γιατί αυτή η άλλη συνέχεια θα υπάρξει. Και οι φύλακες μπορεί να έχουν... γνώση, αλλά και ορισμένοι άλλοι που τους «ακούμπησαν» με το «έτσι θέλω», «εντός σχεδίου» και «εκτός προγράμματος» έχουν επίγνωση όχι μόνο του «τζόγου» της αναμέτρησης με τη σαπίλα που ενυπάρχει στους μηχανισμούς καταστολής, αλλά και της «αναγκαιότητάς» της.

Εκλογική φαντασία ή η απωλεσθείσα αυτοδυναμία

του Ρεπόρτερ

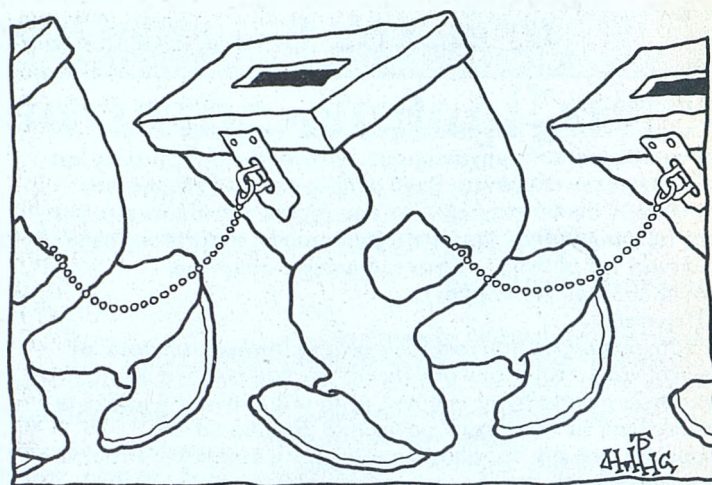
ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ των θεσμών της εκλογικής διαδικασίας – σημαντικότερες των οποίων μπορούν να θεωρηθούν αυτές που αφορούν το σύστημα μέτρησης των ψήφων της προσκύρωσης των εδρών – ουδέποτε προπορεύτηκαν και πάντα ακολούθησαν και επένδυσαν τις ανακατατάξεις πολιτικών συσχετισμών που συντελούνται πέραν της συγκυρίας.

ΑΠΟ πρακτική άποψη, αυτό σημαίνει πως, αν σήμερα η Ν.Δ., η Αριστερά και – κρυφίως ή υπαινικτικώς – κάποιοι στο ΠΑΣΟΚ ζητούν ή σκέφτονται την αλλαγή του εκλογικού συστήματος του 1985, καθένας έχει τους δικούς του λόγους: η Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ ζητούν ή συζητούν την αλλαγή του εκλογικού συστήματος γιατί, ως προς αυτούς έχει αλλάξει ο συσχετισμός πολιτικών δυνάμεων – θετικά για τη Ν.Δ., απειλιστικά αφηρητικά για το ΠΑΣΟΚ· από αυτή την άποψη, η συμπεριφορά των δύο αυτών κομμάτων στο συγκεκριμένο ζήτημα είναι σύστοιχη προς τον ακολουθητικό-επικυρωτικό χαρακτήρα που έχει η αλλαγή του εκλογικού συστήματος σε σχέση με τις δυναμικότερες πολιτικές ανακατατάξεις.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Αριστερά, όμως, η αλλαγή του εκλογικού συστήματος είναι ένα ιστορικό αίτημά της που κινείται στην επίκληση της ανάγκης για «απλή αναλογική», εν γένει· ένα ιστορικό αίτημα άμεσα μεν συνδεδεμένο με την περί δικαίου αίσθηση που διατρέχει την ιδεολογική της επαγγελία, αλλά και ερμηνεύόμενο από τον εξίσου ιστορικό αποκλεισμό ή περιθωριοποίησή της από τα κέντρα αποφάσεων. Η εμπεδωμένη αναπαραγωγή του συστήματος των «δυόμισι κομμάτων», από το 1974 μέχρι σήμερα, συντελείται σε συνθήκες ελεύθερου πολιτικού παιχνιδιού – χωρίς, δηλαδή, να υπάρχει κάποιο άλλοθι δίς κ.τ.λ. Κι αυτό σημαίνει ότι η εκλογική στασιμότητα της Αριστεράς και η συνακόλουθη συγκεκριμένη θέση της ως μισότων-άλλων-δύο κόμμα, παραπέμπει και σε κάποια οργανική, πλέον, περιχαράκωσή της σε ένα στατικά αναπαραγόμενο εκλογικό ακροατήριο.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ τάσεις του εκλογικού σώματος ως προς τις τρεις πολιτικές οικογένειες δεν φαίνεται να αμφισβητούν το πρότυπο κατανομής εκλογικών επιρροών του 1985. Αυτό σημαίνει πως, όταν η Αριστερά ζητά την καθιέρωση της απλής αναλογικής και όταν την ίδια στιγμή διακηρύσσει δημοσίως ότι δεν βλέπει άμεσα την προοπτική να αναλάβει η ίδια την διακυβέρνηση της χώρας, προσδιορίζει από μόνη της ότι εκείνο που πρωταρχικά επιδιώκει είναι μια μεταπήδησή της από τον περιθωριακό ρόλο του «μισού κόμματος» σε ένα ρόλο παραπληρωματικό/ρυθμιστικό: το «άνοιγμα του πολιτικού παιχνιδιού» που είναι η σταθερά η οποία συνέχει και νομιμοποιεί την διεκδίκηση της απλής αναλογικής από την Αριστερά, δεν υποδηλώνει παρά την επιθυμία της να εισέλθει το καθεστωτικό σύστημα σε κάποιες μορφές «συνεργατικής διακυβέρνησης». Και οι κάποιες ανεπίσημες ή και ad hoc συζητήσεις που έχουν γίνει μεταξύ ΠΑΣΟΚ και αριστερών σε σχέση με τον εκλογικό νόμο, έχουν ως αντικείμενο από την πλευρά μεν του «Κινήματος» την «υπόσχεση» για 20-25 έδρες στο ΚΚΕ και μέχρι και 8 έδρες στην Ε.ΑΡ., από την πλευρά δε των αριστερών συνομιλητών δεν ετέθη θέμα άρνησης των εκλογικών δεδομένων της δύναμής τους (1985: 12%).

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ φαίνεται, βέβαια, να έχει τροποποιήσει την παλιά φετιχιστική σχέση της προς το εκλογικό σύστημα: ξαναβρίσκοντας τον ορθό δρόμο – «επανενθυμούμενη», δηλαδή, τον μαρξισμό – έχει πειστεί πως το εκλογικό σύστημα, ως θεσμός,

είναι κάτι σαν «συνόψιση» βαθύτερων κοινωνικών και πολιτικών διεργασιών και δεν είναι αυτό που πρωτογενώς διαμορφώνει συσχετισμούς και δυναμικές· απλώς, ένα «δυνατότερο» εκλογικό σύστημα μπορεί να συνεπικουρεί προς αυτή την κατεύθυνση, αφού όμως πρώτα το χειριστούν κατάλληλα όσοι θέλουν να έχουν ωφέλειες...

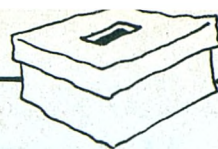
ΑΝ ΟΜΩΣ η Αριστερά μεταστρέφεται επί το ρεαλιστικότερον στο αίτημά της για την εδώ και τώρα καθιέρωση της απλής αναλογικής, αυτό δεν σημαίνει πως η πρόσφατη κινητικότητα γύρω από το ζήτημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί συμβατική και συνήθης (ασχέτως με τα «φιλοσοφήματα» του ανά τους καφενέδες τυρβάζοντος κ. Μπουσμπουργέλη).

ΠΡΩΤΑ ΑΠ' ΟΛΑ, δια της απλής αναλογικής οι αριστεροί όλων των πτερύγων, κομμάτων και χρωμάτων φαίνεται να ξαναβρίσκονται μαζί, σε ένα συγκεκριμένου-στόχου συμβόλαιο. Κι αυτό δεν έχει σημασία μόνον από ιστορική άποψη αλλά και από την άποψη της αδρότερης διάταξης των γραμμών άμυνας της έναντι των δεξιότερων προς αυτή σχηματών. Αν, λοιπόν, η Αριστερά συναντιέται για να συζητήσει και να συναποφασίσει· συμπαράξει επί των όρων της εκλογικής της επίδοσης, αυτόχρομα συναντιέται σε ένα πάρα πολύ βασικό σημείο: την από κοινού (ανεξάρτητα από αυτόνομες ή συμπαρατακτικές τακτικές) διεκδίκηση των συνθηκών πολιτικής επιβίωσης και δειλιότερης αναπαραγωγής της έναντι-των-άλλων. Και αυτό, ανεξάρτητα επίσης από τη γενικότερη δυναμική που εγκαινιάζει αυτή η συγκεκριμένου-στόχου συνάντηση, σε ό,τι αφορά το άνοιγμα διαύλων γενικότερης επικοινωνίας των μερών της.

ΚΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟ λόγο, είναι η πρώτη φορά που η Αριστερά, με το αίτημά της για «απλή αναλογική», αναγορεύεται σε κύριο παράγοντα σύμπτυξης ενός αστερισμού «ετερόκλητων δυνάμεων» που έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ιδιότυπου διπολισμού στην πολιτική ζωή: ΠΑΣΟΚ – μη ΠΑΣΟΚ. Ο διπολισμός αυτός, που τα προλεγόμενά του διατυπώθηκαν σ' εκείνη την «κόκκινη» (δεύτερη) Κυριακή των δημοτικών εκλογών της 19ης Οκτωβρίου 1986, σημαίνει, μεταξύ άλλων, πως οι μονοκομματικές-λαϊκιστικές και επικίνδυνα αυταρχικές αντιλήψεις των κυβερνώντων και των ακολούθων τους περί «ανίερης συμπαχίας» είναι εκ των πραγμάτων μια έντονα αμυντική και ακολουθητική στάση, μπροστά σε ανακατατάξεις των πολιτικών σχέσεων που οδηγούν στην απομόνωση του ΠΑΣΟΚ.

ΚΑΙ, ΑΥΤΟΧΡΗΜΑ μια τέτοια εξέλιξη σημαίνει και αύξηση της διαπραγματευτικής ισχύος της Αριστεράς, η οποία ήδη αντιμετωπίζει από θέσεις συνάντησης και όχι κατά μόνας την αγωνία του ΠΑΣΟΚ για την εξουσιαστική του επιβίωση στις επόμενες εκλογές.

ΓΙΑ ΤΟ «ΚΙΝΗΜΑ» (πέρα από τις απόψεις «ματζουράνα στο κατώφλι, γάιδαρος στα κεραμίδια», που φιλοτίμως, ου μην όμως τραγελαφικώς, ανέλαβε να «βγάλει προς τα έξω» ο κατά τα άλλα συμπαθής Στέφανος Τζουμάκας – «Ελευθεροτυπία» 14-10-87) επιβίωση ως κυβερνητικό σχήμα δεν νοείται χωρίς «παραχωρήσεις» στην Αριστερά. Παραχωρήσεις, που, σε

όποιαν έκταση και βάθος και αν οριστούν, θα συνεπιφέρουν μιαν ελάχιστη μορφή «συμπαράταξης», «κριτικής υποστήριξης», ή ό,τι άλλο, μεταξύ των δύο συμβαλλομένων. Διότι, αυτή τη φορά, και αν οι διαθέσεις και στρατηγικές της Αριστεράς είναι δεδομένες, το ζήτημα για τους ηγέτες της δεν είναι «κάποιες παραπάνω έδρες», αλλά το να αλλάξουν οι όροι του πολιτικού παιχνιδιού.

ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ αυτές – είτε λάβουν προγραμματική μορφή, είτε το συμβόλαιο είναι περισσότερο βραχυπρόθεσμο – δεν μπορούν να υλοποιηθούν παρά μόνον αν το εκλογικό σύστημα μετατοπιστεί προς κάποια άλλη μορφή συσχετισμού ψήφων/εδρών που δεν θα εξασφαλίσει την – ήδη και με το ισχύον σύστημα απωλεσθείσα – αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ. Η κ. Β. Παπανδρέου ήταν αρκετά ευκρινής και ευφυής όταν αντιδιέστειλε την «αυτοδυναμία» από την «ισχυρή κυβέρνηση»...

ΟΙ ΕΚΛΟΓΟΜΑΓΕΙΡΟΙ του κυβερνώντος κόμματος, εξάλλου, θα πρέπει να λάβουν ως δεδομένες καταστάσεις ή/και δουλείες, πρώτον το ότι η Ν.Δ. χαρακτηρίζεται από *κεντρομολές* και όχι *κεντροφυγές* διαδικασίες στις σχέσεις της προς τους διευρυνόμενους συντηρητικούς ψηφοφόρους και δεύτερον από τό γεγονός ότι η Βουλή των ερχόμενων εκλογών επιλέγει και πρόεδρο.

- Το πρώτο σημαίνει πως δεν μπορεί το ΠΑΣΟΚ να ψηφίσει απλή-απλούστατη αναλογική χωρίς τη δεβαιότητα σχεδόν της τροχιάς του μπουμεραγκ.

- Το δεύτερο σημαίνει πως στο 9μηνο που θα επακολουθήσει (στην περίπτωση: «εκλογές στο τέλος της 4ετίας») μέχρι την εκλογή νέου προέδρου, η κυβέρνηση που θα προκύψει – ας πούμε συμβατικά μια κυβέρνηση «αντιδεξιός πλειοψηφίας» με τον κορμό της (ΠΑΣΟΚ) μειοψηφικό – θα πρέπει να έχει δώσει δείγματα γραφής στα κόμματα-στηρίγματά της: και επειδή η τέταρτη ήττα της Ν.Δ. (ήττα υπό την έννοια ότι, παρ' όλη τη σχετική πλειοψηφία της – πρώτο κόμμα – δεν θα μπορεί να σχηματίσει κυβέρνηση) μάλλον θα μεταφραστεί πάλι σε κρίση/αλλαγή ηγεσίας αλλά όχι στην πασοκικώς πολυπόθητη κατάτμησή της, ο εκλεκτός του ΠΑΣΟΚ για την προεδρία θα πρέπει να νομιμοποιείται στους αριστερούς δουλευτές: θα πρέπει η κυβέρνηση της «αντιδεξιός πλειοψηφίας» να έχει δείγματα γραφής συμπεφωνημένα σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο με τις *«λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις»*, πριν ή κατά τη διαδικασία ψήφισης ενός «αριστερότερου» εκλογικού νόμου.

ΚΑΙ ΔΕΝ ΚΟΜΙΖΕΙ γλαύκαν εις Αθήνας ο νυν πρωθυπουργός όταν στρουθοκαμηλικώς ομιλεί (από το παρελθόν) για «πολλά συστήματα απλής αναλογικής». Ούτε είναι σοδαρά πράγματα το να προβληθούν οι «ατέλειες» του πρόσφατου συστήματος απλής αναλογικής του κ. Δρεττάκη, όταν η κυβέρνηση (ο κ. Κουτσόγιωργας, δηλ.) δεν έχει ούτε μια γραμμή γράψει ακόμα για έναν άλλο εκλογικό νόμο: ή, όταν κάθε πρόταση είναι πλαίσιο-συστήματος, με πλείστες όσες τεχνικές διαρρυθμίσεις που πραγματοποιούνται μετά την κατ' αρχήν αποδοχή του.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ είναι αλλού, μάλλον: με το σημερινό εκλογικό σύστημα και τα υφιστάμενα δεδομένα στο συσχετισμό πολιτικών δυνάμεων, στην κατάσταση εσωτερικής πολιτικής και στη συμπεριφορά του εκλογικού σώματος (πόσο μάλλον με την εξαιρετική διόγκωση των συντηρητικών *«αναποφάσιστων στρωμάτων»* – όποιοι ενδιαφέρεται ας συμβουλευτεί τα δέοντα εγχειρίδια...), είναι σίγουρη η ήττα του ΠΑΣΟΚ και η μονοκομματική συντηρητική κυβέρνηση. Με «αριστερότερο» εκλογικό νόμο – ακόμα κι αν αυτός περάσει με τη θερμοκέφαλη λογική ενίων του ΠΑΣΟΚ: «να τους αλλάξουμε το νόμο χωρίς συζητήσεις και συμφωνίες, κι αν δεν τον δεχτούν να τους καταγγείλουμε» – είναι δεδομένη η απώλεια αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ και η προοπτική συμμαχιών ή συνεργατικών κυβερνητικών σχημάτων «αντιδεξιός πλειοψηφίας».

ΜΕ ΔΕΔΟΜΕΝΗ τη μηδενική, σχεδόν, αξία της ΔΗ.Α.ΝΑ (είναι και «δεξιά», βέβαια), με απίθανη την προοπτική διωσιμότητας ενός προκριτικού κεντροδεξιού σχήματος (η πόλωση, μεταξύ άλλων παραγόντων, θα συνθλίψει «ευγενή» και «μετριοπαθή» εγχειρήματα) και με λίαν πιθανή τη συντήρηση του

ΣΕΝΑΡΙΑ ΕΚΛΟΓΩΝ

Κυβερνητικές πηγές υποστηρίζουν ότι οι εκλογές δεν θα γίνουν πριν από το δεύτερο εξάμηνο του 1988. Ο λόγος; Αντιλαμβανόμενος ο πρωθυπουργός ότι «η πολιτική του κ. Σημίτη» πρέπει «να διορθωθεί», όσον αφορά το εισόδημα των εργαζομένων έχει αρχίσει και μιλάει από τη Θεσσαλονίκη για «νέους ρυθμούς ανάκαμψης της οικονομίας» και «διορθώσεις» στο εισόδημα των εργαζομένων. Αυτοί οι ρυθμοί, όμως, δεν μπορούν να αντέξουν για περισσότερο από δύο χρόνια, ούτε μπορούν να αποδώσουν σε διάστημα μικρότερο από ένα εξάμηνο. Άρα; «Πάμε για εκλογές το β' εξάμηνο του 1988» υποστηρίζει υπουργός, αν και τα σημάδια είναι διαφορετικά.

Πώς όμως μπορεί να κερδίσει ο κ. Παπανδρέου αυτές τις εκλογές, παρεκτός με μια βελτιωμένη εισοδηματική πολιτική; Μαθαίνουμε, λοιπόν, ότι τα ισχυρά «ατού» του είναι τρία: Πρώτον, το θέμα των βάσεων, γι' αυτό μην περιμένετε εξελίξεις στο θέμα αυτό. Δεύτερον, το Κυπριακό, γι' αυτό και το πόρισμα της επιτροπής για το «φάκελο» αναβλήθηκε πρόσφατα για ένα εξάμηνο. Τρίτον, τα «σκάνδαλα», όχι της Ν.Δ., αλλά του ΠΑΣΟΚ, για τα οποία στελέχη της σημερινής κυβέρνησης επιμένουν ότι «κάποιοι θα καθίσουν στο σκαμνί». Ίσως να γίνει κι έτσι.

Άλλοι κυβερνητικοί παράγοντες πιέζουν, λέγεται, να γίνουν οι εκλογές το α' εξάμηνο του 1988. Προς το παρόν «χάνουν» σύμφωνα με πληροφορίες από τους υποστηρίζοντες ότι οι εκλογές πρέπει να γίνουν το 1989, με το τέλος δηλαδή της κυβερνητικής θητείας. Ο Άκης Τσοχατζόπουλος όμως κλήθηκε έκτακτα στο Καστρί την Τρίτη στη 1 μ.μ. (20/10). Ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου του εξήτησε να έχει στους φακέλους του και ό,τι υπάρχει για τα εκλογικά συστήματα. Επεξεργασίες, εναλλακτικά σχέδια και προτάσεις. Λέτε να υπάρχουν και οι δύο εκδοχές ανοιχτές; Ή μάλλον λέτε ο πρωθυπουργός να αφήνει τα πάντα ανοικτά; Ορισμένοι πάντως λένε ότι ο αιφνιδιασμός, όπως και η ιστορία, μία φορά επαναλαμβάνεται...

σκληρού, έστω και οριακού εκλογικού «κατωφλίου» της Αριστεράς, ο κ. Παπανδρέου δεν έχει την πολυτέλεια του «διαλέγετε και παίρνετε».

ΑΝ ΠΑΛΙ, προσφύγει, όχι βέβαια σε αιφνιδιασμούς «χάρτινους» ή σε κόλπα κάλπικα (πλέον), αλλά σε καταστάσεις «εθνικής έντασης», τότε κινδυνεύει να δρεθεί αντιμέτωπος ενός άλλου πανίσχυρου, ακόμα, εθνικού ηγέτη – εφεδρείας. Του κ. Καραμανλή.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ είναι ένας παράγων απρόβλεπτος, ο κ. Καραμανλής μπορεί να παρεμβεί και εκτός «κρίσεως». Αλλά αυτό είναι άλλο θέμα, άλλου άρθρου: λίγα θα είχε να πει κανείς, όμως – δεν θα υπάρχουν πολλά περιθώρια για διαφορετικές προδράσεις...

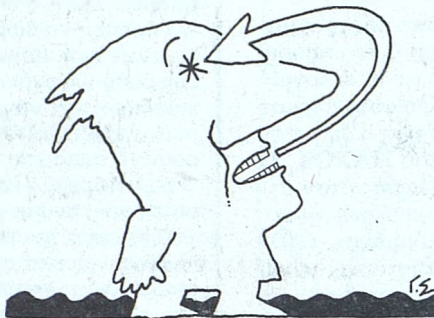
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΣΤΗΡΙΟΥ

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, δεν είχε γίνει γνωστή η απόφαση του Π.Γ. του ΚΚΕ, να ζητηθεί από την κυβέρνηση να πραγματοποιηθεί συνάντηση μεταξύ του κ. Φλωράκη και του κ. Παπανδρέου για να τεθεί από τον γ. γραμματέα του ΚΚΕ «έπισημα» το «ρεαλιστικό και κρίσιμο για τις πολιτικές εξελίξεις» αίτημα της απλής αναλογικής. Τη Δευτέρα, 26 Οκτωβρίου 1987, όταν ο κ. Φλωράκης θα συζητάει με τον κ. Παπανδρέου, θα ξέρει ήδη ότι η κατάρτησή του άρθρου 4, η αντικατάσταση του Ν. 3239 κλπ., δρομολογούν προεκλογικές διεργασίες και σημαίνουν την προς τα αριστερά «καλή βουλήση» του ΠΑΣΟΚ. Ο κ. Φλωράκης όμως, ξέρει επίσης ότι τα όποια ψηφοθηρικά υπέρ ΚΚΕ «δοσίματα» — με σύστημα 2 γύρων, πχ. — δεν θα μπορούν εύκολα να γίνουν δεκτά από τον ίδιο και το κόμμα του, αφού αυτός «εν αιθρία» διακήρυξε ενάμιση μήνα πριν την αποστροφή του κόμματός του για οποιοδήποτε σύστημα τέτοιου είδους.

Ο κ. Φλωράκης θα πρέπει, βέβαια, να συνειδητοποιήσει ότι τώρα είναι το ΠΑΣΟΚ που «τελεί εν αορία» και όχι τόσο το ΚΚΕ και να μην συμπεριφερθεί όπως αμίμητα συμπεριφέρθηκε στην προεδρική εκλογή του '85. Δεν υπάρχει περιθώριο για «μπλόφες», μόνο για πολιτική.

Η Αριστερά μηρυκάζει ξεπερασμένα πασοκικά συνθήματα

του Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου

Στο σημείωμά μας αυτό δυο πράγματα δεν πρόκειται εξαρχής, με κανένα τρόπο, να αμφισβητήσουμε: Πρώτον, τη χρησιμότητα του διαλόγου ανάμεσα στις δυνάμεις της Αριστεράς πάνω στα προβλήματα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, τη στρατηγική που μπορεί ή και πρέπει να ακολουθηθεί, τις κοινωνικές δυνάμεις που κινητοποιούνται, ωφελούνται ή βλάπτονται και την πολιτική λύση των κοινωνικών συγκρούσεων και, δεύτερον, την ποιότητα των εισηγήσεων και των παρεμβάσεων, που δείχνουν το υψηλό επίπεδο και τις ικανότητες του επιστημονικού δυναμικού που διαθέτει η Αριστερά. Από αυτές τις δυο απόψεις το Συνέδριο που οργανώθηκε στην Πάντειο στις 16, 17 και 18 Οκτωβρίου με την πρωτοβουλία του «Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος» με θέμα το διάλογο για μια εναλλακτική πρόταση ανάπτυξης, δεν ήταν χωρίς χρησιμότητα.

Θα ήταν, έτσι, πολύτιμη η δημοσίευση των πρακτικών των επιμέρους συνεδριάσεων, ώστε να μπορέσουμε ακόμα καλύτερα να σταθμίσουμε το πραγματοποιήσιμο των «τεχνικών» λύσεων και τη σοβαρότητα των πολιτικών προτάσεων. Από αυτή την άποψη θα σταθούμε πολύ περισσότερο στο πολιτικό κλίμα που διέτρεχε το Συνέδριο και που χαρακτηρίσε ιδιαίτερα έντονα την εναρκτήρια συνεδρίαση.

Ζητιέται επίμονα να αναπτύξει η Αριστερά αξιόπιστο πολιτικό λόγο. Πώς όμως θα γίνει αυτό όταν αυτοί που είτε ανήκουν στην κομμουνιστική Αριστερά, είτε υπηρέτησαν το ΠΑΣΟΚ, κατά την πρώτη τετραετία της εξουσίας του, δεν απαντούν στο καίριο ερώτημα που θέτουν οι απλοί άνθρωποι, οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ, οι αριστεροί που το στήριξαν με τη βοήθειά τους ή με την ανοχή τους: Γιατί το ΠΑΣΟΚ απέτυχε στην αναγέννηση που είχε επαγγελθεί, γιατί πρόδωσε όσα επαγγέλταν, γιατί φτάσαμε στη σημερινή οξέυατη πολιτική κρίση; Υπήρξε «δεξιά στροφή» μετά το 1985 ή το ΠΑΣΟΚ δεν ήταν ποτέ αριστερό (και δεν εννοώ με αυτό ότι δεν σوسπειρώσε αριστερούς ψηφοφόρους) κίνημα, αν εξ ορισμού ταυτίσουμε την Αριστερά με τη δημοκρατία και τη δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων, αν εξ ορισμού αποκλείσουμε από την Αριστερά και το σοσιαλιστικό κίνημα το λαϊκισμό και τον αρχηγισμό, τα προσωπικά κόμματα των χαρισματικών και λαοπλάνων αρχηγών;

Το ΠΑΣΟΚ δεν έγινε αρχηγικό και μη δημοκρατικό κόμμα το 1985, αλλά το 1975, όταν άρχισαν οι μεγάλες «εκκαθαρίσεις» που κράτησαν μέχρι το 1977 —και που θαυμάσια περιγράφηκαν άλλοτε από τα τρία άρθρα της Ρούλας Ελευθερίου στο «Αντί» Νο 240, 241 και 242 του 1983, μετά από τις συζητήσεις και αναλύσεις για το λαϊκισμό του ΠΑΣΟΚ που έγιναν στο «Αντί», τον «Πολίτη» την «Αυγή» και το «Βήμα» μέσα στη χρονιά 1977 (1).

Ο λαός δίκαια ψήφισε το ΠΑΣΟΚ το 1981, αλλά αυτοί που το νομιμοποίησαν ως αριστερό κόμμα, αυτοί που σιώπησαν στις εκκαθαρίσεις της περιόδου 1975-77, και στα όσα αντιδημοκρατικά έγιναν για να μετατραπεί σε αρχηγικό μηχανισμό με αδύνατο τον δημοκρατικό έλεγχο, αυτοί που τις παραμονές της ανόδου του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία τον Οκτώβριο του 1981 λάβαιναν μέρος σε βαρύγδουπα συνέδρια για την «εναλλακτική οικονομική πρόταση» (!) και για «τα προβλήματα της μετάβασης στο σοσιαλισμό», όλοι αυτοί δεν πρέπει να κάνουν την αυτοκριτική τους, δεν πρέπει να δώσουν μερικές εξηγήσεις στους απλούς ψηφοφόρους, στο λαό; Όταν ο ΦΑΠ (Φόρος Ακίνητης Περιουσίας), ο μόνος νόμος που θα επέτρεπε σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές, με σημαντικές συνέπειες για τη συσσώρευση κεφαλαίου και την οικολογία καταργήθηκε από ραδιοφωνόνο από τον πρωθυπουργό, απλώς παραιτήθηκε ο τότε υπουργός Οικονομικών.

Όταν έγιναν οι γνωστές αντιδημοκρατικές μεθοδεύσεις για την εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, διαμαρτυρήθηκαν μόνο 116 διανοούμενοι και επιστήμονες, που λειδωρήθηκαν και δεν είχαν στήριξη ούτε από το τότε ΚΚΕ εσωτ., από όπου πολλοί προέρχονται. Όσο για την ελεύθερη ραδιο-τηλεόραση, που (αντισυνταγματικά) αρνείται η κυβέρνηση, πρωτοστάτησαν το «Αντί» και το «Κανάλι 15» ενώ τα κόμματα της Αριστεράς υπερασπίζονταν το κρατικό μονοπώλιο.

Ο γκορμπατσόφικός σεισμός ξεγύμνωσε όσους υμνούσαν τη «δημοκρατία» και το «σοσιαλισμό» στην ΕΕΣΔ, την κατάληψη της Άνοιξης της Πράγας, την επέμβαση στο Αφγανιστάν, τη στρατιωτική δικτατορία στην Πολωνία ενάντια στην «Αλληλεγγύη». Χωρίς αυτοκριτική σήμερα κι εγκατάλειψη της ξύλινης γλώσσας οι απλοί ψηφοφόροι, που καλούνται να κινητοποιηθούν υπέρ της «Συμπαρατάξης», θεωρούνται τουλάχιστον ηλίθιοι. Από την άλλη μεριά, πώς είναι δυνατόν να ακούγονται πάλι για την ΕΟΚ (εκτός από το ΚΚΕ) οι παλιοί εξορκισμοί του ΠΑΣΟΚ; Ή να θεωρείται —για να φανούν ακραιφνείς αριστεροί— ότι οι ξένες επενδύσεις (που δεν έρχονται ενώ πηγαίνουν στην Ισπανία) θα μας μετατρέψουν σε «μπατανιά»;

Επείτα το εξομολογούμαι με παρρησία: πλήττω θανάσιμα με τα κείμενα και τις διακηρύξεις των κομμάτων της Αριστεράς, ενώ διαβάζω με ενδιαφέρον τις αναλύσεις του Π. Παρσκειούπουλου, του Κ. Τσαλόγλου, του Π.

Λουκάκου, του Σοφ. Χρυσοστομίδη, του Γ. Βότση, του Γ. Μασσαβέτα, του Σ. Λιναρδάτου — που μαστιγώνουν την Αριστερά, ακριβώς γιατί την πονάνε.

Εξω από εξαιρέσεις (πολλά σημεία της εισηγήσης Αρσένη, η παρέμβαση Γιάνναρου, ένα μεγάλο μέρος της παρέμβασης Γλέζου) στην εναρκτήρια συνεδρίαση του «Διαλόγου για την Εναλλακτική Αναπτυξιακή Πρόταση» ακούσαμε τις γνωστές, σχηματικές και μανιχαϊστικές «αριστερές» βερμπολογίες, καθώς και μερικά άσχετα λογίδια αρχηγών κομμάτων — σφραγίδων (μερικοί από τους οποίους όπως οι κκ. Νάσης και Σελλιανίδης, τελείως γραφικοί), που τα ονόματά τους όμως θα παραθεθούν κάποτε για να φουσκώσει η Συμπαρατάξη.

Αλλά και πέρα από αυτό, όχι μόνο στην εναρκτήρια συνεδρίαση αλλά και στις υπόλοιπες συνεδριάσεις (μερικές από τις οποίες διέυθυναν πρυτάνεις όχι με τόσο άσογη στάση στη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας) στη μια περίπτωση μάλιστα, όπως δήλωσε γνωστός αντιστασιακός της Θεσ/νίκης, που διέυθυνε μια συνεδρίαση, ακόμα και η ΝΔ αρνήθηκε την προσχώρηση σε αυτήν και την καλύπτει και την προωθεί το ΚΚΕ) πλανιόταν συνεχώς (πλην εξαιρέσεων) ο πριν μερικά χρόνια λόγος του ΠΑΣΟΚ, με τα ίδια ιδεολογήματα, και τις ίδιες χωρίς αστηρή λογική και αναλυτική ακρίβεια, γενικόλογες φράσεις πάνω στην οικονομία, τη λειτουργία της παραγωγής, την κοινωνία, τη συνάρθρωση κοινωνικών δυνάμεων και πολιτικής εξουσίας. Ποιος είναι ο σύγχρονος αριστερός λόγος; Δεν είναι πάντως αυτός που επαναλαμβάνει τις ηλίθιες φόρμουλες του «μαρξισμού - λενινισμού» ή που μηρυκάει τις λαϊκίστικες ψευτο-μαρξιστικές, δήθεν αντι-καπιταλιστικές και αντι-ιμπεριαλιστικές, διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ πριν το 1981. Η Αριστερά πρέπει να εξηγήσει όχι μόνο γιατί απέτυχε το ΠΑΣΟΚ αλλά γιατί απέτυχε η Αριστερά στην Ευρώπη, γιατί απέτυχε ο υπαρκτός σοσιαλισμός, γιατί είναι καρικατούρα ο λαϊκίστικος και αυταρχικός τριτοκοσμικός σοσιαλισμός —γιατί ενώ υπάρχει τόσο ανάγκη για το σοσιαλιστικό όραμα, αυτό σπλώνεται τόσο βάνουσα. Προς το παρόν οι απογοητευμένοι του ΠΑΣΟΚ δεν πηγαίνουν στην Αριστερά, πηγαίνουν σπίτι τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Βλ. το συλλογικό βιβλίο «Πασόκ και Εξουσία» («Παρατηρητής» 1980), όπου συγκεντρώθηκαν αυτές οι αναλύσεις, Σ. Κούλογλου «Στα ίχνη του Τρίτου Δρόμου» («Οδυσσέας» 1986), Σ. Καργάκος «Το πλοίο των Τρελλών και η Άγνη Πολιτική μας Γραμμή» («Gutemberg» 1986), Σ. Παπασπηλιόπουλου «Το Ναυάγιο του Λαϊκισμού και του Αρχηγισμού» στο συλλογικό βιβλίο «Η Ελλάδα σε Κρίση» («Ροές» 1987), Η. Κατσούλη «Η Πολιτική Διάσταση της Οικονομικής Κρίσης», «Τέταρτο» Νο 8, Δεκέμβρης 1985.

Μετά το διάλογο τι;

του Βαγγέλη Γιαχνή

Κοινή ήταν πράγματι η διαπίστωση ότι το τριήμερο διαλόγου για την ανάπτυξη μεταξύ των κομμάτων και των οργανώσεων της Αριστεράς, που οργανώθηκε με πρωτοβουλία του ΕΣΚ (Γ. Αρσένης) στην Πάντειο πέτυχε στους συγκεκριμένους στόχους του, ενώ κατά τον κ. Φαράκο, «ξεπέρασε τις προσδοκίες». Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι η ενότητα ή η «συμπαράταξη» είναι πλέον ante portas, όπως διθυραμβικά υποστήριξαν ορισμένοι αδικαιολόγητα αισιοδοξούντες· αναμφίβολα όμως ήταν μια πρώτη θετική δοκιμή για να διαπιστωθεί αν ο διάλογος μπορεί να συνεχιστεί σε ευνοϊκότερο κλίμα. Τη μουδιασμένη ατμόσφαιρα της πρώτης μέρας, τη διαδέχθηκε μια ειλικρινής και δημιουργική συνεργασία. Οι επιφυλάξεις επέναντι στο ΚΚΕ που προέρχονταν κυρίως από την ΕΑΡ —αλλά και από το ΚΚΕ εσωτ. Α-Α και το ΕΚΚΕ— ήταν ασφαλώς κατανοητές, αλλά ήταν μάλλον αδόκιμος ο τρόπος που επέλεξαν να τις εκφράσουν οι εκπρόσωποι της ΕΑΡ. Είναι αλήθεια ότι παραμένουν ζωντανές οι μνήμες και οι αντιπαλότητες από την προ εικοσαετίας για ορισμένους και προ τριακονταετίας για άλλους διάσπαση, αλλά είναι ελάχιστα κατανοητή η μεμψιμοιρία και η «γεροντοκορίστικη» γκρίνια που εκφράστηκε, από εκείνη, μάλιστα, την πλευρά της Αριστεράς που στήριξε την πολιτική της ύπαρξη πάνω στη συνιστώσα του διαλόγου, της πλουραλιστικής συναινέσης και της ενότητας των δυνάμεων της Αριστεράς. Υπάρχουν βεβαίως αρκετά προβλήματα και διαφορές ιδεολογικής και πολιτικής σημασίας, όπως και είναι σίγουρα τουλάχιστον ξαφνική και χωρίς προγενέστερα δείγματα η ανανεωτική στροφή του ΚΚΕ. Αλλά όλα αυτά μπορούν να συζητηθούν —και ίσως να αποκαλυφθούν οι όποιες σκοπιμότητες, τη στιγμή μάλιστα που ο διάλογος διεξάγεται με αναμφισβήτητους όρους διαφάνειας και δημοσιότητας. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι το ΚΚΕ επιδιώκει και προσπαθεί να αντέξει παρόμοιες πρωτοβουλίες διαλόγου στη γραμμή της «συμπαράταξης». Άλλωστε, αυτό δηλώθηκε ανοιχτά από τον κ. Φαράκο στην πρώτη κιόλας μέρα του διαλόγου. Ωστόσο οι προθέσεις του ΚΚΕ δεν είναι δυνατόν να εμποδίζουν την ανάπτυξη του διαλόγου, που, εν πάση περιπτώσει παρέχει και τη μοναδική δυνατότητα για να αποδειχθεί η ενδεχόμενη «δολιότητά» τους.

Πάντως και το ΚΚΕ δεν στερείται ευθυνών για τη δυσπιστία που εκφράζεται εκ μέρους κυρίως των κομμουνιστικών ή και πρώην κομμουνιστικών δυνάμεων της Αριστεράς, που γνώρισαν στο πετσί τους τον αυταρχισμό, την ηγεμονία, την κομματική αλαζονεία και σε ορισμένες περιπτώσεις την ανελήθη καταδωξη του κυρίαρχου μηχανισμού σε βάρος τους. Προβλήματα που δεν αντιμετώπισαν ασφαλώς οι μη κομμουνιστές συνδαιτημόνες του συμποσίου, που με ιδιαίτερη ελαφρότητα και άκριτο ενθουσιασμό προσχωρούν άνευ όρων σχεδόν στις συμπαραταξιακές επιδιώξεις του ΚΚΕ. Τα ανανεωτικά ανοίγματα του κ. Ανδρουλάκη και η όψιμη διαλλακτικότητα του κ. Φαράκου δημιουργούν αναμφισβήτητα, αισθήματα ικανοποίησης και προσδοκίας, αλλά χρειάζεται πολλή προσπάθεια ακόμη για να αποκατασταθεί η έμπρακτη πολιτική εμπιστοσύνη και η αξιοπιστία. Δεν φτάνει η έκφραση των ενωτικών διαθέσεων εκ μέρους του ΚΚΕ, ούτε οι διαβεβαιώσεις του ότι «είναι ανοιχτό να συζητηθεί τα πάντα», όταν αρνείται να προχωρήσει δημόσια, στοιχειωδώς έστω, σε κάποια αυτοκριτική για όσες θέσεις, ακριβώς αντίθετες από τις σημερινές, υποστήριζε μέχρι προ λίγων μηνών.

Είναι πολύ ενθαρρυντικό και ελπιδοφόρο το γεγονός, όμως, ότι ο κ. Ανδρουλάκης ανοιχτά, καθαρά και χωρίς τη γνωστή κομματική δυσλεξία, υποστηρίζει την αυτοδιαχείριση, την κοινωνικοποίηση, τον αδέσμευτο και ανεξάρτητο συνδικαλισμό, τα νέα κοινωνικά κινήματα, την οικολογική προστασία του περιβάλλοντος, την ύπαρξη του πολυκομματισμού και της δημοκρατίας στον σοσιαλισμό, την «πραγματικότητα της ΕΟΚ» κλπ.

Αλλά τι θα γίνει με όλους εκείνους τους συντρόφους, με ολόκληρα κόμματα και οργανώσεις, που στιγματίστηκαν, διασύρθηκαν, διαπομπεύθηκαν και εξοβελίστηκαν στο «πυρ το εξώτερον» με τη ρετσινιά των «αναθεωρητών», των «πρακτόρων του ιμπεριαλισμού», των «προβοκατόρων», των «χαφιέδων» και ό,τι άλλο επινόησε η αρρωστημένη, μισαλλόδοξη και σκοταδιστική φαντασία του κομματικού μηχανισμού, απλά και μόνο γιατί υποστήριξαν κάποιες συγγενείς θέσεις πριν από λίγα χρόνια; Αυτά είναι προβλήματα που δεν μπορούν να υπερκερασθούν με αμήχανα χαμόγελα αβροφροσύνης και χειραψίες γαλατικής ευγένειας. Αν πράγματι είναι ειλικρινείς οι διαθέσεις (αλλά και οι ανάγκες...) του ΚΚΕ για ενωτικό διάλογο —και δείχνει πως είναι— με όλα χωρίς εξαίρεση τα κόμματα και τις οργανώσεις της Αριστεράς, τότε δεν έχει παρά να προχωρήσει θαρραλέα —όπως ταιριάζει άλλωστε στο κομμουνιστικό ήθος— σε μια έντιμη αυτοκριτική και να ζητήσει «συγγνώμη» από τα θύματα του αυταρχισμού και της δογματικής ακαμψίας του.

Παρ' όλα αυτά και ανεξάρτητα από τις όποιες δικαιολογημένες, ή αδικαιολόγητες επιφυλάξεις, η διαλλακτικότητα και η υποχωρητικότητα που εμφανίζει το ΚΚΕ σήμερα πρέπει να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο από την υπόλοιπη Αριστερά, για να αναδειχθούν οι δυνατότητες σύγκλισης και να αποσαφηνισθούν οι υπάρχουσες διαφορές. Και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με το διάλογο. Πράγματι, είναι ίσως ιστορική ευκαιρία να διευκρινισθούν ακόμη και σημεία που θεωρούνται ταμπού για ένα μεγάλο τμήμα της Αριστεράς. Όπως αποδείχθηκε και από τον τριήμερο διάλογο που αναπτύχθηκε πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν την εναλλακτική οικονομική ανάπτυξη, είναι εφικτή η σύγκλιση υπερβαίνοντας τις ιδεολογικές αντιθέσεις και διαφοροποιήσεις.

Όμως θα ήταν λάθος να καλλιεργηθεί η αυταπάτη ότι είναι δυνατόν, τάχα, να προκύψουν κάποιες δυνατότητες βιώσιμης ενότητας πάνω σε ένα αποστραγγισμένο από ιδεολογικό και πολιτικό περιεχόμενο, οικονομικό πρόγραμμα. Οι προσπαθειές ορισμένων να αποϊδεολογικοποιήσουν και εν μέρει να αποπολιτικοποιήσουν το διάλογο «για να συζητήσουμε επιτέλους τα καυτά προβλήματα που απασχολούν τον κοσμάκη» μπορεί να διευκολύνουν ίσως σήμερα κάποια συγκυριακή τακτική και να τροφοδοτούν την εφήμερη προπαγάνδα, θα δυσκολέψουν όμως αφάνταστα το στόχο της διερεύνησης των όρων μιας πραγματικής ενότητας. Σίγουρα από κάπου πρέπει να αρχίσει ο διάλογος και το ευνοϊκότερο πεδίο είναι πράγματι τα προβλήματα της καθημερινότητας· αλλά αν δεν προσδιορισθούν οι στρατηγικές επιλογές, οι λύσεις που θα υποδεχθούν θα διακρίνονται για τον τυχαίο χαρακτήρα τους, προκαλώντας ασφαλώς προγραμματικό χάος. Εφαρμόζοντας λοιπόν τη μέθοδο αποσιώπησης σε προβλήματα ιδεολογικού και πολιτικού περιεχομένου που άπτονται των συγκεκριμένων θεμάτων που συζητούνται (όπως π.χ. η έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στο ζήτημα

Έκδόσεις Στιγμή
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΑΣΥΝΗΘΙΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

επιλογή - επιμέλεια
Ε. Χ. Γονατᾶς

Δημήτριος Βικέλας
ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΙΑ

Μιχαήλ Μητσάκης
ΑΥΤΟΧΕΙΡ

Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Γραφτείτε συνδρομητές
στο **αντί**
θα έρχεται στο σπίτι σας και θα
ενισχύεται και το περιοδικό

28
ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ

Ο Μανώλης
Μπαρμπουνάκης
και οι συνεργάτες του
σας περιμένουν στα 4 μεγάλα βιβλιοπωλεία

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ
COMPUTERS

- 1 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 4, ΤΗΛ. 228 682
- 2 ΕΓΝΑΤΙΑ 150, ΤΗΛ. 235 916
- 3 ΤΟ ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 6, ΤΗΛ. 271 853
- 4 ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ 3, ΤΗΛ. 239 746
το μοναδικό παιδικό βιβλιοπωλείο

ΤΩΡΑ
ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ
(Αγγλικά - Γερμανικά - Ιταλικά - Γαλλικά)

Βιβλία, χιλιάδες βιβλία για σας και
τα παιδιά σας από 30 δρχ.
Εγκυκλοπαιδείες, παιδικές και μεγάλες
με τις καλύτερες τιμές.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

των δύο διεθνών ανταγωνιστικών πόλων και στα προβλήματα που απορρέουν από αυτό), για να αποφευχθούν οι ενδεχόμενες αντιθέσεις, απλώς περιορίζεται η εμβάθυνση του διαλόγου και εμποδίζεται η εξεύρεση ορθών προτάσεων και λύσεων.

Νέα προβλήματα - παλιές ιδέες;

Πάντως ο διάλογος που αναπτύχθηκε και στους πέντε κύκλους των συζητήσεων σε επιμέρους και ειδικότερα θέματα, διακρίθηκε για την επιστημονική του προσέγγιση, τη σοβαρότητα και τη νηφαλιότητα. Δεν αποφεύχθηκαν βέβαια κάποια φαινόμενα γενικόλογιας —κυρίως σε εκείνα τα θέματα που δεν προβληματίσαν σχεδόν ποτέ την Αριστερά. Στη συζήτηση για την ανάπτυξη π.χ., ενώ αναλώθηκε πολύς χρόνος στο θεωρητικό περιεχόμενο του όρου, ειπώθηκαν ελάχιστα πράγματα για τη συγκεκριμενοποίηση της αναπτυξιακής μορφής που ταιριάζει στη δομική ιδιομορφία της χώρας μας.

Δεν απαντήθηκε δηλαδή αν η ανάπτυξη στη συγκεκριμένη χώρα θα πρέπει να έχει βιομηχανικό, γεωργικό, τουριστικό κλπ. χαρακτήρα ή αν θα στηριχθεί στις νέες τεχνολογίες. Η παράλειψη αυτή, που εκφράζει και τη γενικότερη δυσκολία, δημιούργησε την εντύπωση ότι η Αριστερά στο σύνολό της —όπως εμφανίσθηκε στο φόρουμ— βρίσκεται ακόμη σε μεγάλη απόσταση από τη δυνατότητα διατύπωσης μιας συγκεκριμένης, πειστικής και εφαρμόσιμης εναλλακτικής πρότασης.

Στη συζήτηση για την εξεύρεση των πόρων εξάλλου, παρά τις αξιόλογες αναλύσεις των ομιλητών, παρατηρήθηκε μια βασική παράλειψη. Το όλο θέμα αντιμετώπισθηκε με στατικό τρόπο και δεν ερευνηθήκαν οι επιπτώσεις από τις αντιδράσεις των γνωστών εγχώριων και ξένων χρηματιστηριακών κέντρων στην περίπτωση που αναπτύσσεται ένα δυναμικό λαϊκό αγωνιστικό κίνημα που δεν διεκδικεί απλώς αλλά ασκεί πλέον την εξουσία. Σε μια τέτοια περίπτωση η αντίδραση από το εσωτερικό αλλά και από τα ξένα δανειοδοτικά κέντρα (Δ.Ν.Τ., Διεθνής Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Τράπεζα κλπ.) δεν θα συγκρίνεται με τη σημερινή στάση τους.

Αλλά και στη συζήτηση για την αγορά παρατηρήθηκαν και αντιφάσεις, συγχύσεις και γενικόλογίες. Τόσο η «γραμμή Γκορμπασόφ» όσο και η γενικότερη αναθεώρηση της μαρξιστικής αντίληψης για τη λειτουργία της αγοράς, προκαλεί μια νέα δικαιολογημένη σύγχυση καθώς αναγνωρίζεται σχεδόν ως νομοτελειακή η επίπτωση των νόμων που τη διέπουν. Η λεγόμενη «χρυσή τομή» (κοινωνικός έλεγχος που δεν σημαίνει αστυνόμευση) που υποστηρίχθηκε από ορισμένους δεν είναι παρά μια περιγραφική ή και γενικόλογη αντιφατική προσέγγιση. Η άσκηση ελέγχου στην αγορά —έστω και κοινωνικού— είναι αστυνόμευση, ακόμη κι όταν γίνεται από όργανα «λαϊκής εξουσίας».

Πάντως η όλη συζήτηση του τριημέρου βρέθηκε, πολλές φορές, σε αδιέξοδο γιατί κατά την ταπεινή μας γνώμη, δεν πήρε υπόψη την ταχύτατη και ευρύτατη μεταλλαγή των παραδοσιακών παραγωγικών δυνάμεων. Οι λίγες αναφορές στις νέες τεχνολογίες (κυρίως από τον Αλέξη Μητρόπουλο και από τον Αιμ. Ζαχαρέα) πέρα από την εντύπωση που προκάλεσαν («ευχάριστη» κατά τον Μ. Ανδρουλάκη) δεν κατάφεραν να αποτελέσουν κάποια συνιστώσα του συνολικότερου προβληματισμού. Σε ένα κόσμο μέγιστης ρευστότητας και συγκλονιστικών αλλαγών η Αριστερά δεν είναι δυνατόν να επιδίδεται στον στρουθοκαμηλισμό με το επιχείρημα ότι «στη χώρα μας δεν έφτασαν οι νέες τεχνολογίες και άρα το θέμα δεν πρέπει να μας απασχολήσει ή, εν πάση περιπτώσει, αν μας απασχολήσει θα πρέπει να το δούμε ακαδημαϊκά». Θα είναι τραγικό για την Αριστερά αν δεν αντιληφθεί ότι οι νέες τεχνολογίες όχι μόνο δεν είναι συμπλήρωμα των παλιών, αλλά ούτε καν συνέχειά τους. Αποτελούν τομή και ανατρέπουν τη δομή της παραδοσιακής παραγωγής γι' αυτό και δικαίως χαρακτηρίζονται επαναστατικές. Γι' αυτούς τους λόγους είναι αναγκαίο να προχωρήσει κι άλλο ο διάλογος —και δεν είναι απαραίτητο να είναι μια ακόμη φορά στην Αθήνα. Η Αριστερά μπορεί να επιβεβαιώσει τις αντιλήψεις για την αποκέντρωση, αποκεντρώνοντας εδώ και τώρα, το διάλογο.

Όσο για την ενότητα δεν πρέπει να υπάρχει και τόση βιασύνη. Τόσα χρόνια περιμέναμε... Ας σκιαγραφηθούν κατ' αρχάν έστω ορισμένα ψήγματα του πολυπόθητου νέου πολιτικού λόγου και μετά είναι σίγουρο ότι θα προχωρήσει και η ενότητα.

Ενότητα με παλιά υλικά δεν γίνεται, έστω κι αν οι προθέσεις είναι ειλικρινείς και έντιμες.

Ο κ. Τρίτσης ξανακτύπησε

Νομίζαμε, λοιπόν, ότι ο κ. Τρίτσης κουράστηκε από τη σωρεία των υποχρεώσεων που είχε επί ένα μήνα τόσο στην Αθήνα όσο και στο εξωτερικό. Και με τι δεν ασχολήθηκε: με το δετές πρόγραμμα για τη στέγαση των φοιτητών και σπουδαστών, με τις αποφάσεις για τα συγγράμματα, με τις ρυθμίσεις για το κτιριακό πρόβλημα, με την κατάρτιση προγράμματος για την εκπαιδευτική τηλεόραση και τον εξοπλισμό όλων των σχολείων με Video και τηλεοράσεις (sic), με τους διορισμούς δασκάλων, καθηγητών μέσης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακών, με την εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης των κινητοποιήσεων όλων των χώρων της εκπαίδευσης. Μέχρι με αστυνομικούς συλλογισμούς καταπιείστηκε προκειμένου να ανακαλύψει τις ένοχες κομματικές παρατάξεις που «υποδαυλίζουν» το χώρο και παράλληλα να καθυποτάξει τους παρασυρμένους φοιτητές. Και με τόσα άλλα που είναι αδύνατο να χωρέσουν σε μια σελίδα περιοδικού — αλήθεια πόσο χρόνο και χώρο θα χρειαστεί, αν θελήσει κάποτε να γράψει τα απομνημονεύματά του, ο κ. Τρίτσης;

Να, όμως, που διαψευστήκαμε. Γιατί ο αεικίνητος εγκέφαλος του κ. Τρίτση ξεπερνάει πραγματικά κάθε ανθρώπινο όριο. Η φαιά του ουσία πρέπει να καταναλώνεται συνεχώς. Έτσι, για μια ακόμα φορά μεγαλούργησε, δημιουργώντας τις ονομαζόμενες από τον πλάστη τους «διορθωτικές επεμβάσεις» στο σύστημα των γενικών εξετάσεων. Στόχοι τους: «η αυτοτέλεια του Λυκείου και ο διαχωρισμός του από τη διαδικασία των γενικών εξετάσεων, η ουσιαστικοποίηση της λειτουργίας του Λυκείου, ο περιορισμός του αριθμού των υποψηφίων στις πραγματικές του διαστάσεις, προκειμένου να αντιμετωπισθεί και η σχετική κοινωνική ένταση γύρω από το ζήτημα και, φυσικά, η διατήρηση της δυνατότητας απειριόριστων ευκαιριών για τους υποψήφιους, με προϋπόθεση όμως την ύπαρξη της αρχής της προσπάθειας για την εισαγωγή τους».

Εν ολίγοις, ποιότητα. Πώς μπορεί να γίνει αυτό; Συγκεντρώνετε όλα τα εξεταστικά συστήματα που κατά καιρούς έχουν περάσει, τα ανακατεύετε καλά και, ιδού το ζητούμενο. Έτσι έχουμε κατάργηση της συμμετοχής του 25% στη διαμόρφωση της συνολικής βαθμολογίας, αύξηση των συντελεστών ξένων γλωσσών, ύπαρξη βασικών μαθημάτων δεσμών που θα αποκλείουν την εισαγωγή του υποψηφίου αν βαθμολογούνται κάτω του 10, αφαίρεση των παιδαγωγικών τμημάτων από τη 2η δέσμη, ρυθμίσεις για τη δυνατότητα κατοχύρωσης βαθμολογίας στις γενικές εξετάσεις και ένα σωρό άλλα, τα οποία καλύπτουν μόνο την πρώτη φάση του συνολικού προγράμματος. Γιατί ο κ. Τρίτσης δεν έχει ολοκληρώσει ακόμα τους συλλογισμούς του. Υπολείπονται κάποιες τεχνικές ρυθμίσεις, όπως τις χαρακτηρίσε, οι οποίες θα ανακοινωθούν εν καιρώ. «Άμεσα», όπως δηλώνει. Εξάλλου πρέπει να υπάρχει πάντα μια καβάντζα σε περι-

της Λίλιαν Αργυράκη

πτωση μπλοκαρίσματος του μυαλού. Αν, ο μη γένοιτο, συμβεί κάτι τέτοιο, στο βαθμό που άνθρωπος είναι κι αυτός!!!

Συν τοις άλλοις έχουν συσταθεί Ειδικές Επιτροπές στο υπουργείο Παιδείας για τα θέματα αυτά, των οποίων ο ρόλος θα πρέπει να είναι παραγωγικός. Αναγκαία προϋπόθεση λοιπόν είναι η ύπαρξη του αντικειμένου τους. Προς το παρόν παρακαλεί να μελετηθούν και να κατανοηθούν πολύ βαθιά οι πρώτες αυτές ρυθμίσεις και δη το πνεύμα τους, η σημαντικότητα του οποίου θα είναι καθοριστική για το μέλλον της παιδείας.

Και ποιος ο λόγος να ανατραπεί το προηγούμενο πρόσφατο αποκύημα του εγκεφάλου του κ. Τρίτση; Κατέρρευσε κιόλας η ισχύς του; Εντόπισε λάθος μήπως; Κι εδώ υπάρχει απάντηση!

«Η εφαρμογή του συστήματος των γενικών εξετάσεων στην πράξη κατέδειξε ότι απαιτούνται διορθωτικές επεμβάσεις στο σύστημα, που είναι αναπόφευκτες, λόγω ακριβώς της δυναμικής τους. Διότι ο προηγούμενος στόχος, η μεταφορά δηλαδή και στο Λύκειο της διαδικασίας των γενικών εξετάσεων, δημιούργησε εσωτερικές παρενέργειες: πληθωρισμό της βαθμολογίας, κάποια βαθμοθηρία αν και ο στόχος ήταν αντίθετος, είχε αποτελέσματα που ήταν αντίθετα προς τα συμφέροντα των μαθητών των χαμηλότερων οικονομικοκοινωνικών τάξεων. Διότι, διότι... διότι...». Παρ' όλα αυτά η προηγούμενη σύλληψη ήταν σωστή. Αλλά «πάντα εμφανίζονται προβλήματα με την εφαρμογή και του πιο σωστού προγράμματος».

Έτσι λοιπόν, την Πέμπτη το μεσημέρι, η καταπληκτική αυτή σύλληψη είδε το φως της δημοσιότητας. Πρώτη είδηση στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση, πρωτοσέλιδα και σαλόνια στις εφημερίδες και λοιπά αντίστοιχα. Οι αντιδράσεις και οι σχολιασμοί από τους διάφορους ενδιαφερόμενους άρχισαν λίγο αλλά τελικά θριάμβευσαν.

Οι καθηγητές, παρ' ότι θύματα των αποφάσεων Τρίτση, σύμφωνα με προηγούμενες διαπιστώσεις τους, με τη γνώση τους ανοχή της αυταρχικής τακτικής του κ. Τρίτση, που τους χαρακτηρίζει συνολικότερα εδώ και αρκετό διάστημα, συνηγόρησαν στο παιχνίδι των τεχνικών ρυθμίσεων, αγνοώντας για μια ακόμα φορά το τι σημαίνει εκπαιδευτική ιδεολογία. Και ήδη ανακάλυψαν και προτείνουν επιπλέον των υπαρχόντων αντίστοιχες προτάσεις, προκειμένου να αποκτήσει μεγαλύτερη τελειότητα το σύστημα. Προσθέτουν σ' αυτά και τη σύσταση επιτροπής που θα μελετήσει το όλο θέμα. Αποδέχονται για μια ακόμα φορά, το καπέλωμα του υπουργού Παιδείας. Βακαλιζονται ότι κάτι θα βγει μέσα από τα ιδεολογήματά του σέρνοντας το χορό του. Και επιτρέπουν έτσι στον κ. Τρίτση —και καλά κάνει ο άνθρωπος— να κομπάζει, ισχυριζόμενος, ότι οι ρυθμίσεις αυτές είναι αποτέλεσμα και των απόψεων που διατυπώθηκαν

στα πλαίσια του εθνικού διαλόγου για την Παιδεία, τον προηγούμενο Μάιο —«διάλογου» του οποίου τόσο ο τρόπος και το μέγεθος «συμμετοχής» των εκπαιδευτικών, των γονιών και των μαθητών, όσο και το αποκορύφωμα του «τσαμπουκά» του εμπνευστή της ιδέας υπουργού, αποτελούν χαρακτηριστικότερα στοιχεία. Ευτυχώς, πάντως, που εκφράζουν τη διαμαρτυρία τους διότι οι οποιεσδήποτε αναγκαίες αλλαγές, δεν είναι δυνατόν να προωθούνται αιφνιδιαστικά.

Οι πολιτικές νεολαίες σαφώς κι αυτές εμφανίστηκαν, εμίλησαν, σχολίασαν, διαφώνησαν, προέβαλαν επίσης αρκετά τεχνικά αδιέξοδα στο συγκεκριμένο σύστημα, αντιπολιτεύτηκαν με βάση τα ιδιαίτερα κομματικά χαρακτηριστικά της η κάθε μία, επιμένοντας με όλα αυτά στην ανικανότητά τους να εντοπίσουν το σφυσμό των σημερινών πραγματικότητων αλλά και στο να αντιληφθούν έστω και το περιεχόμενο των φραστικών διακηρύξεών τους. Ίσως αύριο, αν μπορέσουν να έχουν απ' ενός απαρτία και απ' ετέρου να πετύχουν διάλογο μεταξύ τους, να βγάλουν κάποια κοινή ανακοίνωση. Κι όλα αυτά φυσικά γιατί πρέπει να δικαιώσουν το ρόλο τους, ρόλο καθοδηγητή του νεολαιίστικου κινήματος, το οποίο, όμως, οι ίδιοι αναγνωρίζουν, ότι αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζει πρόβλημα αν όχι ύπαρξης, τουλάχιστον μαζικότητας και σωστών ευελιξιών για χίλιους δυο λόγους πέραν της πολιτικής τους ευθύνης.

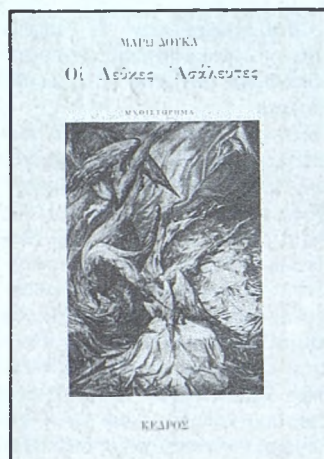
Και ερχόμαστε σ' όσους «καίνε» πιο πολύ οι όποιες ρυθμίσεις στο χώρο της εκπαίδευσης. Στην ίδια τη νεολαία που αύριο θα συμμετάσχει στη διαδικασία αυτή. Στη νεολαία που λέει προσπαθώντας να κατανοήσει τον καινούργιο της ρόλο: «Φοβόμαστε. Νιώθουμε λίγο σαν πειραματόζωα. Ποια σκοπιμότητα έχουν οι ρυθμίσεις;». Κάπου εκεί λοιπόν, αναζητώντας ατομικές λύσεις, γιατί δεν έχει περιθώριο για τίποτα άλλο, ψάχνει να βρει τι άλλαξε, κι ακόμα επιδιώκει να προσαρμοστεί γιατί έτσι επιβάλλεται προκειμένου να επιβιώσει. Και χρησιμοποιεί παραγματικά όλη της τη φαντασία και όλη την ελπίδα της ηλικίας της. Αλλά προσγειώνεται. Γιατί βλέπει ότι ο κύκλος περιέχει πάλι τα ίδια πράγματα: την παραπαιδεία σε όλο της το μεγαλείο, τον γνωστό εξοπλισμό των σχολικών κτιρίων, το γνωστό περιεχόμενο των βιβλίων, το γνωστό επίπεδο των καθηγητών, το άγχος, τα φάρμακα, τον εκνευρισμό, τα ξενύχτια για μια βέση στον ήλιο που θα τους οδηγήσει αύριο στην ανεργία.

Κι όμως παρ' όλα αυτά κάτι άλλαξε με αυτές τις εξαγγελίες. Μέσα από την επιδιωκόμενη «ποιοτική» αυτή επιλογή οι εκλεκτοί θα γίνουν ακόμα πιο λίγοι. Και κάπως έτσι επιδιώκεται να μειωθεί η κυκλοφοριακή συμφόρηση έξω από το υπουργείο Παιδείας, που θα προκαλούν οι αυριανοί αυτοί φοιτητές, διεκδικώντας καλύτερες συνθήκες σπουδών στο χώρο του Πανεπιστημίου πλέον.

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

Οί Λεῦκες Ἀσάλευτες

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μια γυναίκα κοιμάται. Ο ύπνος της μακρόσυρτος και περιπετειώδης δεν είναι παρά η προβολή και η ανασύνθεση της πραγματικότητας που τον τροφοδοτεί. Από τη συνύπαρξη και τη συμπλοκή τού λογικού με το παράλογο, του φανερού με το κρυφό, του ειπωμένου με το υπαινικτικό, διακριτικά αλλά επίμονα, συγκολλούνται οι ψηφίδες του προσώπου της ηρωίδας, μέσα από την οποία αναδεικνύονται τα πρόσωπα και τα πράγματα που την περιβάλλουν – πρόσωπα και πράγματα της αντιφατικής εποχής μας. Μιας εποχής χωρίς μυστικά και χωρίς έλεος, με την ομορφιά διασκορπισμένη, αλλά πάντα διαθέσιμη στου καθενός μας την περισυλλογή.

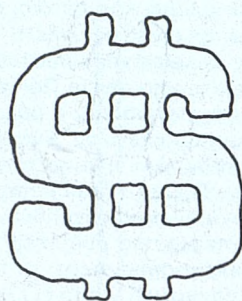

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΦΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

Θυμηθήκαμε το... 1929...

του Κώστα Δέδε

Συγκλονίσθηκαν στις αρχές της εβδομάδας οι διεθνείς χρηματαγορές με τον πανικό, που δημιουργήθηκε από την πτώση του δείκτη των μετοχών («Ντόου Τζόουνς»), στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης την περασμένη Δευτέρα¹. Μείωση, που χαρακτηρίστηκε πρωτοφανής για τα μεταπολεμικά χρόνια, με αποτέλεσμα να δημιουργήσει φόβους και ανησυχίες για επανάληψη του κραχ του 1929, το οποίο οδήγησε τη διεθνή ελεύθερη οικονομία σε αφασία, με κύριο χαρακτηριστικό την ανεργία.

Ο δείκτης «Ντόου Τζόουνς» την περασμένη Δευτέρα, έχασε, κατά τη συνεδρίαση του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης 508,38 μονάδες, δηλαδή 22%, ξεπερνώντας κατά πολύ το αντίστοιχο ποσοστό μείωσής του, που σημειώθηκε στις 28 Οκτωβρίου 1929. «Οι πωλήσεις μετοχών, την πρώτη μέρα της εβδομάδας έφθασαν στο εκπληκτικό ύψος των 604 εκατ. τεμαχίων»². Την Τρίτη, όμως, ο ίδιος δείκτης παρουσίασε άνοδο κατά 115,53 μονάδες και κέρδισε μέρος του εδάφους που έχασε τη Δευτέρα³. Φυσικά, μια ψύχραιμη παρατήρηση των γεγονότων και μια ορθολογική εξέταση των οικονομικών δεδομένων και σχέσεων σε διεθνές επίπεδο, καθιστά αρκετά παρακινδυνευμένο τον ισχυρισμό ότι «το 1929 ξανάρχεται...». Και αυτό γιατί η κρατική παρέμβαση στην οικονομία και ειδικότερα στα χρηματιστήρια, μπορεί να είναι ραγδαία και αποφασιστική και, επιπλέον, αρκετές μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν να επέμβουν στο χρηματιστήριο και να αγοράσουν τις δικές τους μετοχές (διατηρώντας μ' αυτό τον τρόπο τη ζήτηση), έτσι που να μην επιτρέψουν, κατά το δυνατόν, στις τιμές των μετοχών αυτών να ακολουθήσουν καθοδική πορεία⁴.

Πού όμως, οφείλονται οι διαταραχές που δημιουργήθηκαν αυτή την εβδομάδα στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, με αποτέλεσμα ο πανικός να «διαρρεύσει» στα άλλα χρηματιστήρια προκαλώντας ποικίλες αντιδράσεις;

Αρκετοί αποδίδουν αυτές τις δραματικές χρηματιστηριακές εξελίξεις στην αμερικανική επίθεση στον Περσικό Κόλπο και στις ιρανικές απειλές για αντίποινα. Ίσως το γεγονός αυτό να ήταν η αφορμή για να εκδηλωθεί, την περασμένη εβδομάδα, απόλυτη πτώση του δείκτη μετοχών στη Νέα Υόρκη, πτώση η οποία «υπέβασκε» αρκετό καιρό.

ΤΟ ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ...

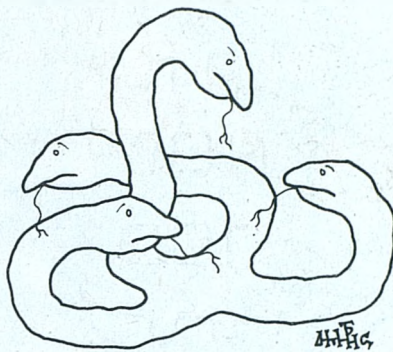
Πράγματι, θρυαλλίδα για την έναρξη της καθοδικής πορείας των μετοχών αποτέλεσε η ανακοίνωση στις 14 Οκτωβρίου του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο τον Αύγουστο έφτασε τα 15,68 δισ. δολάρια. Μια τέτοια ελλειμματικότητα οδηγεί σε πτώση το δολάριο, έναντι των ευρωπαϊκών νομισμάτων και του γιεν, ώστε να γίνουν φθηνότερες οι εξαγωγές αμερικανικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές και ακριβότερες οι εισαγωγές στην αμερικανική αγορά και να μικρύνει, έτσι, το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο.

Τι άλλες επιπτώσεις, όμως, έχει για την αμερικανική οικονομία η πτώση της τιμής του δολαρίου, σε σχέση με τα κυριότερα νομίσματα;

Δημιουργεί (εισαγόμενο) πληθωρισμό, αφού οι εισαγωγές – όπως αναφέραμε ήδη – γίνονται ακριβότερες. Αυτός, λοιπόν, ο πληθωρισμός είναι που φοβίζει την αμερικανική κυβέρνηση και που για να τον καταπολεμήσει εφαρμόζει αυστηρή πιστωτική πολιτική. Ανεβάζει δηλαδή τα επιτόκια δανεισμού, ώστε να μην χορηγηθούν πολλές πιστώσεις στις επιχειρήσεις και αυξηθεί η προσφορά χρήματος, που, κατά τη μονεταριστική άποψη, δημιουργεί πληθωρισμό.

Όταν, συνεπώς, οι χρηματιστές βλέπουν ότι θα περιοριστούν οι πιστώσεις στην οικονομία και ότι στενεύουν τα περιθώρια κέρδους, αλλά και εκσυγχρονισμού και επέκτασης των διαφόρων επιχειρήσεων, αποφεύγουν να αγοράσουν μετοχές στο χρηματιστήριο.

Στη Νέα Υόρκη, λοιπόν, βασική αιτία της πτώσης του δείκτη μετοχών είναι η ανοδική τάση του επιτοκίου και η πρόσφατη αύξηση, κατά μισή μονάδα, του βασικού δανειοδοτικού επιτοκίου των αμερικανικών τραπεζών. Αλλά και στα άλλα χρηματιστήρια οι φόβοι για τον πληθωρισμό και οι συνακόλουθες ανοδικές πιέσεις στα επιτόκια προκάλεσαν εδώ και αρκετές μέρες την πτώση των ομολογιών και των μετοχών. Πάντως, η αμερικανική (και οποιαδήποτε άλλη) κυβέρνηση έχει τη δυνατότητα να διαμορφώνει στην τραπεζική αγορά επιτόκια τέτοια ώστε να μη δημιουργούνται ανησυχητικές καταστάσεις στο χρηματιστήριο. Αλλά και με την απαραίτητη συνεργασία άλλων κυβερνήσεων, όπως της Δυτικής Γερμανίας και της Ιαπωνίας, μπορεί να

ελέγχει την πτωτική πορεία της τιμής του δολαρίου. Ωστόσο διάφορες εκτιμήσεις χρηματιστηριακών παραγόντων προεξοφλούν περαιτέρω πτώση της αξίας του δολαρίου. Και ένας από τους λόγους που επικαλούνται, για να δικαιολογήσουν την άποψή της είναι, ότι τόσο η Δυτική Γερμανία όσο και η Ιαπωνία, έχουν ρίξει μεγάλες ποσότητες από το εθνικό τους νόμισμα στην αγορά, για να στηρίξουν το δολάριο, με κίνδυνο να αναζοπωρύνουν τον πληθωρισμό τους, ο οποίος βρίσκεται σε μηδαμικά επίπεδα.

Υπάρχει, συνεπώς, κάποια «απροθυμία» από την πλευρά αυτών των δύο χωρών για συναλλαγματική συμπαράσταση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Απροθυμία που μπορεί να οδηγήσει σε υψηλά αμερικανικά επιτόκια και κατ' επέκταση σε περιπέτειες τις τιμές των μετοχών.

Έτσι, αρκετοί Αμερικανοί χρηματιστές συμβουλεύουν τους πελάτες τους ότι πρέπει να αποφεύγουν την αγορά μετοχών και να στραφούν στα ομόλογα μικρής χρονικής διάρκειας και σε αγορές πολυτίμων μετάλλων. Η «Μέρυλ Λιντς», συγκεκριμένα, στην επενδυτική στρατηγική της αύξησε το ποσοστό των ομολογιών από 35 στο 40% και μείωσε το ποσοστό των μετοχών από 45 στο 40%, το δε υπόλοιπο παραμένει σε ρευστό χρήμα...⁵

Ο χρηματιστηριακός κόσμος βρίσκεται, κατά τα φαινόμενα, μπροστά σε μια **ελεγχόμενη** καθοδική πορεία των τιμών των διομηχανικών μετοχών και ενδεχομένως σε ανοδική πορεία των ομολογιών, μέσω των οποίων μπορούν να χρηματοδοτηθούν (καλυφθούν) και τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα και κυρίως αυτό του αμερικανικού προϋπολογισμού.

Ακριβείς εκτιμήσεις για τις μελλοντικές χρηματιστηριακές εξελίξεις δεν μπορούν να γίνουν. Και αυτό γιατί ένα οικονομικό γεγονός είναι συνάρτηση πολλών μεταβλητών. Όλες τις μεταβλητές είναι πάρα πολύ δύσκολο να τις γνωρίζει κανένας, όσο ειδικός και αν είναι...

**ΠΥΡΕΤΟΣ ΚΑΙ...
ΠΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ**

Αναμφισβήτητα αυτά που παρατηρούνται στα διεθνή χρηματιστήρια έχουν αντίκτυπο και στις ελληνικές χρηματιστηριακές συναλλαγές. Ιδιαίτερα, μάλιστα, όταν ο «**περι-**

πλανώμενος πανικός», που δημιουργείται από την απότομη πτώση των μετοχών διεθνώς, επηρεάζει στο έπακρο τους συναλλασσόμενους, δημιουργώντας «**φόβο και τρόμο**». Και αυτά τα δυσάρεστα στις μεγάλες χρηματαγορές συμβαίνουν σε μία περίοδο, κατά την οποία το ελληνικό χρηματιστήριο βλέπει «**ημέρες δόξας**», αφού οι άνοδοι των τιμών και γενικά του ενδιαφέροντος για την αγορά μετοχών χαρακτηρίζουν αυτή τη «**χρηματιστηριακή άνοιξη**».

Οι σημαντικότεροι λόγοι, που το χρηματιστήριο αξιών Αθηνών επανήλθε στη ζωή στα τέλη του 1986 είναι η αλλαγή της οικονομικής πολιτικής το φθινόπωρο του '83, τα κέρδη αρκετών επιχειρήσεων και η προθυμία των ξένων επενδυτών, για αγορά φθηνών, σχετικά, μετοχών.

Η φωτιά στις μετοχές συνοδεύεται από ένα ασταμάτητο όργιο κερδοσκοπίας, αφού οι περισσότεροι που «**παίζουν**» στο χρηματιστήριο προσδοκούν να κερδίσουν με την αγοραπωλησία μετοχών και δεν πολυεξετάζουν ποια είναι η απόδοση των μετοχικών τίτλων. Δεν είναι τυχαίο, που κάποιος επαγγελματίας πούλησε την περασμένη εβδομάδα το σπίτι του (!) για να παίξει στο χρηματιστήριο... αναμένοντας ότι από τις χρηματιστηριακές αγοραπωλησίες θα θγει κερδισμένος.

Τα δυσάρεστα, όμως, μηνύματα και οι δυσμενείς κρίσεις και εκτιμήσεις από το εξωτερικό, είναι πολύ πιθανό να περιορίσουν τη θερμοκρασία των συναλλαγών. Σε επίπεδα όμως τέτοια, που το χρηματιστήριο να μην ξαναθυσιστεί σε **χειμερία νάρκη**...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το άρθρο αυτό γράφτηκε αργά το βράδυ της Τρίτης.
2. «Καθημερινή» 20/10/1987.
3. «Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων» 9/10/87
4. «Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων» 10/10/87: «Αμερικανικές εταιρίες ανακοίνωσαν πως θα εξαγοράσουν μετοχές τους αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία μιας ανοδικής τάσης στο χρηματιστήριο».
5. «Καθημερινή» 20/10/87, άρθρο της κ. Ζ. Ζήκου με τίτλο: «Αλυσιδωτές αντιδράσεις στις μεγάλες χρηματαγορές».

**Αριστοτέλης
Νικολαΐδης**

Ο τρόπος της γλώσσας και άλλες εγγραφές

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ

Αριστοτέλης Νικολαΐδης

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» - Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑ Α.Ε.

Σελ. 376

Έκδοση της «Εστίας» Ι.Δ. Κολλάρου

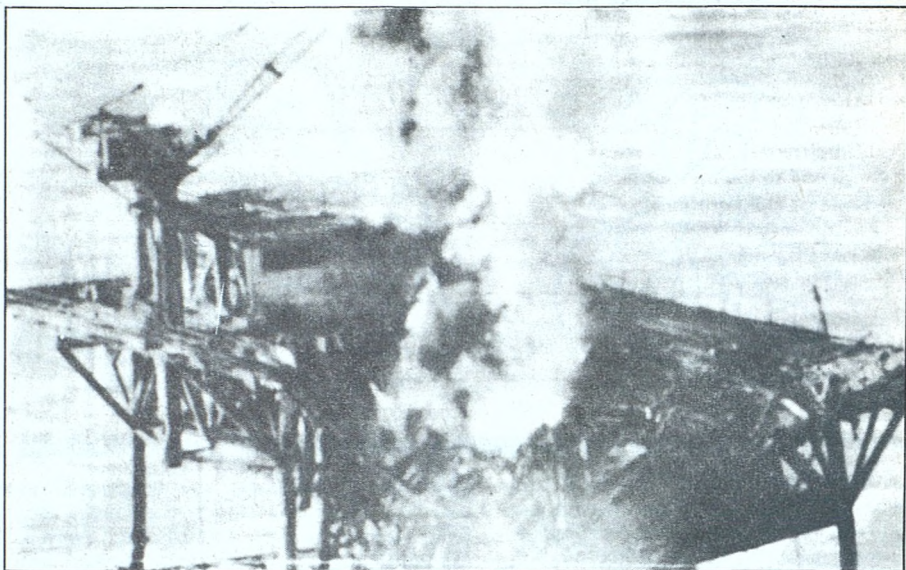
Μια συλλογή δοκιμίων με επίκεντρο την ελληνική γλώσσα και τη σύγχρονη γλωσσολογία γενικότερα, θέματα που πλησιάζονται κυκλωτικώς από τον συγγραφέα και όταν γράφει τις «**άλλες εγγραφές**» εξ αφορμής της ψυχιατρικής - ψυχανάλυσης, της πληροφορικής, της ποίησης ή της επιστημονικής ορολογίας.

**ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ
«ΕΣΤΙΑΣ»**

Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ και Σίας ΑΕ

Ρήγκαν εναντίον Χομεϊνί σημειώσατε «1»

του Β. Περσικού

Η «συνταγή» που δοκίμαζαν με επιτυχία οι Αμερικανοί εναντίον του Μουαμάρ Καντάφι, πριν από ενάμιση χρόνο, φαίνεται ότι δεν πάλιωσε με το πέρασμα του χρόνου. Η μέθοδος που ακολούθησαν οι ΗΠΑ για να «τιμωρήσουν» το Χομεϊνί ήταν η ίδια που εφάρμοσαν για να κόψουν τα φτερά του Λίδου ηγέτη: Αιφνιδιαστική επίθεση με μέσα υψηλής τεχνολογίας, εναντίον στόχων προστατευομένων με κατώτερη ή ανύπαρκτη τεχνολογία. Η δικαιολογία ήταν επίσης η ίδια: «Νόμιμη άσκηση του δικαιώματος της αυτοάμυνας από μέρους των ΗΠΑ». Ο «αντικειμενικός σκοπός» ήταν κι αυτός ο ίδιος: «Ρεζίλεμα» του «εχθρού» στους δυνάμει συμμάχους του – ο «τρίτος κόσμος» στην περίπτωση του Χομεϊνί – εφόσον δεν μπορεί να απαντήσει στην πρόκληση χωρίς να υποστεί σοβαρότατες απώλειες και το αποτέλεσμα φαίνεται να είναι το ίδιο. Βαθιά απομονωμένος ο Καντάφι περιορίζεται σήμερα στο να κάνει δηλώσεις και αν ο Χομεϊνί δεν βρει κάποιον «θεαματικό» τρόπο αντίδρασης στις επιθέσεις των ΗΠΑ εναντίον του κύρους του, θα καταλήξει να προσεύχεται σε κάποιο απομονωμένο μουσουλμανικό μοναστήρι.

Η «είδηση» δέβαια δεν βρίσκεται, για μια ακόμα φορά, στο προσκήνιο της επικαιρότητας. Βρίσκεται στα παρασκήνια και στη συγκεκριμένη περίπτωση μες στους διαδρόμους και στα γραφεία του Κρεμλίνου. Τα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία μετέδωσαν ότι μόλις ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ έμαθε πως οι ΗΠΑ επιτέθηκαν στις ιρανικές πλατφόρμες, την περασμένη Δευτέρα, διέκοψε μια σημαντική συνεδρίαση και έφυγε. Όχι, δέβαια, για να διατάξει κάποια «αντίποινα» της ΕΣΣΔ «στην ιμπεριαλιστική

προκλητικότητα», ούτε για να απειλήσει από τηλεφώνου τον Ρόναλντ Ρήγκαν ότι η Μόσχα δεν ανέχεται παρόμοιες ενέργειες. Αλλά για να ακούσει τις από τηλεφώνου διαβεβαιώσεις του Ρήγκαν ότι «η ενέργεια των ΗΠΑ δεν στρέφεται κατά της ΕΣΣΔ, αλλά αποσκοπεί μόνον στην προστασία της διεθνούς τάξης».

Φαίνεται λοιπόν ότι οι δυο υπερδυνάμεις «τα βρίσκουν» και στο τελευταίο από τα ανοικτά προβλήματα τους, τον πόλεμο του Περσικού. Αφού χρησιμοποίησαν την επιθετικότητα των μουλάδων επί μια οκταετία για να εξυπηρετήσουν τους δικούς τους σκοπούς, σήμερα είναι έτοιμες να κάνουν τη νέα «μοιρασιά». Η επίθεση των αμερικανικών αντιτορπιλικών την περασμένη Δευτέρα ήταν μόνο μια κίνηση των ΗΠΑ στη σκακιέρα που λέγεται «ζώνες επιρροής και έλεγχός τους» και έμεινε αναπάντητη από τους Σοβιετικούς. Είναι τώρα η σειρά των Αμερικάνων να μην απαντήσουν. «Πού» θα γίνει αυτό θα το μάθουμε σύντομα ή αργότερα, μια και η Μόσχα προτιμά να προωθεί τα συμφέροντά της με λιγότερο θεαματικές ενέργειες.

Τι κερδίζει λοιπόν προς στιγμήν η Ουάσιγκτον; Πρώτα απ' όλα κερδίζει την εμπιστοσύνη των Αράβων ηγετών της περιοχής στην PAX AMERICANA. Δεύτερον «εξουδετερώνει» το «φόβο Χομεϊνί», εφόσον απέδειξε ότι μπορεί να χτυπά την Περσία χωρίς κίνδυνο σοβαρών αντιποίνων. Κατά τη διάρκεια των πρώτων ημερών της αμερικανικής στρατιωτικής παρουσίας στον Κόλπο μερικοί από τους αντιδραστικούς σείχηδες της περιοχής ήταν σκεπτικοί όσον αφορά τη δοθήθεια που θα έδιναν στον «μπάρμπα Σαμ». Τελευταία, όμως, η «αποφασιστικότητα των ΗΠΑ» – η επίθεση των αντι-

τορπιλικών είχε προαναγγελθεί από πολλές άλλες, μικρότερης κλίμακας, επιθέσεις εναντίον περσικών στόχων – διέλυσε τους φόβους των σείχηδων. Το Μπαχρέιν προσέφερε στις ΗΠΑ τη μοναδική χερσαία βάση που διαθέτουν σήμερα στην περιοχή, σαουδαρικά AWACS εποπτεύουν τις κινήσεις των Περσών και ο αμερικανικός στόλος χρησιμοποιεί τις δεξαμενές πετρελαίου του Ομάν, όπου σταθμεύει και η περίφημη «Δέλτα Φορς».

Έτσι, για μια ακόμα φορά, η ιστορία επιβεβαίωσε ότι η πιο αποτελεσματική δύναμη στον ειρηνικό Κόσμο που ζούμε είναι τα όπλα. Λίγους μήνες μετά την έναρξη της στρατιωτικής επέμβασης των ΗΠΑ στον Κόλπο η Ουάσιγκτον κατόρθωσε να αναδιατάξει προς όφελός της την ισορροπία δυνάμεων στην περιοχή, απομονώνοντας σταθερά τον Χομεϊνί.

Το ερώτημα σχετικά με το αν οι αμερικανικές επιθέσεις εναντίον του Ιράν συνεχιστούν έχει μικρή σημασία. Οποιαδήποτε κλιμάκωση κι αν υπάρξει δεν θα φτάσει ποτέ, από τη μεριά των Ιρανών τουλάχιστον, σε ένα ανοιχτό πόλεμο, επειδή η Τεχεράνη ξέρει πως τα πυρομαχικά της δεν φτάνουν για να αντιμετωπίσει τον αμερικανικό στόλο. Από την άλλη μεριά, οι αποκαλύψεις για το «ιρανγκαϊήτ», το «ιτάλογκαϊήτ» και το «ωστριαγκαϊήτ» έχουν μειώσει πάρα πολύ τον τζίρο των εμπορών όπλων από τις πωλήσεις προς τους μουλάδες. Το πολύ-πολύ, οι Ιρανοί να ξαναρχίσουν ένα γύρο τρομοκρατίας με επιθέσεις αυτοκτονίας και άλλα παρόμοια. Όμως τα «δίγκτυά» τους στην Ευρώπη έχουν πλέον ξηλωθεί και από την άλλη μεριά, ό,τι κι αν κάνουν, τον αμερικανικό στόλο δεν μπορούν «με τίποτα» να τον διώξουν από τον Κόλπο.

ΤΟΥΡΚΙΑ:

Ο Ντεμιρέλ και ο Ετσεβίτ τα βρήκαν

του Κ. Βυζαντινού

Ο Ντεμιρέλ άρχισε να εμφανίζεται στην τηλεόραση.

Με το δημοψήφισμα της 6 του περασμένου Σεπτεμβρίου άρθηκε η απαγόρευση της ανάμειξης στην πολιτική των παλιών Τούρκων πολιτικών αρχηγών, που ο Εβρέν είχε καταφέρει να τους κρατήσει μακριά από το πολιτικό προσκήνιο για επτά χρόνια. Λίγο πριν από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων του δημοψηφίσματος ο πρωθυπουργός Οζάλ δήλωσε την απόφασή του για διεξαγωγή πρόωρων εκλογών (που κανονικά θα διεξήγοντο ένα χρόνο αργότερα, το Νοέμβριο του 1988) ελπίζοντας ότι θα αιφνιδιάσει τους αντιπάλους του. Όμως με την επέμβαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Τουρκίας οι προγραμματισμένες για την 1 του Νοέμβρη εκλογές μεταφέρθηκαν και θα γίνουν στις 29 του ίδιου μήνα. Στόχος του Οζάλ, που γνωρίζει καλά τη φθορά που έχει υποστεί η κυβέρνηση του, είναι να ανανεώσει τη θητεία του για άλλα πέντε χρόνια. Για το σκοπό αυτό προώθησε για έγκριση στην Εθνοσυνέλευση ένα νέο εκλογικό νόμο, που δίνει τη δυνατότητα στο κόμμα που θα πάρει 30% των ψήφων να αποκτήσει πλειοψηφία 70% στην Εθνοσυνέλευση.

Απ' τη μεριά της αντιπολίτευσης, ο φιλελεύθερος Ντεμιρέλ —που από το 1982 είναι ο υποβόλεας της αντιπολίτευσης κατά του Εβρέν— είναι ο σημαντικότερος αντίπαλος του σημερινού πρωθυπουργού. Όσον αφορά τους «σοσιαλδημοκράτες» οι σφυγμομετρήσεις δείχνουν ότι ο Ινονού (Σοσιαλδημοκρατικό Λαϊκιστικό Κόμμα) και ο Ετσεβίτ (Κόμμα Δημοκρατικής Αριστεράς) θα μοιραστούν τις ψήφους του χώρου τους — γεγονός που μειώνει σημαντικά τις ελπίδες τους να φτάσουν μια ημέρα στην εξουσία.

Ο Ντεμιρέλ μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1987 που η πολιτική δράση του ήταν απαγορευμένη, ασκούσε σκληρή κριτική κατά του καθεστώτος, καταφέροντας έτσι να φαίνεται συμπαθής στους δημοκράτες και φιλελεύθερους οι οποίοι δεν επιδοκίμαζαν τη χούντα. Λίγες μέρες όμως μετά

την άρση των απαγορεύσεων και αφού είχε εκλεγεί πρόεδρος του Κόμματος Ορθού Δρόμου, συναντήθηκε με τον Εβρέν και του πρότεινε «να ξεχάσουν το παρελθόν». Η ενέργειά του αυτή μείωσε αυτόματα το κύρος του και τις πιθανότητες μιας μεγάλης εκλογικής επιτυχίας του.

Τα γκάλοπ που δημοσιεύτηκαν σε τουρκικές εφημερίδες φέρνουν τον Οζάλ πρώτο με ποσοστό 30-35%, τον Ινονού δεύτερο με 20%, και ακολουθούν ο Ντεμιρέλ με 15-20% και ο Ετσεβίτ με 8-10%. Αυτό σημαίνει ότι ο τελευταίος μπορεί να μείνει εκτός Εθνοσυνέλευσης επειδή σύμφωνα με τον οζαλικό εκλογικό νόμο ένα κόμμα πρέπει να πάρει 10% στο σύνολο της χώρας για να μπει στην κατανομή εδρών. Οι αναποφάσιμοι εξάλλου, που αποτελούν ένα σεβαστό ποσοστό (20-25%), φαίνεται ότι στις σημερινές συνθήκες θα προτιμήσουν να ψηφίσουν υπέρ του Οζάλ παρά υπέρ του Ντεμιρέλ που βιάστηκε να συμβιβαστεί με τον Εβρέν.

Στο μεταξύ οι αρχηγοί και οι αγωνιστές των αριστερών οργανώσεων που βρίσκονται στις φυλακές έχουν να αντιμετωπίσουν ένα νέο «τέχνασμα του Οζάλ». Τώρα που η προσοχή όλων είναι στραμμένη προς τις εκλογές ο πρωθυπουργός θέλει να τελειώνει με τις ομαδικές δίκες τους έτσι στο «άψε - βήσε». Έτσι, ενώ όπως γράφει και η τελευταία (Σεπτέμβρης '87) έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, τα βασανιστήρια στα τούρκικα μπουντρούμια και τις φυλακές συνεχίζονται αμείωτα, η κυβέρνηση του Οζάλ επιθυμεί να «κλείσουν» δίχως να δημιουργηθεί μεγάλος θόρυβος οι δύο μεγαλύτερες σε αριθμό δικαζομένων δίκες, της «Ντεβ-Γιόλ» και της «Ντεβ-Σολ». Στις δύο αυτές δίκες ζητείται η ποινή του θανάτου για περισσότερους από 100 κατηγορούμενους. Κατά τα άλλα όλοι οι δυτικοί σύμμαχοι της Ελλάδας χειροκροτούν τον «εκδημοκρατισμό» και τη «φιλελευθεροποίηση» του τουρκικού καθεστώτος. □

ΙΑΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΑΛΕΡΙ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

Γ. ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ:
Το πεθαμένο λικέρ

Ε. ΦΑΚΙΝΟΥ:
Η μεγάλη πράσινη

Μ. ΠΟΛΕΝΑΚΗ:
Λου

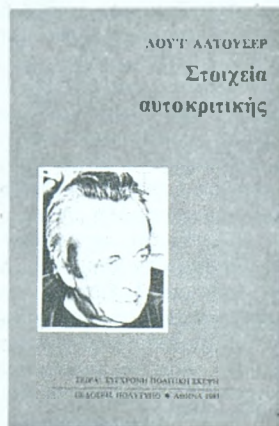
Β. ΡΑΪΤΣ:
Η ανάλυση του χαρακτήρα

Μ. ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ:
Τα φώτα, «είπε»

Π. ΧΑΝΤΚΕ:
Η ώρα της αληθινής αίσθησης

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΡΩΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Το Πακιστάν, το ελληνικό «Δόγμα Χαλστάν» και το Διεθνές Δικαστήριο

του Κρατερού Μ. Ιωάννου
Καθηγητή Πανεπιστημίου Θράκης

1 Στις αρχές Οκτωβρίου 1987 ανέκυψε, μάλλον αιφνίδια, ζήτημα αναγνώρισης του τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους από το Πακιστάν. Είναι αλήθεια ότι το Πακιστάν και το Μπανγκλαντές, είχαν εκτιμηθεί από την αρχή ως οι πιο πιθανοί συμπαράστατες της Τουρκίας στην προσπάθεια διεθνούς νομιμοποίησης του καθεστώτος Ντενκτάς. Ωστόσο, η απουσία οποιασδήποτε σχετικής κίνησης είχε θεωρηθεί ότι απομάκρυνε ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Μάλιστα, σε ορισμένους κύκλους, επικράτησε η άποψη ότι η ίδια η Τουρκία, για μια σειρά από λόγους, δεν προωθούσε την αναγνώριση του ψευδοκράτους από τα φιλικά της Κράτη.

Οι προθέσεις του Πακιστάν εκδηλώθηκαν με δηλώσεις του Πακιστανού προέδρου Ζία, ότι αν του ζητηθεί από τους Τουρκοκύπριους θα προχωρήσει στην αναγνώριση του ψευδοκράτους. Ο Έλληνας κυβερνητικός εκπρόσωπος με τη σειρά του δήλωσε ότι, αν συμβεί κάτι τέτοιο, η χώρα μας θα διακόψει τις διπλωματικές σχέσεις με το Πακιστάν¹. Τα γεγονότα αυτά επιβάλλουν μια καταγραφή του θέματος της αναγνώρισης ως Κράτους ενός παράνομου εδαφικού καθεστώτος, προκειμένου να εκτιμηθεί όχι μόνο πολιτικά αλλά και νομικά η πρόθεση του Πακιστάν. Εξάλλου, η ελληνική δήλωση για διακοπή των διπλωματικών σχέσεων πρέπει να εκτιμηθεί στο πλαίσιο της προϋφιστάμενης διεθνούς πρακτικής σε ανάλογες περιπτώσεις.

2 Η αναγνώριση Κράτους αποτελεί έναν από τους παλαιότερους θεσμούς του διεθνούς δικαίου. Πρόκειται για την επίσημη αποδοχή από μια Πολιτεία ότι μια δεδομένη οντότητα στο διεθνή χώρο (πληθυσμιακή, εδαφική ή με αμφότερα τα χαρακτηριστικά) διαθέτει, έναντι της Πολιτείας που αναγνωρίζει, τις ιδιότητες και αρμοδιότητες που προσιδιάζουν σε ένα Κράτος. Ταυτόχρονα, με την αναγνώριση, η Πολιτεία που αναγνωρίζει, αποδέχεται τις έννομες συνέπειες οι οποίες προκύπτουν από την επίσημη αυτή πράξη, όπως π.χ. η δυνατότητα σύναψης διπλωματικών σχέσεων, σύναψης διεθνών συνθηκών κ.τ.λ. Εν απουσία ενός διεθνούς ληξιαρχού η αναγνώριση υποκαθιστά έτσι την «εγγραφή» μιας δεδομένης πολιτειακής οντότητας στον κατάλογο των έγκυρων και νομότυπων «συνομιλητών» της Πολιτείας που αναγνωρίζει. Σε αντίθεση όμως με τη ληξιαρχική εγγραφή, η αναγνώριση δεν έχει έννομες συνέπειες

για τις τρίτες πολιτείες. Η καθεμιά από τις τελευταίες είναι ελεύθερη να προβεί ή όχι σε αναγνώριση μιας οντότητας ως Κράτους, ανεξάρτητα από την πυκνότητα των αναγνωρίσεων ή μη αναγνωρίσεων εκ μέρους των υπολοίπων. Με άλλα λόγια, από τυπική άποψη, στη διεθνή κοινωνία υπάρχουν πολυάριθμα ζεύγη οντοτήτων που αλληλοαναγνωρίζονται ως Κράτη.

Στο παραδοσιακό διεθνές δίκαιο η αναγνώριση αποτελούσε μια μονομερή πράξη που τελούσε σε απόλυτη συνάρτηση από την κυριαρχική εξουσία των Πολιτειών. Δεν υπήρχε δηλαδή κανόνας δικαίου που να επιβάλλει ή να απαγορεύει την αναγνώριση. Στο νομικό επίπεδο τα όρια μέσα στα οποία μπορούσε να λειτουργήσει ο θεσμός της αναγνώρισης Κράτους ήταν εξαιρετικά ελαστικά, ανεξάρτητα από τις διπλωματικές συνέπειες που μπορούσε να προκαλέσει η συγκεκριμένη πράξη. Αντίθετα, στο σύγχρονο διεθνές δίκαιο η εξουσία μιας Πολιτείας να προχωρήσει σε αναγνώριση Κράτους περιορίζεται από δύο δέσμες κανόνων: α) από την υποχρέωση όπως η αναγνώριση είναι σύμφωνη με τις επιταγές των αναγκαστικών κανόνων του διεθνούς δικαίου· β) από τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στο πλαίσιο της οικονομικής θεσμικής οργάνωσης του Ο.Η.Ε.

3 Η παραβίαση αναγκαστικού κανόνα του διεθνούς δικαίου σημειώνεται, μεταξύ άλλων περιπτώσεων, όταν η αναγνώριση μιας δεδομένης οντότητας ως Κράτους υποκρύπτει αποδοχή ή ανοχή της απαγορευμένης χρήσης βίας. Η απαγόρευση της αναγνώρισης «καταστάσεων που επιβλήθηκαν με βία» είχε ήδη αρχίσει να διαμορφώνεται ως εθιμικός διεθνής κανόνας από το μεσοπόλεμο ακόμα. Αποκρυσταλλώθηκε ωστόσο στη σύγχρονη εποχή και καταγράφηκε ρητά στη διακήρυξη της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. της 24ης Οκτωβρίου 1970 (Απόφαση 2625 (XXV), Αρχές του διεθνούς δικαίου για τις φιλικές σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ Κρατών), η οποία προβλέπει ότι «δεν θα αναγνωρίζεται ως νόμιμη οποιαδήποτε εδαφική απόκτηση που επιτεύχθηκε με την απειλή ή χρήση βίας». Ο κανόνας αυτός επαναλήφθηκε στην Απόφαση 3314 (XXIX) του ίδιου οργάνου, σχετική με τον ορισμό της επιθέσης.

Το γεγονός ότι το σημερινό εδαφικό καθεστώς του τμήματος της Κύπρου που τελεί υπό τουρκική κατοχή αποτελεί προϊόν

χρήσης ένοπλης βίας δεν επιδέχεται βέβαια σοβαρή αμφισβήτηση. Μια σειρά άλλων πράξεων και δηλώσεων της οργανωμένης διεθνούς κοινωνίας, τόσο σε οικουμενικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, αναγνωρίζουν και βεβαιώνουν την ύπαρξη πολεμικής κατοχής, μιας κατάστασης δηλαδή που προϋποθέτει την (παράνομη) χρήση ένοπλης βίας. Εκτός τούτου η Απόφαση 37/253 της Γενικής Συνέλευσης ρητά αναφέρεται σε «κατάσταση που δημιουργήθηκε με τη βία των όπλων». Τέλος, το τουρκικό επιχείρημα περί δήθεν «άμυνας» σαρώθηκε με την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης στην υπόθεση της Νικαράγουας (1986) όπου κρίθηκε ότι η άμυνα για να είναι νόμιμη πρέπει να αποτελεί απάντηση σε άμεση ένοπλη επίθεση.

Συνεπακόλουθα, η αναγνώριση του παράνομου εδαφικού καθεστώτος στην κατεχόμενη Κύπρο, ως Κράτους, από οποιαδήποτε Πολιτεία, παραβιάζει το γενικό διεθνές δίκαιο. Ήδη βέβαια η παραβίαση αυτή εκ μέρους της Τουρκίας είναι δεδομένη. Αλλά, όπως αναφέραμε, η πράξη της αναγνώρισης είναι σχετική. Δηλαδή, όχι μόνον δεν δημιουργεί έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων Κρατών, αλλά ούτε ως νομικό επιχείρημα είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί. Εξάλλου η διεθνής ευθύνη που προκαλείται από μια τέτοια ενέργεια είναι αυτοτελής.

4 Οι περιορισμοί της παραδοσιακής κυριαρχικής εξουσίας μιας Πολιτείας ως προς την αναγνώριση Κράτους δεν προέρχονται μόνον από το γενικό διεθνές δίκαιο αλλά επιβάλλονται, σε ορισμένες περιπτώσεις, και από το συμβατικό καθεστώς του Ο.Η.Ε. Η θεσμική απαγόρευση αναγνώρισης ενός παράνομου εδαφικού καθεστώτος είχε ήδη υιοθετηθεί από τη Συνέλευση της Κοινωνίας των Εθνών, όταν το 1933 απαγορεύθηκε στα Κράτη μέλη του οργανισμού να αναγνωρίσουν το παράνομο Κράτος «Μαντσούκουο», που είχε δημιουργήσει η Ιαπωνία στη Μαντζουρία. Η πρακτική αυτή

εξελιχθηκε μέσα στο πλαίσιο του Ο.Η.Ε. με χαρακτηριστικές περιπτώσεις τη θεσμική υποχρέωση μη αναγνώρισης που επιβλήθηκε με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας στην περίπτωση της Κατάγκας (1961) και της Νότιας Ροδεσίας (1965). Εξάλλου ανάλυση συμπεριφορά συστήθηκε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Η.Ε. στην περίπτωση των εικονικών «Μπαντου-στανικών» κρατιδίων που επιχείρησε να ιδρύσει η Νότια Αφρική (1975). Η σύσταση αυτή ακολουθήθηκε από όλα τα Κράτη.

Στην κυπριακή περίπτωση το Συμβούλιο Ασφαλείας με δύο δεσμευτικές αποφάσεις του έχει επιβάλει την υποχρέωση μη αναγνώρισης του τουρκοκυπριακού ψευδοκράτους (Αποφάσεις 541/18.11.1983 και 550/11.5.1984). Ας σημειωθεί ότι το Πακιστάν, που ήταν μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας, καταψήφισε τις αποφάσεις. Το γεγονός όμως αυτό δεν επηρεάζει τη δεσμευτικότητά τους. Το Πακιστάν δεσμεύεται από τις αποφάσεις όπως και αν τις υπερψήφισε. Έτσι, το Κράτος αυτό δηλώνοντας την προθυμία του να αναγνωρίσει το ψευδοκράτος δηλώνει στην ουσία ότι πρόκειται να παραβιάσει τους συμβατικούς κανόνες του Χάρτη των Η.Ε. που προβλέπουν τη δεσμευτικότητα των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας.

5 Η πρακτική της διακοπής των διπλωματικών σχέσεων έναντι Κρατών που προβαίνουν σε παράνομες ή πολιτικά ανεπιθύμητες αναγνώρισεις, εφαρμόστηκε με ταπολεμικά από την Ομοσπονδιακή Γερμανία. Το γνωστό ως «Δόγμα Χάλσταϊν» (από το όνομα του Γερμανού υπουργού των Εξωτερικών της εποχής) θεωρούσε ως πράξη μη φιλική την αναγνώριση της Ανατολικής Γερμανίας από τρίτα Κράτη. Το Δόγμα εφαρμόστηκε το 1957 έναντι της Γιουγκοσλαβίας και το 1963 έναντι της Κούβας. Ωστόσο δεν αντιτάχθηκε στην ΕΣΣΔ, όπου υπήρχαν εξ υπαρχής προεβείες και των δύο Γερμανιών. Το Δόγμα βαθμιαία εξασθένησε και στη συνέχεια εγκαταλείφθηκε. Μολονότι προκάλεσε μια προσωρινή ανασχεση στις αναγνώρισεις της Ανατολικής Γερμανίας εκ μέρους δυτικών Κρατών, η αναγκαστικά επιλεκτική εφαρμογή του προκάλεσε ίσως μεγαλύτερα προβλήματα στο Κράτος προέλευσης παρά στο στόχο του. Και από άλλες όμως σχετικές περιπτώσεις της διεθνούς πρακτικής γίνεται φανερό ότι ένα παρόμοιο Δόγμα εύκολα εξαγγέλλεται αλλά δύσκολα εφαρμόζεται. Χωριστά που στην κυπριακή περίπτωση θα δημιουργούσε δύο νομικά και πολιτικά παράδοξα: α) θα ίσχυε έναντι των μεταγενέστερων συνενόχων της παράνομης αναγνώρισης και δεν θα εφαρμόζοταν έναντι της αυτουργού Τουρκίας (που έχει αναγνωρίσει το ψευδοκράτος από το 1983)· β) έχει περίπου εξαγγελθεί από την εγγυητρια Ελλάδα και χωρίς να δηλώνεται ότι θα εφαρμοσθεί και από την πρωταρχικά ενδιαφερόμενη Κυπριακή Δημοκρατία.

Αντίθετα προς το αμφίβολης αποτελεσματικότητας δόγμα διακοπής των διπλωματικών σχέσεων είναι σκόπιμο να αξιοποιήσουμε μian άλλη ευκαιρία που προσφέρεται ειδικά με το Πακιστάν. Όπως επισημάναμε² το Πακιστάν έχει αποδεχθεί την υπο-

Πονοκέφαλος ή φίλος;

Σύμφωνα με τις τελευταίες δηλώσεις του, ο πρόεδρος του Πακιστάν στρατηγός Ζία Ουλ Χακ είναι ο πιστότερος σύμμαχος της Τουρκίας. Τουλάχιστον στο Κυπριακό. «*Το Πακιστάν θα προχωρήσει στη αναγνώριση της "Τουρκικής Δημοκρατίας Βορείου Κύπρου" αν του ζητηθεί*».

Παρ' όλες τις γενναιόδωρες υποσχέσεις του, ο τουρκικός τύπος αντιμετώπισε το στρατηγό Ζία με δυσπιστία. Τα σχόλια του αναφέρονται όλο και συχνότερα στη διαπίστωση, πως το Ισλαμαμπάντ θα μπορούσε να εξελιχθεί σε μόνιμο πονοκέφαλο για την Άγκυρα και να πυροδοτήσει τις όχι και τόσο θερμές αυτή τη στιγμή αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Ο λόγος είναι η προφανώς στενή συνεργασία Άγκυρας και Ισλαμαμπάντ στο θέμα της κατασκευής ατομικής βόμβας, που δείχνει να αποτελεί το «καυτό» πρόβλημα στις σχέσεις του τριγώνου ΗΠΑ-Τουρκίας και Πακιστάν.

Γνωστό είναι, πως το Στাইτ Νη-πάρτμεντ είναι αντίθετο στα «πειράματα» του πακιστανικού «κέντρου πυρηνικών ερευνών KHAN», πράγμα που γνωστοποίησε επανειλημμένα στον πρόεδρο Ζία Ουλ Χακ. Γνωστή είναι επίσης και η αμετάκλητη θέση του τελευταίου στο ίδιο θέμα. Το Πακιστάν είναι αποφασισμένο να αποκτήσει την ατομική βόμβα. Για λόγους στρατιωτικής ισορροπίας έναντι της Ινδίας, δήλωσε πρόσφατα ο Πακιστανός υπουργός Εξωτερικών στη Νέα Υόρκη. Και συμπλήρωσε: Η χώρα του, θα ήταν όμως πρόθυμη να την καταστρέψει αν έπραττε το ίδιο και η Ινδία («Βήμα»).

Άγνωστη αν και συχνά φημολογούμενη στον τύπο ήταν μέχρι σήμερα η

συνεργασία Άγκυρας και Ισλαμαμπάντ στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας. Στις 22 του Σεπτεμβρίου ο δημοσιογράφος της GUMHURIYET Ουγούρ Μούτσου αποκάλυπτε για πρώτη φορά με στοιχεία ότι η τουρκική ανώνυμη εταιρεία "ETI ELECTRONIC" τροφοδοτεί εδώ και χρόνια το Πακιστάν με εξοπλισμό για τον εμπλουτισμό ουρανίου (Inverters). Και ακόμη πως οι ΗΠΑ ζήτησαν από την Άγκυρα την απογόρευση πώλησης των Inverters στο Πακιστάν, πράγμα που επιτεύχθηκε στην αρχή. «*Η τουρκική εταιρεία βρήκε όμως σαν εύκολη λύση να πουλάει στο Πακιστάν κομμάτια των Inverters. Τα κομμάτια αυτά (Oron-Core-Inductors, Imput Transformers και Power Inductors) συναρμολογούνται αργότερα στο εργαστήριο πυρηνικών ερευνών KHAN του Πακιστάν*».

Αν και η CIA αποκάλυψε το παιχνίδι των παράνομων εξαγωγών, το πρόβλημα παραμένει και απασχολεί έντονα όχι μόνο τον Αμερικανό πρεσβευτή στην Άγκυρα Robert Strauss-Hupe. Ο Άρμακοστ κατά την τελευταία του επίσκεψη στην Άγκυρα τον περασμένο Ιούλιο εξέφρασε ανοιχτά την επιθυμία της κυβέρνησής του για την ολική απαγόρευση εξαγωγής των Inverters ή κομματιών τους στο Πακιστάν.

Σύμφωνα με τον Ουγούρ Μούτσου, η επίσημη επίσκεψη του στρατηγού Ζία στην Άγκυρα στόχευε κύρια την αποφυγή ή την άρση αυτής της απαγόρευσης. Οι γενναιόδωρες υποσχέσεις για το Κυπριακό όμως, έτσι, δεν θα ήταν τίποτε περισσότερο παρά η ανταμοιβή για τη «χάρη» που απηύθυνε στον προσωπικό στενό του φίλο, στρατηγό Εβρέν.

A. B-X.

χρεωτική δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου από το 1960 για όλες τις διεθνείς νομικές διαφορές. Θα μπορούσε η Κυπριακή Δημοκρατία να προσχωρήσει και αυτή στη ρήτρα υποχρεωτικής δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου και να προσφύγει μονομερώς κατά του Πακιστάν, εάν βέβαια το τελευταίο προχωρούσε σε αναγνώριση του ψευδοκράτους. Το ίδιο μπορεί να κάνει και η Ελλάδα, κατ' εφαρμογή του Ν. 2439/53, ο οποίος επιτρέπει αποδοχή της δικαιοδοσίας του Διεθνούς Δικαστηρίου με απόφαση του υπουργού των Εξωτερικών.

Είναι αλήθεια ακατανόητη η επιφυλακτικότητα με την οποία Κύπρος και Ελλάδα αντιμετωπίζουν την αξιοποίηση δικαιοδοτικών διαδικασιών για το κυπριακό ζήτημα. Ενώ δεν υπάρχει περιθώριο νομικής ανανηψίας για την Τουρκία, από την πλευρά

μας παρατηρείται μια διάχυτη σχετική απροθυμία. Π.χ. για άγνωστους λόγους δεν επιχειρούμε να αποσπάσουμε αίτηση της Γενικής Συνέλευσης προς το Διεθνές Δικαστήριο για παροχή γνωμοδότησης ως προς τις διεθνείς παρανομίες, που σημειώνονται σε σχέση με το κατεχόμενο έδαφος. Και όμως, όπως απέδειξε η περίπτωση της Νικαράγουας, ένας δικαστικός τίτλος αποτελεί σοβαρότατο διαπραγματευτικό στοιχείο, ενώ, όπως απέδειξε η περίπτωση της Ναμίμπια, μια γνωμοδότηση του Διεθνούς Δικαστηρίου δημιουργεί την πιο πρόσφορη βάση για την αποτροπή νομιμοποίησης της αυθαιρεσίας.

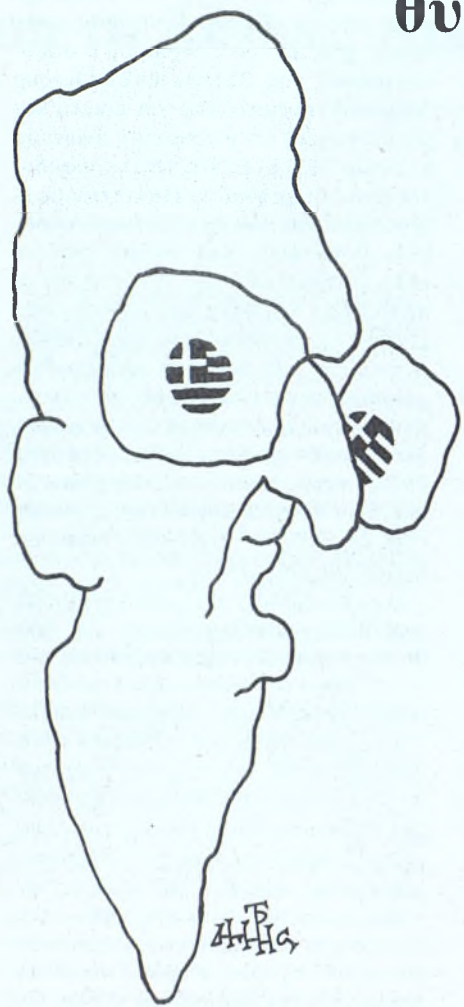
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Βλ. εφημερίδες 5-10 Οκτωβρίου 1987.

(2) Βλ. εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» της 9ης Οκτωβρίου 1987.

Όταν ο κ. Σαρτζετάκης θυμάται τους Καφαντάρη-Καλσώφ

του Γιώργη Σκαρβελάκη

αποφευχθεί, γιατί θα ήταν «εθνικό λάθος» (κατά τον κ. Καψή) «να χαλάσουμε από κάποιο σχόλιο, μια τόσο επιτυχημένη επίσκεψη» (Προσωπικά δεν νομίζω ότι θα μπορούσε να συμβεί κάτι τέτοιο. Οι σχέσεις των δύο χωρών διέπονται από σταθερή φιλία που εδράζεται στη σταθερή πολιτική βούληση και εκφράστηκε με τη διακήρυξη φιλίας και συνεργασίας του '86. Παρόμοια διακήρυξη η Βουλγαρία δεν έχει υπογράψει με καμιά άλλη δυτική χώρα. Έχει υπογράψει σύμφωνα φιλίας αλλά μόνο με τις σοσιαλιστικές χώρες).

Αυτό όμως που θα πρέπει να σημειώσουμε είναι η εντυπωσιακή πραγματικά υποδοχή που επεφύλαξε η βουλγαρική ηγεσία στον κ. Σαρτζετάκη και ειδικά ο Τοντόρ Ζίδκωφ ο οποίος ήλθε από τη Σόφια στη Βάρνα ειδικά για να τον αποχαιρετίσει. Κι αυτό ασχέτως εάν υπήρχαν παράπονα από Βούλγαρους ιθύνοντες, για επιμέρους ζητήματα της επίσημης επίσκεψης, και πέραν από τις ερωτήσεις του προέδρου. Καταρχήν για τα μέλη που επέλεξε ο κ. Σαρτζετάκης να επισκεφθεί. Γιατί το πρόγραμμα δεν το έφτιαξαν οι Βούλγαροι όπως ειπώθηκε. Ήταν έργο του κ. Σαρτζετάκη.

Αλλά και για την αποστολή του στο μοναστήρι της Ρίλας ότι «ο Χριστιανισμός και ιδιαίτερα η Ορθοδοξία συμβάλλουν στην ανύψωση και στη συνεννόηση των λαών». Υποθαμίζοντας, εμμέσως πλην σαφώς, την «πολιτική βούληση» ο κ. πρόεδρος πήρε πληρωμένη απάντηση την επομένη. Ενώ όλος ο βουλγαρικός τύπος (ως συνήθως) δημοσίευσε, πανομοιότυπος, το ρεπορτάζ του κρατικού πρακτορείου ΒΤΑ, η εφημερίδα του κόμματος «ΡΑΜΠΟΤΝΙΤΣΕΣΚΟ ΝΤΕΛΟ» με δικό της ρεπορτάζ, απάντησε: «Η πολιτική βούληση των λαών των δύο χωρών και της ηγεσίας τους, αποτελούν τη βάση για τη φιλία, τη συνεργασία και την ειρήνη».

Αλλά και η μεγάλη απλότητα κι ο αυθορμητισμός του Ζίδκωφ, που, πάντα με το χαμόγελο, ρωτούσε τους τεχνικούς της βουλγαρικής τηλεόρασης «πού πρέπει να σταθούμε», «ποιος πρέπει να μιλήσει πρώτος», την ώρα που δγήκαν για δηλώσεις, μαζί με τον κ. Σαρτζετάκη, νομίζω ότι έρχονται σε αντιδιαστολή μ' εκείνα τα τηλεγραφήματα της Προεδρίας, πριν

από την επίσκεψη, προς την ελληνική πρεσβεία της Σόφιας: «Πώς θα είναι ο πρόεδρος την ώρα της αντιφώνησης; Όρθιος ή καθιστός; Να λυθεί το ζήτημα!».

Βεβαίως όλ' αυτά είναι λεπτομέρειες που δεν έχουν να κάνουν με τη «μόστρα» της επίσκεψης που φάνηκε αρκετά ικανοποιητική, κι όσο για τ' αποτελέσματα ήταν «σημαντικά που θα φανούν γρήγορα».

«Πρεουστρόιστβο»

Όσον αφορά την ανασυγκρότηση, τη γνωστή μας περεστρόικα (ή πρεουστρόιστβο επί το βουλγαρικότερον), είναι και στη Βουλγαρία η πιο δημοφιλής λέξη.

Σύμφωνα με τις απόψεις μεσαίων κρατικών και κομματικών στελεχών της Βουλγαρίας, «η περεστρόικα ιδιαίτερα στην οικονομία προχωρεί και γρήγορα θ' αποδώσει καρπούς». Απεναντίας, σύμφωνα με απόψεις που εκφράζουν δυτικοί διπλωμάτες στη Βουλγαρική πρωτεύουσα, η ανασυγκρότηση του Γκορμπασώφ, αντιμετωπίστηκε στη βουλγαρία με καχυποψία αρχικά. Μάλιστα υποστηρίχθηκε ότι στη Βουλγαρία η περεστρόικα είχε αρχίσει... 30 χρόνια πριν (το 1957 με την άνοδο του Ζίδκωφ).

Γρήγορα όμως «ενέδωσε» και η Βουλγαρία στις προσπάθειες της ΕΣΣΔ προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης και της διαφάνειας και, στις αρχές του χρόνου, η εντολή δόθηκε από ψηλά: «Εμπρός για την πρεουστρόιστβο».

Αλλά εντελώς ξαφνικά, πάντα κατά τους δυτικούς παρατηρητές, στα μέσα του καλοκαιριού, πάλι από ψηλά, ήρθε μια νέα εντολή: «Προσγειωθείτε». Ήταν η φωνή της υψηλής κρατικής και κομματικής γραφειοκρατίας, που δεν μπορεί να συνηθίσει στην ιδέα ούτε μπορεί να συμφιλιωθεί με την προοπτική να χάσει και, πολύ περισσότερο, να παραχωρήσει τα δικαιώματα και την εξουσία της.

Ο ίδιος ο Ζίδκωφ, αναφέρεται, ότι είπε σε ομιλία του, λίγο πριν αναχωρήσει σ' ένα απ' τα τελευταία ταξίδια του στο εξωτερικό, πάντα χαριτολογώντας: «Εγώ σε λίγο απογειώνομαι, αλλά εσείς εδώ πρέπει να προσγειωθείτε».

Παρ' όλ' αυτά οι Βούλγαροι ιθύνοντες δίνουν στοιχεία όσον αφορά ειδικά τις αλλαγές στην οικονομία, οι οποίες συνί-

Δεν γνωρίζω αν και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στη γειτονική χώρα, περνώντας από μέρη που θύμιζαν λίγο Ελλάδα, στράφηκε νοερά προς τις παλιές... «μπάρουτοκαπνισμένες εποχές»... Ή αν σκέπτεται να προτείνει την... αναθεώρηση της συμφωνίας Καφαντάρη-Καλσώφ, με την οποία λύθηκαν τα μειονωτικά ζητήματα της Ελλάδας, το 1926. Ούτε εάν οι εξεζητημένες και παρωχημένες σήμερα ερωτήσεις προς τις ξεναγούς του ήσαν απόρροια των... «αναμνήσεων του δασκάλου του».

Ούτε καν εάν «το ενδιαφέρον του προέδρου εδράζεται σε ιστορικά στοιχεία και στο πολιτιστικό παρελθόν», όπως εναγωνίως θέλησε ν' αποδείξει και να... περάσει (χωρίς όμως ο ίδιος και να το πιστεύει) ο συνοδεύων τον αρχηγό του κράτους αναπληρωτής υπουργός μας των Εξωτερικών κ. Γιάννης Καψής.

Δεν γνωρίζω, επίσης, ούτε αν αυτές οι λεπτομέρειες της προεδρικής επίσκεψης ήταν δυνατόν να δημιουργήσουν «διπλωματικό επεισόδιο» το οποίο έπρεπε να

στανται γενικά: Στις αλλαγές στον προγραμματισμό της οικονομικής δραστηριότητας με την εισαγωγή νέου κανονισμού, στην αυτοδιεύθυνση κάθε αγροτικής κολλεκτίδας, στις ενώσεις και οικονομικούς συνεταιρισμούς νέου τύπου που δημιουργήθηκαν, στις ελεύθερες αδασμολότητες ζώνες που δημιουργούνται από αυτοδιαχειριζόμενους οικονομικούς οργανισμούς. Η όλη κατεύθυνση τείνει σε λιγότερο κρατικό έλεγχο και περισσότερο έλεγχο από τους ίδιους τους εργαζόμενους.

Ιδιαίτερη σημασία έχει εξάλλου η επιθυμία της Βουλγαρίας να υπογράψει συμφωνία με την ΕΟΚ, για την οποία ζήτησε την ελληνική συμπαράσταση.

★ ★ ★

Η βουλγαρική ηγεσία και στο κράτος και στο κόμμα, τέλος, παρά το συλλογικό της χαρακτήρα, αρχίζει και τελειώνει στον Τοντόρ Ζίβκωφ. Παρά τα 76 του χρόνια ο Βούλγαρος ηγέτης, διατηρώντας μια «νεανική σφριγηλότητα», έχει μια αφ' υψηλού εποπτεία στα πάντα, αλλά συγχρόνως έχει «αποκεντρώσει» τις αρμοδιότητες και μεγάλο μέρος της εξουσίας στους συνεργάτες του. Αλλά παρά το ότι όλοι όσους ρωτήσαμε δεν θέλανε ακόμα να αναλογισθούν «Βουλγαρία χωρίς Ζίβκωφ», θεωρούν ότι ο ίδιος ο ηγέτης επιμελώς προετοιμάζει τη διαδοχή του.

Δύο πρόσωπα επικεντρώνουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των παρατηρητών: ο Μίλκο Μπάλεφ, 63 χρονών, μέλος του Πολιτικού Γραφείου και μέλος της γραμματείας του κόμματος, στενός συνεργάτης και διευθυντής του γραφείου του Ζίβκωφ και ο Λουγκανώφ, νέο αστέρι, 50 χρόνων, αναπληρωματικό μέλος του Πολιτικού Γραφείου, αλλά ο άνθρωπος που κρατά στα χέρια του την οικονομία της Βουλγαρίας. Τεχνοκράτης, υπουργός στο νέο υπουργείο που δημιούργησε ο Ζίβκωφ «οικονομικού σχεδιασμού και διεύθυνσης», το οποίο ελέγχει όλους τους τομείς της παραγωγής (Αλλά για τη σημερινή και αυριανή βουλγαρική ηγεσία λεπτομέρειες σε επόμενο σημείωμα).

Η ΔΙΑΒΑΛΚΑΝΙΚΗ προχωρεί ή σκαλώνει;

Μια μόλις ημέρα πριν φτάσει στην Αθήνα ο Γιουγκοσλάβος υπουργός Εξωτερικών κ. Ντιζντάρεβιτς η Αλβανία υλοποίησε ένα από τα εν πολλοίς άγνωστα «ανταλλάγματα» για την άρση του εμπόλεμου από την Ελλάδα: Η Αλβανία του Ραμίζ Αλία δήλωσε ότι συμφωνεί να συμμετάσχει στη σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών των βαλκανικών χωρών, που σύμφωνα με την πρόταση Ντιζντάρεβιτς θα γίνει στο Βελιγράδι τον ερχόμενο Φεβρουάριο.

Για τους γνωρίζοντες τα διπλωματικά παρασκήνια η συμμετοχή της Αλβανίας στη «μίνι» διαβαλκανική συνάντηση κορυφής ήταν μια από τις προϋποθέσεις για την άρση του εμπόλεμου. Έτσι, η πρώτη έξοδος των διαδόχων του Χόντζα στον κόσμο θα γίνει στη γειτονία τους. Και ίσως να μην είναι τυχαίο ότι θα γίνει στο Βελιγράδι, με το οποίο τους χωρίζει το Κόσσοβο και η αλβανική μειονότητά του.

Στη διάσκεψη των υπουργών Εξωτερικών θα συζητηθούν τα γνωστά θέματα που ενώνουν και χωρίζουν τους Βαλκάνιους, όπως η αποπυρηνικοποιημένη ζώνη, τα χημικά όπλα, η οικονομική συνεργασία. Αλλά αυτό που, όπως λέγεται, περιμένει ο κ. Παπανδρέου από τη συνάντηση αυτή, είναι μια απόφαση για τη σύγκληση μιας «μάξι» συνόδου κορυφής με τη συμμετοχή των αρχηγών των βαλκανικών κρατών, στην οποία ο σημερινός πρωθυπουργός της Ελλάδας φιλοδοξεί να ηγηθεί. Ήδη, ο κ. Παπανδρέου έχει εξασφαλίσει τη σύμφωνη γνώμη των κ.κ. Ζίβκωφ και Τσαουσέσκου και, όπως φαίνεται, η μόνη χώρα που διαφωνεί με τη συνάντηση των αρχηγών για την ώρα είναι η Τουρκία. Η Άγκυρα διαφωνούσε και με τη σύνοδο των υπουργών Εξωτερικών, αλλά πείστηκε, τελικά, μετά την επίσκεψη του Βαχίτ Χα-

λέφογλου στο Βελιγράδι, το περασμένο καλοκαίρι.

Όμως τα πυρηνικά και τα χημικά όπλα είναι τα μικρότερης σημασίας προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως Βαλκάνιοι. Άλλωστε, η παραμονή ή η απομάκρυνσή τους δεν εξαρτάται μόνον από τη βούληση των Βαλκάνιων αρχηγών. Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν αυτήν τη στιγμή τα Βαλκάνια είναι το μειονωτικό και οι «άξονες» που έχουν συγκροτηθεί με αφορμή τις μειονωτικές διεκδικήσεις: Η Γιουγκοσλαβία θέτει – με τον ένα ή τον άλλο τρόπο – θέμα «Μακεδονίας» προς την Ελλάδα και τη Βουλγαρία και βρίσκει σύμμαχό της την Τουρκία που θέτει θέμα «μουσουλμανικής μειονότητας» προς τη Βουλγαρία και την Ελλάδα. Η Αλβανία θέτει ζήτημα «αλθανοφώνων» προς τη Γιουγκοσλαβία και η «δεξιά» Ελλάδα θέτει προς την Αλβανία. Η ίδια η Γιουγκοσλαβία τέλος κινδυνεύει να διαλυθεί στα εξων συντεθεί, σε Σέρβους, Κροάτες και άλλους.

Ίσως, ο όρος «Βαλκάνια, η πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης» να μην έχει βγει ακόμα από το χρονοντούλαπο της ιστορίας, όμως υπάρχουν πολλοί που επιμένουν ότι τα ισχύοντα σήμερα σύνορα στην περιοχή είναι «τεχνητά» και υπάρχουν και κάποιοι χώροι που επί αιώνες ήταν «ενιαίοι», αλλά σήμερα δεν είναι, όπως «ο ελληνοτουρκικός χώρος» κ.α. Και υπάρχουν ακόμα – σε χειμέρια νάρκη, αλλά πάντα ζωντανές – οι απόψεις εκείνες που μιλούν για «αντιπαράθεση ανατολής-δύσης» και όχι «βορρά-νότου» ή «καπιταλισμού-σοσιαλισμού». Όνειρα θερνίνης νυκτός και φαντασιώσεις αθεράπευτων νοσταλγών του Δραγούμη, θα πείτε. Ίσως, όμως, και να μην είναι ακριβώς έτσι.

BBC ENGLISH VIDEO COURSES

ΣΕΙΡΕΣ για: αρχαρίους προχωρημένους, ειδικά θέματα

ΝΕΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

“MUZZY IN CONDOLAND”

Για παιδιά 5-9 ετών Μαθαίνουν Αγγλικά διασκεδάζοντας — Μόνιμη έκθεση — Τηλ. 36.45.608

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

ΟΔΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 11
τηλ. 36.23.673

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ & ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΠΙΣΗΣ: BBC ENGLISH COURSES Σ' όλο τον κόσμο η επιτυχία του BBC στη διδασκαλία Αγγλικών είναι αναγνωρισμένη

BBC ENGLISH COURSES HELLAS

ΑΜΕΡΙΚΗΣ 9 - ΑΘΗΝΑ 106 72

BBC ENGLISH AUDIO COURSES

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ
“FINANCIAL ENGLISH”

Ειδικό Επιστήμονες ετοίμασαν αυτή τη σειρά με τη συνεργασία του περιοδικού “ECONOMIST”. Ένα βιβλίο και δύο κασσέτες, εξηγούν την Οικονομική Ορολογία με ζωντανά παραδείγματα.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ:

Όταν ο στρατός προβάλλεται ως η μόνη λύση

της Ειρήνης Καρανασοπούλου

Επτά χρόνια μετά το θάνατο του στρατάρχη Τίτο η Γιουγκοσλαβία σπαράσσεται από μια κρίση τέτοια που να μην αποκλείεται η προοπτική της διάλυσης εις τα εξών συνετέθη, του ίδιου του κράτους. Κρίση που οφείλεται στην αναζωπύρωση των εθνικιστικών αντιθέσεων αλλά και κρίση οικονομική, όπου τα δυο επίπεδα, το εθνικιστικό και το οικονομικό, άπτονται μεταξύ τους. Μέσα στο σκηνικό αυτό ο στρατός προβάλλει ως ο μόνος θεσμός που διατηρεί την ψυχραιμία του. Το αποτέλεσμα είναι να θεωρείται από μερικούς ως η μόνη λύση για να κρατηθεί ενωμένο το κράτος του Τίτο.

Στο προσκήνιο της επικαιρότητας η γειτονική χώρα ήρθε πρόσφατα με το σκάνδαλο «Αγκροκομέρτς». Στην Ελλάδα μάλιστα προβλήθηκε δεόντως επειδή συνέπεσε χρονικά με την περίφημη δίκη της ΑΓΡΕΞ στο Λονδίνο —η λειτουργία της ταύτισης, αυτό το εξιλεωτικό «δεν είμαστε οι μόνοι...» Το σκάνδαλο της «Αγκροκομέρτς», όμως, είναι μόνο μία λεπτομέρεια —ενδεικτική βέβαια— της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η οικονομία της χώρας.

Στη Γιουγκοσλαβία υπάρχουν καθοριστικές οικονομικές και κοινωνικές διαφορές μεταξύ Βορρά και Νότου. Ο πρώτος είναι πιο πλούσιος και αναπτυσσόμενος, ενώ ο δεύτερος πιο φτωχός και αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς.

Το συνολικό πορτρέτο της Γιουγκοσλαβικής οικονομίας δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικό. Ο πληθωρισμός έχει ξεπεράσει κατά πολύ το 100%, η ανεργία φθάνει το 17% του ενεργού πληθυσμού και το 50% σε ορισμένες περιοχές του Νότου. Όμως, το μεγαλύτερο πρόβλημα της οικονομίας είναι το τεράστιο εξωτερικό χρέος, που ξεπερνά τα 20 δισεκατομμύρια δολάρια, από τα οποία το 70% χρωστά σε ξένες τράπεζες. Αυτές τις μέρες η Γιουγκοσλαβία προσφεύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και στα μέσα Οκτωβρίου θα ζητήσει και πάλι νέο διακανονισμό από τους ξένους δανειστές της —που δε θα είναι φυσικά χωρίς ανταλλάγματα, όπως και οι προηγούμενοι.

Παράλληλα τον τελευταίο καιρό έχουν πυκνώσει οι απεργίες ενάντια στην κυβερνητική πολιτική της λιτότητας —μία πολιτική υπαγορευμένη κι αυτή από τους δανειστές— που συνεπάγεται φυσικά καθήλωση των μισθών και αυξήσεις στα αγαθά πρώτης ανάγκης.

Την άνευ προηγουμένου οικονομική κρίση έρχεται να εντείνει η αναζωπύρωση των εθνικιστικών αντιθέσεων, που σοβούσαν από το 1981, όταν ο στρατός είχε επέμβει στο Κοσσυφοπέδιο προκειμένου να καταστείλει τις εθνικιστικές συγκρούσεις.

Στις 3 Σεπτεμβρίου στο Παρασίν της Σερβίας, ένας νεοσύλλεκτος αλβανόφωνος από την επαρχία του Κόσοβο, σκότωσε

Ο υπουργός Άμυνας ναύαρχος Μπράνκο Μαρούλα: οι προειδοποιήσεις του ελήφθησαν υπόψη...

τέσσερις στρατιώτες που κοιμόντουσαν, τραυμάτισε άλλους έξι και στη συνέχεια αυτοκτόνησε. Μόλις έγινε γνωστή η εθνικότητα του νεοσύλλεκτου τα μαγαζιά των αλβανόφωνων της Σερβίας υπέστησαν επιθέσεις από εξαγριωμένους εθνικιστές Σέρβους.

Οι εθνικιστικές διαμάχες μεταφέρθηκαν και στο κόμμα. Στη συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής της Ένωσης Κομμουνιστών Σερβίας οι λεγόμενοι «συναινετικοί», που θα μπορούσε κανείς να πει ότι συνεχίζουν τη γραμμή του Τίτο —με την έννοια ότι είναι υπέρ της αντιμετώπισης τόσο του Αλβανικού όσο και του Σέρβικου εθνικισμού— ηττήθηκαν από τους «σκληρούς», τους υπερασπιστές δηλαδή της υπόθεσης των Σέρβων στο Κοσσυφοπέδιο. Η ήττα αυτή εντοπίζεται στο γεγονός ότι ο **Ντράγκο Παύλοβιτς**, υπερασπιστής της συναινετικής διαδικασίας και προστατευόμενος του γιγάντη των συναινετικών, του **Ιβάν Στάμπολιτς**, προέδρου της Σερβίας, διαγράφηκε από το κόμμα με προτροπή του κατεχού «σκληρού», του **Σλομπονάν Μιλόσεβιτς**, επικεφαλής της ΚΕ της Ένωσης Κομμουνιστών Σερβίας. Το κόμμα, λοιπόν, που ο στρατάρχης Τίτο είχε επιδιώξει να είναι όσο το δυνατόν πιο μακριά από τις εθνικιστικές διαμάχες, σπαράσσεται αυτή τη στιγμή. Σημειωτέον ότι το φαινόμενο της διαγραφής δεν είναι καθόλου συχνό στους κομμουνιστές της Γιουγκοσλαβίας.

Όλα αυτά κάθε άλλο παρά ενθουσίασαν τους επικεφαλής του στρατού, του μόνου στην ουσία οργανισμού της χώρας που περιλαμβάνει όλες τις εθνότητες, παρ' όλο που διοικείται κατά κύριο λόγο από Σέρβους.

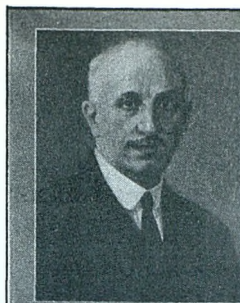
Ο ναύαρχος **Μπράνκο Μαρούλα**, υπουργός Άμυνας, δήλωσε στις 23 Σεπτεμβρίου ότι η χώρα έχει φθάσει σε ένα σημείο όπου απειλείται το κοινωνικό της σύστημα κι ότι το κόμμα αγνοείται όλο και περισσότερο. Η

έμμεση πλην σαφής κριτική του κόμματος από τον Μαρούλα έγινε πολύ πιο έντονη λίγο αργότερα, όταν ο στρατηγός **Γκεόργκιε Τζοβίσιτς**, επικεφαλής της οργάνωσης του κόμματος στο στρατό, δήλωσε ότι το κόμμα απέτυχε στο να δώσει καθαρές απαντήσεις στα προβλήματα της Γιουγκοσλαβίας.

Σε αυτήν την τόσο φανερά εξωστρεφή συμπεριφορά των στρατιωτικών έρχεται να προστεθεί παλαιότερη παραδοχή του πρωθυπουργού **Μπράνκο Μικουλιτς** ότι αν οξυνθεί η κατάσταση στο Κοσσυφοπέδιο ενδέχεται να επέμβει ο στρατός.

Όμως υπάρχουν κι αυτοί που ισχυρίζονται —όπως η Σλοβενική *"Nova Revija"*— ότι άνθρωποι του στρατού σχεδιάζουν πραξικόπημα. Και επίσης αυτοί που υποστηρίζουν ότι η μόνη λύση για να διασωθεί η ενότητα της Γιουγκοσλαβίας είναι ο στρατός. Γεγονός είναι ότι όσο ζούσε ο στρατάρχης Τίτο οι εθνικιστικές εξάρσεις ήταν ασήμαντες. Όμως και η οικονομία της χώρας, στη δεκαετία του '70 κυρίως, ήταν σε αρκετά καλή κατάσταση.

Σήμερα, οι εθνικές διαιρέσεις και διαμάχες, τα σκάνδαλα που επιδεινώνουν την κρίσιμη οικονομική κατάσταση και οι απειλές επέμβασης του στρατού δίνουν τον τόνο μιας χωρίς προηγούμενο κρίσης, της πιο σύνθετης και δύσκολης από τότε που πέθανε ο «στρατάρχης». Ο Τίτο ήταν όχι μόνο ο ιδρυτής αλλά και ο «συντονιστής» του γιουγκοσλαβικού συστήματος μέχρι τον θάνατό του. Από τότε καμιά προσωπικότητα του σημερινού πολιτικού κόσμου της χώρας δεν μπόρεσε να αναλάβει αυτόν τον ρόλο, κάτι που αναμφισβήτητα έχει να κάνει με την κρίση που μαινεται. Και φοβόμαστε ότι αν το κόμμα δεν πάρει τα πάνω του τότε η μόνη λύση που θα επιβληθεί πριν την εφαρμογή των έξωθεν σεναρίων για την «διαχείριση» των κρίσεων θα είναι ο στρατός, ο μόνος «γνήσιος» συνεχιστής, άλλωστε, της «τιτοϊκής» παράδοσης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεσμοί, Ιδεολογία
και Πολιτική
στο Μεσοπόλεμο

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:
Θεσμοί, ιδεολογία
και πολιτική στο Μεσοπόλε-
μο

ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
- Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
- Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
- ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
- Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
- Η. ΗΛΙΟΥ
- Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
- Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
- Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
- Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ
- Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
- Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
- ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
- Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
- ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

Κείμενα:
• Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
• Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
• Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
• ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
• Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
• Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
• Η. ΗΛΙΟΥ
• Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
• Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
• Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
• Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ
• Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
• Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
• Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
• Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
• ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
• ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
• Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
• ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
• ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΕΚΔΟΣΤΕΛΕΙΟΥ

Αλέξ. Τζένου, αεροπαγίτη ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ μέσα από το δίκαιο και τη γλώσσα

Στο βιβλίο αυτό, μέσα από εξαντλητικές γλωσσικές αναλύσεις, που γίνονται στα πλαίσια των Ινδοευρωπαϊκών γλωσσών, αναδεικνύεται η γένεση, η δομή και η λειτουργία της σκέψης και της γλώσσας. Μέσα από αυτό και από προσεγγίσεις σπουδαιών φαινομένων του πολιτισμού, ερευνάται και αναδεικνύεται η πυρηνική έννοια της αναγνώρισης, που διέπει όλα τα ανθρώπινα. Τελικά τίθεται και παίρνει μια απάντηση το συνολικό ανθρωπολογικό ερώτημα. σελ. 142, 600 δρχ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ τροχαλία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα — Τηλ.: 36 46 426

ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ:
Γαλλική Λογοτεχνία
Αφίσα γαλλική

Πλάκα • Βύρωνος 9 — τηλ. 32.22.394

Τώρα —
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ
φθηνά ΠΟΛΥ φθηνά βιβλία

Εγκυκλοπαιδείες μισοτιμής
Ευκολίες πληρωμής

ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ — ΓΙΑ ΤΟ ΦΘΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 92. ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΤΗΛ. 4112258

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Οικονομική πολιτική και Αριστερά

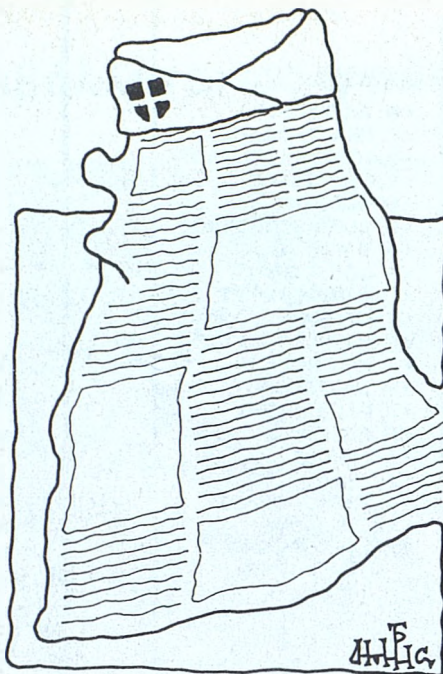
- Η. Ιωακείμωγλου: Πέρα από την οικονομική πολιτική
- Χ. Θεοχαράς: Οικονομική κρίση και αριστεροί οικονομολόγοι
- Φ. Φατούρος: Το εργατικό κίνημα απέναντι στην κρίση
- Α. Ταρπάκος: «Αναπτυξιακός εκσυγχρονισμός» και Αριστερά
- Λ. Αλτουσέρ: Σημείωση σχετικά με τους Ιδεολογικούς Μηχανισμούς του κράτους
- Σ. Δρόσος και Β. Χωραφάς: Η έννοια της κρίσης πριν τη συγκρότηση της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας
- Γ. Σταμάτης: Όχι μόνο για τους φιλισταίους...
- Α. Ταρπάκος: Το εργατικό κίνημα στις Κατασκευές
- Χ. Βερναρδάκης και Γ. Μαυρής: Τα κοινωνικά μπλοκ στη σύγχρονη ελληνική ιστορία
- Χ. Τυροβούζης: Το ΕΑΜ ως κοινωνικός και εξουσιαστικός συνασπισμός

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 21

«Κατά μόνας...»

του Ν. Πηλειορίτη

Πριν λίγα χρόνια ακόμη όποιος ήθελε να πάρει την πολιτική εξουσία σε μια χώρα δεν είχε παρά να αποκτήσει τον έλεγχο του στρατού και της αστυνομίας. Σήμερα μόνο στις υπανάπτυκτες χώρες οι φασίστες στρατηγοί, για να κάνουν πραξικόπημα, χρησιμοποιούν ακόμη τα τανκς. Αρκεί να φτάσει μια χώρα ένα σημαντικό επίπεδο εκβιομηχάνισης για να αλλάξει τελείως η κατάσταση: την επομένη της πτώσης του Χρουστσόφ οι διευθυντές της Πράβδα, της Ισβέστια και των προγραμμάτων ραδιοφώνων και τηλεόρασης αντικαταστάθηκαν. Καμιά κίνηση στο στρατό. Σήμερα μια χώρα ανήκει σε αυτόν που ελέγχει τα μέσα ενημέρωσης. Ουμπέρτο Έκο: «Η σημειολογία στην καθημερινή ζωή»

Η μετάθεση του πλοίαρχου Α. Ναξάκη από τη διοίκηση του Κέντρου Εκπαίδευσης Παλάσκας (ΚΕΠΑΛ) στο ΓΕΝ, στον προθάλαμο της αποστρατείας, έκλεισε και τυπικά τον πρώτο κύκλο του θέματος εφημερίδες στο στρατό.

Η στρατιωτική ηγεσία του υπουργείου Εθνικής Άμυνας επέβαλε την άποψή της στον ταλαντευόμενο (!) υπουργό πνίγοντας εν τη γεννέσει την πρωτοβουλία του διοικητή που επέτρεψε να πουλιούνται στο Κ.Ψ.Μ. της μονάδας όλες ανεξαιρέτως οι ημερήσιες αθηναϊκές εφημερίδες. Η «άνοιξη της πληροφόρησης» κράτησε μόνο 48 ώρες. Με εντολή του ΓΕΝ απαγορεύτηκε η συνέχιση της πρωτοβουλίας και ζητήθηκε από τους δικαστικούς του ναυτικού να συνταχθεί αμέσως νομική έκθεση που να τεκμηριώνει την απαγόρευση. Η επίσημη άποψη του ΥΕΘΑ που εκφράστηκε τόσο από τον αντιπρόεδρο και υπουργό Εθνικής Αμύνης κ. Γ. Χαράλαμποπουλο όσο και από τον ΑΓΕΝ αντιναύαρχο Λ. Βασιλικόπουλο προς τους στρατιωτικούς συντάκτες όχι μόνο δεν πείθει αλλά και εκθέτει τόσο την κυβέρνηση όσο και τους ίδιους προσωπικά που υπέφεραν σε πολύ δύσκολους καιρούς μαχόμενοι για τη δημοκρατία, για την ελεύθερη έκφραση και την πληροφόρηση.

Δύο ήταν τα βασικά επιχειρήματα που σταμάτησαν την ελεύθερη αγορά, διακίνηση και ανάγνωση των εντύπων στο ΚΕΠΑΛ: ότι «υπάρχει κίνδυνος να τσακωθούν οι ναύτες μεταξύ τους για πολιτικούς λόγους» κι ότι αντιδρούν οι στρατιωτικοί αφού είναι γνωστό ότι στο στρατό η κατοχή εφημερίδας τιμωρείται πολλές φορές ακόμη και με φυλάκιση ενώ στο ναυτικό υπάρχει σχετική ανδχή...

Είναι σίγουρα εξοργιστικό από την ίδια κυβέρνηση που καθιέρωσε την ψήφο στα 18, να εμφανίζονται οι στρατεύσιμοι πολιτικά και κοινωνικά ανώριμοι για να διαβάσουν πολιτική εφημερίδα χωρίς να τσακώνονται μεταξύ τους, ενώ είναι αρκετά ώριμοι να πολεμήσουν και να πεθάνουν στο Αιγαίο ή στην Κύπρο. Είναι εξίσου εξοργιστικό και παράλογο να πουλιούνται οι εφημερίδες στα θέρετρα των αξιωματικών μόνο για τους βαθμοφόρους και ταυτόχρονα να απαγορεύονται για τους στρατεύσιμους που ζουν και εργάζονται στον ίδιο χώρο. Οι

αξιωματικοί δηλαδή είναι πιο ώριμοι ή μήπως δεν έχουν λόγο να τσακωθούν μεταξύ τους για πολιτικούς λόγους μια και η πολιτική τους τοποθέτηση και ομοιογενής είναι και δεδομένη; Ας σημειώσουμε ότι στις δύο ημέρες που διακινήθηκαν ελεύθερα οι εφημερίδες στο ΚΕΠΑΛ δεν υπήρξε κανένα επεισόδιο ανάμεσα σε 1700 περίπου άτομα παρά μόνο μια διαμαρτυρία αξιωματικού γιατί δεν βρήκε την «ΕΣΤΙΑ» ανάμεσα στις άλλες εφημερίδες στο ΚΨΜ.

Όσον αφορά το άλλο επιχείρημα, της αντίδρασης των στρατιωτικών του ΓΕΣ, είναι σίγουρα ανησυχητικό, 13 χρόνια μετά την πτώση της χούντας να δέχεται η πολιτική ηγεσία του ΥΕΘΑ τέτοιου τύπου πιέσεις. Πιέσεις που εξουδετέρωσαν και έναν άλλο ανήσυχο αξιωματικό, τον υποστράτηγο Σπυριδώνη, διοικητή σήμερα της 18ης μεραρχίας στην Αλεξανδρούπολη και τον απομόνωσαν μπλοκάροντας ανάλογες πρωτοβουλίες. Στην ασθενή όμως μνήμη του υπουργού και του ΑΓΕΝ θα θυμίσουμε ότι τέτοιου είδους πιέσεις είναι αποτέλεσμα της αδύναμης αντίδρασής τους όταν σοβαρότερες διαμαρτυρίες αξιωματικών εκφράζονταν με πιο δυναμικό τρόπο. Όταν παραμονές των εκλογών του '85 αξιωματικοί του ναυτικού έφτιαχναν λίστες προγράφων για την «Κυριακή της νίκης» που περιελάμβαναν τόσο τον σημερινό ΑΓΕΝ, τότε ναύαρχο ΔΝΕ, όσο και τον κ. Ναξάκη.

Τι θα είχε συμβεί εκείνο το βράδυ αν είχε κερδίσει η ΝΔ τις εκλογές είναι εύκολο να φανταστούμε. Το ΑΝΤΙ (τχ. 239) είχε αποκαλύψει το παρασκήνιο του λεγόμενου «κινήματος του ναυτικού της ΝΔ» και είχε έγκαιρα επισημάνει τις ευθύνες της πολιτικής ηγεσίας του ΥΕΘΑ. Οι πιέσεις μάλιστα θα εξακολουθούσαν και θα αυξανόταν στο βαθμό που γίνονται τέτοιες ανεπιτρεπτες υποχωρήσεις όπως στο θέμα των εφημερίδων ή στο υπό ψήφιση στρατολογικό νομοσχέδιο, λίγο πριν αρχίσουν οι κρίσεις στα τρία όπλα κι ενώ έχουν αρχίσει οι ζυμώσεις για αλλαγές στις ηγεσίες τους. Αν πριν ένα χρόνο με βέτο της ΝΔ παρέμεινε και προήχθη ο Β' υπαρχηγός ΓΕΕΘΑ αντιναύαρχος Γ. Σιδερής, στις φετινές κρίσεις τι πρέπει να περιμένουμε;

Οι ρωγμές ανάμεσα στη στρατιωτική και πολιτική ηγεσία του ΥΕΘΑ δεν φαίνονται μόνο από τα παραπάνω περιστατικά. Σύμ-

φωνα με πληροφορίες του ΑΝΤΙ η πολιτική ηγεσία του ΥΕΘΑ ήταν ενήμερη για την πρωτοβουλία του πλοίαρχου Ναξάκη σε αντίθεση με το γραφείο του ΑΓΕΝ. Ειπώθηκε δε χαρακτηριστικά στον κ. Ναξάκη: «Προχώρα με τις εφημερίδες. Αν δεν αντιδράσουν ο δεξιός τύπος και η ΝΔ θα σε καλύψουμε: αν υπάρξουν αντιδράσεις θα φας το κεφάλι σου».

Παρ' όλο το γεγονός ότι σύσσωμος ο τύπος δέχθηκε πολύ θετικά την ενέργεια αυτήν παρ' όλο που από τη ΝΔ υπήρξε σιωπή κι όχι αντίδραση, παρ' όλο που οι πολιτικές νεολαίες με πρώτη μάλιστα τη Ν.ΠΑΣΟΚ στήριξαν αυτή την πρωτοβουλία, η δε «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» υπερασπίστηκε το συνταγματικό δικαίωμα της ελεύθερης πληροφόρησης και τάχτηκε υπέρ του μέτρου (!!), παρ' όλα αυτά το ΥΕΘΑ σταμάτησε το πείραμα του Παλάσκα. Η μοναδική αντίδραση υπήρξε από την «Ελεύθερο Τύπο» μια εβδομάδα μετά, πράγμα που μάλλον τιμά τη πρωτοβουλία αυτή παρά τη βίγει.

Είναι πλέον φανερό ότι ο υπουργός πιέστηκε από το στρατιωτικό κατεστημένο και ενέδωσε στις πιέσεις αυτές. 13 χρόνια πριν από το 2000 και 5 μόλις χρόνια πριν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, στον αιώνα της πληροφορικής και της πληροφόρησης, η πολιτική ηγεσία στέκει αδύναμη μπροστά στους στρατιωτικούς να επιβάλει τη θέλησή της σε ένα ζήτημα ουσιαστικό μεν —σημαντικό σαν μέτρο που προωθεί τον εκδημοκρατισμό στις Ένοπλες Δυνάμεις— συμβολικό δε για το τέλος μιας εποχής. Σήμερα που η πληροφόρηση περνάει μέσα από τόσο πολλά και διαφορετικά κανάλια, με διάφορες μορφές και αποχρώσεις και εισβάλλει παντού, αποκλείεται η πιο πολιτική έκφρασή της στο συμβολικό επίπεδο, όχι όμως και η μοναδική από άποψη ουσίας. Σήμερα που οι στρατεύσιμοι δέχονται τα μηνύματα της κρατικής ΕΡΤ —και αύριο της δορυφορικής τηλεόρασης— σήμερα που οι δημοτικοί ραδιοσταθμοί είναι μια πραγματικότητα, σήμερα που το βίντεο και ο κινηματογράφος υπάρχουν στις περισσότερες μονάδες και προβάλλονται έργα όπως το «Ζ», «Ο άνθρωπος με το γαρύφαλλο», σήμερα δεν επιτρέπεται να διαβάσουν οι φαντάροι εφημερίδες μέσα στο στρατόπεδο!!!

Ίσως αυτό να συμβαίνει γιατί η εφημερίδα είναι κατοχυρωμένη στη συνείδησή μας σαν σύμβολο, ο φορέας της πολιτικής εξουσίας που συνυπαρχει μαζί με τον στρατεύσιμο, σε έναν χώρο που η πολιτική εξουσία δεν έχει θέση. Η εφημερίδα που με τον τίτλο της χρωματίζει, διαφοροποιεί και διασπά το ομοιόμορφο και ομοιόχρωμο του στρατού είναι συμβολισμός της διατήρησης και κατά τη διάρκεια της θητείας των όποιων ιδιαίτερων και ξεχωριστών ατομικών απόψεων του κάθε στρατεύσιμου σε αντίθεση με ένα κλίμα ισοπέδωσης της προσωπικότητας και της ιδιαιτερότητας που επιβάλλει η νοοτροπία των στρατιωτικών ιδυνόντων. Γι' αυτό και η πληροφόρηση από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης (ΤV και ραδιόφωνο) όπως και τα μαθητικά που δέχονται οι στρατεύσιμοι συλλογικά, (διαλέξεις, κινηματογράφος, βίντεο, κλπ.) είναι ανεκτή, ενώ η εφημερίδα όχι. Η επιλογή της εφημερίδας είναι πράξη ατομική και συνειδητή. Η εφημερίδα αυτή καθ' αυτή είναι εισβολή σε ένα χώρο που δεν της ανήκει. Σε ένα χώρο που ήταν και παραμένει στεγανό στη πολιτική εξουσία, σε ένα χώρο που παραμένει «συμπαγής μηχανισμός, ο πιο απυρόβλητος από τις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες, ο «Μέγας Σιωπηλός» του παρασκηνίου...» (ΑΝΤΙ τεύχος 180, Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ, Στρατός και Δημοκρατία).

Δεν υπάρχει χώρος για τους αντιρρησίες συνείδησης;

του Μ. Βέργη

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ του Μιχάλη Μαραγκάκη —πρώτου αντιρρησία συνείδησης στη χώρα μας— σε 4 χρόνια φυλακή από το Διοικητικό Στρατοδικείο Καβάλας στις 13 Οκτωβρίου χαρακτηρίστηκε σχεδόν από όλους σαν έκφραση μιας γενικότερης στάσης που αναμένεται να κρατήσει η κυβέρνηση για το θέμα των αντιρρησιών συνείδησης στο μέλλον.

ΑΝ ΚΑΙ ΜΙΑ καταδικαστική απόφαση ήταν αναμενόμενη, η ποινή προκάλεσε αίσθηση ακόμα και σε όσους περίμεναν την ίδια ή κάποια αντίστοιχη. Το μέγεθος της ποινής δεν είναι όμως το μόνο που προκάλεσε διαμαρτυρίες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Η μέχρι τώρα στάση της κυβέρνησης στο θέμα των αντιρρησιών συνείδησης αλλά και των προβλημάτων εκδημοκρατισμού στο στρατό έχει προκαλέσει βαθύτατες ανησυχίες. Όμως είναι υποχρεωμένη πλέον, ύστερα από την εξέλιξη της δικής Μαραγκάκη, να αντιμετωπίσει ευθέως το θέμα. Επιπλέον θα πρέπει να αιτιολογήσει τη στάση της για μια σειρά εκκρεμής ζητήματα πολιτικής στο στρατό, τα οποία έλυνε είτε με μικρορρυθμίσεις, είτε προτάσσοντας το γνωστό τροπάρι περί «αλλαγών», είτε αφήνοντάς τα για το μέλλον προβάλλοντας εθνικούς ή άλλους λόγους.

Η ΕΛΛΕΙΨΗ νομοθεσίας για το θέμα των αντιρρησιών συνείδησης ήδη έχει προκαλέσει αντιδράσεις και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Σύμφωνα με εκτιμήσεις η βαριά καταδίκη του Μ. Μαραγκάκη εξέφραζε τις αντιδράσεις των στρατιωτικών για τυχόν ρυθμίσεις στο θέμα των αντιρρησιών συνείδησης, οι οποίες θα εναρμονίζουν την ελληνική νομοθεσία με την ισχύουσα στις χώρες-μέλη της ΕΟΚ. Στις χώρες αυτές υπάρχουν ρυθμίσεις που κατοχυρώνουν το καθεστώς της κοινωνικής ή εναλλακτικής θητείας. Την αναγκαιότητα αυτή είχαν υποστηρίξει και οι σύνεδροι της 6ης συνδιάσκεψης της ECCO στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 1984 («ΑΝΤΙ» τχ. 272).

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ όμως που ακολούθησε η κυβέρνηση και ακολουθεί και τώρα στηρίζεται στην ποινικοποίηση (αντιρρησίες για θρησκευτικούς λόγους) για την οποία προτάθηκε με σκοπό να αντιμετωπίσει προβλήματά της. Και αυτό γιατί δεν ανταποκρίνεται σε σημερινές κοινωνικές ανάγκες, ούτε μπορεί να στηρίξει μια μακροπρόθεσμη πολιτική. Η επιμονή της κυβέρνησης στο ίδιο νομοθετικό καθεστώς —ας σημειωθεί ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα που δεν αναγνωρίζει τους αντιρρησίες συνείδησης επειδή «είναι η μόνη χώρα που δέχεται πιέσεις από γείτονες»— μπορεί να εξυπηρετεί τη διατήρηση των «λεπτών ισορροπιών» στο εσωτερικό των Ενόπλων Δυνάμεων, αδύνατο όμως να διαμορφώσει ένα βιώσιμο και αποτελεσματικό πλαίσιο πολιτικής αντιμετώπισης των προβλημάτων που υπάρχουν σήμερα και όσων θα υπάρξουν στο μέλλον.

ΣΤΗ ΔΙΚΗ του Μ. Μαραγκάκη οι συνήγοροι υπεράσπισης (Μιχαλόπουλος - Νέστωρ - Ορφανουδάκης) και οι μάρτυρες υπεράσπισης αναφέρθηκαν, ανάμεσα στα άλλα, στις αντιφάσεις της ελληνικής νομοθεσίας σε σχέση με την ευρωπαϊκή και στα νομικά προβλήματα που υπάρχουν. Όμως πέραν αυτών προβάλλει το πολιτικό πρόβλημα. Ήδη στην έκθεση της «Διεθνούς Αμνηστίας» για το 1987 η Ελλάδα αναφέρεται στις χώρες που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα έχοντας 234 «κρατούμενους συνείδησης». Το Διεθνές Γραφείο Ειρήνης από την πλευρά του, σε ψήφισμά του προς τον πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου στις 19 Σεπτεμβρίου κατά την ετήσια σύνοδό του στο Μάλμε της Σουηδίας ζητά τη ρύθμιση του δικαιώματος στην άρνηση στράτευσης σύμφωνα με το ψήφισμα Ματσίοκι (Φεβρουάριος 1983) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την προσφορά μιας κοινωνικής θητείας για αντιρρησίες ανεξάρτητη από το στρατό.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ δεν πήρε θέση μέχρι τώρα ούτε στο θέμα της εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με την ισχύουσα στην Ευρώπη, ούτε αν αναγνωρίζει τα δικαιώματα των αντιρρησιών συνεί-

ΣΕ 4 ΧΡΟΝΙΑ ΦΥΛΑΚΗ καταδίκασε το στρατοδικείο τον αντιρρησία συνείδησης Μιχάλη Μαραγκάκη γιατί θέλησε να υπηρετήσει την ειρήνη

Ελλάδα '87:

■ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑΠΟΝΤΑΙ
■ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΦΥΛΑΚΙΖΕΙ ΤΟΥΣ ΑΡΝΗΤΕΣ ΣΤΡΑΤΕΥΣΗΣ, ΑΝΤΙ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ όπως σε όλες τις χώρες της Ευρώπης
■ ΟΙ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΣΚΛΗΡΑΙΝΟΥΝ - Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Επιστολή για την αναγνώριση των αντιρρησιών και της κοινωνικής θητείας - Αδελφότητα Κίνηση Ειρήνης (ΙΑΚΕ) - Ε.ΚΟ.Ν. Ρίγας Φαρίος - Εναλλακτική Κίνηση Διαλογίων Αθηνών - Διαλογική Κίνηση Θεσσαλονίκης - ΚΚΕ ε.σ. Ανατολική Αριστερά - Ελληνική Αριστερά - Ε.Δ.Α. - Επικρατέστερη - Ενωτική Κίνηση Σοσιαλιστικών - Διαλογικών Κινήσεων Βόλου - Αρπίας - Σερρών - Εσθίας - Κιλκίς - Αγρινίου - Χανίων - Εναλλακτική Δράση Κοβάλας - Ομάδα Κοινωνικής Παρέμβασης Ηρακλείου - Αυτόνομη Δημοτική Κίνηση Κορυδαλλού - «Το κέρβισ» Περαναρίου - Αυτόνομη Αριστερά Πύργου - Χανίων - Διαλογική Ομάδα Γεωμυών - Αυτόνομη Ομάδα Σπουδαστών ΤΕΙ Αθηνών - Αρπίας

Περιοδικό ΑΡΝΟΥΜΑΙ - ΦΑΣΜΑ - ΚΑΠΠΑ - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ - ΡΗΜΗ - ΠΡΑΣΗ - ΜΕΙΟΝ Κίρκου - ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΑΣ Ιωαννίνων - ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΙ Θεσσαλονίκης - ΑΠΟΠΕΡΑ Χανίων - ΑΚΡΩΣΙΑ Χανίων - ΕΣΟΔΟ - ΡΟΜΑΝΤΙΚΟ ΜΟΝΟΜΑΧΟ Ηρακλείου Κρήτης - ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΕΚΚΛΗΣΙΑΚΗ Θεσσαλονίκης - Δε φάνηκε η Κοινωνική Θητεία (Ι.Σ.Ι.) - Κίνηση για την υπεράσπιση των Κοινωνικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων

δησης, πώς σκέφτεται να αντιμετωπίσει τη δυνατότητα της κοινωνικής θητείας. Αντί αυτών διατηρεί σε ισχύ το Ν.Δ. του 1974 με βάση το οποίο η χώρα είναι ακόμη σε «καθεστώς γενικής επιστράτευσης» και με βάση αυτό αντιμετωπίζεται από το πιο απλό στρατολογικό θέμα μέχρι και ευρύτερα ζητήματα που αναδεικνύονται από μια άλλη, εντελώς διαφορετική από εκείνη του '74, πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ισορροπιών απέναντι σε «κόντρες» που γίνονται για ρυθμίσεις που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν ή να αντιμετωπισθούν, στο μόνο που καταλήγει είναι στην ισχύ και την κυριαρχία αντιλήψεων των πλέον συντηρητικών απόψεων και εκείνων των δυνάμεων που επιθυμούν τη διατήρηση των στεγανών και της επικράτησης της αριστοκρατικής λογικής στις Ένοπλες Δυνάμεις. Δυστυχώς η πολιτική αυτή είναι εκείνη που μεταθέτει για το μέλλον τον εκδημοκρατισμό του στρατού. Και η κυριαρχία της δεν δημιουργεί καμιά προϋπόθεση για όσα και η ίδια η κυβέρνηση έλεγε για το στρατό και τη θέση του σε μια σύγχρονη κοινωνία.

Η ΔΙΚΗ και η βαριά καταδίκη του Μιχάλη Μαραγκάκη από αυτή την πλευρά επιβεβαιώνεται την κυριαρχία αντιλήψεων που κάθε άλλο παρά στηρίζουν απόψεις για δημιουργία πλαισίου και πολιτικής εκδημοκρατισμού. Είναι, από αυτή την άποψη, γεγονός ιδιαίτερα ανησυχητικό για τους νέους και τους πολίτες που αγωνίζονται και ελπίζουν σε μια κοινωνία αντάξια των ονείρων και του κόσμου που θέλουν να δημιουργήσουν.

ΑΝ ΚΑΙ ΔΕΝ είναι για πολλούς εποχές για γαρύφαλλα στις κάνες των τουφεκίων, μπορούμε τουλάχιστον να δημιουργήσουμε κάποιο χώρο για όσους «αρνούνται»...

Ελευθερία στα ερτζιανά

Η Θεσσαλονίκη είναι ένα περίεργο υβρίδιο στον εθνικό κορμό: με τις καχεξίες και τις ανάσες της επαρχιακής πόλης, την ασφυξία και τις διαφυγές της συν-πρωτεύουσας. Η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της είναι αποτυπωμένη και παρατηρήσιμη σε όλες τις εκφάνσεις της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής των κατοίκων της. Απ' αυτό το πλέγμα χαρακτηριστικών δεν μπορεί να ξεφύγει και η λειτουργία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, και ειδικότερα της Ραδιοφωνίας.

Οι κρατικοί σταθμοί στη συμπρωτεύουσα δεν υπήρξαν ποτέ τίποτα περισσότερο από «αναμεταδότες» των αθηναϊκών προγραμμάτων. Ολιγάριθμες και ισχνές οι τοπικές παραγωγές, παντελής σχεδόν η έλλειψη ζωντανών εκπομπών.

Ο δημοτικός σταθμός που στήθηκε τελευταία, μόνο κατ' όνομα υπήρξε εναλλακτικός, μια και ο κ. Κούβελας δεν δείχνει να ενδιαφέρεται για τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας ούτε έχει επιλέξει να ικανοποιήσει τις προσωπικές πολιτικές του φιλοδοξίες μέσω της αναδάθμισης της Ραδιοφωνίας της συμπρωτεύουσας. Η ίδρυση του «FM 100» δεν είναι παρά κακή απομίμηση των πειραματισμών των ομογαλάκτων του στην Αθήνα και τον Πειραιά.

Όμως, αυτή ακριβώς η πραγματικότητα που εξέθρεψε τον «επαρχιωτικό μυωπισμό» των παραρτημάτων της κεντρικής αλλά και της τοπικής Αρχής, επέτρεψε στους ραδιοερασιτέχνες της πόλης ν' ανθίσουν. Αν και «ερτζιανά παράσιτα», δεν διώκονταν συστηματικά, καθώς το μένος του Τμήματος Προστα-

σίας Πολιτεύματος εξαντλούνταν στους Αθηναίους συναδέλφους τους.

Αυτό που εκπλήσσει δεν είναι τόσο ο αριθμός των «πειρατικών» σταθμών της Θεσσαλονίκης, όσο η ποιότητά τους. Μερικές συλλογικές προσπάθειες, όπως το «Ράδιο-Θεσσαλονίκη» στους 98 μεγακύκλους (με τη μεγαλύτερη ακροατικότητα από όλους τους σταθμούς, κρατικούς και μη), ο «Μουσικός Διάυλος» (με το πληρέστερο πρόγραμμα), το «Πανόραμα», κ.α, ήταν οι αποδείξεις του τι προκύπτει όταν η νεανική ευαισθησία συναντηθεί με τον επαγγελματισμό.

Μόνο μέσα σ' αυτό το πλαίσιο αποκτά την πραγματική της διάσταση η σύλληψη των υπευθύνων του «Ράδιο-Θεσσαλονίκη», τη Δευτέρα 19/10, σε ώρα εκπομπής, ως αποκορύφωμα μιας σειράς διώξεων που εγκαινιάστηκε τις τελευταίες δυο εβδομάδες.

Αλήθεια, πώς θα καταφέρει η κυβέρνηση να εξηγήσει τον εκπληκτικό παραλογισμό, να εξαπολύει δηλαδή τα ραδιοφωνιόμετρα της Ασφάλειας εναντίον ραδιοερασιτεχνών, λίγο πριν από την ψήφιση από τη Βουλή του νομοσχεδίου της για την ελεύθερη ραδιοφωνία;

Πριν ενάμιση χρόνο περίπου, στη συζήτηση του ANTI στην Πάντειο για τον «Τύπο και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας», ο Ρ. Κούνδουρος παρατηρούσε: «... Αν υπάρξει ένας θα συλληφθεί και θα σταματήσει. Εάν υπάρξουν πολλοί, θα είναι κάπως δυσκολότερα. Εάν ακολουθηθεί και ένα προηγούμενο παράδειγμα του καναλιού 15, όπου μεγάλες επιτροπές από γνωστά ονόματα, παίρνουν την ευθύνη του σταθμού αυτού, δύσκολο να χάσουν 50 προσωπικότητες, καθηγητές και άλλους μέσα».

Και ο μεν κ. Κούνδουρος τη γλίτωσε. Στη Θεσσαλονίκη όμως αν και οι σταθμοί ήταν πολλοί και επιπλέον καλοί, συνέλαβαν τους συντελεστές του «Ράδιο-Θεσσαλονίκη»: γιατί ήταν προσωπικότητες, αλλά δεν ήταν καθηγητές, δεν ήταν δήμαρχοι, δεν ήταν μεγαλόσχημοι, δεν ήταν μεγαλο-επιχειρηματίες ή μεγαλο-εκδότες. Αντί για μεγάλες επιτροπές είχαν την υποστήριξη χιλίων και παραπάνω ακροατών τους. Η ένθερμη υποστήριξη τους συνέτεινε αποφασιστικά στην απελευθέρωση των υπευθύνων του σταθμού και στον ορισμό τακτικής δικαιοσύνης.

Όμως, πέρα από το υλικό κόστος (κατασχέσεις μηχανημάτων, δίσκων, κ.α.) – καθόλου αμελητέο – το πρόβλημα παραμένει: Από δω και στο εξής στη Θεσσαλονίκη, όταν ξυρίζονται οι άντρες το πρωί, όταν μαγειρεύουν οι γυναίκες, όταν οδηγούν οι ταξιτζήδες, όταν ξενυχτάνε διαβάζοντας οι φοιτητές και ψάχνουν στα FM για συντροφιά, θα βρίσκουν μόνο τον πληκτικό σταθμό του κ. Κούβελα και, λίγο παραδίπλα, στους 98 μεγακύκλους, τη σιγή των ερτζιανών.

E.K.

Σημειωματάριο με ειδήσεις...

Μπήκαμε για τα καλά στον Οκτώβριο και, όπως είναι φυσικό, οι «εκδηλώσεις πέφτουν σαν χαλάζι». Πάρτε ανάσα, και... ξεκινάμε. Και όποιος αντέξει!

- Τα μορφωτικά Ινστιτούτα των ευρωπαϊκών χωρών στην Αθήνα μας έδωσαν μια γεύση των πρωτοβουλιών που θα πάρουν αυτή τη χρονιά. Στο Γαλλικό Ινστιτούτο συνεχίζεται μέχρι τις 30 Οκτωβρίου Φεστιβάλ VIDEO σε δύο ζώνες προβολών 9.30-1.30 το πρωί και 5-8 το απόγευμα. Από τις εκδηλώσεις του Ιταλικού Ινστιτούτου ξεχωρίζει η έκθεση «Μουράνο. Ιστορία και Τέχνη του γυαλιού» στην εθνική

Πινακοθήκη, που θα παραμείνει ανοιχτή ως τις 8 Νοεμβρίου. Τα 120 αντικείμενα που εκτίθενται αποτελούν αντιπροσωπευτικά δείγματα της τέχνης του γυαλιού από το 15ο αιώνα ως τις μέρες μας, και για την παρουσίασή τους συνεργάστηκαν το Δημοτικό Μουσείο της Βενετίας και η Εθνική Πινακοθήκη. Μια ενδιαφέρουσα έκθεση φωτογραφίας του Βολς, που συγκαταλέγεται μεταξύ των ιδρυτών του Action Painting, παρουσιάζει το Ινστιτούτο Γκαίτε από τη Δευτέρα 26/10 ως την Παρασκευή 13/11. Στο κτίριο του Βρετανικού Συμβουλίου μπορείτε να γνωρίσετε τη δουλειά του Νίκολας Μουρ, που παρουσιάζεται από τις 17/10 ως τις 6/11. Η έκθεση περιλαμβάνει τέμπρες, υδατογραφίες και σχέδια με κεντρικό θέμα τον

άνθρωπο στο φυσικό του περιβάλλον.

- Συνεχίζονται οι προβολές ταινιών του Τζων Χιούστον με πρωταγωνιστή τον Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ, που οργανώνει η Ελληνοαμερικανική Ένωση (Μασσαλίας 22) για τον εορτασμό των 30 χρόνων από την ίδρυσή της. Οι θαυμαστές του ανεπανάληπτου κινηματογραφικού διδύμου προλαβαίνουν να δουν τη «Βασίλισσα της Αφρικής» (26/10) και τη λιγότερο γνωστή «Ανταρσία του Κήνη» (27/10).
- Στο πλαίσιο της πολιτιστικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Γιουγκοσλαβίας λειτουργεί από τις 19 του μήνα μέχρι και τις 30/11 έκθεση «Σύγχρονης Γιουγκοσλαβικής Τέχνης» στην Εθνική Πινακοθήκη.
- Από τα σημαντικότερα καλλιτεχνικά γεγονότα της

χρονιάς είναι η έκθεση 170 σχεδίων του ποιητή και δραματουργού Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα στην Εθνική Πινακοθήκη που δυστυχώς τελειώνει την Κυριακή 25 του μηνός. Συγχαρητήρια στην Εμπορική Τράπεζα που πήρε την πρωτοβουλία να φέρει την έκθεση και στην Αθήνα μετά την παρουσίασή της στο Μοντεβίντεο και πριν ταξιδέψει στο Μεξικό.

- Πλήθος όμως και οι ατομικές και ομαδικές εκθέσεις Ελλήνων εικαστικών στις αθηναϊκές γκαλερί. Μόλις και μετά βίας προλαβαίνετε την παρουσίαση της εικαστικής δουλειάς του Κορνήλιου Γραμμένου και την έκθεση ζωγραφικής της Ουρανίας Βολανάκη στον «Εύμαρο», καθώς και της Χαράς Παρθένου στη «Γκαλερί Ζαλοκώστα 7», που λήγουν

Παρασκευή και ...23. Διαθέτετε μια μέρα επιπλέον για να επισκεφθείτε την έκθεση «Προτάσεις εικαστικής συνεργασίας» των Χ. Αντωνόπουλου, Α. Αντωνόπουλου, Χ. Θεοφίλη στην αίθουσα «Το Τρίτο Μάτι». Μέχρι τις 30 Οκτωβρίου —ουφ!— παρουσιάζονται εκ παραλλήλου έργα του Τάκη Σιδέρη και λάδια της Στέλλας Ανδρουλιδάκη στη γκαλερί «Ωρα». Μην ξεχάσετε την έκθεση Φώτη Κόντογλου στην «Γκαλερί 3» που διαρκεί ως τις 17 Νοεμβρίου.

● Στη συμπρωτεύουσα από τις υποτονικές εκδηλώσεις των βυζαντινότροπων ΚΒ' Δημητρίων, ξεχωρίζει η αναδρομική έκθεση 70 περίπου χαρακτηριστικών του Τάσου στο Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο. Θεσσαλονικείς, μην τη χάσετε!

● Εικαστικό δίπτυχο με θέμα «Τέχνη και Περιβάλλον» παρουσιάζει η γκαλερί «Αριάδνη». Συμμετέχουν οι Δ. Γουναρίδης, Χ. Καρράς, Γ. Μιγάδης, Γ. Μιχαηλίδης, Α. Μπαχαρίν, Η. Πασσίσης, Χ. Σαρακατσιάνος, Μαριάννα Στραπατσάκη, Α. Τσιριγκούλης.

● Την Κυριακή 25/10 στις 6.30 μ.μ. γίνεται στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως (Μακρυγιάννη 2-4) εκδήλωση στη μνήμη του θηρόποντα των αρχαιολογικών επιστημών Στέφανου Κουμανούδη. Οργανωτές η Ελληνική Επιγραφική Εταιρεία και η Α' Εφορεία Αρχαιοτήτων. Μεταξύ των εισηγητών ο Έκτωρ Κακναβάτος, η Αθηνά Καλογεροπούλου, ο Αγ. Ματθαίου, ο Χ. Κριτζάς κ.ά.

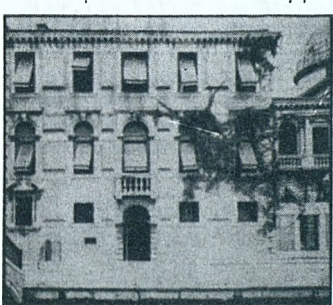
● Το Ίδρυμα Μεσογειακών Σπουδών εγκαινιάσε τις φετινές του εκδηλώσεις με διεθνές επιστημονικό συμπόσιο για «Το

Σουηδικό Μοντέλο» (14-15/10). Έπεται συνέχεια...

● Άρχισε την Τετάρτη στο Β' Πρόγραμμα του ραδιοφώνου ο τρίτος κύκλος της εκπομπής της Χριστίνας Τσεκούρα και του Θάνου Φουριώτη «Πάμε σινεμά... δίχως κόπια και γαλιά». Όπως πάντα με πολλές συνεντεύξεις, ντοκουμέντα, ειδήσεις, πληροφορίες και καλή μουσική.

● Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ» το βιβλίο «Αρχιτεκτονικά τοπία», με σχέδια του ζωγράφου Αλέκου Φασιανού και του αρχιτέκτονα Κυριάκου Κρόκου.

● Αποκλειστική είδηση: ο Μανούσος Φάσσης ζει! Αν δεν το πιστεύετε, διαβάστε το 2ο τεύχος του θεσσαλονικιώτικου περιοδικού «Παρατηρητής» που είναι αφιερωμένο στον ποιητή Μ. Αναγνωστάκη.

● Και κάτι δικό μας. Ο έκπαλσι συνεργάτης μας και φίλος Αλέξανδρος Ξύδης, που ποτέ βέβαια δεν εγκατέλειπε το «Αντί» θα ενημερώνει τακτικά την εικαστική στήλη μας.

...και χωρίς ειδήσεις

Προχθές συνάντησα τον παλιό φίλο και συνάδελφο Ντίνο Θ. που μου θύμισε μια ιστορία που νομίζω ότι είναι πολύ επίκαιρη. Είχαμε βρεθεί, φθινόπωρο του '57 στη Σκύρο για μελέτη και μείναμε στο σπίτι της κυρα-Ανεζίνας. Ευγενική αυτή, νοικοκυρεμένο και καθαρό το σπίτι της. Άσπρα, καθαρά σεντόνια προσόψια και κάθε πρωί καφεδάκι και σπιτικό γλυκό του κουταλιού. Καταλαβαίνετε: νησιά στο Αιγαίο τη δεκαετία του '50. Με κάτι τέτοια μας πήρε στο λαϊκό του και ο Ελύτης. Η ιστορία όμως είναι αλλού.

Μας είπαν τότε πως πριν από τρία χρόνια, είχε πέσει μεγάλο κακό στο νησί με τον κυρ-

Διονύση τον Αλεξαντρινό και με τη λίρα τη χρυσή. Αξίζει να ξαναθυμηθούμε την ιστορία.

Ένα πρωινό, καταφθάνει στη Χώρα —την Άνω Σκύρο— ένας καλοντυμένος και κυρίως με κοστούμι και γραβάτα, πάρα πολύ ευγενικός. Ζήτησε κάπου να μείνει κάπου καθαρά και ήσυχα. Του υπέδειξαν τότε το σπίτι της κυρα-Ανεζίνας. Τον καλοδέχτηκε, συμφώνησαν την τιμή και, ο καλός σου, ξετόρτισε για την πλατεία. Πήγε στον κουρέα να ξυριστεί. Τον κουρέα, που, όπως παντού κουρείς και κομμωτές, διακρίνεται για τη φλυαρία του. Φλυαρία που για την περίπτωση —ήταν απαραίτητη. Πάνω στις σαπουνάδες και τις κόντρες, ο κουρέας έμαθε τα καθέκαστα. Ο κύριος ήταν από την Αλεξάνδρεια, και είχε φτάσει στον Πειραιά πριν λίγες μέρες περιμένοντας το έμβασμα της κληρονομιάς του θείου που είχε πεθάνει στη μακρινή Αίγυπτο. Βαρέθηκε όμως και κάποιο φίλο του συνέστησαν το πιο ωραίο νησάκι της πατρίδας —μητέρας Ελλάδας, τη Σκύρο. Αποφάσισε κι αυτός να μετακομίσει, για όσες μέρες θα έκανε να φτάσει η ειδοποίηση από το δικηγόρο και να επιστρέψει μετά στην Αθήνα για την παραλαβή της πλούσιας κληρονομιάς. Και από ό,τι κατάλαβε, έτσι όπως τον συνεπήρε η Σκύρος από την πρώτη στιγμή, μάλλον θα ξαναγύριζε και μάλιστα θα αγοράζε και κάποιο κτήμα για να μείνει τον πιο πολύ καιρό εδώ, μακριά από τη φασαρία της Αθήνας. Με τούτα και με τα άλλα και τις σαπουνάδες και τις πολλές κόντρες, πέρασε η ώρα και καθώς ο κουρέας τον βούρτσισε, έβγαλε από την τσέπη του να πληρώσει με μια ολοστρόγγυλη, γυαλιστερή, χρυσή λίρα.

—Δεν έχω ψιλά δυστυχώς, είπε. Δώσε μου τα ρέστα...

—Μα τι λέτε! Πού να βρεθούν τόσα ρέστα. Δεν πειράζει. Μιαν άλλη μέρα με πληρώνετε κύριέ μου...

Ήρθε και η ώρα του φαγητού. Υπήρχε τότε στη Σκύρο το περίφημο εστιατόριο του Εδουάρδου.

Η σκηνή με τη χρυσή λίρα επαναλήφθηκε και εδώ την ώρα της πληρωμής, μετά το ντερίλικομα του κυρ-Διονύση.

Όλη η Σκύρος είχε μάθει τα καθέκαστα και όλοι έδωσαν πίστωση στον ξένο. Όχι βέβαια ακριβώς πίστωση γιατί οι αγαθοί νησιώτες θεωρούσαν τιμή τους ότι ένας τόσο απλοχέρης και ευγενικός κύριος τιμήσει το νησί τους και μάλιστα πρόκειται να εγκατασταθεί μόνιμος εκεί.

Όλοι έτρεχαν να τον καλοκαρδίσουν και να τον περιποιηθούν. Και η χρυσή λίρα κάθε τόσο έβγαине από την

τσέπη, τόσο, όσο για να θαμπώσει τους αγαθούς νησιώτες.

Πέρασαν καμιά δεκαπενταριά μέρες και κάποτε στο ταχυδρομείο φθάνει το τηλεγράφημα: «Ελθέ αμέσως εις Αθήνας προς παραλαβήν κληρονομίας θείου σου».

Ο κυρ-Διονύσης ετοιμάζεται, λέει πως το μήνυμα είναι ξαφνικό και βιαστικό και πως σε δυο μέρες επιστρέφει πίσω.

—Κυρά-Ανεζίνα μην νοικιάσεις πουθενά το δωμάτιό μου. Μεθαύριο επιστρέφω.

Πέρασαν μέρες πολλές. Άρχισαν να τρώνε οι ψύλλοι τους Σκυριανούς. Και άρχισαν να μετρούν, πόσα τους χρωστά ο κυρ-Διονύσης ο Αλεξαντρινός: ο κουρέας, ο Εδουάρδος, ο καφετζής, ο ψαράς, η κυρά-Ανεζίνα. Μόνο ο επίτροπος της εκκλησίας είχε γλιτώσει.

Ο κυρ-Διονύσης δεν ξαναφάνηκε. Όμως και σήμερα αν ρωτήσετε για την ιστορία αυτή, νομίζω πως θα τη θυμούνται ακόμα στη Σκύρο. Δεν έχω παραλλάξει ούτε μια λεπτομέρεια στην αφήγησή μου.

Θυμήθηκα τις μέρες αυτές την πολύ διδακτική ιστορία με τον απατεώνα κυρ-Διονύση, ύστερα από τα καμώματα του Κοσκωτά. Μια λίρα είχε κι αυτός και την έπαιζε στα μάτια της Ελλάδας ολάνθερης και κατάφερε να ξεγελάσει συνειδήσεις τόσων και τόσων ανθρώπων που όμως —όπως και οι Σκυριανοί— λογαριάζονται για έξυπνοι άνθρωποι.

Τώρα τι μπορεί να καταλογίσει κανείς στους αγαθούς, αφελείς νησιώτες της δεκαετίας του '50; Τη χρονιά που πέρασε από τη Σκύρο ο απατεώνας εκείνος πρέπει να γεννήθηκε ο Γιώργος Κοσκωτάς. Ήταν στα 1954.

Την ιστορία αυτή αφιερώνω εξαιρετικά στην κυρία Ε.Β., στους Μ.Π., Ν.Ν., Γ.Μ., Γ.Π., Θ.Κ. και στις λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις της «Γραμμής Α.Ε.».

Και όποιος αμφιβάλει για τα αρχικά του ονόματος του μπορεί να τηλεφωνήσει στα γραφεία του περιοδικού μας.

Για την αντιγραφή, υπογράφη και γω με τα δικά μου αρχικά:

Χ.Γ.Π.

Ένας ...ερωδιός δεν φέρνει την άνοιξη

του Ηλία Κανέλλη

Αποθάρρυνση. Αυτή θα μπορούσε να είναι η λέξη που συνοψίζει μια καλόπιστη προσπάθεια εκτίμησης του φετινού 28ου φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου το οποίο ολοκληρώθηκε την Κυριακή 11 Οκτωβρίου. Σε αυτό το συμπέρασμα θα μπορούσε να οδηγηθεί κανείς κρίνοντας το επίπεδο των ταινιών που παρουσιάστηκαν, ενώ τις δυσάρεστες σκέψεις δεν θα ήταν δυνατόν να παρηγορήσει με κανέναν τρόπο η ποιότητα (;) των διαδικασιών και των εκδηλώσεων που πλαισιώναν το διαγωνιστικό υστό του φεστιβάλ.

Η εκδήλωση άρχισε με το βάρος ενός σοβαρού αποπήματος: η επιτροπή πρόκρισης των ταινιών απέκλεισε ως απαράδεκτη κινηματογραφικά την ταινία του Σταύρου Τονέ «Ένας ερωδιός για τη Γερμανία» (την πιο ενδιαφέρουσα ίσως δουλειά του φεστιβάλ) εξορίζοντάς την στο πληροφοριακό τμήμα, ενώ η οργανωτική επιτροπή ολοκλήρωσε το κλίμα απομόνωσης για τις ταινίες που κρίθηκαν κινηματογραφικά αδύνατες στέλλοντάς τις να προβληθούν σε ώρα που η προβολή τους συνέπιπτε με προβολή του επίσημου προγράμματος σε κινηματογράφο αρκετά μακριά από το χώρο των επίσημων προβολών, που πολλοί δεν γνώριζαν πού βρισκόταν.

Κώστα Βρεττάκου: «Τα παιδιά της Χελιδόνας». Μαίρη Χρονοπούλου

Το βάρος όμως της απογοήτευσης φέρουν κύρια οι ταινίες. Όλες όσες διαγωνίσθηκαν (εκτός από μια) ήταν συμπαράγωγες του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (Ε.Κ.Κ.) και ό,τι τις χαρακτήριζε ήταν οι έμμενες ιδέες των δημιουργών τους, οι ατέλειες στο να συγκροτηθεί πειστικά ο φιλικός κόσμος τους, οι αφηγηματικές ανεπάρκειες. Οι ταινίες σε γενικές γραμμές ήταν τόσο αδιάφορες, ώστε να τροφοδοτήσουν ένα αρνητικό κλίμα από τη μεριά τμήματος του κοινού εναντίον του ΕΚΚ, που δικαιολόγησε τη λογοκριτικού τύπου παρέμβαση μέσω στημένων γιούχα του β' εξώστη, πρακτική απαράδεκτη, που συνοδευόταν από τη θλιβερή επιχειρηματολογία ότι «διαμαρτύρεται ο κόσμος για τα λεφτά του λαού που πάνε χαμένα».

* * *

Η αναφορά μας, πάντως, στις ταινίες του φεστιβάλ θα είναι αναγκαστικά συνοπτική (λόγω χώρου). Πρέπει πάντως να αναγνωρίζουμε ότι η εικόνα που έχει δοθεί από τον καθημερινό τύπο ίσως είναι αισιόδοξη εικόνα, στοιχειοθετήθηκε όμως με μεγάλη αυθαιρεσία. Προβλήθηκαν οι ταινίες:

ΤΕΡΙΠΕΜ του Απόστολου Δοξιάδη. Ηθικολόγα ματιά που προπαγανδίζει τη δυναμική του θαύματος στην ορθόδοξη εκκλησία. Η πολυδιάσπαση της αφήγησης σε ένα πλήθος ηθογραφικού χαρακτήρα επεισοδίων αδυνατίζει κινηματογραφικά την, ούτως ή άλλως, «στρατευμένη» εκδοχή του σκηνοθέτη.

ΚΛΙΟΙΟΣ του Κώστα Κουτσομύτη. Συμβατικό πολιτικό θρίλερ από το δημιουργό του «Άγνωστου Πολέμου» που αναφέρεται στο χρονικό μιας αεροπειρατίας στη διάρκεια του εμφύλιου. Στη λογική της συνταγής οι έξι αεροπειρατές αποτελούν φιγούρες καλών αριστέρων ιδεολογών χωρίς κανένα σχεδόν χαρακτηριστικό στοιχείο.

ΔΟΞΟΜΠΟΥΣ του Φώτου Λαμπρινού. Φιλόδοξη προσπάθεια να προσεγγισθούν οι οικονομικές σχέσεις μιας βυζαντινής επαρχίας. Στη ματιά βαρύνει η ιδεολογική φόρτιση, παραγνωρίζεται η μυστικιστική πλευρά του Βυζαντίου, ενώ οι ερμηνείες των ηθοποιών, τα καθραρίσματα, οι ρυθμοί και κάποιες ποιητικίζουσες αυθαιρεσίες πείθουν ότι πρόκειται για ένα πρωτόλειο. Παρεπιπτόντως ο τίτλος της ταινίας αυτής έγινε, η χαρακτηριστικότερη επιφώνηση του φεστιβάλ.

ΚΑΙ ΔΥΟ ΑΥΓΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ του Άρη Φωτιάδη. Κωμωδία που προσπαθεί να γίνει ελκυστική χάρη σε πραγματικά τρελά γκαγκ, ωστόσο εγκλωβίζεται και παραμένει μια πληκτική μπαλαφόρα.

ΑΡΧΑΙΓΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ του Νίκου Βεργίτη. Η έμπρακτη απόδειξη της αποτυχίας του ανέλεγκτου γιγαντισμού. Μια ιλουστράσιον παραγωγή από έναν ικανό επαγγελματία, όπου οι ήρωες του φιλμ σκιαμαχούν. Ο φετιχισμός και η εκζητήση υπνομεύουν την αληθοφάνεια της ταινίας που εγκλείεται σε επιδείξιμες επιδεξιότητες χωρίς αντίκρισμα.

Οι καθαροί, οι φατσούλες και τα καθάρματα ή και να πεθάνουν οι κακομούτσουνοι

● Και με αφορμή τη νοοτροπία οργανωτών και «υπευθύνων» αναγνώστης μας διαπιστώνει:

Βρισκόμαστε στη Θήβα, αρκετούς αιώνες πριν. Η πόλη είναι ταραγμένη. Οι καρποί στους αγρούς καταστρέφονται, τα ζώα ψοφάνε, οι άνθρωποι πεθαίνουν. Τι συμβαίνει; Ο Οιδίπους Τύραννος, ο βασιλιάς, στέλνει τον Κρέοντα στο μαντείο του Απόλλωνα να μάθει τι προκαλεί την καταστροφή και τι πρέπει να γίνει. Ο Θεός αποφαίνεται: Μίασμα καταστρέφει την πόλη. Ο δολοφόνος του Λαΐου πρέπει να βρεθεί και να τιμωρηθεί για να επέλθει η *κάθαρση*. Ο Οιδίποδας ρωτάει: Ποίω καθαρώ; δηλαδή με ποιο τρόπο; Και ο Κρέοντας απαντάει: Άνδρηλατούντας ή φόνω πάλιν φόνον λύνοντας, δηλαδή εξορίζοντας, διώχνοντας μακριά από την πόλη τον άνδρα (το δολοφόνο, το μίασμα) ή με φόνω ξεπλένοντας το φόνον.

Βρισκόμαστε στη Θεσ/νίκη, Ο-

κτώβριος '87, φεστιβάλ κινηματογράφου, Κυριακή, ημέρα απονομής των βραβείων.

Επεισόδιο πρώτο: Μια λιτή τοιχοκολλημένη ανακοίνωση πληροφορεί —ή μάλλον «ξεκαθαρίζει» την κατάσταση. «Εισιτήρια δεν διατίθενται. Η είσοδος μόνο με προσκλήσεις». Η πόλη ταραίζεται. Τι συμβαίνει; Πού πήγαν οι παλιότερες δηλώσεις περί «διαίτερης φροντίδας για τον περιορισμό των προσκλήσεων και τη διάθεση όσο το δυνατόν περισσότερων εισιτηρίων για το κινηματογράφοφιλο κοινό;» Οι αρχιερείς του Μαντείου του Φεστιβάλ δεν απαντούν. Τα πράγματα βοούν: Η τελετή της απονομής θα μεταδοθεί από την Τ.Β. εν πάση επισημότητι άρα, η αίθουσα πρέπει να παραμείνει «καθαρή» από τα μιάσματα που θα ιεροσυλήσουν ενδεχομένως κρίζοντας ως απαίσιος οίονω και χαλώντας τη βιτρίνα του μαγαζιού. Ποίω καθαρώ; Άνδρηλατούντας. (Ευτυχώς που βρισκόμαστε στο

1987 μ.Χ. και εν πλήρη δημοκρατία, ευτυχώς που Οιδίποδες Τύραννοι δεν υπάρχουν πια κι έτσι αποκλείστηκε η δεύτερη λύση «φόνω πάλιν φόνον λύνοντας». Δικαίωμα εισόδου στο ιερό έχουν μόνον οι «καθαροί», οι μημένοι, οι ευπρεπώς ενδεδυμένοι, οι φατσούλες δηλαδή. Αυτοί που δεν θα μιάνουν, δεν θα εκτραπούν, αυτοί που στο σόου της απονομής θα παίζουν το καλλιεργημένο και ώριμο κοινό διευκολύνοντας τη δουλειά του σκηνοθέτη της Τ.Β. Η αποδοκιμασία έγινε —στα λόγια— δεκτή, εκτός Κυριακών όμως και εορτών. Καθαριότης λοιπόν και έλεγχος της αίθουσας. Κάτι όμως δεν πήγαινε καλά. Οι καθαροί και μημένοι, ως τέτοιοι, είναι λίγοι. Η πλειατία είναι αραιοκατοικημένη και οι εξώστες μένουν άδειοι. Το σκηνικό «χάνει». Τι, άδεια καθίσματα θα δειξουμε; Και η αντιπολίτευση; Οι δημοκρατικές διαδικασίες; Ξαφνικά εμφανίστηκαν έξω από το κτίριο διάφο-

ροι «καλοί» και «φιλολαϊκοί» που επιλέγοντας —όσο ήταν δυνατόν— μοίραζαν «κρυφά» προσκλησεις —κι είχαν πάκα ολόκληρα! Έτσι εξασφαλίστηκε, όπως όπω, και η καθαρότητα και το άλας ολίγων γιουχαίστων προς δόξαν της πολυφωνίας και της δημοκρατίας (πού 'σαι Περγάκη με τα ωραία σου!) Τελικά βέβαια χρειάστηκαν και πάλι διάφοροι σκηνοβητικοί «χειρισμοί» για να βγει «καθαρή» η εκπομπή (π.χ. ομιλία κριτικού κινηματογράφου «συμπωματικά» την ώρα κάποιων αποδοκιμασιών κ.λπ.). Η προσπάθεια όμως μετράει.

Μακράν εμού ο φόγος ότι τάσσομαι ανεπιφυλάκτως υπέρ των γενικών γιουχαϊζόντων. Σαφώς και μου τη σπάνε και αντιστέκομαι σ' όσους ανεγκέφαλους πάνε μόνο για να αποδοκιμάσουν. Αλλά πόσοι είναι αυτοί, ποιοι τους δημιουργήσαν και ποιοι τους συντηρούν; Αυτό σηκώνει συζήτηση μεγάλη που σχετίζεται μ' όλο το θε-

Σταύρου Τορνέ: «Ένας ερωδός για τη Γερμανία». Μάριος Καραμάνης

120 ΝΤΕΣΙΜΠΕΛ του Βασίλη Βαφέα. Ο σκηνοθέτης συνεχίζει να βλέπει αποστασιοποιημένα τον κόσμο γύρω του. Επειδή όμως δεν υπάρχει κέντρο στο οποίο να στηριχθεί η σύνθεση του φιλικού οικοδομήματος επικρατεί η φλύαρη περιγραφή των αδιέξοδων σχέσεων διαφόρων μικροστών ενώ —για πρώτη φορά ίσως έτσι εξώφθαλμο στον Βαφέα— οι χώροι δεν είναι λειτουργικοί και οι χρόνοι είναι χαλαροί.

ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΠΟΛΗ του Τάκη Παπαγιαννίδη. Όταν οι παλιοί αριστοί βιώνουν τραυματικά το οιδιπόδειο, την κρίση των αξιών, την αδυναμία επικοινωνίας και την ήττα εκχωρούνται άνευ όρων στην αφέλεια και τη σύγχυση.

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΑΝΟΙΓΕΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΛΕΙΔΙ του Βασίλη Μπουτσούρη. Παραμύθι με μήνυμα που ισορροπεί ανάμεσα στο γραφικό και στο φολκλόρ, εκχωρείται δε εντελώς όταν προσφέρεται στο ελληνικό κοινό ντουμπλαρισμένο στα αγγλικά.

ΑΠΟΥΣΙΕΣ του Γιώργου Κατακουζηνού. Ταίνια εποχής που κινηματογραφικά θυμίζει Αϊβορυ, η υπόθεσή του οδηγεί κατευθείαν στις «Τρεις αδελφές» του Τσέχωφ κι οι αρχικές του προθέσεις

συμπλέκονται με την επιθυμία του σκηνοθέτη να προκαλέσει το κοινό του.

ΠΡΩΙΝΗ ΠΕΡΙΠΟΛΟΣ του Νίκου Νικολαΐδη. Απόπειρα αμερικανικών προδιαγραφών κινηματογράφου. Ο σκηνοθέτης, πιστός στο κλειστοφοβικό κινηματογραφικό τοπίο που συνθέτει συνήθως, κάνει μια ταινία φαντασίας για ένα κατεστραμμένο μέλλον, πέφτει όμως θύμα της επιδεξιότητάς του μια που η φλυαρία εξαιτίας του «τεντώματος» των διαρκιών οδηγεί στην αδιαφορία, ενώ η κινηματογραφοφιλία έτσι όπως παρουσιάζεται μάλλον ως φετιχισμός βιώνεται.

ΟΝΕΙΡΟ ΑΡΙΣΤΕΡΗΣ ΝΥΧΤΑΣ των Ντίνου Κατσουρίδη - Νίκου Καλογερόπουλου. Προσπάθεια για εκμείωση κωμικών ευρημάτων από τις υπερβολές της στράτευσης σε αριστεριστική πολιτική ομάδα. Η κοινοτοπία συναγωνίζεται την κακογουστιά ενώ οι δύο σκηνοθέτες ερίζουν για την πατρότητα της ταινίας.

ΚΑΙΠΕΤΑΝ ΜΕΙΤΑΝΟΣ του Δήμου Θεού. Ένα τριπτυχο φίλμ που αναμετριέται με την αλήθεια της ιστορίας και την αληθοφάνεια των μύθων. Τα γλωσσολογικά κινητρά του ο Δήμος Θεός φαίνεται να τα γνωρίζει καλά, η κινηματο-

γράφησή του ωστόσο, άκαμπτη και ανέλικτη, κάνει την ταινία ασαφή και κουραστική.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ του Νίκου Περράκη. Μια ταινία που είναι καλός λαϊκός κινηματογράφος. Ο σκηνοθέτης κατορθώνοντας συνθήκες παραγωγής ιδανικές δομεί μια ταινία κλειστού χώρου που στηρίζεται στους ηθοποιούς (ο Κιμούλης για πρώτη φορά δεν είναι υπερβολικός, ο Πουλικάκος επιτέλους υποδέχεται κλπ.), στη σωστή χρήση των χρόνων και στην πολιτική επικαιρότητα του θέματος.

Θα αναφερθούμε ακόμη στο φίλμ της νέας σκηνοθετίδας Στέλλας Αρκέντη *Ένα χρέος παλιό* που, αν και υπερβολικά φορτισμένο, με αμφίβολες εμμονές ενδιαφέρει γιατί διακρίνει κανείς τη βασανιστική κατάκτηση κάποιου ιδιαίτερου στυλ. Τέλος, θα πρωτοτυπήσουμε αναφερόμενοι σε μια κομμένη ταινία που προβλήθηκε σε αίθουσα της Θεσσαλονίκης την ίδια περίοδο, το *Μετά το ηλιοβασίλεμα* του Ν. Γκλαβέρη, ευαίσθητη δουλειά αν και αδέξια και κακότεχνη και ναρκισσιστική — δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετική άλλωστε η πρώτη ταινία ενός νέου σκηνοθέτη στις σημερινές συνθήκες ανθρωποφαγίας που χαρακτηρίζουν την ελληνικό κινηματογράφο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που εξάγονται από ένα παιχνίδι όπως το φεστιβάλ Θεσσαλονίκης δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι είναι αισιόδοξα. Πρέπει πάντως να πούμε ότι φέτος φάνηκε ανάγλυφα η αδυναμία ολοκλήρωσης της έκφρασης, κι αυτό ανεξάρτητα από κινηματογραφικές γενιές. Η παρέμβαση του ΕΚΚ φαίνεται να γίνεται αυτοσκοπός με αποτέλεσμα να αποφεύγεται το ρίσκο, να αναίρεται η πίστη. Όμως ο ελληνικός κινηματογράφος δεν μπορεί να είναι μόνο κρατικός κινηματογράφος.

ΛΑΚΗ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ «ΘΕΟΦΙΛΟΣ»

Η κινηματογραφική πρόταση του Λάκη Παπαστάθη έγκειται στην άρνηση της περιβόητης κινηματογραφικότητας, στην αναζήτηση της θεατρικότητας. Όσο για τις επιρροές, αυτές εντοπίζονται πιο πολύ στην ελληνική λογοτεχνική παράδοση ενώ σημαντικός είναι ο ρόλος της λαϊκής παραλογοτεχνίας και της λαϊκής εν γένει κουλούρας των δημοσίων θεμάτων και των πεχλιβάνηδων.

Μ' αυτή τη λογική ο Θεόφιλος σκιαγραφείται με ποιητική αυθαρεσία, ένας αναχωρητής αλαφροϊσκιώτος, προσηλωμένος σε μια ηρωική ιδεολογία, πιστεύοντας χιμαίρικά σ' έναν κόσμο ευγενών, πρώων και ποιητών. Ιδαίως της δημιουργίας δειχνεται να αρνείται την απλοϊκότητα προσχωρώντας βαθμιαία στη μέθοδο. Ωριμάζοντας παίρνει το δικαίωμα να μιλάει για την τέχνη (του). Ξεφεύγοντας από την εντοπιμένη χρονικότητα της ταινίας εποχής, ορθώνοντας ένα φιλικό πρόσωπο διαχρονικό, ένα μοντέλο δημιουργικής ιδιοσυγκρασίας.

Η ταινία δομείται γραμμικά, κάθε σκεάνς προσθέτει ένα ακόμη στοιχείο προσέγγισης της μορφής του Θεόφιλου. Η γραφή εμπεριέχει με τελετουργικό τρόπο την κοινωνική συνθήκη κι η καταγραφική της δυναμική αποκλείει την περίπτωση του φολκλόρ. Μια τέτοια μεθοδολογική προσέγγιση, όπως είναι φυσικό, προϋποθέτει την άποψη. Και η σκηνοθεσία αρθρώνει συμπαραδηλωτικά την άποψή της για την τέχνη του Θεόφιλου, για τις επιδράσεις του, για τις κοινωνικές σταθμίσεις της εποχής του. Πολύ ενδιαφέροντα είναι η άποψη της ταινίας για τον Τεριάντ και την παρέα του των Γάλλων λογίων που, έστω κι αν σκύβουν από ματαιοδοξία στο έργο του καλλιτέ-

σμο και τη λειτουργία του. Εξάλλου ακούστηκαν και διάφορα —που δεν διαφεύστηκαν— για εγκάθετους από ανταγωνιζόμενα γραφεία διανομής ταινιών —και όχι μόνο.

Επεισόδιο δεύτερο: Καθ' όλη τη διάρκεια του φεστιβάλ, το περίπτερο 8 της Δ.Ε.Θ. λειτουργούσε ως μπαρ για τους συνελεύστες του και το κοινό εκεί μπορούσε κανείς να πει ένα ποτό, ν' ακούσει μουσική, να κάνει χαβαλέ ή να χαζέψει καμιά προσωπικότητα. Όλα αυτά όμως ως την τελευταία μέρα. Ξαφνικά η πόρτα έκλεισε και «η είσοδος επιτρέπεται μόνο με προκλήσεις». Η πόλη και πάλι παράχτηκε. Τι συμβαίνει; Το Μαντέιο της Τέχνης απεφάνθη. Το μπαρ σήμερα πρέπει να μείνει καθαρό! Πόω καθαρό; Άνδρηνάτουνας. Έτσι λοιπόν κάποιος προσδευτικός θερμάτων της τέχνης καθόταν στην είσοδο του ναού κι έκοβε φάτσες. Και αν μεν επιτρέπεται η είσοδος μόνο σε ανθρώπους του

φεστιβάλ, όπως δηλώθηκε, λίγα θα είχε να αντείπει κανείς. Όμως ήταν σαφέστατο ότι η επιλογή για την είσοδο στο ναό γινόταν αποκλειστικά με κριτήριο τη φάτσα και με την πάγια δημοκρατική αρχή «όποιον αρέσουμε, για τους άλλους δε θα μπορέσουμε». Οι φασούλες μέσα, λοιπόν, οι κακομούτσουνοι όξω και να σκάσουν!

Επειδή όμως μερικοί κακομούτσουνοι μαζεύτηκαν κι άρχισαν να κράζουν, ο ευαίσθητος πορτιέρης - καλλιτέχνης ζήτησε την αρωγή των οργάνων της τάξης, με σφείες εντολής (υπέρβα αυτήκοος μάρτυς): Θέλω να μου ΚΑΘΑΡΙΣΕΙΣ την είσοδο!!

Δε θα κάνω ηχηρές «καταγγελίες» περί κοινωνικού ρατσισμού, περί ολιγαριθμής κλίκας «εκλεκτών» και αποκλεισμού του λαού από τα κέντρα λήψης ψυχγωγίας. Όμως κάποια τέτοια γεγονότα —που πληθαίνουν εσχάτως— με βάζουν σε μαύρες σκέψεις.

Ας κάνουν λοιπόν μια δεύτερη σκέψη:

- όσοι πνευματικοί άνθρωποι, καλλιτέχνες και λοιποί που μίλησαν για διαφανείς διαδικασίες (γκλασνός) χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις (Πάντως, όσοι ήταν «μέσα» είτε στην απονομή είτε στο μπαρ, έκαναν το κορόιδο για τους «έξω» και μάλιστα πίσω από το χωροφύλακα και τον ευαίσθητο πορτιέρη - καλλιτέχνη που «καθάριζαν» την είσοδο).

- όσοι κοινοί θνητοί νομιμοποίησαν τις διαδικασίες εξασφαλίζοντας την είσοδο στο ναό με βάση τις «καθαρές» και «αποδεκτές» φασούλες τους.

- όσοι γενικότερα ανησυχούν, ο-τ-α ακούν περί «καθαρότητας», εκκαθαρίσεων, καθαρισμών, καθαρευόντων, καθαρισμών και συλλήβδην απορρυπαντικών ουσιών και διαδικασιών».

Σ' όλους αυτούς και τινες ακόμη απευθύνεται και το παρακάτω κείμενο:

«...Τ'ητο συνθήκη έν Άθήναις νά τρέφωσι δημοσία φαύλους τινάς καί λλαν άγενείς καί άχρήστους άνθρώπους, ούς δε επήρ- χετο ένς τήν πόλιν συμφορά τις, ως π.χ. λοιμός ή τοιούτον τι, προσέφερον ως θυσίαν ρήπτοντες εις τήν θάλασσαν... έν τή πεποιθήσει ότι ούτως εκθαριζέτο ή πόλις... οί τοιούτοι δε έκαλούντο καθάρματα, περικαθάρματα, περιψήματα, φαρμακοί, δημόσιοι» (Λεξ. Liddell-Scott, λ. καθάρμα).

Εύχομαι να απωλέσουν την μακάρια βεβαιότητά τους, ότι ποτέ δεν θα επέλθω εις την πόλιν συμφορά τις και ποτέ δεν θα βρεθουν εις την θάλασσαν ερριμμένοι από κάποιο πορτιέρη ή όργανο της τάξεως που δεν θα του άρσει η φάτσα τους. Εκτός κι αν φροντίζουν τινές από τώρα ή από καιρό να έξουν φάτσα γενικώς αρεστή...

Νίκος Φωτίου
Θεσ/νίκη 12/10/87

Λάκη Παπαστάθη: «Θεόφιλος». Δημήτρης Καταλειφός

χνη Θεόφιλου, μπορούν να εκτιμούν το δημιουργικό πάθος, να το προστατεύουν από τη χυδαιότητα της εμπορευματοποίησης.

Παρ' όλα αυτά, κάπου ενεδρεύει το ανολοκλήρωτο, εξαιτίας κυρίως της απαιτήσης του σκηνοθέτη να εξηγήσει τον κόσμο του Θεόφιλου — το υλικό της συγκρότησης της ταινίας. Εμβόλιμα πλάνα, συμβολικά, παίρνουν το θεατή απ' την αναπαραστατική αμεσότητα του πρώτου επιπέδου, τον ωθούν στην πρόκληση της ερμηνείας. Στην ίδια γραμμή και το φινάλε, όπου ο Θε-

όφιλος ταυτοποιείται προς τους «ήρωες» — θέματα της ζωγραφικής του, καθαιρείται και πεθαίνει.

Μια ταινία χαμηλών τόνων που η ερμηνεία του Δημήτρη Καταλειφού και τα σκηνικά της Ιουλίας Σταυρίδου τη στηρίζουν με ιδιαίτερη ευστοχία.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ Σενάριο - Σκηνοθεσία: Λάκης Παπαστάθης. Φωτογραφία: Θόδωρος Μαργκάς. Μουσική: Γιώργος Παπαδάκης. Σκηνικά: Ιουλία Σταυρίδου. Παίζουν: Δημήτρης Καταλειφός, Σταμάτης Φασουλής, Δημήτρης Καμπερίδης, Υβόννη Μαλτέζου κ.ά. Διάρκεια: 133'.

ΚΩΣΤΑ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΧΕΛΙΔΟΝΑΣ»

Στη πρώτη του ταινία με υπόθεση ο γνωστός ως ντοκυμανταίριστας σκηνοθέτης Κώστας Βρεττάκος δεν αρνείται τη μεθοδικότητα του ντοκυμανταίρ. Η ταινία αναφέρεται στη χαμένη γενιά του εμφύλιου, τη γενιά της ήττας, και αναγωγικά, χρησιμοποιεί την αντιπροσωπευτική περίπτωση ενός χωριού — της Χελιδόνας.

Η επιλογή της αφήγησης είναι διττή. Η μυθοπλασία — η προσέγγιση σε πρόσωπα και πράγματα ενός σκηνοθέτη της τηλεόρασης και ενός δημοσιογράφου, λίγο πριν βγει στη σύνταξη — διαλέγει ένα «αγγελοπολικό» τρόπο (αρ-γά μονοπλάνα, άδειοι χώροι) για να σημάνει το κλίμα της σμερηνής εποχής, ενώ στην αφήγηση ενσωματώνεται ο τηλεοπτικός λόγος, λόγος που καταγράφει μεθοδικά, ψυχρά εκ πρώτης όψεως, χάρη στη direct εξομολόγηση στο τηλεοπτικό γυαλί των πρωταγωνιστών του ιστορικού δράματος.

Έτσι, η έρημη χώρα των απηλμένων οραμάτων, της απώλειας και του χαμένου χρόνου γίνεται το πλαίσιο της τηλεοπτικής εξομολόγησης, ενός λόγου ιδεοληπτικού που τροφοδοτεί την εσωτερική δράση. Μια δράση που σημαίνεται από την απουσία των σχέσεων των ανθρώπων εκείνων που δόξασαν ιδεολογίες και αποθέωσαν ηρωικές συμπεριφορές.

Η μέθοδος όμως δεν καθοδηγεί τη σκηνοθεσία μέχρι το τέλος. Η συνοχή του λόγου διακόπτεται ε-

ξαιτίας της εισβολής στην αφήγηση στοιχείων εξωτερικής δράσης που εκτίθενται εντός των ορίων του κάδρου, ενώ πάλι τα σύμβολα ανασύρονται από το ...χρονοντούλαπο για να σημάνουν αλήθειες, που δεν ενδιαφέρει το φιλικό κείμενο αν υπάρχουν και, επειδή το απασχολούν, του δημιουργούν ρήγματα.

Παρ' όλη την ανισότητά της, ωστόσο, η ταινία καταφέρει να δομήσει ένα σύγχρονο κόσμο παρακμής και απώλειας και να μιλήσει, πειστικότερα παρά ποτέ, για την οδυνηρή κατάληξη της γενιάς του εμφύλιου.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΧΕΛΙΔΟΝΑΣ Σκηνοθεσία: Κώστας Βρεττάκος. Σενάριο: Κώστας Βρεττάκος, Σούλα Δρακοπούλου. Φωτογραφία: Άρης Σταύρου. Μουσική: Γιώργος Τσαγκάρης. Παίζουν: Αλέκος Αλεξανδράκης, Μαίρη Χρονοπούλου, Βασίλης Διαμαντόπουλος, Ηλίας Λογοθέτης κ.ά. Διάρκεια: 116'.

ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΟΡΝΕ: «ΕΝΑΣ ΕΡΩΔΙΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ» I. ΟΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ ΠΟΙΗΤΕΣ

Ο ελληνικός κινηματογράφος σήμερα χαρακτηρίζεται κύρια από την εξάρτησή του από το κράτος και τους φορείς του. Λίγο λίγο έτσι, δίνεται η εντύπωση ότι οι κινηματογραφιστές συμπεριφέρονται σαν δημόσιοι υπάλληλοι διεκπεραιώνοντας ταινίες άρτιες τεχνικά, που όμως παραμένουν κενές, που στην πλειοψηφία τους δεν μπορούν να συγκινήσουν. Ο

εφησυχασμός, η επαγγελματική και κοινωνική ασφάλεια φαίνεται πως δεν συμβαδίζουν τις περισσότερες φορές με την ομορφιά που απελευθερώνει, που κατακτά, που ανατρέπει.

Οι ταινίες του Σταύρου Τορνέ αποτελούν πάντα ένα ρίσκο. Κατασκευάζονται με ελάχιστα οικονομικά μέσα, με τη βοήθεια φίλων προς το σκηνοθέτη, χωρίς ή με ελάχιστη κρατική χρηματοδότηση, μακριά από τα μέσα δημοσιότητας. Δεν συμμετέχουν πολυμελή συνεργεία, δεν παίζουν συνηθώς επαγγελματίες ηθοποιοί, πολλές φορές εντοπίζεις κατασκευαστικές ατέλειες. Διακρίνεις όμως κάτι σπουδαιότερο σε αυτές: έχουν ψυχή. Και έτσι δεν έχουν ανάγκη τελικά το καστ για να διαρθρωθούν, κατασκευές βιοτεχνικές με ευδιάκριτο το μεράκι της κατασκευής τους, και — το σπουδαιότερο, με λόγο. Διαδικασία που, χρόνια τώρα, επαναλαμβάνεται, φέτος προσέφερε στο κοινό του κινηματογράφου την ταινία *Ένας ερωδός για τη Γερμανία*, ένα χρονικό, όπως γράφει το πρόγραμμα του φεστιβάλ, του εκδότη Λουκά Κώστογλου που έχει αφιερωθεί στην ποίηση και του βοηθού του.

Στα πρώτα πλάνα της ταινίας, ο πάντα ανήσυχος για την πορεία της ποίησης εκδότης συνομιλεί σε κεντρικό δρόμο της Αθήνας με έναν ποιητή, ο οποίος πρόσφατα είχε παρακολουθήσει ένα συμπόσιο ποίησης στην Αμερική. Η συνομιλία, ένας λόγος συνθεμένος από την εμπειρία και την προσωπική εκτίμηση πάνω σε αυτήν, περνάει ανυποψίαστη θαρρείς και από ένα επεισοδιακό που με την αίσθηση του χιούμορ που χαρακτηρίζει την αφήγηση εισπράττεται ως καλαμπούρι. Πρόκειται για την ιστορία της συμμετοχής μιας ομάδας Ευρωπαίων ποιητών στο πιο πάνω συμπόσιο. Για να διαβάσουν δημόσια κάποιο από τα ποιήματά τους χρειάστηκε να κάνουν συνέλευση!

Έτσι, σχεδόν με το γάντι ο Σταύρος Τορνές κάνει χάζι με ένα φαινόμενο των ημερών που χαρακτηρίζει τον δυτικό κόσμο αλλά, μικροσκοπικά, και το χώρο στον οποίο συνυπάρχουμε. Η διάγνωση της παράδοσης της δημιουργικής ψυχής των καλλιτεχνών στους μηχανισμούς συντήρησης «συνδικαλιστών - ποιητών» μπορεί να γίνεται μέσω της μυθοπλασίας χάνοντας έτσι την πολιτική διάσταση της καταγγελίας, προσδίδει όμως στην ταινία το χαρακτήρα της, ως ένα έργο που έρχεται να υπηρετήσει την αλήθεια της δημιουργίας πέρα και έξω από τη θέληση ή μη των παραγωγικών μηχανισμών.

II. Η ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑ

Ο βασικός μυθοπλαστικός ιστός συντίθεται από στοιχεία της καθημερινότητας, δοσμένα όμως συμπλεκτικά με πολλά στοιχεία ποιητικής αυθαιρεσίας. Ένα «πάνθεν πρόαν», χαρακτηρισμό υπερβολικών έως ακραίων είναι

το όχημα που προχωρά την αφήγηση. Είναι ο εκδότης Λουκάς Κώστογλου (Σταύρος Τσιώλης), ένας φτωχοδιάβολος επαγγελματίας που πιστεύει στο διαμεσολαβητικό του έργο ανάμεσα στο ποιητικό βιβλίο και στους αναγνώστες, που δεν διατάζει να πουλά ..βαλσαμωμένα πουλάκια, προκειμένου να τα καταφέρει με τις εκδόσεις του. Είναι ο βοηθός του ο Μάριος (Μάριος Καραμάνης), άβουλος και διαρκώς αφηρημένος, ονειροπόλος και πιστός στο όραμα του συνεργάτη του και στη γυναίκα του Νίνα (Μυρσίνη Τσιάπα). Και είναι ακόμη μια σειρά άλλων ανθρώπων οι περισσότεροι από τους οποίους εργάζονται στον κινηματογράφο (οι σκηνοθέτες Εύρης Παπανικολάου, Δήμος Αβδελιώδης, Τάκης Δημητρακόπουλος, Χρήστος Βακαλόπουλος, ο σκηνογράφος Τάσος Ζωγράφος κ.ά.) που έρχονται να υποδυθούν πρόσωπα γεμάτα ιδιαιτερότητες, σε αντιστάθμισμα ενός πολύ πιο συνηθισμένου, πολύ πιο κοινότοπου πραγματικού κόσμου.

Αυτή τη φορά η μυθοπλασία εξελίσσεται χάρη σε μια κλασικότροπη αφηγηματικότητα. Υπάρχουν ολοκληρωμένες ενότητες που δομούνται ανεκδοτολογικά και ολοκληρώνουν την αφήγηση. Η ακαδημαϊκότητα της γραφής αναιρείται προς το τέλος της ταινίας, όταν εκτίθεται μια φαντασία, μήμη κατοχής, όπου αξιοποιούνται κινηματογραφικά η αναπόληση της παιδικότητας, το σύνδρομο της στέρησης που συνέχει τις γενιές που μεγάλωσαν τις περιόδους εκείνες, η απόφαση προάσπισης της αξιοπρέπειας, της πίστης, της ταυτότητας και της ελευθερίας όσων διαλέγουν να μην ταυτίζονται αλλά να αντιστέκονται.

III. Η ΓΡΑΦΗ

Ο Σταύρος Τορνές είναι ένας κινηματογραφιστής που «έχει μάτι». Πιάνει τους κραδασμούς μιας κοινωνίας επαναπαυμένης και καταναλωτικής και τους επενδύει κινηματογραφικά με οξυδέρκεια. Η κάμερα παρακολουθεί από απόσταση τα δρώμενα, κυκλοφορεί μέσα στο αστικό τοπίο περιτριγυρίζοντας ανήσυχτα θέματα της, πολλές φορές γίνεται η έκφραση του ηθοποιού διαλέγοντας με υποκειμενικά πλάνα να πάρει θέση με το μέρος κάποιου από τους ήρωες. Μ' αυτό το μικτό τρόπο όλα οδηγούν στο σημείο της ρήξης της ταινίας με το φιλικό υλικό, που συνοδεύεται από τη ρήξη στη σχέση του Μάριου με τη γυναίκα του και με το αφεντικό του, αλλά και με τον ορθό λόγο, την ευνομία, την κοσμιότητα, την κοινωνικότητα. Ο νεαρός βοηθός του εκδότη, σε αυτή την οριακή σκηνή, δείχνεται να χορεύει ένα ζεμπέκικο, χορός που κρατάει όσο κι η διάρκεια του τραγουδιού. Η ενότητα του χωρόχρονου σπάει στη διάρκεια της σκηνής, όταν γίνεται ένα φλάς-μπακ σε επεισόδια του πρό-

τερου κινηματογραφικού χρόνου. Καπου εδώ ολοκληρώνεται το αμιγώς πραγματικό στην ταινία.

Το φανταστικό εκπροσωπείται με τη σκηνή του ονείρου που περιγράψαμε ήδη. Μια σκηνή που, παρ' ότι είναι εμβόλιμη, ολοκληρώνεται μυθοπλαστικά, έτσι που να διεκδικεί την αυτονομία της στα όρια της ταινίας. Τέλος, υπάρχει το συμβολικό στοιχείο, με αποτέλεσμα να είναι δυνατόν να διαβάζονται διττά ορισμένα στοιχεία της. Έτσι ανασύρονται σύμβολα για να ορισθούν η κοινωνική ένταξη και ο κομπορισμός του μικροαστικού στοιχείου, η έννοια της πολιτιστικής αλλοτρίωσης, η εμπορευματοποίηση των αξιών αλλά και η ελπίδα της «απογειώσης» που θα συμβεί, φτάνει να είναι έτοιμος κανείς να συντριβεί για να έλθει η κάθαρση. Παρ' όλα αυτά η ταινία δεν κατασκευάζεται αναφορικά με τα σύμβολα, αντίθετα η γραφή υπηρετεί με συνέπεια το πρώτο, το μυθοπλαστικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να δίνεται βάρος στην εικόνα, στους ήχους, στα καθαρά κινηματογραφικά στοιχεία.

IV. ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΕΡΩΔΙΟΣ

Η ταινία *Ένας ερωδός για τη Γερμανία* δεν είναι μια ταινία που απλά, βγάζει γέλιο, ούτε μια ταινία που χαϊδεύει το θεατή εξαιτίας της ευκολίας με την οποία διαβάζεται σε πρώτο επίπεδο. Δεν είναι ακόμη μια ιλουστράσιον κατασκευή που ορθώνει ιδεολογήματα για να παρακάμψει τα προβλήματα στα οποία αναφέρεται. Αντίθετα είναι μια πικρή ταινία αυτογνωσίας, ένα παζλ του νεοελληνικού χώρου, δηκτική όσο χοντροπετσόι είναι οι άνθρωποι με τους οποίους συναγελάζεται, αταξινόμητη ώστε να μπορεί να προκαλεί ή και να αγνοεί τους μεσάζοντες, γοητευτική κερδίζοντας το κοινό της με την ειλικρίνεια και την αμεσότητα. Προτερήματα που ο συνδικαλισμός, ο οποίος θέλει τον ελληνικό κινηματογράφο δημοσιούπαλληλική υπόθεση, δεν μπορεί να τα εκτιμήσει.

Με τη δύναμη λοιπόν που διαθέτει (ο συνδικαλισμός) φρόντισε να γνωστοποιήσει το πόσο «εκτιμά» όσους πιστεύουν σε αυτό που κάνουν: Ο *Ερωδός* εξορίστηκε στην αφάνεια του πληροφοριακού μήματος του φεστιβάλ. Κάτι που για την ταινία λειτουργεί θετικά. Επικυρώνει το βάσιμο της απαισιόδοξης για την πραγματικότητα οπτικής της.

ΕΝΑΣ ΕΡΩΔΙΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Παραγωγή, σκηνοθεσία: Σταύρος Τορνές. Σενάριο: Charlotte van Gelder - Σταύρος Τορνές. Φωτογραφία: Σταμάτης Γιαννούλης. Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις. Παιζουν: Σταύρος Τσιώλης, Μάριος Καραμάνης, Μυρσίνη Τσιάνα, Δήμος Αβδελιώδης κ.ά. Διάρκεια: 90'.

ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

● Η αδυναμία μας να παρακολουθήσουμε συνολικά το «αντι-φεστιβάλ» με ταινίες μικρού μήκους μας αναγκάζει να αναβάλουμε την κρίση μας γι' αυτές —ελπίζουμε να γίνει κατορθωτή όταν προβληθούν όλες στην Αθήνα, κάτι που, μαθαίνουμε, ότι προγραμματίζεται σύντομα. Το γεγονός όμως της ύπαρξης του αντιφεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη χωρίς φανφάρες, επιδειξιμανίες και σκοπιμότητες, με την ενεργή συμμετοχή του κοινού που, πραγματικά, γέμιζε καθημερινά την αίθουσα του «Αλέξανδρου» πείθει ότι η επιλογή της συμπεριλαμβανόμενων για το φεστιβάλ των ταινιών μικρού μήκους είναι η ενδεικνυόμενη.

Όσο για τη Δράμα, νομίζουμε, η παλιότερη σχέση της με τις ταινίες, σχέση πίστης στον κινηματογράφο και ανάγκης συσχέτισης με αυτόν είναι η ουσιοδέστερη. Τι σχέση έχει μια πόλη όπως η Δράμα με την εμπορευματοποίηση της ιντριγκες και τα συμφέροντα; Μήπως η κινηματογραφική λεία της πόλης πρέπει να παρέμβει αποκαθιστώντας τα πράγματα;

● Κακή εντύπωση έκανε η επίθεση της υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη εναντίον του αντιφεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους. Διότι δεν στοιχειοθετεί λόγο για τον πολιτισμό η έπαρση της εξουσίας του στυλ «επειδή σας πληρώνουμε τις ταινίες σας πρέπει να τις δείχνετε όπου σας υποδεικνύει το κράτος».

Οι καλλιτέχνες έχουν το δικαίωμα να ορθώνουν τις δικές τους εκτιμήσεις και, κυρίως, την υποχρέωση να μη δελεάζονται από κρατικές παροχές και εξαρτήσεις. Κι από την υπουργό περιμέναμε τουλάχιστον το τακτ να μη θεωρεί τους δημιουργούς κρατικούς υπαλλήλους.

● 600 δραχμές κόστιζε το εισιτήριο της εισόδου στις προβολές του φεστιβάλ Θεσσαλονίκης —και 350 το φοιτητικό. Με αποτέλεσμα, παρά την υπόγεια κυκλοφορία προσκλήσεων, αρκετές φορές να μη γεμίζει η αίθουσα.

Η οργανωτική επιτροπή και ο διευθυντής του φεστιβάλ θεωρούν ότι η νεοπλουτιστική στάση τους θα σώσει τον ελληνικό κινηματογράφο:

Πηλινόδιον

ΑΘΗΝΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1987

ΝΑΝΑ ΗΛΙΑ (1) «Εκείνος που κλέβει» **CAROLYN FORCHIE** Πέντε ποιήματα (Απόδοση: Σταύρος Τορνές) **ΚΩΣΤΑΣ ΛΟΓΓΑΡΑΣ** Σάββατο δίχως μισό **ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ** Μία βδομάδα **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΑΝΤΗΣ** Πέντε ποιήματα **ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ** Τέσσερα ποιήματα **ΝΑΤΑΣΑ ΚΕΣΜΕΤΙ** Πέντε από τον κόσμο των σχηματισμών. Μικρή προσφορά στη μνήμη του Άλφρεδού **ΜΑΝΟΛΗΣ ΠΡΑΤΙΚΑΚΗΣ** Δύο ποιήματα **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΟΥΡΓΑΡΗΣ** Τρία ποιήματα και 8 ποιήματα **Σερνιάνης** **ΤΟ ΜΕΤΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ** (Ποιήματα: Άγγελος Φιλόλας, Α. Μουραδέλης **ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ** Ποιήματα από συλλογές του 1986: Ανθοκαύσιμα: Α. Άγγελος, Α. Κανάλης, Β.Μ. Νικολαΐδης, Α. Παύλος, **ΕΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ** Συνέντευξη με την Carolyn Forché: Βιβλιοκριτικές: Γραφείο: Γ. ΠΑΤΙΑΣ, Κ. ΠΑΛΑΝΗΣ, Α. ΠΑΛΟΥΚΗΣ και Τ. ΠΑΥΛΟΣΤΑΘΗΣ για θέματα των: Τ. Καπερνάου, Μ. Βαρβαντιάνη, Π. Αμπαζογιάννη, Α. Αρβανιτίου, Σ. Παπαϊωάννη, Ν. Γ. Δαβιτάς και Α. Χιούνη

4

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
Ο Τρίτος Δρόμος

Η πρώτη περίοδος της «Αλλαγής» και του «Τρίτου Δρόμου» προς το σοσιαλισμό κατά την ελληνική εκδοχή, από τον Γιάννη Ιωάννου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ
Τσιγγανική Ορχήστρα

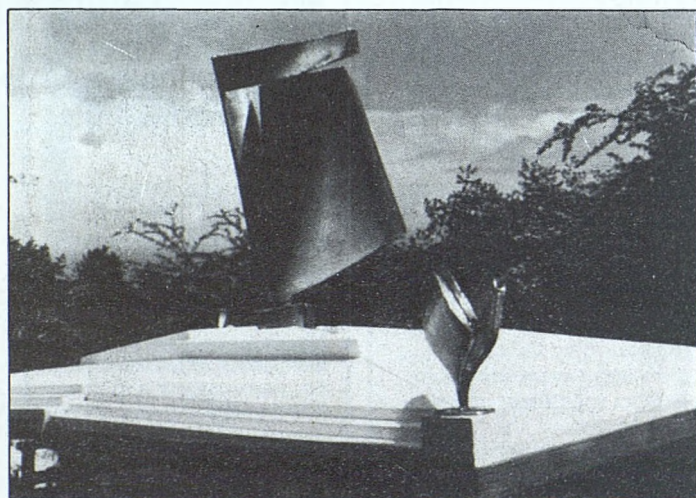
Ο Γιάννης Καλαϊτζής εικονογραφεί το σύνολο από τις καθημερινές πιέσεις ενός ανθρώπου που ζει και κινείται στη μεταπολιτευτική Αθήνα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237

«Ανευ μαλακίας»

του Αλέξανδρου Ξύδη

Οι πρωτοβουλίες του δημάρχου Αθηναίων να διοργανώσει διαγωνισμό για μνημείο της «Εθνικής Συμφιλίωσης» στην πλατεία Κλαυθμώνος και να «κοσμήσει» τους ανοιχτούς χώρους του Δήμου με γλυπτά έχουν προκαλέσει από την πρώτη στιγμή πολλές συζητήσεις. Τώρα που ο διαγωνισμός για την Κλαυθμώνος έχει κριθεί «άγονος» και αποφασίσθηκε η επανάληψή του, οι συζητήσεις έχουν ξεπεράσει το στενό κύκλο των γλυπτών που το επαγγελματικό συμφέρον είναι γι' αυτούς πρωταρχικό κι απλώθηκαν σε όσους παραμένουν ακόμα ευαίσθητοι χρήστες του τοπίου της Αθήνας.

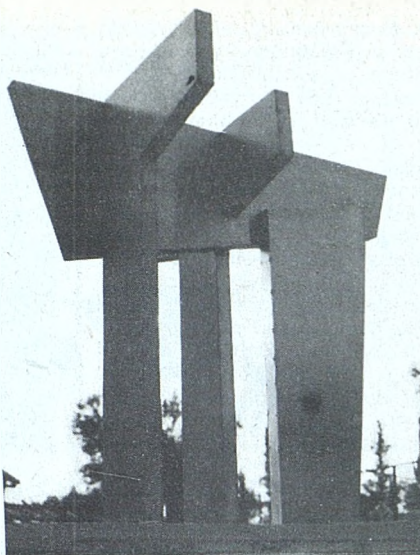
ΦΙΛΟΛΑΟΣ, γλύπτης. Μνημείο Εθνικής Συμφιλίωσης (μακέτα). Όψη από οδό Κοραή. Διστάσεις 9,60 x ± 5,00 μ.

Πριν φθάσουμε στην κριτική των προτάσεων που υποβλήθηκαν, χρειάζεται να ξεκαθαριστούν δύο - τρία ζητήματα αρχής. Να θυμηθούμε πρώτα ότι ο προηγούμενος δήμαρχος είχε προκηρύξει το 1981 διαγωνισμό για ένα γλυπτό στην Κλαυθμώνος. Τον είχε κερδίσει ο γλύπτης Γιώργος Ζογγολόπουλος με συνεργάτη για τη διαμόρφωση του χώρου τον αρχιτέκτονα Αλέξανδρο Τομπάζη. Τους απονεμήθηκε το πρώτο βραβείο και τους ανατέθηκε το έργο, αλλά το έργο δεν εκτελέστηκε, δίχως να δοθούν εξηγήσεις. Ο σημερινός δήμαρχος, μόλις ανέλαβε, παραμερίζει το έτοιμο και βραβευμένο σχέδιο από τον μεγαλύτερο σε ηλικία αλλά και σε ταλέντο Έλληνα γλύπτη, καθώς και τα εκατομμύρια που είχαν κιόλας δαπανηθεί από την τσέπη των δημοτών και προωθεί τη δημιουργία στην ίδια πλατεία Κλαυθμώνος μνημείου της «Εθνικής

Συμφιλίωσης» με βραβεία συνολικά δρχ. 3.400.000, πάντα από τους πόρους του Δήμου. Προκηρύσσει σχετικό διαγωνισμό και ορίζει δωδεκαμελή επιτροπή κρίσης από τον ίδιο, τον αντιπρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου, ένα μουσικοσυνθέτη δημοτικό σύμβουλο υπεύθυνο για τα «πολιτιστικά» του δήμου, ένα δημοσιογράφο, πέντε αρχιτέκτονες κι ένα πολιτικό μηχανικό (ως εκπροσώπους του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, του ΕΜΠ, του Τεχνικού Επιμελητηρίου, της νομαρχίας, της Ακαδημίας και των τεχνικών υπηρεσιών του δήμου) και τέλος δύο γλύπτες εκπροσώπους της ΑΣΚΤ και του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος.

Πρόκειται δηλαδή για ένα σφμα κατά πλειοψηφία εμφανώς και εξ επαγγέλματος ακατάλληλο να κρίνει ένα καλλιτεχνικό έργο τέτοιας σημασίας. Όπως ήπια παρατηρεί ο εκπρόσωπος της

Φρόσω ΜΙΧΑΛΕΑ, γλύπτρια. «Πύλη» - Μνημείο Εθνικής Συμφιλίωσης (μακέτα). Υλικά: αναξιδωτάς χάλυβας και οπλισμένο σκυρόδεμα σε επένδυση με μάρμαρο «Καπανδρίτι». Διστάσεις: 8,00 x 9,00 μ.

ΑΣΚΤ (πρύτανης της) «η Επιτροπή ...δεν έχει αρκετά μέλη ειδικευμένα για να κρίνουν το καλλιτεχνικό έργο —μόνο δύο γλύπτες έναντι πέντε αρχιτεκτόνων». Λιγότερο ήπια θα προσθέσω αφ' ε - ός ότι η πλήρης απουσία τεχνοκρατών αποτελεί ουσιαστικά παράλειψη που κλονίζει ανεπανόρθωτα το κύρος του διαγωνισμού, αφ' ετέρου ότι τρεις τουλάχιστον από τους αρχιτέκτονες ο πολιτικός μηχανικός, και ο μουσικοσυνθέτης δεν είναι τεχνικά σε θέση να κρίνουν έργο εικαστικό που κατά τεκμήριο πρέπει να είναι «σύγχρονης» τέχνης. Προσθέτοντας τα δυο υπηρεσιακά μέλη (δήμαρχος και αντιπρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου) προκύπτει ότι από τα 12 μέλη, τα 7 είναι αναρμόδια να έχουν γνώμη για την αισθητική αρτιότητα του συγκεκριμένου έργου τέχνης, μιας γλυπτικής κατασκευής μέσα σε ένα ειδικά διαμορφωμένο χώρο.

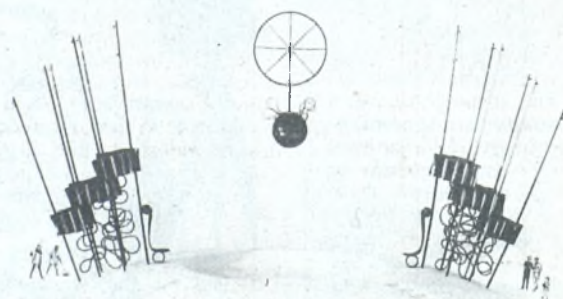
Ίσως και γι' αυτό ήταν μοιραίο ο διαγωνισμός να κηρυχθεί άγονος. Δεν κατορθώσα να εξακριβώσω βάσει ποιας νομικής διάταξης συγκροτήθηκε η Επιτροπή, αν υπάρχει τέτοια διάταξη ειδικά για τους δήμους ή αν εφαρμόζεται και σε αυτούς ό,τι και στις παρεμφερείς επιτροπές του υπ.

Πολιτισμού. Αυτές τουλάχιστον είναι λιγότερο πολυμελείς με υπηρεσιακή συμμετοχή περιορισμένη στον εκπρόσωπο της αρμόδιας διεύθυνσης σαν εισηγητή και στον γραμματέα της. Τα ουσιαστικά μέλη τους είναι ένας ιστορικός της τέχνης, τρεις καλλιτέχνες (εκπρόσωπος της ΑΣΚΤ, του ΕΕΤΕ, κι ένας ανεξάρτητος κύριος) και δύο τεχνοκρίτες που έχουν υποδειχθεί από τον αναγνωρισμένο φορέα, στην Εταιρεία Ελλήνων Τεχνοκρίτων.

Η «ακαταλληλότητα» των μελών της Επιτροπής της Κλαυθμώνος καταδειχίνεται σαφώς από τα πρακτικά των συνεδριάσεών της¹ και από την πρώτη δημόσια συζήτηση πάνω στο θέμα (Πνευματικό κέντρο δήμου, 13 τρέχοντος). Αλλά η μη-κατάληξη του διαγωνισμού οφείλεται και στη βιασύνη και προχειρότητα με την οποία ο δήμαρχος έσπευσε στην υλοποίηση της κατ' αρχήν καλής πρόθεσής του, στην απερισκεψία με την οποία τέθηκε το δημαγωγικό και αόριστο θέμα και προκηρύχθηκε ο διαγωνισμός, δίχως οι δημοτικές αρχές να λάβουν υπόψη τους όχι την κοινή λογική, αλλά και την πρακτική του παρελθόντος σε παρόμοιες περιπτώσεις που επέχει θέση «νομολογίας», ιδίως αν δεν υπάρχει κατάλληλη νομική διάταξη. Θα παραθέσω πάλι τη γνώμη του πρύτανη της ΑΣΚΤ, γλύπτη, ότι «ο χρόνος που δόθηκε από την προκήρυξη ήταν πολύ περιορισμένος για να ανταποκριθούν οι μελετητές με σχετική άνεση στο διαγωνισμό»².

Αποτέλεσμα: ο μικρός αριθμός προτάσεων (16 συν 1 άκυρη), η χαμηλή στάθμη των περισσότερων και η εμφάνιση έργων «που είναι ήδη γνωστά αφού παρουσιάστηκαν σε εκθέσεις» και «παρουσιάζονται εδώ με μερικές προσθήκες» όπως και πάλι διαπιστώνει ο πρύτανης της ΑΣΚΤ.

Παρ' όλα αυτά η Επιτροπή αποβάνθηκε (κατά πλειοψηφία σε όλες τις περιπτώσεις) να μην απονείμει Α' βραβείο, συνεπώς να μην προβεί σε ανάθεση, αλλά ν' απονείμει τα Β', Γ' και Δ' βραβεία (800, 700 και 600 χιλιάδες αντίστοιχα) καθώς και 6 βραβεία

ΘΟΔΩΡΟΣ, γλύπτης. Μνημείο Εθνικής Συμφιλίωσης (μακέτα). Όψη από οδό Κοραή και Προπύλαια Πανεπιστημίου. Διστάσεις: ± 12,50 x 20,00 (διάμετρος στη βάση) μ.

—επαίνους 200.000 δρχ. το καθέ-
να σε ισάριθμες «θεωρούμενες ι-
σάζειες... μελέτες» εξομοιώνον-
τας σκανδαλωδώς τις καλύτερες
με τις μετριότερες. Δηλαδή η Ε-
πιτροπή ξεχάρισε 9 από τις 16
προτάσεις και προτείνει επιπλέον
να «τοποθετηθούν τα βραβεία Β',
Γ' και Δ' σε κατάλληλες θέσεις
μέσα στην πόλη» παρ' όλο που
δεν θεωρεί ότι πληρούν τους ό-
ρους του διαγωνισμού. Οι τρεις
«τυχεροί» είναι κατά σειράν ο
γλύπτης Θόδωρος, Φιλόλαος (με
αρχιτέκτονα Παύλο Καλλιγά),
Παπαδοπεράκη (με αρχιτέκτονα
Κόκκορη).

* * *

Η *εθνική συμφιλίωση* σαν θέμα
είναι έννοια αναμφίβολα υψηλή,
αλλά πολύ αφηρημένη. Δεν προ-
σφέρεται σε μετάπλαση μέσω της
τέχνης στην ύλη και μάλιστα στη
γλυπτική. Το ίδιο ισχύει και με το
θέμα της Εθνικής Αντίστασης
(φοριέται πολύ στις μέρες μας).
Βέβαια, αν ζούσαμε στους αιώνες
της παραστατικής τέχνης, δηλ.
στο 19ο και πίσω, θα ήταν δυνα-
τές διάφορες προσωποποιήσεις
του θέματος, με ανθρώπινες φι-
γούρες, αγκαλιάσματα, χέρια,
πουλιά, από τις οποίες κάτι θα
μπορούσε να βγει, έστω και σ' έ-
να ιδίωμα κάπως ρητορικό.

Σήμερα μια τέτοια έννοια μπο-
ρεί μόνο να «τιμihθεί» με το καλύ-
τερο έργο του αξιοθέτου γλύπτη,
το εξηρημένο από τον καλύτερο
αρχιτέκτονα στη σημαντικότερη
πλατεία της πρωτεύουσας. Και το
«καλύτερο» σ' αυτές τις περι-
πτώσεις αφ' ενός προσδιορίζεται
από τον ίδιο τον καλλιτέχνη που
θα το φτιάξει σε συνεργασία με
τον αρχιτέκτονα που θα το εντά-
ξει στο χώρο, αφ' ετέρου αναγνω-
ρίζεται από επιτροπή ειδικών
στην οποία οι αρμόδιοι του δήμου
μετέχουν μόνο σαν εκπρόσωποι
του αγωνοθέτη που παρέχει το
χώρο και τις δαπάνες κατασκευ-
ής του έργου, δηλαδή σε τελευ-
ταίαν ανάληψη των δημοτών.
Τούτοι όμως δεν μπορούν να προ-
χειρισθούν σε αισθητικούς κρι-
τές. Ο καλλιτέχνης είναι ο πιο
κατάλληλος να ερμηνεύσει το θέ-
μα με την τέχνη του. Δε μπορεί
κανείς εξωτικός να τον περιορί-
σει με ερμηνείες της έννοιας ή να
του ορίσει με ποιον τρόπο το έργο
του θα γίνει προσεχτικό στο κοινό,
και θα του μιλάει αβίαστα.

Γι' αυτό και όλη η συζήτηση γύ-
ρω από το περιεχόμενο και την
ερμηνεία της εθνικής συμφιλίω-
σης είναι άσκοπη και περιττή. Α-
πό τον καλλιτέχνη θα προσδοκά
κανείς, αν τον εμπνέει το θέμα ως
το σημείο να μετάσχει στο διαγω-
νισμό, να φτιάξει ό,τι μπορεί κα-
λύτερο και να ελπίζει σε δίκαιη
κρίση των ειδικών. Τέτοιοι δια-
γωνισμοί δεν είναι μόνο τρόποι
πορισμού υλικών μέσων για μερι-
κούς καλλιτέχνες, αλλά και κίνη-
τρα για να προωθήσουν και να α-
ναπτύξουν την τέχνη τους. Γι' αυ-
τό περιμένει κανείς να υποβάλουν
έργα καινούργια, φτιαγμένα ειδι-

κά για την περίπτωση κι όχι α-
πλώς αναμαστήματα έτοιμων έρ-
γων τους μαγειρεμένα με μια συμ-
φιλιακή σάλτσα κυρίως στα
κείμενα των προτάσεων τους, έρ-
γων παρουσιασμένων κιόλας δη-
μόσια ή ανασυρμένων από τα έγ-
κατα των εργαστηρίων τους. Για
μερικές προτάσεις ακούστηκαν
αντιρρήσεις ότι επαναλαμβάνουν
ιδέες, μορφές ή ευρήματα που
προδίδουν το δημιουργό τους και
συνεπώς σπών την ανωνυμία των
διαγωνισμοί. Αλλά το στυλ είναι
ο καλλιτέχνης, για να παραφρά-
σω τον Μπυφόν, και ο ειδικός θα
αναγνωρίσει από την πρώτη νυ-
χιά το λεοντάρι μόλις αντικρίσει
το ανώνυμο πρόπλασμα. Γι' αυ-
τόν δεν υπάρχει ανωνυμία, αλλά
μόνον αυτός κρίνει. Ακόμα λιγό-
τερο από τη μηχανική μεταφορά
της φόρμουλας άλλου έργου σε
μνημείο της εθνικής συμφιλίω-
σης, τιμά τον καλλιτέχνη η προ-
χειρότητα και η έλλειψη σεβα-
σμού όχι μόνο προς το θέμα αλλά
και προς την ίδια τη δουλειά του,
κι αυτού δυστυχώς ο διαγωνι-
σμός της Κλαυθμώνος έδωσε αρ-
κετά δείγματα.

Από τις υποβληθείσες και τυπι-
κά εντάζει 16 προτάσεις οι 7 ήταν
καθαρά παραστατικές, μια κα-
θαρά αφηρημένη, οι 7 μικτές και
μια ακατάλληλη (μωσαϊκό). Ελά-
χιστες εντάσσονταν ικανοποιητι-
κά στο δοσμένο χώρο, ακόμα λι-
γότερες ήταν *μνημειώδεις*. Δημο-
σιεύω τις τρεις μακέτες που κατά
τη γνώμη μου πληρούσαν τα πιο
πολλά γνωρίσματα ενός αληθινού
μνημείου. Είναι αλφαβητικά, του
Θόδωρου, της Μιχαέλας, του Φι-
λόλαου. Ανάμεσά τους μπορεί να
είχε βρεθεί το πρώτο βραβείο.

Η επανάληψη του διαγωνισμού
τα διαγράφει, χωρίς να είμαστε
βέβαιοι ότι θα φέρει καλύτερα ο
νέος. Τα προβλήματα της ελληνι-
κής γλυπτικής είναι ακόμα πολ-
λά —και πληθαίνουν όσο πλησιάζ-
ουμε τον 21ο αιώνα... Θα μας
δοθεί ευκαιρία να επανέλθουμε,
όμως δυο μπορούμε να τα επιση-
μάνουμε από τώρα. Ποιος ο τρό-
πος να ξεχωρίζονται οι καλύτεροι
και να επιβραβεύονται *μόνον* αυ-
τοί, κατ' αξίαν, και όχι όλοι, κα-
τά φιλανθρωπίαν; Πώς θα απο-
κτήσουν οι πόλεις και τα χωριά
μας μνημεία, ηρώα, προτομές,
νεκρικές στήλες στα κοιμητήρια,
ή απλά συντριβάνια και άλλα
διακοσμητικά γλυπτά που να τα
κοσμούν και να τιμούν το περι-
βάλλον.

Βέβαια για αυτά χρειάζεται α-
ληθινή καλλιτεχνική παιδεία από
το δημοτικό κι εμπλουτισμός της
γενικής παιδείας μας. Ο Περι-
κλής είχε το «μετ' ευτελείας» και
το «άνευ μαλακίας». Δεν τα έχει
σήμερα ο Μιλτιάδης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Όλα τα στοιχεία και τα παραθέ-
ματα σε εισαγωγικά προέρχονται
από τα Πρακτικά των συνεδριάσεων
της Επιτροπής.
2. Είχε άλλωστε απορριφθεί από
τον Απρίλη έγκαιρο αίτημα του ΕΕ-
ΤΕ να παραταθεί κατά ένα τρίμηνο η
προθεσμία.

Δυο θαναμάσιοι εκλαϊκευτές της επιστήμης μεταφράζονται

για πρώτη φορά στην Ελλάδα

R.P. Feynman

Πανεπιστήμιο California

Nobel φυσικής

QED - Κβαντική Ηλεκτροδυναμική

«Όσοι ασχολούνται με τη Φυσική και όσοι απλά ενδιαφέρο-
νται για μια ευρύτερη ενημέρωση στα προβλήματά της, πρέ-
πει να διαβάσουν το βιβλίο αυτό...»

Scientific American

Ο R.F., ένας νομπελίστας φυσικός, παρουσιάζει στο ευρύτερο
αναγνωστικό κοινό με τη χαρακτηριστική του σαφήνεια, ακρί-
βεια και πληρότητα την Κβαντική Ηλεκτροδυναμική. Χωρίς
να απαιτεί ειδικές γνώσεις από τον αναγνώστη καταφέρνει να
εξηγήσει πως πίσω από οτιδήποτε σχεδόν παρατηρούμε στη
φύση βρίσκεται μια παράλογη για την κοινή αντίληψη αλλη-
λεπίδραση του φωτός και των ηλεκτρονίων.

σελ. 216, Εκδόσεις Τροχαλία 950 δρχ.

Sir Fred Hoyle

Πανεπιστήμιο Cambridge

τα δέκα πρόσωπα του σύμπαντος

«...Είναι συγκλονιστική η εκτίμησή του ότι αν ο πολιτισμός
μας δεν καταρρεύσει σύντομα (μέχρι το 2025 μ.Χ.), τότε το
ανθρώπινο είδος θα εξαφανιστεί...»

Scientific American

Θέματα τόσο σημαντικά όπως η σύσταση της ύλης, η αλλη-
λεπίδραση των σωμάτων, η εμφάνιση και εξέλιξη της ζωής,
η μελέτη της ανθρώπινης κοινωνίας και του μέλλοντός της, η
ενδεχόμενη ύπαρξη ευφυούς ζωής σε άλλους πλανήτες, η
αρχή και το πιθανό τέλος του σύμπαντος παρουσιάζονται με
απλό τρόπο και διευρύνουν τους ορίζοντες του αναγνώστη
από το μικρόκοσμο ως τον μεγάλο κοσμο.

σελ. 214, Εκδόσεις Κάτοπτρο 950 δρχ.

KΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΡΟΧΑΛΙΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64) 106 80 Αθήνα — Τηλ.: 36 46 426

ΚΡΗΤΗ:

Ιστορία και Πολιτισμός

ΚΡΗΤΗ: Ιστορία και Πολιτισμός (Α' Τόμος). Επιστημονική Επιμέλεια: Ν.Μ. Παναγιωτάκης. Εκδοτική Φροντίδα: Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη. Εκδ. Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, 1987.

Συνεργάτες του τόμου: Έφη Σαπουνά - Σακελλαράκη, Γ. Σακελλαράκης, Αγγελική Λεμπέση, Αγ. Χανιώτης, Δ. Τσουγκαράκης.

Το έργο: Κρήτη: ιστορία και πολιτισμός φιλοδοξεί να καλύψει ένα κενό στη βιβλιογραφία, μάλιστα όχι μόνο την ελληνική, αλλά και τη διεθνή. Γραμμένο από ειδικούς για κάθε κεφάλαιο επιστήμονες δεν παύει να απευθύνεται στο ευρύ αναγνωστικό κοινό, προσφέροντας κάτι παραπάνω από μια γενική εποπτεία βασισμένη στη χρονολογική παράθεση των γεγονότων. Η διαίρεση των κεφαλαίων του βιβλίου παρακολουθεί τη χρονολογική σειρά, όμως η εικόνα που δίνεται για την κάθε περίοδο είναι αρκετά σφαιρική ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις μιας εκλαϊκευτικής κοινωνικής ιστορίας. Στοιχεία ιστορίας της αρχιτεκτονικής, της θρησκείας, των πολιτικών θεσμών, των τεχνών, της τεχνικής και της επιστήμης απαντούν σε κάθε κεφάλαιο σχεδόν, όχι όμως και με την ίδια πληρότητα και συνέπεια.

Την επιλογή των συνεργατών έκανε ο καθηγητής της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων Νικόλαος Παναγιωτάκης: έτσι, το κεφάλαιο για τη Νεολιθική και Μινωική Κρήτη το έγραψαν ο Γιάννης και η Έφη Σακελλαράκη, η Αγγελική Λεμπέση κάλυψε την περίοδο 1100-300 π.Χ., ο Άγγελος Χανιώτης την περίοδο της Κλασικής και Ελληνιστικής Κρήτης, ενώ ο Δημήτρης Τσουγκαράκης τη Ρωμαϊκή και τη Βυζαντινή.

Η μεγάλη θεματική εμβέλεια του έργου δηλώνεται περισσότερο στα περιεχόμενα του δεύτερου τόμου, ο οποίος θα κυκλοφορήσει μέσα στο 1988 και θα ολοκληρώσει το έργο. Ανάμεσα στα θέματα του τόμου αυτού είναι η κρητική λογοτεχνία, η Βυζαντινή ζωγραφική της Κρητικής Σχολής, η μουσική κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας, το κρητικό γλωσσικό ιδίωμα, ο κρητικός λαϊκός πολιτισμός και η μουσική του νησιού στα νεότερα χρόνια.

Σε αναντιστοιχία με τις αξιώσεις του έργου βρίσκεται η «βασική βιβλιογραφία» που το συμπληρώνει. Η μικρή της έκταση, απόλυτα θεμιτή, από τη στιγμή που ένα τόσο ευρύ θέμα ετοιμάζεται να παρουσιαστεί σε ένα τόσο ευρύ κοινό, δεν δικαιολογεί τη μεροληπτικότητα, και επιβάλλει αντίθετα την προβολή έργων αντιπροσωπευτικών των διαφορετικών απόψεων. Αισθητή γίνεται άλλωστε, τηρουμένων και πάλι όλων των αναλογιών, η απουσία ενός αλφαβητικού INDEX στο τέλος του βιβλίου.

Η έκδοση του έργου, του οποίου η μετάφραση στην αγγλική και γαλλική γλώσσα έχει ήδη αρχίσει, αποτελεί μια μεγαλεπίβουλη προσπάθεια, όχι όμως και μοναδική, στην πρόσφατη ιστορία των εκδοτικών δραστηριοτήτων της Κρήτης. Η πρόθεση του δημάρχου Ηρακλείου Μανόλη Καρέλλη να συστηματοποιήσει ένα πολιτιστικό έργο πραγματοποιείται εδώ και μερικά χρόνια, χάρη και στον έφορο της Βικελαίας βιβλιοθήκης του δήμου Νίκο Γιανναδάκη, στον οποίο ανήκει και η τυπογραφική επιμέλεια του ιδιαίτερα καλαίσθητου τόμου. Το βιβλίο *Κρήτη: ιστορία και πολιτισμός* είναι το εικοστό έργο της εκδοτικής δραστηριότητας που έχει αναλάβει από κοινού ο δήμος Ηρακλείου με τη Βικελαία βιβλιοθήκη, και εγκαινιάζει μάλιστα μια πολλά υποσχόμενη συνεργασία με τον Σύνδεσμο Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης. Καρπός της νέας αυτής συνεργασίας θα αποτελέσει η σύσταση εκδοτικής εταιρείας και η αγορά του τυπογραφικού εξοπλισμού που θα διευκολύνει στο εξής το έργο της Βικελαίας.

Χλόη Μπάλλα

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΟΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Η δοκιμασία της Δημοκρατίας (1974-1986)

Εκδ. Φυτράκης - Ο Τύπος Α.Ε., Αθήνα 1987

Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει άρθρα του Πότη Παρασκευόπουλου που δημοσιεύθηκαν στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο από το 1978 ως το τέλος του 1986. Τα άρθρα έχουν ταξινομηθεί σε εφτά ενότητες: Τα προεδρικά. Η καθοδική πορεία της ΝΔ. Το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Η Δημοκρατία δοκιμάζεται. Η Αριστερά αναζητεί νέα ταυτότητα. Το παιχνίδι των ξένων. Στις συμπληγάδες των δύο υπερδυνάμεων. Τα περισσότερα άρθρα έχουν δημοσιευθεί στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία».

Η αρθρογραφία αυτή όμως σημειώνει ο συγγραφέας καλύπτει την υποχρέωση του δημοσιογράφου της μαχόμενης πολιτικής δημοσιογραφίας απέναντι στις πολιτικές εξελίξεις και λιγότερο ή διόλου απαιτήσεις ή σκοπιμότητες πολιτικών κομμάτων και της κυβερνητικής εξουσίας. Στα άρθρα απεικονίζονται κατά κάποιο τρόπο οι πολιτικές εξελίξεις στη χώρα μας από το 1978 μέχρι σήμερα και κυρίως οι εξελίξεις και οι μεταλλαγές στους κομματικούς πολιτικούς χώρους.

Δεν είναι μόνον η κριτική θεώρηση που προσδίδει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη συλλογή αυτή των άρθρων του Πότη Παρασκευόπουλου. Είναι και οι σκέψεις που διατυπώνονται για τη λειτουργία της Δημοκρατίας από έναν από τους πλέον σημαντικούς πολιτικούς σχολιαστές, που ξεπερνούν την επικαιρότητα και τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων.

ΤΑΣΟΣ ΒΟΥΡΝΑΣ

Η Μικρασιατική καταστροφή και το ξεριζώμα του Ελληνισμού
Εκδ. «Αφοί Τολίδη», Αθήνα 1987

Μελέτη του Τάσου Βournά, στηριγμένη στα επίσημα ντοκουμέντα της εποχής. Η μελέτη επεκτείνεται και στην εξέταση της μεγαλύτερης κοινωνικής και πολιτικής επίπτωσης που επακολούθησε της Μικρασιατικής καταστροφής, τη λεγόμενη «επανάσταση του 1922», η οποία είχε σαν αποτέλεσμα τον τουρκερισμό των έξι, την εκθρόνιση της δυναστείας και τη δημιουργία της Α' ελληνικής δημοκρατίας.

Στο βιβλίο επισημαίνεται η συμμετοχή του Γ. Παπανδρέου στην ιδεολογική φόρτιση της «Επανάστασης του '22». Δημοσιεύεται έγκυρη μαρτυρία στελέχους σύμφωνα με την οποία το κατηγορητήριο εναντίον των έξι καταδικασθέντων σε θάνατο και εκτελεσθέντων στις 15-11-1922 στο Γουδί είχε συνταχθεί από τον Γ. Παπανδρέου. Αυτό αν αληθεύει, αποτελεί πολύτιμο ντοκουμέντο που φωτίζει τις κατευθύνσεις της στρατιωτικής ομάδας που ηγήθη-

κε στην ανατροπή του ως τότε κατεστημένου και του θρόνου, σε άμεσο προσανατολισμό προς την αγγλική πολιτική στα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο.

ΔΟΚΙΜΙΟ

Προσεγγίσεις στη ζωή και το έργο του Α. Ταρκόφσκυ

Εκδ. Δομός, Αθήνα 1987

Συλλογή συνεντεύξεων και άρθρων που προσπαθούν να προσεγγίσουν τη ζωή και το έργο του μεγάλου σκηνοθέτη. Η συλλογή του υλικού και η επιμέλεια της ύλης έγιναν από μια μικρή ομάδα μαθητών της Γ' Γυμνασίου των Εκπαιδευτηρίων Ζηρίδη. Στο βιβλίο περιέχονται η συνέντευξη του ίδιου του Ταρκόφσκυ προς την ιταλίδα Ντονέλα Μπαλιβό που πλαισίωσε το ντοκιμαντέρ της για τη ζωή του. Κείμενα των Χρ. Βακαλόπουλου για την ακριβή αίσθηση του πνευματικού στον Ταρκόφσκυ Σαρ. Καραβούζη που προσεγγίζει τη ζωγραφική του, Δ. Θέου για το έργο του, Θαν. Ρεντζή για την κινηματογραφία του, Στ. Παπαλεξανδρόπουλου και Μάριου Μπέζου για το φαινόμενο Ταρκόφσκυ ως σχόλιο στο θέμα «πίστη και επιστήμη» και του π. Σταμάτη Σκλήρη που εξετάζει τις δυνατότητες του κινηματογράφου να φανερώσει ορθόδοξες προοπτικές. Υπάρχει ακόμη η κριτική του Γ. Μπακογιαννόπουλου για τη «Νοσταλγία» και μια πλήρης καταγραφή της κινηματογραφικής παραγωγής του σκηνοθέτη.

ΤΣΑΡΛΣ ΦΡΕΖΥ

Ορθόδοξος Εκκλησία και Ελληνική Ανεξαρτησία: 1821-1852

Εκδ. Δομός, Αθήνα 1987

Ο συγγραφέας εξετάζει την ιστορία των σχέσεων της εκκλησίας με το ελληνικό κράτος την περίοδο από το 1821 μέχρι το 1852, καθώς και το ρόλο που διαδραμάτισε στην εξέλιξη αυτών των σχέσεων η διπλωματία των τριών ξένων δυνάμεων (Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας), χρησιμοποιώντας γνωστές και άγνωστες αρχειακές πηγές. Στα οκτώ κεφάλαια του βιβλίου εξετάζονται η θέση του Πατριαρχείου και της Εκκλησίας υπό τους Οθωμανούς, ο ρόλος της Εκκλησίας και των κληρικών στην προετοιμασία,

στην κήρυξη και στην εξέλιξη της Επανάστασης του 1821, η θέση της Ελληνικής Εκκλησίας στην περίοδο Καποδίστρια, την αντιβασίλεια του Όθωνα και η ίδρυση της Αυτοκέφαλής Εκκλησίας της Ελλάδος, η ιστορία αυτής της Εκκλησίας υπό την ανεξάρτητη Σύνοδο από το 1835 μέχρι το 1850, καθώς και η διαμόρφωση του Συνοδικού Τόμου του 1852 και η υποδοχή του στην Ελλάδα.

Μια χρήσιμη και ενδιαφέρουσα εργασία για την πορεία της Εκκλησίας μέχρι το 1852 και τις σχέσεις της με το κράτος.

GERHARD JÄGER

Εισαγωγή στην κλασική φιλολογία.

Μεταφρ. Δαν. Ι. Ιακώβ - Μιλτ. Πεχλιβάνος.

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1987

Είναι το πρώτο βιβλίο στη νέα σειρά των εκδόσεων Παπαδήμα «Ελληνικά Γράμματα». Το βιβλίο του Γερμανού φιλόλογου στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου Gerhard Jäger, καλύπτει ένα χώρο εισαγωγικών εγχειριδίων τόσο στη φιλολογική επιστήμη, όσο και στους επιμέρους κλάδους της. Ο συγγραφέας πραγματεύεται θέματα όπως ο ενοσιολογικός καθορισμός της φιλολογίας, οι στόχοι και η ιστορία της καθώς και η θέση των αρχαιογνωστικών μαθημάτων στο σύγχρονο σχολείο. Κορμός του βιβλίου είναι τα εξής κεφάλαια: α) Η παράδοση των κειμένων και η εκδοτική τεχνική, β) Η εξέταση της γλώσσας των κειμένων με τις κατηγορίες της γραμματικής και του συντακτικού, της φωνητικής και της μορφολογίας, της ετυμολογίας και της ιστορίας, της γλώσσας και με αξιοποίηση των σύγχρονων γλωσσολογικών μεθόδων, γ) Η λογοτεχνική ερμηνεία των κειμένων με στόχο την κατανόηση των νοηματικών, των υφολογικών, των συνθετικών και των ρυθμιστικών συστατικών τους.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΜΠΟΥΚΙΑΝΣ

Ο Βιογράφος Πλούταρχος

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1987

Μονογραφία που βγαίνει μετά την τριλογία του συγγραφέα για την ιστορία και τον πολιτισμό του Αρχαίου Ελληνισμού («Φίλιππος Β' ο Μακεδών και ο ιστορικός του ρόλος», «Μ. Αλέξαν-

δρος», «Ιστορία του Ελληνιστικού Κόσμου») και ερευνά το βιογραφικό έργο του Πλούταρχου, ιδρυτή του κλασικού είδους της βιογραφίας με βάση τις κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές που έγιναν επί Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η μονογραφία ενδιαφέρει όχι μόνο τους φιλόλογους, εκπαιδευτικούς και σπουδαστές, αλλά και το ευρύτερο κοινό. Στο βιβλίο αξιολογούνται η σύγχρονη δυτικοευρωπαϊκή και σοβιετική ιστοριογραφία, υπάρχει πλήρης βιβλιογραφία, ευρετήριο και εικονογράφηση.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Επαναγνώσεις

Εκδ. Εστία, Αθήνα 1987

Δεκαπέντε κείμενα που προέρχονται από μελετήματα ή συντομότερα άρθρα, τα οποία δημοσιεύθηκαν στη *Λέξη*, το *Βήμα* και τη φιλολογική στήλη της *Καθημερινής*. Αποτελούν μια πρώτη μορφή σύνθεσης, κριτικής αντιμετώπισης των συγγραφέων Κ. Χρηστομάνου, Π. Ροδοκανάκη, Ν. Λαπαθιώτη, Ν. Καζαντζάκη, Αγγ. Σικελιανού, Τ. Άγρα. Αρ. Δικταίου, Κ. Π. Καβάφη, Σ. Σεφέρη, Θρ. Καστανάκη, Ι. Μ. Παπαγιωτόπουλου, Ε. Παπανούτσου, Π. Κανελλόπουλου, Έλλης Αλεξίου και Τρ. Πίττα. Όπως υποδηλώνει και ο τίτλος, *Επαναγνώσεις*, κάθε κείμενο αποτελεί μια επανεκτίμηση, μια προσωπική στάση του συγγραφέα απέναντι σ' ένα ποίημα, πεζογράφημα ή σ' ένα δημοιούχο από τους προαναφερθέντες. Κάθε κείμενο έχει το δικό του χαρακτήρα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχει μια ενότητα σε όλο το βιβλίο, που ξεπερνάει την καταγραφή και την απλή αναφορά των θεμάτων με τα οποία ασχολείται ο συγγραφέας.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΝΤΟΡΙΣ ΛΕΣΙΝΓΚ

Προμήνυμα Καταιγίδας

Εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1987

Το τρίτο μυθιστόρημα από την πενταλογία «Τα παιδιά της βίας» της Ν. Λέσινγκ. Έχουν ήδη εκδοθεί από τον ίδιο εκδοτικό οίκο η «Μάρθα Κουέστ» και «Ένας καλός γάμος».

Στο «προμήνυμα καταιγίδας» η Μάρθα Κουέστ, μια νέα βρετανίδα, πολιτικά δραστήρια, σε μια

χωρά της Αφρικής, μοιράζει τη ζωή της ανάμεσα στις υποχρεώσεις που της δημιουργεί η ιδεολογία της και στις μικρές της απαιτήσεις για την προσωπική της ζωή. Ερωτεύεται το Γουίλιαμ, αεροπόρο της ΡΑΦ, και σύμφωνα με το κοινωνικό κατεστημένο πρέπει να τον παντρευτεί. Δε θέλει όμως, γι' αυτό και ανακουφίζεται όταν φεύγει με μετάθεση. Αργότερα γνωρίζεται με τον Άντον, Γερμανό αντιφασίστα. Τον παντρεύεται από ανθρωπινή υποχρέωση. Όμως για τη Μάρθα πάνω απ' όλα είναι η πολιτική και η υποχρέωση για αγώνα.

Μέσα από απλές σκέψεις, που φαίνονται επιφανειακές, αναδεικνύονται βαθιόι προβληματισμοί σε σχέση με τον έρωτα, τις αξίες και τα κοινωνικά ήθη της εποχής μας, αλλά και για τις φυλετικές διακρίσεις και για τα ανθρώπινα όρια αντοχής στις απαιτήσεις της ιδεολογίας και του πολιτικού αγώνα.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΟΡΝΙΝΓΚ

Με πολεοδομικά κίνητρα

Εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1987

Πέντε άτομα ζουν, χωρίς να γνωρίζονται, στα Εξάρχεια, που πρόκειται να αναβαθμιστούν και ν' αναπλαστούν. Ζουν σε ένα κλίμα όμως στο οποίο από τη μια η πόλη είναι πνιγμένη στο νέφος και η κρατική εξουσία παρεμβαίνει στη ζωή ομάδων που δεν εντάσσονται στους παραδεκτούς κανόνες ευπρέπειας από την άλλη υπάρχει η προσπάθεια αυτών των ατόμων να υπάρξει μια άλλη πόλη με πράσινο, πεζοδρόμους, αποκατάσταση παλιών σπιτιών. Η διαδρομή των πέντε σ' αυτό το κλίμα και μέσα στον απόηχο ευρύτερων γεγονότων που αρχίζουν με τη δολοφονία του Πάλμε και τελειώνουν με Τσέρνομπιλ.

ΚΩΣΤΑΣ ΑΡΚΟΥΔΕΑΣ

Η πόλη με τα χίλια πρόσωπα

Εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 1987

Μια τριλογία για την πόλη του χειμώνα, για τα καλοκαίρια στα νησιά και για τους νέους ανθρώπους. Αναπτύσσεται μυθιστορηματικά πάνω σε γεγονότα και πρόσωπα. Με ανήσυχη και κριτική γραφή δίνει με ευαισθησία τη σημερινή αγωνία των νέων που προσπαθούν να επιζησουν δημιουργικά

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΓΑΛΛΙΚΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

- Για ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ ύλη 3-4 τάξεων σε τρεις μήνες.
- Εντατικά για ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ
- LOWER και PROFICIENCY για τις εξετάσεις Δεκεμβρίου.
- Εγγραφές ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

ΔΕΛΗΒΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πρ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 14

τηλ: 27.55.66 - 22.09.63

Ο Κρόνος αχρήστεψε τον Ουρανό κι ο Δάσκαλος αναπαρήγαγε το Δάσκαλο

του Γιώργη Γιατρομανωλάκη

Με την έναρξη του νέου ακαδημαϊκού έτους και τις σχετικές εξαγγελίες για την αναβάθμιση των σπουδών, κρίναμε σκόπιμο να παρουσιάσουμε σε όλους τους ενδιαφερομένους κάποια δείγματα γραφής από ένα πρόσφατο (1986) πανεπιστημιακό «σύγγραμμα», που είναι μέρος της διδακτέας ύλης των φοιτητών μια και ο συγγραφέας του τυγχάνει πανεπιστημιακός δάσκαλος. Δεδομένου μάλιστα ότι το βιβλίο αυτό προορίζεται για φοιτητές μιας Φιλοσοφικής Σχολής, για τους αυριανούς δηλ. καθηγητές της Μ. Εκπαίδευσης, η παρουσίαση των δειγμάτων αυτών κρίνεται ακόμη πιο απαραίτητη, ώστε ο αναγνώστης, ακόμη και ο λιγότερο «ειδικός», να διαπιστώσει ποιους κινδύνους για την πνευματική τους συγκρότηση διατρέχουν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί. Αυτός άλλωστε είναι και ο κύριος λόγος αυτής της άχαρης πρωτοβουλίας, να δείξουμε την ποιότητα αυτού του «επίσημου» και πανεπιστημιακού «συγγράμματος», ασχέτως αν αυτό καθεαυτό δεν αντέχει σε κανένα επιστημονικό έλεγχο, καθώς προσβάλλει βανάυσα την κοινή λογική, είναι γεμάτο από παιδαριώδεις σκέψεις, κοινότοπες και χοντροκομμένες «φιλοσοφίες», απίστευτα επιστημονικά σφάλματα και (κυριώς αυτο) είναι γραμμένο σε μια ελληνική γλώσσα βιασμένη και λοιδορούμενη.

Ο πλήρης τίτλος του «συγγράμματος» είναι: *Ο μύθος, προίλευση και εξέλιξη (από τη 'γνώση' στη 'λογική' έκφραση) συμβολή στην ερμηνεία των μύθων*. Συγγραφέας είναι ο κ.Ι. Καρνέζης, λέκτωρ του Φιλολογικού Τμήματος του Παν/μίου Αθηνών, ο οποίος εκτός των άλλων δηλώνει και νομικός.

Στην εισαγωγή του ο κ. Κ. υπογραμμίζει ότι το βιβλίο του «δεν είναι μυθολογία· αποτελεί κλειδί για την ερμηνεία των μύθων», ενώ λίγο παρακάτω γράφει μετριοφρόνως: «Σχετικά με το μύθο έχουν γραφεί πολλές μελέτες αφού (sic) όλες οι μυθολογίες λίγο - πολύ (sic) δίνουν και κάποια ερμηνεία των 'επί μερών μύθων' από τη δικιά τους σκοπιά. Εδώ όμως το θέμα εξετάζεται, όπως είπαμε, σφαιρικά και γι αυτό η εργασία διεκδικεί πρωτοτυπία στο χώρο του πνεύματος». Θα φανεί ποια πράγματι πρωτοτυπία διεκδικεί η «εργασία» στον «χώρο του πνεύματος».

Εν πρώτοις το βιβλίο του κ. Κ. δεν έχει ούτε αρχή ούτε τέλος, δεν διαθέτει δηλ. μια ενιαία θεματική γραμμή, ένα λογικό πυρήνα που θα επέτρεπε να παρακολουθηθεί κάποιος τις σκέψεις του συγγραφέως, τα επιχειρήματά του ή τα συμπεράσματά του. Σκέψεις αόριστες και πολλές φορές αντιφατικές μεταξύ τους ταξιδεύουν ανεξέλεγκτα στην έκταση του βιβλίου, που δεν διαθέτει καν στοιχειώδη μέθοδο εργασίας. Οτιδήποτε φωτίσει τον εγκέφαλο του συγγραφέως κατατίθεται ασυνάρτητο και άσκοπο. Κάποιες «θέσεις» μέσα σε τούτο το νεφέλωμα και τη θολούρα διακρίνονται πού και πού, αλλά ούτε αναπτύσσονται ούτε και αποδεικνύονται λογικά. Θα μπορούσε λ.χ. το βιβλίο του κ.

Κ. να είχε ως θέμα του την πολυσυζητημένη και εξαντλητικά μελετημένη άποψη ότι με το πέρασμα του χρόνου ο άνθρωπος μεταβαίνει από το στάδιο του (άλογου) «μύθου» στον «λόγο». Θα μπορούσε επίσης να είχε το βιβλίο αυτό (και αυτά όλα με βάση το φιλοδοξο και ασαφή τίτλο του) ως αντικείμενο την μεταποίηση του «μυθικού» σε «μυθολογικό», τη γνωστή δηλ. μεταβολή στην χρήση πολλών μύθων, που από «λειτουργικούς» ανάγονται σε αξίες καλλιτεχνικές, με άλλα λόγια δηλ. να ερευνηθεί το άλλο πολυσυζητημένο θέμα σχετικά με τον μύθο και την λογοτεχνία. Ο αναγνώστης ωστόσο ας μη προσδοκά τίποτε από αυτά, άλλωστε υπάρχει παχυλή σύγχυση γύρω από τους όρους «μύθος», «μυθολογία», «μυθικό», «θρησκεία», «φιλοσοφία», «τέχνη» και ιδιαίτερα «ποίηση», ώστε ο αναγνώστης κινδυνεύει, παρακολουθώντας τον κ. Κ., να χάσει όχι μόνο τις γνώσεις του αλλά και το μυαλό του. Αυτό είναι πράγματι «πρωτοτυπία».

Μια άλλη «πρωτοτυπία», επιστημονική αυτή τη φορά, είναι η εξής: Σε ολόκληρο το βιβλίο του (που έχει ως θέμα υποτίθεται το μύθο κλπ.) ο κ. Κ. ούτε συζητά ούτε αναφέρει καν το όνομα κάποιας σχετικής θεωρίας για τους μύθους, είτε αυτή έχει παραδοθεί από την αρχαιότητα είτε έχει διατυπωθεί στη σύγχρονη εποχή. Ούτε καν ο «ευμερισμός» αναφέρεται πουθενά. Και όχι μόνο δεν αναφέρονται ούτε συζητούνται οι δύο μεγάλες σχολές του περασμένου αιώνα, σχετικά με την ερμηνεία των μύθων, δηλ. η «γλωσσολογική» του F. Max Muller και «ανθρωπολογική» του A. Lang αλλά ούτε καν αναγράφεται τι έχει λεχθεί μέσα στον 20ό αιώνα. Έτσι σε ένα σύγγραμμα που φιλοδοξεί να μελετηθεί από τους φοιτητές του 1987 και παίζεται ότι «διεκδικεί» πρωτοτυπία στην μελέτη των μύθων, δεν υπάρχει λέξη για τη «λειτουργική» θεωρία του Μαλινόφσκι, την ανθρωπολογική Σχολή του Καίμπριτζ, τη γαλλική κοινωνιολογική Σχολή, την ψυχαναλυτική άποψη ή τη «δομική» θεωρία του Λέβι-Στρώς και των επιγόνων του. Ιδού λοιπόν μια άλλη «πρωτοτυπία» του κ. Κ. —η παντελής περιφρόνηση και άγνοια φυσικά σε ό,τι έχει προηγηθεί στο χώρο μιας επιστήμης στην οποία τόσο αφελώς πιστεύει ότι «συμβάλλει».

Η μεγάλη ωστόσο «πρωτοτυπία» του κ. Κ. είναι όσα ο ίδιος λέει και ο τρόπος με τον οποίο τα λέει. Τα αποσπάσματα που ακολουθούν (αναγκαστικά περιορισμένα λόγω χώρου) δίνουν κάποια ιδέα της ποιότητας του λόγου του κ. Κ., όμως ο αναγνώστης που θέλει να δει πανοραμικά την εικόνα της ασυναρτησίας που διέπει το βιβλίο, πρέπει να το μελετήσει ολόκληρο. Σε όσους λοιπόν διαθέτουν γερά νεύρα και δεν φοβούνται για την πνευματική τους ισορροπία, συνιστώ την «εργασία» αυτή. Οι φοιτητές ας μην ανησυχούν —είναι στο πρόγραμμά τους. Όλες οι υπογραμμίσεις ανήκουν στον κ. Κ.

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΡΑΦΗΣ

1. Το πρώτο απόσπασμα, εκτός των άλλων, μας πληροφορεί πως οι λογογράφοι μάς παρέδωσαν έργα «επιστημονικά και φιλοσοφικά» και πως ο Αίσωπος «υπάγεται σ' αυτούς». Την ορθή σύνταξη του κειμένου ας την αναζητήσει ο αναγνώστης.

«... στη γενική πεζογραφία (sic) μετά την άνθιση των επικών ποιητών, έρχονται οι λογογράφοι με έργα επιστημονικά και φιλοσοφικά γιατί στο χαρακτηρισμό, το στοιχείο της διάκρισης ήταν η μορφή του κειμένου· ακόμη και ο Αίσωπος με τους μύθους του υπάγεται σ' αυτούς. Η μετάβαση από το Έπος στην ιστορία ξεπήδησε

(sic) κατά μέγα μέρος από τον τρόπο έκφρασης των γενεαλογιών. Η μεταμυθική περίοδος, που την χαρακτηρίζουμε ιστορική, συγχέεται με τη μυθική (!) και συνδέεται μέσω των γενεαλογιών (sic), που τη (sic) συναντάμε 'στους μύθους των πόλεων και στην επική ποίηση ολοφάνερα...» (σελ. 26-27)

2. Ιδού και μία πολιτική ανάλυση του αρχαίου κόσμου:

«... Η δημιουργία της πολιτικής δομής της Πόλης - Κράτους, που ακολούθησε, είχε σαν επακόλουθο την ένταση της πολιτικής ζωής· ο ελληνικός κόσμος έγινε σκηνή για διάφορα πειράματα διακυβέρνησης ...» (σελ. 28).

«Μια ολοκληρωμένη μορφή α-
τής της τάσης είναι η δημιουργία
των *μύθων των πόλεων* ήταν το
καταστάλαγμα της θεμελιώσης
τους (sic) και ανάγονταν στις γε-
νεαλογίες των ιδρυτών τους ...»
(σελ. 29)

3. Το παρόν απόσπασμα δεν
χρειάζεται ειδική ανάλυση.
Μιλά μόνο του.

«... Ο άνθρωπος από τη φύση
του είναι "κοινωνικός" και αυτό,
γιατί προέρχεται από αγέλη. Στα
αγελαία ζώα η ίδια η αγέλη, το
σύνολο της ομάδας, γυμνάζει τα
μικρά και όχι η μάνα. Στο κοπάδι
λ.χ. όλο το κοπάδι δείχνει στα
αρνιά τι θα τρώνε και τι όχι. Το
αρνί πηγαίνει στο κοπάδι και όχι
μόνο στη μάνα του. Το κοπάδι,
το σύνολο δηλ., δείχνει στη νέα
γενιά τι πρέπει να κάνει ...»
(σελ. 33).

4. Εδώ γίνεται ανάλυση του
ρυθμού και του τρόπου με τον
οποίο παράγεται «καλλιτεχνι-
κή αξία» και μαθαίνουμε πως
η έμμετρη μυθολογία και ποι-
ηση μεταδίδεται έμμετρα.

«... Ο άνθρωπος τότε δεν αι-
σθάνεται την *ικανοποίηση με το
ρυθμό*, που ακούει, αλλά για το ό-
τι βλέπει τα παιδιά να συντονι-
ζονται... Αυτή η ικανοποίηση στη
συνέχεια με την επανάληψη γίνε-
ται 'καλλιτεχνική αξία', δηλ.
παιρνει τη μία πλευρά του μύθου,
και ξεχωρίζει από την άλλη, την
καθαρή μυθολογία (sic, που είναι
η 'γνωστική' αυτή η *δεύτερη
πλευρά* του μύθου είναι, που θα γί-
νει λογοτεχνία (τραγωδία κλπ.)
την κλασική εποχή.

Επειδή απαραίτητο στοιχείο
της αναπαράστασης έγινε σιγά-
σιγά ο προφορικός λόγος, με την
έννοια της ανταλλαγής ή επίκλη-
σης ορισμένων λέξεων (sic), στη
συνέχεια προέκυψε η ανάγκη να
αποστηθίζονται όσα γινόντουσαν
με τη βοήθεια του ρυθμού. Γι' αυ-
τό και παντού σ' όλο τον κόσμο
οι *μυθολογίες είναι έμμετρες* και
γενικά (sic) η ποίηση είναι η πιο
βαθεία έκφραση της ανθρώπινης

ψυχής (!), γιατί στην πρώτη κα-
ταβολή της μεταδίδεται προφορι-
κά και μάλιστα έμμετρα για πε-
ρισσότερη ευκολία απομνημόνευ-
σης ...» (σελ 35-6)

5. Στο παρακάτω απόσπα-
σμα γίνεται λόγος για την
«προσέγγιση του πνεύματος».

«... Πώς θα πετύχει ο άνθρω-
πος την προσέγγιση του πνεύμα-
τος; Αυτό γίνεται με πολλούς τρό-
πους, που του (sic) διαμορφώ-
νουν μια νέα συμπεριφορά: Με
παρακάλια, όπως γίνεται με τους
ανθρώπους σήμερα με την απά-
τη, με τη δύναμη, με τον εκβια-
σμό, με το δλεασμό, με τις προ-
σφορές.

Όλοι οι παραπάνω τρόποι προ-
σέγγισης του πνεύματος δεν είναι
κακό πράγμα. Είναι φυσιολογικό
...» (σελ. 38-9)

6. Εδώ παρακολουθούμε τον
συγγραφέα να ακούει τον τρα-
γικό μονόλογο ενός πνιγμέ-
νου, που δεν κατάφερε να ε-
ξασφαλίσει το πνεύμα.

«... Αφού αυτό το πνεύμα, το
μυστήριο της ζωής, ρυθμίζει τα
πάντα στον κόσμο (η ωραία φύση
την άνοιξη γερνάει το χειμώνα
κλπ.) έπεται ότι υπάρχει *πίσω του
ένα άλλο πνεύμα* (sic) που ρυθμι-
ζει και που κρατάει τα *μυστικά*.
'Αν εγώ το είχα εξασφαλίσει', θα
'λεγε λ.χ. ο πρωτόγονος, θα έκα-
να θαύματα. Θα σωζόμουν, δεν
θα πνιγόμουν, θα σκότωνα το
ζώο καλύτερα κλπ. ...» (σελ. 39)

7. Στο σύντομο αυτό από-
σπασμα έχουμε μια γεωλογι-
κή περιγραφή, γεμάτη δύνα-
μη.

«... Η καταποντισμένη ξηρά,
που μέχρι τότε καλύπτονταν με
νερό, εκτινάσσεται στον αέρα· έ-
χουμε δηλ. μια *ανάδυση* της γης
προς τα πάνω ...» (σελ. 50)

8. Εδώ ο κ. Κ. μας περιγρά-
φει πώς ερεθίζεται ο Ουρανός.

«... Το ότι η τελετουργία ήταν η
γονιμική αναπαράσταση της
βλάστησης της φύσης... αυτά ή-

ταν γνώσεις - κτήμα μόνο του ιε-
ρατίου και ο πολύς λαός δεν τα
παρακολουθούσε· ο κόσμος α-
πλώς συμμετείχε στα όργια και
στα λεγόμενα 'εξ *αμάξης*' (βωμο-
λοχίες), ώστε (sic) να τα ακούει ο
Ουρανός για να ερεθίζεται να βρέ-
ξει και να βλαστήσει (γονιμοποι-
ηθεί) η γή ...» (σελ. 58)

9. Στο ακόλουθο απόσπα-
σμα ο κ. Κ. προβαίνει σε μια
συνταρακτική φιλολογική α-
νακάλυψη: διαβάει μέσα στη
Θεογονία το όνομα «Κουμαρ-
μπί».

«... πρώτος ο Ησίοδος τον 7ον
αι. π.Χ. έκανε «*λογική καταγρα-
φή*» των μύθων. Αυτό που προσέ-
φερε δηλ. ο Ησίοδος ήταν αφ' ε-
νός να παραλληλίζει και να ταυ-
τίζει (sic) τους ελληνικούς θεούς
με τους αντίστοιχους της Ανατο-
λής, τον δικό μας λ.χ. τον Κρόνο
με το θεό των Χιτιτών τον Κου-
μαρμπί, και αφετέρου ...»
(σελ. 80)

10. Πώς τρώγονται μεταξύ
τους οι θεοί:

«... τότε είναι που υφίσταντο οι
προϋποθέσεις για να φτιάσουνε
(sic) το Πάνθεον του Ολύμπου.
Ως τότε δεν υπάρχει Πάνθεον. Οι
θεοί —οι πολεμικές ομάδες— μά-
χονται μεταξύ τους μέχρι του τε-
λικού αφανισμού· τρώγονται με-
ταξύ τους σαν σκύλοι ...»
(σελ. 84)

11. Πώς ο Διγενής και ο Νι-
κηταράς γίνονται μεγάλοι:

«... συγκεκριμένα, στο Διγενή
πρόκειται (sic) για φυσικά (υπαρ-
κτά) πρόσωπα που πολέμησαν
στη Μέση Ανατολή και ήρθαν σε
σύγκρουση με τους Άραβες, ο
Διγενής όμως (sic) στη συνειδη-
ση των πολλών έγινε υπεράνθρω-
πος. Έδωκαν στα πρόσωπα μια
φαντασία-φαντασία τόσο μεγά-
λη, που ο μύθος τους έγινε τελικά
μύθος υπερανθρώπων ...»
(σελ. 88)

«... Στα Κλέφτικα πάλι, το Νι-
κηταρά λ.χ. τον έκαναν μεγάλο,
πολύ-πολύ μεγάλο· να σκοτώνει

χιλιάδες Τούρκους, να έχει υπε-
ράνθρωπη δύναμη κλπ., ενώ πρό-
κειται για ένα πρόσωπο, που έχει
ορισμένα χαρίσματα ...»
(σελ. 89)

12. Στο παρόν απόσπασμα ο
συγγραφέας, αφού μέτρησε
του Δωριείς, μας περιγράφει
πώς οι Δωριείς καταπιεζόμε-
νοι από τους Δωριείς ξεχύνον-
ται για να αρπάξουν γνώσεις.

«... Στην απελπισία του τότε ο
Δωρικός κόσμος με την πίεση
των Δωριέων, που ήταν και δεν ή-
ταν 8-10 χιλ., αναγκάστηκε, για
να βγει από την κρίση, να *αρπάξει*
τις γνώσεις από τους κυνηγημέ-
νους Αχαιούς με όλα τα δυνατά
(θεμιά και αθέμιτα) μέσα.

Η ανάγκη αυτή τους έκανε να
ξεχυθούν στο Ν. Αιγαίο και στην
Κρήτη, που ιδρύουν αποικίες και
αρπάζουν όσο μπορούν τις γνώ-
σεις. Αλλά τους ήταν αδύνατον
να φτιάσουν ξανά μύθους, γιατί
αυτό απαιτεί περισσότερες δύνα-
μότητες (sic), γνώση και πολύ
μυαλό. (!) Αντί λοιπόν να πάρουν
το μύθο που τον είχαν τελειοποιή-
σει οι άλλοι, άρχισαν πρακτικά
από την *αρχή*, έγιναν *πρακτι-
κός*, *ξαναπιάνουν τον απλό μύθο*
των *πρωτογόνων*, που είχε ο κο-
σμάκης ...» (σ. 94)

13. Στο τελευταίο μας από-
σπασμα, με γλώσσα τολμη-
ρή, περιγράφεται το πάθημα
του Ανού και του Ουρανού.

«... Στην προσπάθειά του να
ξεφύγει ο Ανού από τον Κουμαρ-
μπί δεν το πετυχαίνει· ο Κουμαρ-
μπί τον αρπάζει από τα πόδια,
του δαγκώνει τα γεννητικά όργα-
να και τα καταβροχθίζει. Ο δικός
μας ο Κρόνος έκοψε τα γεννητι-
κά μόρια του Ουρανού με μακρύ
κοφτερόδοντο δρεπάνι και τα πέ-
ταξε πίσω. Έτσι τον ακρήστεψε,
ώστε να μη μπορεί να αναπαρα-
γάγει (sic). Αυτό έχει σημασία·
δεν τον σκότωσε, αλλά τον ακρή-
στεψε ...» (σελ. 99)

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

Η επιλογή και η παράθεση των αποσπασμάτων αλλά και όλο
το άχαρο έργο της παρουσίασης αυτού του βιβλίου δεν αφορμά-
ται φυσικά από διάθεση σκωπτική ούτε σκοπεύει στον διασυρ-
μό του συγγραφέως του, μολονότι πρόκειται για ακραία περι-
πτωση.

Όμως ο κ. Καρνέζης είναι δάσκαλος πανεπιστημιακός με ε-
ξουσία και θέση, επιφορτισμένος με την εκπαίδευση των αυρια-
νών καθηγητών των Γυμνασίων και των Λυκείων μας. Έτσι σε
μια εποχή όπου η παιδεία μας φθίνει συνεχώς πρέπει εμείς οι ι-
διοι οι δάσκαλοι να αναζητούμε τα αίτια και όχι να θεωρούμε
δράστες τα θύματα. Η παρουσίαση λοιπόν αυτού του βιβλίου
αυτών τον σκοπό έχει: να δείξει εκ των έndon, εκτός των άλλων,
την ποιότητα των προσφερομένων γνώσεων στα λεγόμενα ΑΕΙ.
Όχι ότι έτσι είναι όλα τα πανεπιστημιακά συγγράμματα, αλλά
πολλά είναι αυτής της ποιότητας. Τα ερωτήματα επίσης που
γεννιούνται στη συνέχεια είναι πολλά. Δεν πρόκειται να δώσω
απάντηση σε κανένα. Απλώς θα προσπαθήσω να διατυπώσω
μερικά.

● Ποιες θα ήταν λ.χ. οι αντιδράσεις ενός οποιουδήποτε Πανε-
πιστημίου, Ανατολής και Δύσης, αν ένα μέλος του κυκλοφο-
ρούσε ένα τέτοιο «συγγραμμα»;

● Η μονιμότητα των δασκάλων των ΑΕΙ (όλων των βαθμίδων)
συντελεί στην ανοδική ποιότητα των σπουδών στα ΑΕΙ ή όχι;

● Τι γίνεται όταν άξιοι επιστήμονες βρίσκονται έξω από τα
Πανεπιστήμιά μας, καθώς ο κορπορατιβισμός των εντός του
Πανεπιστημίου τους καταδικάζει σε ανεργία, και ανέχεται ανε-
παρκείς και φαύλους κάποτε, επειδή έτυχε να βρίσκονται «μέ-
σα»;

● Ποιος προστατεύει τους φοιτητές από την ανεξέλεγκτη ποιό-
τητα και την «επιστημονική» αυθαιρεσία των δασκάλων τους;

● Οι ίδιοι, το Πανεπιστήμιο, η Πολιτεία;

● Και τέλος, για όσους φοιτητές ΔΕΝ μπόρεσαν να αφομοιώ-
σουν αυτό το διανεμόμενο, με δαπάνη του Κράτους «συγγραμ-
μα», και απέτυχαν, πρόβλημα δεν υφίσταται. Όσοι όμως ΠΕ-
ΤΥΧΑΝ στις εξετάσεις του μαθήματος αυτού, πώς μπορούν να
θεραπευθούν;

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

Κύριε Διευθυντά,

Σε απάντηση σχολίου που δημοσιεύθηκε στο «ΑΝΤΙ» της 9ης Οκτωβρίου 1987, με τίτλο «Απλοχεριές στην αστυνόμευση», σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα, τα οποία παρακαλούμε να δημοσιεύσετε, για την αντικειμενική ενημέρωση των αναγνώστών σας:

Τα αναφερόμενα στο σχόλιο, περί τοποθέτησής κλειστού κυκλώματος τηλεοράσεως, έξω από το γραφείο του Διοικητού της Ε.Τ.Ε., στερούνται όχι απλώς αληθείας, αλλά και σοβαρότητας. Τέτοιες ενέργειες, που αποσκοπούν στην «αστυνόμευση των υπαλλήλων της Τράπεζας», όπως αναγράφεται στο εν λόγω δημοσίευμα, είναι ξένες προς την ιδεολογία και το ήθος τόσο της Διοικήσεως, όσο και της ίδιας της Εθνικής Τράπεζας.

Τέλος, δεν μπορούμε να μην εκφράσουμε την έκπληξή μας για τον αβασάνιστο τρόπο που δημοσιεύθηκε αυτό το «ρεπορτάζ» σε ένα σοβαρό περιοδικό όπως το «ΑΝΤΙ». Δεν θα μπορούσε να γίνει ένα απλό τηλεφώνημα πριν γραφεί το σχόλιο αυτό, στη Διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας, για μια επίσημη πληροφόρηση;

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
Αλέξ. Πετρίδης
Εμμ. Κυπαρισσόπουλος

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

● Ένα υστερόγραφο στο άρθρο του καθηγητή Εμμ. Κριαρά που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος:

Θα παρακαλούσα όσους προσέχουν τα γραπτά μου να θελήσουν να διορθώσουν μια σημαντική παραδρομή στο πρόσφατο βιβλίο μου «Τα Πεντάλεπτά μου στην ΕΡΤ και άλλα γλωσσικά» που αφορά παράθεμα από δημοσίευμα του κ. Γ. Καλιόρη. Στη σελίδα 200 (τρίτη σειρά από κάτω) τυπώθηκε: «της ελληνικής» αντί της «νεοελληνικής». Ο κ. Καλιόρης δηλαδή χαρακτηρίζει σωστά τη Γραμματική του Τριανταφυλλίδη ως «γραμματική της δημοτικής» ενώ θα την ήθελε «ολόκληρης της νεοελληνικής» και όχι βέβαια «ολόκληρης της ελληνικής» όπως από παραδρομή τυπώθηκε στο βιβλίο μου. Φυσικά ο Τριανταφυλλίδης και οι συνεργάτες του σύντασαν γραμματική της δημοτικής κατά τις απόψεις των δημοτικιστών και όχι γραμματική που θα απέβλεπε σε όσα λέγονταν και γράφονταν από τους Νεοέλληνες την εποχή που συντάσσονταν η «Γραμματική».

Ε. Κριαράς

ΔΗΚΤΙΚΑ

● Από τον Β. Κωτούλα, πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Κύριε Διευθυντά,
Το σχόλιο του «Ημεροδότη» στο τεύχος 357 της 9/10/87 έχασε κυριολεκτικά το χιούμορ του και το αντικατέστησε με προσωπικές και χυδαίες ύβρες, με ειρωνείες και «αυριανής» απόχρωσης χλευασμούς. Λυπάμαι βαθύτατα για το ατόπημα αυτό του περιοδικού σας. Ατόπημα που είναι ακόμα πιο βαρύ γιατί έγινε από μια στήλη που «αγκαζάρει» ολόκληρο το περιοδικό.

Σημειώνω ότι πριν απ' όλα θα έπρεπε ο συντάκτης του σχολίου να ήταν πιο προσεκτικός όταν διάβαζε το δημοσίευσμά μου στην εφημερίδα «ΠΡΩΤΗ». Θα διαπίστωνε ότι τα περί «κομπλεξ» δεν αναφέρονται στο «ΑΝΤΙ». Ό,τι αφορούσε το περιοδικό σας γράφεται πιο κάτω όπου γίνεται και συγκεκριμένη μνεία του. Σ' εκείνα θα έπρεπε να βασιστεί.

Η εκτίμησή μου για το περιοδικό σας είναι γνωστή και δεδομένη. Θα πρόσθετα ότι δεν είμαι απλώς αναγνώστης του από το πρώτο τεύχος μέχρι και το τελευταίο αλλά και κάτι παραπάνω. Συχνά προσφεύγω και στο «ΑΝΤΙ» ως πηγή για τα διάφορα γραπτά μου. Αυτονόητο είναι ότι αυτό δεν σημαίνει πως αποδέχομαι πάντα τη γραμμή του ή ό,τι λέγεται σε διάφορα άρθρα και σχόλια. Αντίθετα, συχνά είμαι «αντί» στο «ΑΝΤΙ» σας (μας).

Και τώρα κάτι ακόμα πιο προσωπικό. Σίγουρα ο συντάκτης του άστοχου σχολίου δεν θα πρέπει να με γνωρίζει προσωπικά. Γιατί διαφορετικά θα έδειχνε μεγαλύτερη προσοχή για κάποια πράγματα, για κάποια ιστορία, για κάποια πορεία με κοινές γνώσεις, κοινά βάσιμα και ταλαιπωρίες με πολλούς από τους ανθρώπους του ΑΝΤΙ. Στο όνομα όλων των παραπάνω και της γνωριμίας δεν θα ήταν υπερβολή αν ζητούσα να επιδειχθεί η ανάλογη ευαισθησία και να υπάρξει σχετική «αποκατάσταση».

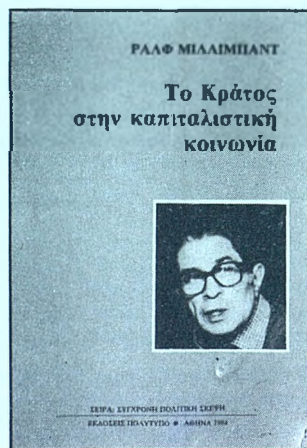
Τώρα για την ουσία των πιθανών διαφωνιών μας με τον συντάκτη ή το περιοδικό είμαι στη διάθεσή σας για παραπέρα διάλογο. Να σας πω πως βλέπω εγώ την «περεστρόικα» (πρόσφατα παρακολούθησα μια διεθνή συνάντηση με το θέμα αυτό που έγινε στην Ιταλία οργανωμένη από το ΙΚΚ) για το αν και από ποια μήτρα αποκολλήθηκε ή δεν αποκολλήθηκε το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ παλιότερα και το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ - ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ σήμερα. Πάντως το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ - ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ που συγκροτείται από μια μεγάλη πτέρυγα (τμήμα) του ενιαίου ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ και από άλλες δυνάμεις, θέλει πολιτικοϊδεολογικά και στρατηγικά να είναι πρωτίστος η συνέχεια της ανανεωτικής «ρήξης» που ξεκίνησε το 1968

στο εσωτερικό του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος, μια ρήξη που αφορά ολόκληρη την Αριστερά. Αλλά όλα αυτά θέλουν περισσότερη ανάλυση και είμαι πάντα στη διάθεσή σας.

Με βαθιά εκτίμηση
Β. Κωτούλας

● Ο «Ημεροδότης» απαντά:

Εφ' όσον ο κ. Κωτούλας υπογράφει με «βαθιά εκτίμηση» σημαίνει ότι, εκτός από τα περί «κομπλεξ», αναιρεί και τους περί «γελοιότητας» ισχυρισμούς του στο άρθρο του της Πρώτης. Θα αντιπαρέλθουμε λοιπόν, χάριν των επομένων που την αναιρούν, την απαράδεκτη πρώτη παράγραφο του γράμματός του. Και θα προσπαθήσουμε να ξεχάσουμε όσα έγραψε στην Πρώτη —τα οποία βέβαια δεν θα τα είχε γράψει αν θυμόταν κι ο ίδιος (αντί να τη θυμίζει εκ των υστέρων σε μας) την «πορεία με κοινές γνώσεις, κοινά βάσιμα και ταλαιπωρίες». Ελπίζουμε λοιπόν ότι στο μέλλον ο κ. Κωτούλας θα είναι προσεκτικότερος στις εκφράσεις του και δεν θα δίνει αφορμές στον Ημεροδότη.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ - ΜΑΡΤΕΝ
Λαμπράκηδες
Ιστορία μιας γενιάς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Συντακτική επιτροπή:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ
ΧΡ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΣΤΑΓΚΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ
- Δημόσιες σχέσεις-
διαφημίσεις
ΘΕΜΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Μπουμπουλίνας 16
Τηλ. 27.94.550
- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.100 δρχ. - Ετήσια 2.200
Ετήσια Οργανισμών
Τραπεζών, κτλ.: 7.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 14
ετήσια: δολ. 28
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 17
ετήσια: δολ. 34

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 100
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 200

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ 25
546 26 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 531517, 515098

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

P.K. Feyerabend
ΓΝΩΣΗ
ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

«Αντικείμενο του βιβλίου είναι η ιδέα μιας ελεύθερης κοινωνίας, ο ρόλος των διανοουμένων (των επιστημόνων) μέσα της και η πραγματοποίηση αυτής της ιδέας. Ελεύθερη κοινωνία δεν είναι εκείνη μέσα στην οποία έχουν τα άτομα ίσα δικαιώματα και ίση πρόσβαση στα κέντρα της εξουσίας, αλλά εκείνη μέσα στην οποία οι παραδόσεις έχουν τέτοια δικαιώματα και τέτοια πρόσβαση».

Imre Lakatos
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ

T.S. Kuhn
Η ΔΟΜΗ
ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ
β' έκδοση

P.K. Feyerabend
ΕΝΑΝΤΙΑ
ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟ
β' έκδοση

B. Κάλφας
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ
ΚΑΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

A. Κουτούγκος
Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΘΗΝΩΝ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 1, ΤΗΛ.: 3620.889

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ 25,
546 26 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 531517, 515098

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ελένη Λόππα
Σπύρος Μπολέτσης
ΕΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

A. Βρυχέα, Κ. Γαβρόγλου
ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ
ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (1911-1981)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

A. Μητσός
Η ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ
ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

K. Βαϊτσος, A. Μητσός
ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Pierro Sraffa
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ
ΜΕΣΩ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Λ. Αντωνοπούλου
Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ
ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ
ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΟΥ
ΚΟΣΜΟΥ

ΓΕΩΠΟΝΙΑ

Γ. Ρούμπος
ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΧΘΡΟΙ
ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ

ΙΑΤΡΙΚΗ

Π. Θεοδώρου
Μ. Μιχαλάκας
Η ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ
ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΘΗΝΩΝ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 1, ΤΗΛ.: 3620.889

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ 25,
546 26 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 531517, 515098

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Aldo Rossi
Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

«Η πόλη, αντικείμενο αυτού του βιβλίου, θεωρείται εδώ ως αρχιτεκτονικό έργο. Μ' αυτό δεν εννοώ μόνο την ορατή εικόνα της πόλης και το σύνολο των αρχιτεκτονικών έργων, αλλά κυρίως αναφέρομαι στην αρχιτεκτονική ως κατασκευή. Αναφέρομαι στην κατασκευή της πόλης στο πέρασμα του χρόνου».

N. Κομνηνός
Η ΘΕΩΡΙΑ
ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
(3 Τόμοι)

«Με μια προσέγγιση ταυτόχρονα φαινομενική και ιστορικοιστική, συγχρονική και δυναμική, ένα σύνολο ερωτημάτων μετασχηματίζονται σε υποθέσεις έρευνας και αντιπαραβάλλονται στον κόσμο της εμπειρίας, αναζητώντας την κατανόηση και πρόβλεψη της μεταβολής του».

A. Γερολύμπου, N.
Καλογήρου, K. Καυκούλα, N.
Παπαμήχος, Λ. Τσουλουβης,
B. Χαστάογλου, K.
Χατζημιχάλης

ΕΠΙ ΠΟΛΕΩΣ
(συλλογή κειμένων)

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΘΗΝΩΝ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 1, ΤΗΛ.: 3620.889

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- CHARLES KAHN:
Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ: Περί μυστικής θεολογίας
- G.S. KIRK:
Ηράκλειτος: τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ: Στοιχειώσεις Θεολογική

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

- ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ:
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
Παρεμβάσεις
- ΛΟΥΪ' ΑΛΤΟΥΣΕΡ:
Στοιχεία αυτοκριτικής
- ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ:
Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
- ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ — Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ — Α. ΤΟΖΕΛ:
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ
- ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ:
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

ΣΕΙΡΑ: «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ:
«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μία σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Είς την οδόν των Φιλελλήνων»
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΙΟΡΗΣ:
Ο γλωσσικός αφελληνισμός
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη
- ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ:
Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ — ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
— ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ — ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Επτά κείμενα για τον Καββαδία

ΔΟΚΙΜΙΑ • ΜΕΛΕΤΕΣ

- Γ. Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ:
Πολιτικό σύστημα και Πολιτική
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ:
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς
- ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ:
Το συμπόσιο για το ΕΣΥ
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Δημοκρατική διοίκηση επιχειρήσεων
- ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ:
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
- ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ:
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Ο Κόσμος του Ελληνικού χορού

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ:
Μεροληπτική κατάθεση
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Φύλλα - φτερά
- ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ:
Λεπτομέρειες
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Η εργασία στην ποίηση

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

- «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»
Το βιβλίο που εντόπισε και ανέλυσε ένα φαινόμενο:
το kits στη σύγχρονη Ελλάδα:
- ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ:
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:
Ο Τρίτος Δρόμος
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ:
Τσιγγάνικη Ορχήστρα

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ: Ιστορία μιας γραμμής
Ένα ευρηματικό, παιδαγωγικό βιβλίο για παιδιά προσχολικής ηλικίας με ωραία σχέδια - αφετηρίες για την περιπέτεια της φαντασίας.